

รายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์

โครงการผลการพัฒนางานวิจัย และระบบบริหารจัดการงานวิจัยของมหาวิทยาลัยราชภัฏ

โดย

เต็มดวง ตรีชัยบุญพงศ์ และคณะ

สิงหาคม 2554

รายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์

โครงการผลการพัฒนางานวิจัย และระบบบริหารจัดการงานวิจัยของมหาวิทยาลัยราชภัฏ

ผู้วิจัย

สังกัด

อาจารย์เต็มดวง ตรีธัญญพงศ์	มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ดวงจันทร์ เดียววิไล	มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เรขา อรัญวงศ์	มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อำนาจ สุวรรณสันติสุข	มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ศิริพร หงส์พันธุ์	มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา
อาจารย์ทวี วัชรเกียรติศักดิ์	มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา
ดร.กุลวดี โรจนไพศาลกิจ	มหาวิทยาลัยราชภัฏราชนครินทร์
อาจารย์ปกรณชัย สุพัฒน์	มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุมาลี พงศ์ดิยไพบุลย์	มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี
ดร.ภวิกา บุญยพิพัฒน์	มหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สมศักดิ์ ชอบตรง	มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี
อาจารย์เชาวลิต สิมสวย	มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

สนับสนุนโดย สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.)

(ความเห็นในรายงานนี้เป็นของผู้วิจัย สกว.ไม่จำเป็นต้องเห็นด้วยเสมอไป)

กิติกรรมประกาศ

รายงานการศึกษานี้ เป็นบทบันทึกกระบวนการพัฒนาที่ส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงต่อการวิจัยของมหาวิทยาลัยราชภัฏครั้งสำคัญ เพื่อรายงานผลการพัฒนาการวิจัยที่เกิดขึ้นและบทเรียนของการจัดการพัฒนาผลการศึกษานี้เกิดขึ้นได้ด้วยความอนุเคราะห์จากหน่วยงานและบุคคลจำนวนมาก ที่สำคัญคือ

สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย ได้ให้ความอนุเคราะห์มากกว่าทุนวิจัย ผู้บริหาร ศกว. โดยเฉพาะศาสตราจารย์ปิยวัติ บุญ-หลง รองศาสตราจารย์ไพรัช ทองอำไพ ได้ให้คำปรึกษาที่เป็นประโยชน์ยิ่ง และผู้ช่วยศาสตราจารย์พัชริน ดำรงกิตติกุล ผู้ประสานงานของ ศกว. ได้ให้คำปรึกษา เป็นพี่เลี้ยงช่วยแก้ปัญหาตลอดการวิจัย

ผู้บริหารงานวิจัยของมหาวิทยาลัยราชภัฏ ๑๐ แห่ง ได้ทำการศึกษาผลการพัฒนาการวิจัยของมหาวิทยาลัยตนเองซึ่งเป็นข้อมูลสำคัญของการศึกษานี้ และร่วมสังเคราะห์ภาพรวมผลการศึกษา รวมทั้งนักวิจัยและนักจัดการงานวิจัยในมหาวิทยาลัย ๑๐ แห่งนี้ ได้ร่วมให้ข้อมูล แลกเปลี่ยนความเห็น

กลุ่มนักวิจัยอาวุโสของมหาวิทยาลัยราชภัฏ โดยเฉพาะรองศาสตราจารย์ฉัตรภา พรหมมาได้ให้ข้อเสนอแนะ ความคิดเห็นและข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อการศึกษา

คุณกษนิกร ณ รัษฎราช ได้ทำหน้าที่ประสานงาน และสนับสนุนตลอดการทำงานวิจัยนี้

นอกจากนี้ ยังมีผู้สนับสนุนอื่นๆที่ไม่อาจกล่าวนามได้ทุกคน ผู้วิจัยขอขอบพระคุณทุกท่านเป็นอย่างสูง หากงานวิจัยนี้มีคุณค่าหรือเป็นประโยชน์ใดๆก็เนื่องจากการได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงาน บุคคลข้างต้น

เต็มดวง ตรีชัยพงษ์

สิงหาคม ๒๕๕๔

บทสรุปสำหรับผู้บริหาร

หลังปี ๒๕๔๖ ในช่วงเตรียมปรับสถานะเป็นมหาวิทยาลัย เครือข่ายมหาวิทยาลัยราชภัฏ ได้ร่วมกันพัฒนางานวิจัยเพื่อพัฒนาท้องถิ่น โดยความร่วมมือกับสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.) ซึ่งได้นำการจัดการงานวิจัยมาเป็นเครื่องมือในกระบวนการพัฒนา เพื่อให้เข้าใจผลที่เกิดขึ้น และเก็บรวบรวมบทเรียนจากการพัฒนาไปใช้ประโยชน์ต่อไป สกว. จึงสนับสนุนฝ่ายเลขานุการสำนักงานที่ประชุมอธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏและมหาวิทยาลัยราชภัฏ ๑๐ แห่ง ซึ่งได้แก่ มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์ มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ มหาวิทยาลัยราชภัฏราชชนครินทร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี และมหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา ให้ทำการศึกษาผลการพัฒนาดังกล่าว โดยใช้วิธีการศึกษา คือ

ขั้นตอนที่ ๑ มหาวิทยาลัยราชภัฏ ๑๐ แห่ง ศึกษาผลการพัฒนาของตนเองด้วยวิธีการแบบผสมผสาน ระหว่างการวิจัยเชิงปริมาณควบคู่กับการวิจัยเชิงคุณภาพ

ขั้นตอนที่ ๒ สังเคราะห์ผลการศึกษาของมหาวิทยาลัยราชภัฏ ๑๐ แห่ง และข้อมูลที่เกี่ยวข้อง เป็นผลการพัฒนาภาพรวมและพัฒนาข้อเสนอการพัฒนาระยะต่อไป

ผลการศึกษา

๑. การเปลี่ยนแปลงด้านการวิจัยของมหาวิทยาลัยราชภัฏ

มหาวิทยาลัยราชภัฏมีการเปลี่ยนแปลงด้านการวิจัยที่ชัดเจน ๓ ช่วง สถานการณ์วิจัยแต่ละช่วง มีดังนี้

๑.๑ สถานการณ์การวิจัยของมหาวิทยาลัยราชภัฏ ระยะที่ ๑ และระยะที่ ๒ โดยสรุป

สถานการณ์ที่เกี่ยวข้อง	รูปแบบ แนวทางการพัฒนา	ผลการพัฒนาการวิจัย
ช่วงที่ ๑ ก่อนปี ๒๕๔๖ ช่วงก่อนเป็นมหาวิทยาลัยราชภัฏ		
- สถาบันราชภัฏไม่เป็นนิติบุคคล จัดตั้งงบประมาณไม่ได้และได้งบประมาณวิจัยจากรัฐน้อยมาก - บทบาท อำนาจการจัดสรรงบประมาณวิจัย รวมศูนย์ที่หน่วยงานกลางและไม่มีทิศทาง	- พัฒนาการวิจัยระบบปิด ภายในระบบ ราชภัฏ ภาศิภายนอก ท้องถิ่นมีส่วนร่วมน้อย - เน้นอบรม ให้ความรู้ด้านวิธีวิทยาการวิจัย - ศูนย์วิจัยมีบทบาท ทำวิจัยตามความต้องการของสถาบันและงานธุรการวิจัย	- มีนักวิจัยและงานวิจัยจำนวนน้อย เพียง ๑.๒๖ เรื่อง/สถาบัน/ปี - มีทุนวิจัยน้อย - ส่วนใหญ่เป็นงานวิจัยขนาดเล็ก กระจัดกระจาย ที่โจทย์วิจัยมาจากความสนใจของนักวิจัย
ช่วงที่ ๒ ปี ๒๕๔๖-๒๕๔๘ ช่วงเตรียมการปรับสถานะเป็นมหาวิทยาลัยราชภัฏ		
- สถาบันราชภัฏเตรียมปรับสถานะเป็นมหาวิทยาลัย และรับการประเมินจากภายนอก	- พัฒนาการวิจัยระบบเปิด โดยดึงท้องถิ่น มาร่วมสร้างงานวิจัย และ สกว.ระดม ผู้ทรงคุณวุฒิมานับสนุน	- นักวิจัยเพิ่มขึ้นจำนวนมาก ไม่น้อยกว่า ๘๐๐ คน

สถานการณ์ที่เกี่ยวข้อง	รูปแบบ แนวทางการพัฒนา	ผลการพัฒนาการวิจัย
- ระบบการจัดสรรงบประมาณของรัฐ เริ่มมีทิศทาง และผ่อนคลาย ให้บทบาทส่วนราชการในการเสนอแนะ และปรับปรุงการจัดสรรทุนวิจัยได้มากขึ้น	- สร้างการเรียนรู้การวิจัยจากปฏิบัติ โดยปรับงบประมาณมาสร้างชุดโครงการวิจัยเพื่อท้องถิ่น ๑๑ ชุด รองรับอาจารย์จำนวนมากให้มีโอกาสเข้าถึงการทำวิจัย - จัดการงานวิจัยอย่างเข้มข้น เป็นระบบ เพื่อสร้างเครือข่ายการเรียนรู้ของนักวิจัยและนักจัดการงานวิจัยหลายมิติ หลายระดับตลอดกระบวนการวิจัย - ทำงานผ่านระบบกลไกปกติเพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งให้สถาบัน	- งานวิจัยเพิ่มขึ้นมากกว่า ๓๐๐ เรื่อง และเริ่มเปลี่ยนทิศทาง มาสู่การใช้โจทย์จากท้องถิ่น รวมทั้งเริ่มทำงานวิจัยร่วมกับการเรียนการสอนในหลายสถาบัน - ทุกสถาบันมีกระบวนการจัดการงานวิจัย โดยเฉพาะการจัดการช่วงกลางทาง และในปี ๒๕๔๘ เริ่มมีการวิจัยเพื่อพัฒนาระบบจัดการงานวิจัยในทุกสถาบัน

๑.๒ พัฒนาการการจัดการงานวิจัย ช่วงที่ ๓

หลังปี ๒๕๔๘ ราชภัฏได้ปรับสถานะเป็นมหาวิทยาลัยและตั้งงบประมาณได้เอง จึงไม่มีงบประมาณและกลไกประสานการทำวิจัยร่วมกันของเครือข่ายราชภัฏ ประกอบกับหน่วยงานระดับนโยบาย เช่น คณะกรรมการการอุดมศึกษา (กออ.) สมศ.และ กพร. รวมทั้งสำนักงานงบประมาณ และแหล่งทุนวิจัยสำคัญ เช่น สกว. และสำนักงานคณะกรรมการการวิจัยแห่งชาติ (วช.) ได้ปรับหลักเกณฑ์แนวทางสนับสนุนใหม่ ที่ผลักดันให้ทุกมหาวิทยาลัยต้องเร่งรัดพัฒนาการวิจัยและระบบจัดการงานวิจัย มหาวิทยาลัยราชภัฏแต่ละแห่ง จึงต่างเร่งพัฒนาการวิจัยและระบบจัดการงานวิจัยไปตามบริบท เงื่อนไขตนเอง

๑.๒.๑ ผลการพัฒนาด้านการจัดการงานวิจัยช่วงที่ ๓ มหาวิทยาลัยราชภัฏที่ศึกษาทุกแห่ง มีระบบการบริหารจัดการงานวิจัยทั้งระบบสนับสนุนการวิจัย และระบบจัดการคุณภาพงานวิจัย และ ๔ ใน ๑๐ แห่ง เริ่มกระจายอำนาจการบริหารจัดการงานวิจัยไปสู่คณะ อย่างไรก็ตาม ระบบดังกล่าวยังไม่สมบูรณ์ บางส่วนได้มีการปรับปรุงไปแล้ว เช่น ในระบบสนับสนุนการวิจัย มีการปรับปรุงเรื่องการสนับสนุนและระบบการเบิกจ่ายทุนวิจัย มาตรการสร้างแรงจูงใจ แต่ในเรื่องยุทธศาสตร์การวิจัย การปรับระบบการบริหารงานบุคคลให้เอื้อต่อการวิจัย ยังต้องปรับปรุงต่อไป สำหรับระบบจัดการคุณภาพงานวิจัย มหาวิทยาลัยส่วนใหญ่ได้เริ่มปรับปรุงระบบการประเมินคุณภาพข้อเสนอโครงการวิจัย การติดตามงานวิจัย การพัฒนานักวิจัย และการเผยแพร่งานวิจัย รวมทั้งการบูรณาการการวิจัยกับการเรียนการสอนแล้ว แต่จำเป็นต้องปรับปรุงต่อไปในเรื่องการพัฒนาโจทย์วิจัยและข้อเสนอโครงการวิจัย การประเมินคุณภาพงานวิจัย และการสังเคราะห์สถานภาพองค์ความรู้ของมหาวิทยาลัยและพื้นที่

๑.๒.๒ ผลการพัฒนาด้านงานวิจัย และนักวิจัย

๑) ผลการพัฒนาเชิงปริมาณ มหาวิทยาลัยราชภัฏมีงบประมาณการวิจัย จำนวนงานวิจัยและนักวิจัย ในช่วง ปี ๒๕๔๓-๒๕๕๑ เพิ่มขึ้นชัดเจน พิจารณาได้จากข้อมูลต่อไปนี้

ข้อมูลบ่งชี้	ช่วงปี ๒๕๓๘-๒๕๔๕	ช่วงปี ๒๕๔๖-๒๕๕๑
งบประมาณการวิจัย - จากงบประมาณแผ่นดิน - จากทุกแหล่งทุน	๕๔๕,๖๘๐ บาท/ปี/แห่ง ทุนวิจัยจากเงินรายได้จำนวนใกล้เคียงทุน จากงบประมาณแผ่นดิน	๑,๘๓๖,๓๑๕ บาท/ปี/แห่ง ๘,๓๒๔,๗๖๕ บาท/ปี/แห่ง
จำนวนงานวิจัย	๑.๒๖ เรื่อง/ปี/แห่ง	๕๕.๑๒ เรื่อง/ปี/แห่ง
จำนวนนักวิจัย	ประมาณ ๑.๒๖ คน/ปี/แห่ง	๖๔.๐๘ คน/ปี/แห่ง

หมายเหตุ . จำนวนงานวิจัยและนักวิจัย เป็นข้อมูลของงานวิจัยปกติ ส่วนข้อมูลงบประมาณการวิจัย ในช่วงปี

๒๕๓๘-๒๕๔๕ ได้รวมทุนวิจัยพิเศษจากโครงการพิเศษตามมติคณะรัฐมนตรีไว้ด้วย

๒) ผลการพัฒนาเชิงคุณภาพ

งานวิจัยของมหาวิทยาลัยราชภัฏ ในช่วงปี ๒๕๔๖-๒๕๕๑ มีพัฒนาการด้านคุณภาพสูงขึ้นกว่าช่วงที่ผ่านมา กล่าวคือ ทิศทางงานวิจัยเริ่มเปลี่ยนสู่การวิจัยปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมที่ใช้โจทย์จากท้องถิ่น และเริ่มมีงานวิจัยบูรณาการศาสตร์ร่วมกับการเรียนการสอนเพื่อเรียนรู้การพัฒนาพื้นที่ระดับตำบล ในมหาวิทยาลัยราชภัฏมากกว่าครึ่งหนึ่ง นอกจากนี้อาจารย์เริ่มมีกระบวนทัศน์ใหม่ยอมรับว่างานวิจัยเป็นพันธกิจที่ทุกคนต้องทำ และมองการวิจัยในมิติกระบวนกร ตระหนักว่าการวิจัยเป็นกระบวนการเรียนรู้ การปฏิรูปการเรียนรู้ และการพัฒนาท้องถิ่น อีกทั้งได้พบว่าแหล่งทุนวิจัยของมหาวิทยาลัยราชภัฏมีความหลากหลายมากขึ้น โดยแหล่งทุนใหญ่ที่สุดมาจากหน่วยงานอื่น ที่เคยให้ทุนทำวิจัยในพื้นที่ผ่านมหาวิทยาลัยใหญ่ส่วนกลางมาก่อน ทุนวิจัยจากงบประมาณแผ่นดิน ซึ่งมีขนาดใหญ่ลำดับ ๒ ก็เพิ่มจำนวนขึ้นเกือบทุกปี เนื่องจากมีนักวิจัยมากขึ้น และมีโครงการวิจัยที่ผ่านการประเมินคุณภาพของสำนักงานคณะกรรมการการวิจัยแห่งชาติมากขึ้นและขนาดโครงการใหญ่ขึ้น

อย่างไรก็ตาม แม้มีพัฒนาการทางคุณภาพ แต่มีข้อมูลบ่งชี้ว่างานวิจัยของมหาวิทยาลัยราชภัฏ ยังมีประเด็นเชิงคุณภาพ ที่ต้องพัฒนาต่อไป พิจารณาได้จาก งานวิจัยของมหาวิทยาลัยราชภัฏ ร้อยละ ๕๒ ยังคงเป็นงานวิจัยขนาดเล็ก ขนาดทุน ๑-๕ หมื่นบาท งานวิจัยขนาดใหญ่ที่มีขนาดทุนวิจัย ๑ ล้านบาทขึ้นไป มีเพียงร้อยละ ๑.๖๘ และมีในมหาวิทยาลัยเพียงบางแห่ง มหาวิทยาลัยราชภัฏมีงานตีพิมพ์เผยแพร่ น้อย ในกลุ่มมหาวิทยาลัยที่ศึกษา ๑๐ แห่ง มีเพียง ๑ แห่ง ที่ผ่านเกณฑ์การประเมินเรื่องนี้ นอกจากนี้ในด้านคุณภาพทางวิชาการและการใช้ประโยชน์งานวิจัย พบว่างานวิจัยประมาณ ๒ ใน ๓ ไม่ได้ดำเนินการร่วมกับพื้นที่ และในส่วนงานวิจัยที่ดำเนินการร่วมกับพื้นที่นั้น มีเพียงร้อยละ ๑๒.๔๑ ที่เห็นการใช้ประโยชน์ในพื้นที่ชัดเจน และรายงานมีคุณภาพระดับยอมรับได้ และมีเพียงร้อยละ ๒.๗๖ เป็นงานวิจัยดีเด่นที่มีคุณภาพเชิงวิชาการ และมีการใช้ประโยชน์ในพื้นที่อย่างยั่งยืน

๑.๒.๓ ประเด็นการปรับปรุงคุณภาพงานวิจัย ของมหาวิทยาลัยราชภัฏ ที่ได้จากการสังเคราะห์ความเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิมี ๕ ประเด็นสำคัญ คือ

- ๑ การศึกษาแนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง เพื่อทำความเข้าใจประเด็นวิจัยในเชิงระบบ นำไปสู่การกำหนด โจทย์วิจัย ออกแบบการวิจัยและวิเคราะห์ สังเคราะห์ผลการวิจัยให้เป็นประโยชน์ทางวิชาการในวงกว้าง
- ๑ การศึกษาสถานการณ์และพลวัตรของประเด็นวิจัยและพื้นที่วิจัย เพื่อให้สามารถกำหนดโจทย์วิจัย และวางแผนการวิจัยต่อยอดจากฐานงานวิจัยและองค์ความรู้เดิม ไม่เกิดการทำวิจัยซ้ำหรือไม่จำเป็น
- ๑ การพัฒนาการเขียนรายงานการวิจัย การเรียบเรียง สังเคราะห์ข้อมูล ความรู้เป็นรายงานวิจัยที่เป็น ประโยชน์ทางวิชาการ
- ๑ การปรับการทำวิจัยในรูปแบบงานพัฒนา การบริการวิชาการ ให้เป็นกระบวนการวิจัย
- ๑ การปรับปรุงการทำวิจัยแบบมีส่วนร่วม ให้ภาคีการพัฒนามีส่วนร่วมอย่างแท้จริง

๒. กลยุทธ์การจัดการกระบวนการพัฒนาการวิจัยของเครือข่ายมหาวิทยาลัยราชภัฏ

๒.๑ การจัดการผลักดันกระบวนการพัฒนาการวิจัยของมหาวิทยาลัยราชภัฏในช่วงปี ๒๕๔๖-๒๕๔๘ กระบวนการพัฒนาการวิจัยขนาดใหญ่ ที่เกิดขึ้นในช่วง ปี ๒๕๔๖-๒๕๔๘ นับเป็นจุดเริ่มต้นของการพัฒนา งานวิจัยเพื่อพัฒนาท้องถิ่นของมหาวิทยาลัยราชภัฏยุคปัจจุบัน ในการผลักดันกระบวนการ พัฒนานี้ให้เกิดขึ้น ได้ ดำเนินการ โดย

๒.๑.๑ จัดการด้านแผนงบประมาณ เพื่อแก้ปัญหาขาดแคลนทุนวิจัยโดยนำงบประมาณแผ่นดิน ในงานปกติมาปรับใช้ และดำเนินงานนั้นด้วยกระบวนการวิจัย

๒.๑.๒ จัดการสื่อสาร สร้างกระแสความตื่นตัวทางการวิจัย ในช่วงสถานการณ์ที่เอื้อ ด้วย การ จัดกระบวนการสร้างความเห็นร่วมกัน และให้ข้อมูลรูปธรรมกระบวนการวิธีปฏิบัติอย่างกว้างขวาง

๒.๑.๓ สร้างโอกาสให้คณาจารย์เข้าถึงทุนวิจัย โดยจัดสรรทุนวิจัยที่เน้นการสร้างนักวิจัย มากกว่างานวิจัยจัดสรรทุนวิจัย ด้วยกระบวนการประเมินคุณภาพแบบเปิด ที่ให้โอกาสผู้มุ่งมั่นสนใจเรียนรู้ พัฒนาข้อเสนอโครงการจนผ่านการประเมินคุณภาพ

๒.๒ การจัดการเพื่อพัฒนางานวิจัย นักวิจัย นักจัดการงานวิจัยและระบบจัดการงานวิจัยของ มหาวิทยาลัยราชภัฏ มีกลยุทธ์การจัดการที่สำคัญ คือ

๒.๒.๑ กำหนดจุดมุ่งหมายการพัฒนาในเชิงสถาบันและเป็นประโยชน์สาธารณะ ซึ่งนำไปสู่กล ยุทธ์การพัฒนาที่เน้นการสร้างนักวิจัยและระบบจัดการงานวิจัย ทำให้กระบวนการพัฒนาต่อเนื่อง

๒.๒.๒ สร้างความร่วมมือ เปิดรับความรู้ ประสบการณ์ของหน่วยงานภายนอกที่เกี่ยวข้องมา ปรับใช้เพื่อพัฒนางานวิจัยของมหาวิทยาลัยราชภัฏ

๒.๒.๓ พัฒนานักวิจัยโดยสร้างการเรียนรู้จากประสบการณ์ การเรียนรู้จากการปฏิบัติอย่างเป็นกระบวนการและการเรียนรู้เป็นเครือข่ายร่วมกันระหว่างนักวิจัย และผู้เชี่ยวชาญในกระบวนการทำวิจัยแต่ละขั้นตอน

๒.๒.๔ จัดระบบจัดการงานวิจัย ให้เป็นระบบจัดการเครือข่ายการเรียนรู้ขนาดใหญ่ เพื่อสร้างนักวิจัยเพื่อพัฒนาท้องถิ่นไปพร้อมกับการสร้างนักจัดการงานวิจัยมิติต่างๆ ด้วยวางระบบการจัดการ ๓ ระดับ คือ ระบบจัดการงานวิจัยภาพรวม ระบบจัดการเครือข่ายงานวิจัยภูมิภาค และระบบจัดการงานวิจัยระดับมหาวิทยาลัย ที่เป็นเป้าหมายหลักของการพัฒนา และในระบบจัดการทั้ง ๓ ระดับ มีการจัดการวิจัย ๒ มิติ มิติที่ ๑ คือ การจัดการชุดโครงการวิจัย ๑๑ ชุดโครงการ ทั้งระดับภาพรวมและระดับภูมิภาค ซึ่งเป็นการจัดการงานวิจัยเชิงประเด็น มิติที่ ๒ การจัดการงานวิจัยเชิงพื้นที่ เป็นระบบจัดการเครือข่ายการเรียนรู้ นักจัดการงานวิจัยและนักวิจัยภายในภูมิภาค และเพื่อเสริมความเข้มแข็งของระบบจัดการ และติดตามงาน จึงมีการจัดเครือข่ายการเรียนรู้ร่วมกันระหว่างผู้จัดการงานวิจัยของระบบและระดับต่างๆ เป็นระยะๆ และมีผู้ทรงคุณวุฒิสันับสนุนในทุกระบบ ทุกระดับ และทุกมิติ

๒.๒.๕..สร้างการเรียนรู้ในกระบวนการปฏิบัติงานวิจัย โดยผู้ทรงคุณวุฒิที่มีคุณลักษณะ คือผู้เชี่ยวชาญการวิจัยร่วมกับพื้นที่ รอบรู้ในประเด็นวิจัย มีงานเกี่ยวข้องและต้องการเชื่อมโยงกับนักวิจัยมหาวิทยาลัยราชภัฏ และอยู่ในพื้นที่หรือทำงานวิชาการในพื้นที่ รวมทั้งเป็นผู้เห็นความสำคัญของการพัฒนาท้องถิ่นและบทบาทของมหาวิทยาลัยราชภัฏต่อการพัฒนาท้องถิ่น

๒.๒.๖..ใช้การกำหนดกรอบแนวทางวิจัยเพื่อผลักดันให้นักวิจัยทำวิจัยที่เป็นประโยชน์มากขึ้น ไม่ให้ทำวิจัยย่ำอยู่กับที่ ทั้งนี้โดยต้องมีการสนับสนุนนักวิจัยตามมาอย่างเข้มข้น

๓. บทบาทการสนับสนุนของ สกว.

สกว.มีบทบาทสนับสนุนให้เกิดพัฒนาการในการวิจัยของเครือข่ายมหาวิทยาลัยราชภัฏ ในช่วง ปี ๒๕๔๖-ปัจจุบัน โดยจัดการสนับสนุนการต่อสถาบันราชภัฏขึ้นมาเป็นการเฉพาะ ในรูปแบบความร่วมมือเชิงสถาบัน โดยใช้ระบบร่วมวางแผน ร่วมทุนดำเนินการ และร่วมจัดการการพัฒนา

สกว.มีบทบาทคล้ายหน่วยงานที่ปรึกษา ในกระบวนการพัฒนาการวิจัยของมหาวิทยาลัยราชภัฏ เพราะเน้นสนับสนุนทางวิชาการมากกว่าทุนวิจัย และดำเนินการสนับสนุนด้วยแนวทางการวิจัยปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม และตามแนวทางวงจรคุณภาพ PDCA คือ เริ่มต้นจากกระบวนการศึกษา วิเคราะห์ประเมินสถานการณ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏ และออกแบบ วางแผนการจัดการตามสถานการณ์ แล้วนำไปปฏิบัติการ และทำการประเมิน วิเคราะห์ผลการจัดการ นำมาพิจารณาปรับปรุงการจัดการอย่างต่อเนื่อง โดยความร่วมมือร่วมคิดระหว่างผู้ประสานงาน สกว. และผู้จัดการเครือข่ายการวิจัยราชภัฏอย่างใกล้ชิด

ความสำเร็จในการสนับสนุนของ สกว. ต่อกระบวนการพัฒนางานวิจัยครั้งนี้ มาจากการเป็นหน่วยงานที่มีประสิทธิภาพ ความเชี่ยวชาญในการวิจัยและการจัดการงานวิจัย และมีเครือข่ายผู้เชี่ยวชาญที่สามารถประสานมาสนับสนุนการพัฒนา และที่สำคัญมาจากรูปแบบ วิธีการสนับสนุน ดังกล่าวข้างต้น

บทเรียนจากการสนับสนุนของ สกว. ทำให้มีแนวคิดที่ว่า สมควรนำระบบหน่วยงานที่ปรึกษามาเสริมกระบวนการปฏิรูประบบราชการ เพื่อให้ส่วนราชการ สามารถพัฒนาไปถึงคุณภาพของกระบวนการทำงานและเนื้องาน และหน่วยราชการส่วนกลาง สมควรพัฒนาบทบาทการเป็นที่ปรึกษาเพื่อส่งเสริมความเข้มแข็งขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

๔. ข้อเสนอต่อการพัฒนางานวิจัยมหาวิทยาลัยราชภัฏ ในระยะต่อไป

๔.๑ ข้อเสนอระดับมหาวิทยาลัย

๔.๑.๑ กำหนดคอตลักษณ์ของมหาวิทยาลัย ที่สอดคล้องกับศักยภาพ ความต้องการของพื้นที่ และศักยภาพขององค์กร เพื่อเป็นกรอบการสร้างความรู้ และจัดการนํางานวิจัย องค์ความรู้จากทุกแหล่ง มาเชื่อมร้อยเป็นความรู้พื้นฐานใหญ่ในกลุ่มวิจัยซึ่งสร้าง สะสม สังเคราะห์ ต่อยอดความรู้ที่ต่อเนื่อง นำไปสู่การเป็นศูนย์ความเชี่ยวชาญเพื่อการพัฒนาพื้นที่ ต่อไป

๔.๑.๒ พัฒนามาบทบาทเป็นหน่วยจัดการงานวิจัยของพื้นที่ ขยายบทบาทการจัดการงานวิจัยสู่ท้องถิ่น เพื่อสะสมข้อมูล ความรู้ ความเข้าใจและเครือข่ายความร่วมมือในพื้นที่ ก้าวสู่การเป็นคลังสมองของท้องถิ่น

๔.๑.๓ ขยายผลการปฏิรูปการเรียนรู้ด้วยกระบวนการวิจัย โดยศึกษาบทเรียน นำมาปรับปรุงการวิจัยเพื่อพัฒนาพื้นที่ร่วมกับการเรียนการสอน และสร้างเครือข่ายการเรียนรู้ ยกระดับความรู้ของการจัดการเรื่องนี้

๔.๑.๔ ร่วมพัฒนาระบบจัดการศึกษาท้องถิ่นด้วยกระบวนการวิจัย เร่งพัฒนางานวิจัยเพื่อเสริมความเข้มแข็งการจัดการศึกษาโดยท้องถิ่น โดยร่วมมือกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และเครือข่ายศิษย์เก่าครู อาจารย์และผู้เกี่ยวข้องในพื้นที่

๔.๑.๕ เร่งพัฒนาทักษะการสร้าง สังเคราะห์ความรู้ของนักวิจัย พัฒนานักวิจัยให้สามารถสร้างผลงานคุณภาพที่ให้ประโยชน์ในวงกว้าง ด้วยการบ่มเพาะผ่านกระบวนการทำงานร่วมกับผู้เชี่ยวชาญ การศึกษาระดับปริญญาเอกในกลุ่มวิจัย

๔.๑.๖ เชื่อมโยงการพัฒนางานวิจัยกับพันธกิจสำคัญ .ทำให้การวิจัย การผลิตบัณฑิต และการพัฒนาอาจารย์ซึ่งเป็นเรื่องเร่งด่วน มีทิศทางเดียวกัน เอื้อต่อกันและเชื่อมโยงกัน เพื่อพัฒนาไปสู่การจัดการศึกษาพัฒนากำลังคนในท้องถิ่นสู่สัมมาอาชีพ ลดปัญหาการขาดกำลังคนของมหาวิทยาลัยราชภัฏ

๔.๑.๗ พัฒนานวัตกรรมการจัดการจัดคอมพิวเตอร์ศึกษา สังเคราะห์ความรู้ทั้งหมด สำหรับการผลักดันโครงการนำร่องเพื่อจัดคอมพิวเตอร์รูปแบบใหม่ ที่จัดการเรียนรู้ด้วยกระบวนการสร้างและจัดการความรู้ เพื่อผลิตกำลังคนรุ่นใหม่ & พัฒนาคอนแท็กงานกลุ่มต่างๆในท้องถิ่นให้ประกอบสัมมาอาชีพและพัฒนางานของตนได้

๔.๑.๘ พัฒนาระบบการวางแผนและจัดสรรงบประมาณ เพื่อสร้างวิสัยทัศน์ร่วม ยุทธศาสตร์การพัฒนา จนสามารถกำหนดคอตักลักษ์ณ์ จุดเน้นการพัฒนามหาวิทยาลัยที่นำไปสู่การปฏิบัติได้

๔.๒ กระบวนการพัฒนาระดับมหาวิทยาลัย

การพัฒนางานวิจัยทุกเรื่องข้างต้น สามารถบูรณาการกัน โดยกระบวนการหลักดังต่อไปนี้

๔.๓ ข้อเสนอระดับเครือข่ายมหาวิทยาลัยราชภัฏ

๔.๓.๑ สร้างเวที เครือข่ายการแลกเปลี่ยนเรียนรู้บทเรียนความสำเร็จ จัดการความรู้ร่วมกัน เพื่อผลักดันประเด็นการพัฒนาที่สำคัญของมหาวิทยาลัยราชภัฏ เช่น การพัฒนางานวิจัยบัณฑิตศึกษา การวิจัยร่วมกับการเรียนการสอน การจัดการศึกษารูปแบบใหม่ที่ใช้กระบวนการวิจัยสร้างการเรียนรู้ ฯลฯ

๔.๓.๒ กำหนดตำแหน่งทางยุทธศาสตร์ของเครือข่ายมหาวิทยาลัยราชภัฏ ในกระบวนการ พัฒนาประเทศ และสร้างชุดโครงการวิจัยร่วมกันของเครือข่ายมหาวิทยาลัยราชภัฏ เพื่อสร้างผลงานต่อประเทศชาติ สังคมให้ปรากฏ

ชื่องานวิจัย : ผลการพัฒนางานวิจัยและระบบบริหารจัดการงานวิจัยของมหาวิทยาลัยราชภัฏ

สนับสนุนทุนวิจัย : สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย

ผู้วิจัย : เต็มดวง ตรีธัญญพงศ์ และคณะ

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาผลการพัฒนางานวิจัยและระบบบริหารจัดการงานวิจัยของมหาวิทยาลัยราชภัฏที่ร่วมมือกับ สกว.และบทเรียนการจัดการพัฒนา โดยการศึกษาพัฒนาของตนเองของมหาวิทยาลัยราชภัฏ ๑๐ แห่ง ที่ร่วมมือกับ สกว. ด้วยวิธีการแบบผสมผสานระหว่างการวิจัยเชิงปริมาณควบคู่กับการวิจัยเชิงคุณภาพ และการสังเคราะห์ผลการศึกษาร่วมกับข้อมูลอื่นที่เกี่ยวข้อง ผลการศึกษารูปได้ดังนี้

ผลการวิจัย

มหาวิทยาลัยราชภัฏมีการเปลี่ยนแปลงด้านการวิจัยที่ชัดเจน ๓ ช่วง คือ ช่วงที่ ๑ ก่อนปี ๒๕๔๖ สถาบันราชภัฏไม่มีระบบจัดการงานวิจัย และพัฒนาการวิจัยโดยการอบรมให้ความรู้ นอกจากนี้ยังมีทุนวิจัย นักวิจัยและงานวิจัยจำนวนน้อย และงานวิจัยส่วนใหญ่มีขนาดเล็กและโจทย์กำหนดขึ้นตามความสนใจของนักวิจัย ช่วงที่ ๒ ระหว่างปี ๒๕๔๖-๒๕๔๘ เป็นระยะเตรียมปรับสถานะเป็นมหาวิทยาลัย ซึ่งเกิดกระบวนการพัฒนาการวิจัยเพื่อพัฒนาท้องถิ่นร่วมกันของเครือข่ายมหาวิทยาลัยราชภัฏด้วยการจัดการงานวิจัย โดยความร่วมมือกับ สกว. ส่งผลให้เกิดการสร้างนักวิจัย นักจัดการงานวิจัย และระบบจัดการงานวิจัย ที่เป็นฐานการพัฒนาการวิจัยของมหาวิทยาลัยราชภัฏในระยะต่อมา และช่วงที่ ๓ ปี ๒๕๔๘-๒๕๕๑ ราชภัฏปรับสถานะเป็นมหาวิทยาลัย และแต่ละแห่งได้พัฒนาการวิจัยต่อเนื่องไปตามบริบทและเงื่อนไขตน

ผลจากการพัฒนา ทำให้ในช่วงปี ๒๕๔๖-๒๕๕๑ มหาวิทยาลัยราชภัฏทุกแห่งมีระบบจัดการงานวิจัย และบางแห่งเริ่มกระจายอำนาจไปสู่คณะ แต่ละระบบจัดการนี้ยังไม่สมบูรณ์ มหาวิทยาลัยส่วนใหญ่ได้ปรับปรุงระบบสนับสนุนการวิจัย ในเรื่องการสนับสนุนและการเบิกจ่ายทุนวิจัย มาตรการสร้างแรงจูงใจ แต่จำเป็นต้องพัฒนาต่อไปในเรื่องคุณภาพของยุทธศาสตร์การวิจัยและปรับระบบบริหารงานบุคคลให้เอื้อต่อการวิจัย สำหรับระบบจัดการคุณภาพการวิจัย พบว่ามีการดำเนินการในทุกมหาวิทยาลัย แต่ยังจำเป็นต้องพัฒนาต่อไปในเรื่องคุณภาพของกระบวนการพัฒนาโจทย์วิจัยและข้อเสนอโครงการวิจัย การประเมินคุณภาพงานวิจัย และการสังเคราะห์สถานภาพองค์ความรู้ของมหาวิทยาลัยและพื้นที่

ผลการพัฒนาด้านงานวิจัยและนักวิจัย พบว่าในช่วงปี ๒๕๔๖-๒๕๕๑ ทุกมหาวิทยาลัย มีงบประมาณการวิจัย งานวิจัยและนักวิจัยมากกว่าช่วงก่อนปี ๒๕๔๖ หลายเท่าตัว และเกิดงานวิจัยเพื่อพัฒนาท้องถิ่น งานวิจัยร่วมกับการเรียนการสอน นอกจากนี้งานวิจัยยังมีคุณภาพสูงขึ้น ทำให้ได้ทุนวิจัยมากขึ้น และจากแหล่งทุน

หลากหลายกว่าเดิม อย่างไรก็ตามส่วนใหญ่ยังคงเป็นงานวิจัยขนาดเล็ก กระจายกระจายและมีประเด็นเชิงคุณภาพ ที่ควรปรับปรุงต่อไป

การจัดการสำคัญ ในช่วงปี ๒๕๔๖-๒๕๔๘ ที่ส่งผลให้เกิดการพัฒนาการวิจัยของเครือข่ายมหาวิทยาลัย ราชภัฏ คือ

๑. การผลักดันให้เกิดกระบวนการพัฒนาการวิจัยขนาดใหญ่ โดยแก้ปัญหาคาดการณ์ขาดแคลนทุนวิจัยของ มหาวิทยาลัยราชภัฏ ด้วยการปรับงบประมาณและงานปกติมาดำเนินการด้วยกระบวนการวิจัย การจัดการสื่อสาร สร้างกระแสความตื่นตัวทางการวิจัย และการจัดสรรทุนวิจัยด้วยวิธีการที่เน้นการสร้างนักวิจัยมากกว่างานวิจัย

๒. การจัดการพัฒนางานวิจัย นักวิจัย นักจัดการงานวิจัยและระบบจัดการงานวิจัยของมหาวิทยาลัยราช ภัฏไปพร้อมกัน โดยการกำหนดจุดมุ่งหมายการพัฒนาในเชิงสถาบัน การสร้างความร่วมมือกับหน่วยงาน ภายนอกที่เกี่ยวข้อง การสร้างการเรียนรู้จากประสบการณ์ในกระบวนการทำวิจัยและการเรียนรู้เป็นเครือข่าย โดยมีระบบจัดการ ๓ ระดับ คือ ระดับภาพรวม ระดับเครือข่ายภูมิภาคและระดับสถาบัน และในทุกระดับมี ระบบจัดการงานวิจัยทั้งมิติเนื้อหาและมิติพื้นที่ นอกจากนี้ ยังนำผู้ทรงคุณวุฒิที่เหมาะสมมาสร้างการเรียนรู้ และ ใช้การกำหนดกรอบแนวทางวิจัยเพื่อยกระดับการวิจัย

สกว. สนับสนุนกระบวนการพัฒนาการวิจัยของเครือข่ายมหาวิทยาลัยราชภัฏด้วยบทบาทหน่วยงานที่ ปรีกษา มากกว่าแหล่งทุนวิจัย และจัดกระบวนการสนับสนุนตามแนวทางการวิจัยปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม และวงจรคุณภาพ PDCA

ข้อเสนอต่อการพัฒนางานวิจัยมหาวิทยาลัยราชภัฏ ในระยะต่อไป

๑. มหาวิทยาลัยราชภัฏควรกำหนดอัตลักษณ์ต้นเพื่อวางจุดเน้นและสร้างความเข้มแข็ง โดยจัดการในรูป กลุ่มวิจัย เพื่อเป็นฐานสู่การเป็นศูนย์เชี่ยวชาญเพื่อพัฒนาพื้นที่ เร่งพัฒนาทักษะการสร้างและสังเคราะห์ ความรู้ของนักวิจัย ขยายผลการปฏิรูปการเรียนรู้และร่วมพัฒนาระบบจัดการศึกษาท้องถิ่นด้วยกระบวนการวิจัย และขยายบทบาทสู่การเป็นหน่วยจัดการงานวิจัยของพื้นที่ เชื่อมโยงการพัฒนางานวิจัยกับพันธกิจสำคัญให้มี ทิศทางเดียวกันและเอื้อต่อกัน แล้วนำศักยภาพทั้งหมดมาสังเคราะห์เพื่อพัฒนานวัตกรรมการจัดการอุดมศึกษาที่ จัดการเรียนรู้ด้วยกระบวนการสร้างและจัดการความรู้ โดยบูรณาการประเด็นการพัฒนาทุกเรื่องข้างต้น ให้เป็น กระบวนการเดียวกัน

๒. เครือข่ายมหาวิทยาลัยราชภัฏ ควรสร้างเวที เครือข่ายการเรียนรู้ร่วมกัน เพื่อผลักดันประเด็นการ พัฒนาที่สำคัญ และกำหนดตำแหน่งทางยุทธศาสตร์ บทบาทของกลุ่มมหาวิทยาลัยราชภัฏในกระบวนการพัฒนา ประเทศ แล้วร่วมกันสร้างบทบาทผลงานให้ปรากฏ

Title : Research and Research Management Development of Rajabhat University

Sponsored : Thailand Research Fund (TRF)

Researchers: Temduang Threetanyapong and team

Abstract

The purposes of this research are to study the results of development of researches and research management of Rajabhat University in collaboration with TRF and to study the lessons learned. The research's method is the synthesis of the study results of 10 Rajabhat universities and relevant information. Each Rajabhat universities study themselves by integrated quantitative and qualitative research methods. The results of the study are summarized as follows;

The Result of the Research

Rajabhat Universities have obviously changed in research aspects in 3 phases. Phase I before 2546, Rajabhat Institutes had no research management and research development by trainings. Besides, there were limited research budget, researchers and researches. Most researches are in small scale and research questions were determined by the researchers' interest. Phase II from 2546-2548 during the preparation period for promoting to university, the cooperation between Rajabhat universities network and TRF in research management for local development had resulted in creating researchers, research managers and research management system which are research platform of Rajabhat universities. Phase III during 2548-2551 Rajabhat institutions had been promoted to universities and continually developed their researches according to their own context.

As the results of development, during 2546-2551 Rajabhat universities had set up research management system and some universities had authorized their research management to faculty level. However, the managements are incomplete yet. Most of universities had improved their research supporting system in terms of research funding and fund release system, incentive measures and other facilities. However, it was needed to develop quality of research strategy and personnel administration. In addition, every university had the research quality management but it was necessary to develop quality of research question and proposal formulation, appraisal of research quality and knowledge synthesis.

In terms of research advancement, during 2546-2551 every university had much more researches and researchers than in 2546 and had researches for local development integrated with student learning process. The increasing of funding and funding sources of every university indicated the

improvement of research quantity. However a lot of the researches are still in small scale, not thematic and have quality problems .

The development was managed by the following strategies and tactics ;

To move the large-scale research development of Rajabhat universities, problem solving of research fund by implementing regular budget and project with researching process together with communication and fund allocation focusing on building new researchers were major means of management.

Run the development process by the following implementation : setting up development objectives at institutional level , cooperation with expert agencies, learning by doing and learning network, introducing appropriate experts to support learning process and improve research quality step by step by funding for more advanced research framework . The management system were set up in 3 levels : national, regional and institutional levels that covered both content and area aspects.

The role of TRF was rather than research funding , TRF also provided advisory support by participatory- action research and PDCA process.

Recommendations for further research development of Rajabhat University

1. Rajabhat universities determine self identity and strengthen focus area in terms of research group and then develop to be excellent center of development in area. It is necessary to build capacity of researchers in knowledge creation and synthesis, expand the learning reform and support local education development by research process . The expansion to be local research management center. and the linkage of research and other mission into the same direction is required.. Synthesizing all potentials to develop innovation for higher education whose learning process is the process of knowledge creation and knowledge management. All mentioned issues should be integrated into single process.

2. Rajabhat University network should provide platforms for sharing learning and synergy to develop important and common issues .Strategic positioning in national development process as well as cooperation are needed to accomplishment.

สารบัญ

	หน้า
กิตติกรรมประกาศ	ก
บทสรุปสำหรับผู้บริหาร	ข
บทคัดย่อ	ฅ
Abstract	ฎ
สารบัญ	ฐ
บทที่ ๑ บทนำ	๑
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	๑
วัตถุประสงค์การวิจัย	๖
คำถามวิจัย	๖
ขอบเขตการดำเนินงานวิจัย	๖
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	๕
บทที่ ๒ เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	๑๐
ตอนที่ ๑ ปรัชญา พันธกิจและแนวคิดการพัฒนามหาวิทยาลัยราชภัฏ	๑๐
ตอนที่ ๒ แนวคิดเกี่ยวกับบทบาทและการพัฒนางานวิจัย	๑๔
ตอนที่ ๓ แนวคิดการบริหารจัดการงานวิจัย	๑๘
ตอนที่ ๔ แนวคิด วิธีการประเมินแบบเสริมพลัง	๒๔
ตอนที่ ๕ งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	๒๕
ตอนที่ ๖ กรอบความคิดการศึกษา	๓๑
บทที่ ๓ วิธีดำเนินการวิจัย	๓๓
ขั้นตอน กระบวนการวิธีการศึกษา	๓๓
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	๓๓
การรวบรวมข้อมูล	๓๓
การตรวจสอบความตรงของข้อมูล	๓๘
การวิเคราะห์ข้อมูล	๓๘
บทที่ ๔ ผลการพัฒนางานวิจัยและระบบบริหารจัดการงานวิจัยของมหาวิทยาลัยราชภัฏ	๓๕
ตอนที่ ๑ การเปลี่ยนแปลงด้านการจัดการงานวิจัยของมหาวิทยาลัยราชภัฏ	๓๕
๑.๑ พัฒนาการด้านการจัดการงานวิจัยของมหาวิทยาลัยราชภัฏ	๓๕
๑.๒ การจัดการงานวิจัยก่อนปี ๒๕๔๕	๔๒

สารบัญ (ต่อ)

หน้า

๑.๓ การจัดการงานวิจัยช่วงปี ๒๕๔๕-๒๕๔๘	๔๖
๑.๔ การจัดการงานวิจัยช่วงปี ๒๕๔๘-๒๕๕๑	๕๔
ก) ระบบสนับสนุนการวิจัย	๕๓
ข) ระบบประกันคุณภาพการวิจัย	๖๖
ค) กลไกการจัดการงานวิจัย	๗๑
ตอนที่ ๒ การเปลี่ยนแปลงด้านงานวิจัยและนักวิจัยของมหาวิทยาลัยราชภัฏ	๗๒
๒.๑ การเปลี่ยนแปลงเชิงปริมาณ	๗๓
๒.๒ การเปลี่ยนแปลงเชิงคุณภาพ	๗๖
ก) ความหลากหลายของแหล่งทุนวิจัย	๗๖
ข) ขนาดทุนวิจัย	๘๑
ค) การตีพิมพ์เผยแพร่งานวิจัย	๘๒
ง) คุณภาพทางวิชาการและการใช้ประโยชน์งานวิจัย	๘๓
จ) ประเด็นการปรับปรุงคุณภาพงานวิจัยตามความเห็นผู้ทรงคุณวุฒิ	๘๕
ฉ) คุณภาพงานวิจัยของมหาวิทยาลัยราชภัฏ จากมุมมองคนภายใน	๘๖
ช) สรุปสถานการณ์ด้านการวิจัยของมหาวิทยาลัยราชภัฏ	๘๘
ตอนที่ ๓ กลยุทธ์การจัดการกระบวนการพัฒนาการวิจัยของเครือข่าย	
มหาวิทยาลัยราชภัฏ	๘๙
๓.๑ สถานการณ์ที่เป็นฐานการกำหนดกลยุทธ์การจัดการพัฒนา	๘๙
๓.๒ การจัดการเพื่อผลักดันให้เกิดกระบวนการพัฒนาการวิจัย ในช่วงปี	
๒๕๔๖-๒๕๔๘	๙๕
๓.๓ การจัดการเพื่อพัฒนางานวิจัย นักวิจัย นักจัดการงานวิจัยและระบบจัดการ	
งานวิจัยของมหาวิทยาลัยราชภัฏ	๑๐๐
๓.๔ บทบาท การสนับสนุนของ สกว.	๑๑๓
บทที่ ๕ สรุปผลการศึกษาและข้อเสนอแนะ	๑๑๔
ตอนที่ ๑ สรุปผลการศึกษา	๑๑๔
ตอนที่ ๒ ข้อเสนอแนะต่อการพัฒนาการวิจัยของมหาวิทยาลัยราชภัฏ	๑๓๑
บรรณานุกรม	๑๓๒
รายชื่อผู้วิจัย	๑๓๔

บทที่ ๑

บทนำ

๑. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การเสริมสร้างความเข้มแข็งท้องถิ่น มีส่วนสำคัญในการสร้างความสมดุลของการพัฒนา และส่งเสริมการพัฒนาขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศจากฐานราก อันจะยังผลให้การพัฒนา มั่นคง ยั่งยืน รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย จึงมีบทบัญญัติให้กระจายอำนาจสู่ท้องถิ่น เพื่อให้คน ในทุกส่วนของสังคม มีโอกาสปลดปล่อยพลังความสามารถมาใช้บริหารจัดการท้องถิ่นตน แต่ด้วยอยู่ ภายใต้อำนาจระบบการปกครองส่วนกลางที่รวมศูนย์ยาวนาน จึงจำเป็นต้องมีการสนับสนุน กระบวนการพัฒนาของคนและองค์กรในท้องถิ่น ให้ดำเนินการไปอย่างมีประสิทธิภาพ บนฐานข้อมูล และความรู้

แผนพัฒนาอุดมศึกษาระยะยาว ฉบับที่ ๒ มุ่งหวังให้อุดมศึกษามีบทบาทส่งเสริมการกระจาย อำนาจ และความเข้มแข็งของท้องถิ่น จึงระบุไว้เป็นบทบาทหนึ่งของ “ กลุ่มมหาวิทยาลัย ๔ ปี โดยเฉพาะอุดมศึกษาในพื้นที่ เพื่อทำหน้าที่พัฒนาคนท้องถิ่นให้มีสัมมาอาชีพ มีส่วนร่วมในการพัฒนา พื้นที่ตน และสร้างความรู้จากฐานการปฏิบัติร่วมกับผู้ปฏิบัติ เพื่อให้ความรู้ที่ได้ใช้ประโยชน์ได้จริงใน บริบทของแต่ละพื้นที่ ซึ่งความรู้ดังกล่าวนี้จำเป็นยิ่งต่อการพัฒนาสังคมไทย แต่ปัจจุบัน ยังได้รับความ สนใจจากวงการอุดมศึกษาน้อยกว่าความรู้สากลเพื่อการตีพิมพ์และเผยแพร่ จึงเป็นช่องว่างที่ต้องเร่ง สร้างความรู้มาเติมเต็ม

“มหาวิทยาลัยราชภัฏจัดตั้งขึ้นมาด้วยปรัชญาเพื่อเป็นกลไกการพัฒนาท้องถิ่น ”

มหาวิทยาลัยราชภัฏ พัฒนาการมาจากสถาบันการฝึกหัดครู ซึ่งถูกออกแบบ จัดตั้งขึ้นมาอย่าง มีเป้าหมายให้เป็นกลไกการพัฒนาท้องถิ่น ศาสตราจารย์บุญถิ่น อัตถากร ผู้วางรากฐานการฝึกหัดครู ไทย ได้จัดตั้งวิทยาลัยครู ๓๖ แห่ง กระจาย ครอบคลุมพื้นที่ทั่วประเทศ ให้แต่ละแห่งมีพื้นที่บริการ ๒-๓ จังหวัด ด้วยเจตนารมณ์ให้วิทยาลัยครูใกล้ชิดท้องถิ่น เป็นที่พึ่งของคนท้องถิ่นนั้นๆ ลักษณะท่าเล ที่ตั้ง ดังกล่าว ส่งผลให้มหาวิทยาลัยราชภัฏ มีองค์ประกอบด้านผู้เรียน ด้านผู้สอนและปัจจัยอื่นๆ ที่เอื้อต่อ การเป็นกลไกการพัฒนาท้องถิ่น ดังนี้

➤ มหาวิทยาลัยราชภัฏ ปัจจุบันมีจำนวน ๔๐ แห่ง เป็นระบบอุดมศึกษาใหญ่ของ ประเทศ ที่จัดการศึกษาให้กับคนในทุกภูมิภาคทั่วประเทศ ตั้งแต่ระดับประกาศนียบัตรจนถึงระดับ ปริญญาเอก ในแต่ละปี มีผู้เรียนในระบบจำนวนรวมกันไม่ต่ำกว่า ๕ แสนคน ผู้เรียนเหล่านี้ มีทั้งที่เป็น กลุ่มเยาวชนในภาคปกติ และคนวัยทำงาน และกลุ่มวัยอื่นๆที่เรียนในภาคพิเศษ ดังข้อมูลจำนวน นักศึกษาในปีการศึกษา ๒๕๕๐ ณ เดือนกรกฎาคม ๒๕๕๐ ต่อไปนี้

ตารางที่ ๑ จำนวนนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏ ๔๐ แห่ง ปีการศึกษา ๒๕๕๐ จำแนกตามระดับ
การศึกษา และสาขาวิชา

ระดับการศึกษา	สาขาวิชา			รวม
	มนุษยศาสตร์และ สังคมศาสตร์	วิทยาศาสตร์และ เทคโนโลยี	วิทยาศาสตร์ สุขภาพ	
ประกาศนียบัตร	๕,๐๑๘	๙๐๐	-	๕,๙๑๘
- ภาคปกติ	๓๘	๔๓๑	-	๔๖๙
- ภาคพิเศษ	๔,๙๘๐	๔๖๙	-	๕,๔๔๙
ปริญญาตรี	๓๙๑,๘๗๖	๑๐๑,๗๕๘	๒,๖๓๙	๔๙๖,๒๓๗
- ภาคปกติ	๒๒๕,๕๓๕	๗๐,๕๑๔	๒,๐๕๔	๒๙๘,๑๐๓
- ภาคพิเศษ	๑๖๖,๓๔๑	๓๑,๒๔๔	๕๘๕	๑๙๘,๑๗๐
ประกาศนียบัตรบัณฑิต	๙,๕๙๓	-	๑	๙,๕๙๔
- ภาคปกติ	๖๑๔	-	-	๖๑๔
- ภาคพิเศษ	๘,๙๘๐	-	-	๘,๙๘๐
ปริญญาโท	๑๘,๑๒๓	๑,๓๐๙	๑๗๓	๑๙,๖๐๕
- ภาคปกติ	๕๒๘	๑๗	-	๕๔๕
- ภาคพิเศษ	๑๗,๕๙๕	๑,๒๙๒	๑๗๓	๑๙,๐๖๐
ปริญญาเอก	๑,๖๙๑	๑๐๙	๒	๑,๘๐๒
- ภาคปกติ	๒๙	-	-	๒๙
- ภาคพิเศษ	๑,๖๖๒	๑๐๙	๒	๑,๗๗๓
รวม	๔๒๖,๓๐๑	๑๐๔,๐๗๖	๒,๘๑๕	๕๓๓,๑๙๒
- ภาคปกติ	๒๒๖,๗๔๔	๗๐,๙๖๐	๒,๐๕๔	๒๙๙,๗๖๐
- ภาคพิเศษ	๑๙๙,๕๕๗	๓๓,๑๑๔	๗๖๑	๒๓๓,๔๓๒

➤ ผู้เรียนมหาวิทยาลัยราชภัฏส่วนใหญ่มีบทบาทต่อการพัฒนาท้องถิ่น เนื่องจากผู้สำเร็จการศึกษาส่วนใหญ่ทั้งภาคปกติและภาคพิเศษทำงานในท้องถิ่นตนเอง โดยเฉพาะผู้เรียนภาคพิเศษระดับบัณฑิตศึกษาจำนวนมาก เป็นผู้นำกลุ่ม องค์กรในท้องถิ่น นักการเมืองท้องถิ่น รวมทั้งข้าราชการ เจ้าหน้าที่หน่วยงานรัฐและเอกชนในท้องถิ่น ซึ่งกลุ่มคนเหล่านี้มีบทบาทสำคัญในกระบวนการพัฒนาท้องถิ่น ฯลฯ

➤ มหาวิทยาลัยราชภัฏ เป็นอุดมศึกษาที่มีรากฐานจากสถาบันผลิตและพัฒนาครู ที่มีพัฒนาการมายาวนาน มีศิษย์เก่าครอบคลุมแทบทุกพื้นที่ มีประสบการณ์ เครือข่ายการทำงานในท้องถิ่น และยังทำงานเชื่อมโยงเป็นเครือข่ายมหาวิทยาลัยราชภัฏทั้งระดับภูมิภาคและระดับประเทศ ตามวัฒนธรรมเดิม และบทบัญญัติของพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยราชภัฏ พ.ศ. ๒๕๔๗ ยังกำหนด

มหาวิทยาลัยราชภัฏ ทำงานร่วมกันเป็นเครือข่ายทั้งในเชิงบริหารและวิชาการ รวมทั้งให้มีเครือข่ายการวิจัยเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น ด้วย

➤ คณาจารย์มหาวิทยาลัยราชภัฏส่วนใหญ่เป็นคนในพื้นที่หรืออยู่ในพื้นที่มายาวนาน รองศาสตราจารย์ ศรีศักดิ์ วัลลิโภดม เคยให้ความเห็นว่า อาจารย์มหาวิทยาลัยราชภัฏเป็นเสมือนปัญญาชนท้องถิ่น (Local elite) มีความกลมกลืนทางวัฒนธรรม ใกล้ชิด เห็นข้อมูลเชิงประจักษ์ และพลวัตของสถานการณ์ ปัญหาในท้องถิ่น และเข้าใจกลไกในท้องถิ่น โดยเฉพาะกลไกเชิงอำนาจ หรือภูมิอำนาจของท้องถิ่น ซึ่งจำเป็นต่อการทำงานในพื้นที่

➤ การเป็นสถาบันอุดมศึกษาเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น เป็นปรัชญา อุดมการณ์ของ “ราชภัฏ” นับแต่เริ่มก่อตั้งและมีการสืบสานต่อกันมาจนถึงปัจจุบัน โดยระบุไว้เป็นปรัชญา และทิศทางพันธกิจขององค์กรอย่างชัดเจน ในพระราชบัญญัติ ๓ ฉบับ คือ พระราชบัญญัติวิทยาลัยครู แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. ๒๕๒๗ พระราชบัญญัติสถาบันราชภัฏ พ.ศ. ๒๕๓๘ และพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยราชภัฏ พ.ศ. ๒๕๔๗ .ซึ่งมีผลเชิงจิตวิญญาณต่อผู้บริหาร คณาจารย์ ให้พยายามพัฒนาบทบาทตามทิศทาง ปรัชญานี้ตลอดมา

พัฒนาการบนความขาดแคลน ส่งผลต่อประสิทธิภาพการเป็นกลไกการพัฒนาท้องถิ่นของมหาวิทยาลัยราชภัฏ

แม้มีปรัชญาธำรงนำที่มุ่งเป็นสถาบันอุดมศึกษาเพื่อการพัฒนาท้องถิ่นตลอดมา แต่ในสภาพปัจจุบัน มหาวิทยาลัยราชภัฏทั้งหลาย ยังมีข้อจำกัดในการดำเนินพันธกิจตามทิศทาง ปรัชญาดังกล่าว อันเป็นผลพวงจากพัฒนาการขององค์กรที่ผ่านมา กล่าวคือ

มหาวิทยาลัยราชภัฏพัฒนาจากสถาบันการฝึกหัดครู ในช่วงเวลาที่ผ่านมา โดยเฉพาะประมาณ ๔๐ ปีมานี้ “ราชภัฏ” ได้ปรับเปลี่ยนสถานภาพ บทบาท และขยายการรับนักศึกษาเข้ามาโดยตลอด ซึ่งด้านหนึ่งเป็นผลมาจากการผลักดัน สนับสนุนของนักการเมืองที่มีฐานเสียงในท้องถิ่น เพื่อสนองตอบเสียงเรียกร้องของคนในพื้นที่ ที่ต้องการให้ลูกหลานมีโอกาสศึกษาระดับอุดมศึกษา เพื่อเป็นฐานของการเลื่อนสถานะทางเศรษฐกิจ สังคม โดยมีการเสนอญัตติเร่งด่วนต่อรัฐบาลในสภาผู้แทนราษฎร เพื่อผลักดันให้สถาบันราชภัฏในขณะนั้น ต้องรับนักศึกษาเพิ่มจำนวนไม่จำกัด ถึง ๒ ครั้ง ในปี ๒๕๓๕ และปี ๒๕๓๗ อีกด้านหนึ่ง ในท่ามกลางความต้องการของผู้เรียนที่เพิ่มขึ้น ผู้บริหาร คณาจารย์ “ราชภัฏ” ได้ใช้จังหวะ โอกาสที่เอื้อนี้ เป็นเงื่อนไข ในการเคลื่อนไหวเชิงรุก เสนอพระราชบัญญัติเพื่อยกสถานะภาพองค์กร เป็นจำนวนถึง ๔ ครั้ง ๔ ฉบับ ในช่วง ๔๐ ปีที่ผ่านมา

อย่างไรก็ตาม แม้มีแรงผลักดันจากฐานท้องถิ่นจนเกิดการเปลี่ยนแปลงสถานภาพ บทบาท จากวิทยาลัยครูสู่สถาบันราชภัฏ และเป็นมหาวิทยาลัยราชภัฏในปัจจุบัน แต่การจัดสรรทรัพยากรของภาครัฐ ซึ่งมีสำนักงานงบประมาณ และสำนักงาน กพ. เป็นกลไกสำคัญ ได้ให้การสนับสนุนทั้งด้านงบประมาณและอัตรากำลัง ไม่สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลง ไม่เพียงพอต่อปริมาณและภารกิจใหม่ที่เพิ่มขึ้น เห็นได้จากค่าเฉลี่ยของงบประมาณภาพรวมต่อนักศึกษา ๑ คน ในช่วงปี ๒๕๓๘-๒๕๔๗ เทียบ

ไม่เพิ่มขึ้น และกลับลดลงในบางปี ทั้งๆที่เป็นช่วงเวลาที่ยุทธศาสตร์ปรับเปลี่ยนเป็นสถาบันราชภัฏ และขยายการจัดการศึกษาเพิ่มจากสายครู ไปสู่สาขาวิชาการอื่นๆ

สถานการณ์ตลอดช่วง ๔๐ ปี ที่ “ราชภัฏ” ปรับสถานภาพ เพิ่มจำนวนนักศึกษา และเปิดโปรแกรมวิชาใหม่ๆ โดยได้รับการสนับสนุนทรัพยากรจากรัฐอย่างจำกัด ยังผลให้เกิดสภาวะการณ์ที่สำคัญ ๒ ด้าน คือ

ด้านหนึ่ง คือ “ความขาดแคลนสะสม” ดร.นิเชต สุนทรพิทักษ์ เลขาธิการสภาสถาบันราชภัฏ คนแรก ได้เคยเรียกร้องต่อรัฐบาล สภาผู้แทนราษฎร และสื่อมวลชนอยู่เสมอว่า สถาบันราชภัฏมี “ความขาดแคลนสะสม” ในทุกด้าน ทั้งอาคาร สถานที่ ห้องเรียน ห้องปฏิบัติการ ไปจนถึงความขาดแคลนอาจารย์ บุคลากรฝ่ายสนับสนุน และงบประมาณเพื่อการพัฒนาต่างๆ

อีกด้านหนึ่ง เมื่อรัฐให้การสนับสนุนไม่เพียงพอ “ราชภัฏ” ทั้งหลายจึงปรับตัวโดยขยายการเปิดรับนักศึกษาภาคพิเศษ เพื่อให้มีรายได้มาใช้จ่ายดำเนินการของสถาบัน จนทำให้การจัดการศึกษาภาคพิเศษ กลายเป็นวิธีการทำงานของผู้บริหาร คณาจารย์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏ ซึ่งเป็นทั้งอุปสรรคและปัจจัยส่งเสริม สร้างโอกาสของ “ราชภัฏ” ในการทำงานกับท้องถิ่น

การสนับสนุนจากรัฐอย่างจำกัดตลอดพัฒนาการที่ผ่านมา ส่งผลกระทบต่อการดำเนินพันธกิจของมหาวิทยาลัยราชภัฏทุกด้าน .ผลสังเคราะห์รายงานการประเมินภายนอกของมหาวิทยาลัยราชภัฏ ๒๕ แห่ง โดยสำนักงานรับรองคุณภาพมาตรฐานการศึกษา ในช่วงปี ๒๕๔๕-๒๕๔๗ ได้สะท้อนภาพปัญหา ความขาดแคลนดังกล่าว ดังข้อมูลต่อไปนี้

ตารางที่ ๒ ค่าเฉลี่ยผลประเมินภายนอกของมหาวิทยาลัยราชภัฏ ๒๕ แห่ง โดยสำนักงานรับรองคุณภาพมาตรฐานการศึกษา ในช่วงปี ๒๕๔๕-๒๕๔๗ ของ ๖ ตัวชี้วัดสำคัญ

ตัวชี้วัด	ข้อมูล มรภ.	ค่าเฉลี่ย
อัตราส่วนเฉลี่ยของอาจารย์ประจำต่อจำนวนนักศึกษาเต็มเวลาเทียบเท่า	๒๔ แห่ง	๑: ๓๖.๓๘
ค่าใช้จ่ายทั้งหมดต่อนักศึกษา ๑ คน	๒๓ แห่ง	๒๑,๔๓๔.๒๒ บาท
อาจารย์ที่มีคุณวุฒิปริญญาเอก	๒๔ แห่ง	ร้อยละ ๕.๙๑
งานวิจัยที่เผยแพร่ทั้งหมดต่ออาจารย์คนหนึ่ง	๑๕ แห่ง	๐.๑๘ เรื่องต่อปี
เงินสนับสนุนการวิจัยจากภายนอกต่ออาจารย์	๒๑ แห่ง	๑๖,๕๖๙
เงินสนับสนุนการวิจัยจากภายในต่ออาจารย์	๒๐ แห่ง	๖,๔๓๒

“ราชภัฏ” พัฒนาระบบการเป็นมหาวิทยาลัยเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น ด้วยกระบวนการพัฒนาการวิจัย . โดยความร่วมมือกับ สกว. .

การประกาศใช้พระราชบัญญัติการศึกษา พ.ศ. ๒๕๔๒ ส่งผลให้สถาบันราชภัฏ ทั้งหลายต่างเร่งเตรียมความพร้อม ปรับบทบาทสู่การเป็นมหาวิทยาลัย โดยเฉพาะบทบาทด้านการวิจัย ซึ่งเป็นบทบาทใหม่ที่ผู้บริหาร คณาจารย์ทั้งหลายตระหนักในความจำเป็นที่ต้องเร่งเสริมความเข้มแข็ง ดังนั้นจึงได้เกิด

กระบวนการพัฒนางานวิจัยขึ้นในเครือข่าย “ ราชภัฏ ” โดย สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย ได้เข้ามาร่วมมือ สนับสนุนกระบวนการพัฒนานี้ ในเชิงองค์กร

การพัฒนางานวิจัยของมหาวิทยาลัยราชภัฏ โดยความร่วมมือของ สกว. ดำเนินการมาแล้วเป็นเวลาประมาณ ๗ ปี ได้พบปรากฏการณ์การเปลี่ยนแปลงทางด้านการวิจัยในกลุ่มมหาวิทยาลัยราชภัฏอย่างกว้างขวาง เป็นรูปธรรม จึงมีการจัดกระบวนการศึกษาผลของการพัฒนางานวิจัยและระบบบริหารจัดการงานวิจัยในช่วงที่ผ่านมา โดยเฉพาะในกลุ่มมหาวิทยาลัยราชภัฏ ที่ยังคงร่วมมือกับ สกว. จนถึงปัจจุบัน โดยเน้นการมีส่วนร่วมและการเรียนรู้ เพื่อให้ผู้เกี่ยวข้องได้สรุปบทเรียน ยกกระตือรือร้นนำไปสู่การวางแผนพัฒนาการจัดการงานวิจัยของมหาวิทยาลัยราชภัฏ ในระยะต่อไป และพัฒนาความรู้ด้านการจัดการงานวิจัยเพื่อเผยแพร่ใช้ประโยชน์ในวงกว้าง

สร้างพลังทางวิชาการของเครือข่ายมหาวิทยาลัยราชภัฏในก้าวต่อไป ด้วยการพัฒนา กลไกประสานทางวิชาการ

ปัจจุบัน มหาวิทยาลัยราชภัฏแต่ละแห่งเป็นนิติบุคคล แต่พระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยราชภัฏ พ.ศ. ๒๕๔๘ ได้กำหนดให้มีคณะกรรมการร่วมของมหาวิทยาลัยราชภัฏทุกแห่ง เพื่อทำหน้าที่สำคัญ คือ

๑) จัดให้มีการศึกษาแนวทางในการพัฒนาและส่งเสริมการปฏิบัติหน้าที่ของมหาวิทยาลัยเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น

๒) เสนอนโยบายและแผนพัฒนาการจัดการอุดมศึกษาเพื่อการพัฒนาท้องถิ่นต่อสภามหาวิทยาลัยแต่ละแห่ง

๓) สนับสนุนการฝึกกำลังเพื่อส่งเสริมการปฏิบัติตามวัตถุประสงค์ และภาระหน้าที่ของมหาวิทยาลัยเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น

และในมาตรา ๔๘ ยังระบุให้คณะกรรมการร่วมกันจากทุกมหาวิทยาลัย ประสานความร่วมมือในการวิจัย การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ การสร้างสรรค์ภูมิปัญญาในการแก้ไขปัญหาและการพัฒนาท้องถิ่น

เพื่อสนองเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติฯ อธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏทั่วประเทศ จึงมีการประชุมร่วมกันเป็นประจำทุกเดือน เพื่อทำหน้าที่เป็นคณะกรรมการร่วมกันทุกมหาวิทยาลัย และจัดตั้งสำนักงานที่ประชุมอธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏขึ้นมาเป็นหน่วยประสานงาน โดยในระยะเริ่มต้นสำนักงานฯ ทำหน้าที่จัดการประชุมอธิการบดีเป็นหลัก แต่ต่อมาก็ได้เริ่มผลักดันให้มีความร่วมมือเพื่อพัฒนาวิชาการขึ้นมา เช่น โครงการความร่วมมือกับ สสส. เพื่อพัฒนาสุขภาวะท้องถิ่น โครงการความร่วมมือกับ สสวท. ในการพัฒนาครู และพัฒนาห้องเรียนพิเศษวิทยาศาสตร์ ฯลฯ

เนื่องจาก สกว. ได้สนับสนุนให้จัดตั้งหน่วยจัดการงานวิจัยเครือข่ายมหาวิทยาลัยราชภัฏ ซึ่งทำหน้าที่ตามมาตรา ๔๘ ดังกล่าว มาตั้งแต่ปี ๕๔๗ จนถึงปัจจุบัน ดังนั้น จึงเห็นควรบูรณาการงานของหน่วยจัดการงานวิจัยฯ ข้างต้น ให้เป็นบทบาทส่วนหนึ่งของสำนักงานที่ประชุมอธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏ และขยายบทบาทให้ครอบคลุมความร่วมมือในการพัฒนางานวิชาการทุกด้านของมหาวิทยาลัยราชภัฏ ที่ใช้งานวิจัยเป็นฐาน โดยพัฒนากลไกประสานทางวิชาการขึ้นมารองรับ ซึ่งจะก่อรูปจาก

คณาจารย์มหาวิทยาลัยราชภัฏที่เห็นสถานการณ์ ปัญหาและแนวทางแก้ปัญหาร่วมกัน และพัฒนา แผนงาน โครงการ ขอความเห็นชอบจากที่ประชุมอธิการบดีและผลักดันสู่การดำเนินการ ต่อไป

๒. วัตถุประสงค์

เพื่อศึกษาผลการพัฒนางานวิจัยและระบบบริหารจัดการงานวิจัยของมหาวิทยาลัยราชภัฏ ที่ร่วมมือกับ สกว. และสังเคราะห์ผลการศึกษา ผ่านกระบวนการเรียนรู้การประเมินแบบเสริมพลังของผู้บริหารงานวิจัย

๓. คำถามของการศึกษา

๑. มหาวิทยาลัยราชภัฏมีการเปลี่ยนแปลงด้านงานวิจัย นักวิจัย การบริหารจัดการงานวิจัย และเรื่องอื่นๆที่เกี่ยวข้อง ในช่วงปี ๒๕๔๕-๒๕๕๑ อย่างไร
๒. ระบบ และกระบวนการจัดการที่ส่งผลต่อการเพิ่มปริมาณงานวิจัย การพัฒนาคุณภาพการวิจัย และการพัฒนาระบบจัดการงานวิจัยของมหาวิทยาลัยราชภัฏ เป็นอย่างไร
๓. บทบาท กระบวนการสนับสนุนจากกลไกภายนอก ที่ส่งผลต่อการเพิ่มปริมาณงานวิจัย การพัฒนาคุณภาพการวิจัย และการพัฒนาระบบจัดการงานวิจัยของมหาวิทยาลัยราชภัฏ เป็นอย่างไร
๔. แนวทางพัฒนางานวิจัยและระบบจัดการงานวิจัยในระยะต่อไป ของเครือข่ายมหาวิทยาลัยราชภัฏ และมหาวิทยาลัยราชภัฏเป็นอย่างไร

๔. ขอบเขตการดำเนินงาน

๔.๑ ขอบเขตด้านเนื้อหา

เนื้อหาสาระของการศึกษามีประเด็นหลัก คือ

๔.๑.๑ ปัจจัยภายในมหาวิทยาลัย กำหนดขอบเขตการศึกษาเฉพาะปัจจัยภายในที่ส่งผล กระทบสูงต่อการพัฒนาการวิจัยของมหาวิทยาลัย คือ พฤติกรรมองค์กรด้านการวิจัยของกลุ่มบุคลากรของมหาวิทยาลัย ๓ ระดับ คือ

- ๑) ระดับนโยบาย ได้แก่ พฤติกรรมองค์กรด้านการวิจัยของสภามหาวิทยาลัย
- ๒) ระดับบริหาร ได้แก่ พฤติกรรมองค์กรด้านการวิจัยของอธิการบดี รองอธิการบดี และคณบดี
- ๓) ระดับปฏิบัติการ ได้แก่ พฤติกรรมองค์กรด้านการวิจัยของคณาจารย์ และบุคลากรของมหาวิทยาลัย

๔.๑.๒ ระบบการจัดการงานวิจัยของมหาวิทยาลัย ศึกษาระบบที่เกี่ยวข้อง ๒ เรื่อง คือ

- ๑) ระบบสนับสนุนงานวิจัย ประกอบด้วย ระบบงบประมาณด้านการวิจัยและการใช้จ่ายงบประมาณด้านการวิจัย ระบบการสร้างแรงจูงใจบุคลากรให้ทำวิจัย และ

ระบบข้อมูล สารสนเทศเพื่อการวิจัย

- ๒) ระบบประกันคุณภาพการวิจัย ศึกษาเรื่อง การพัฒนาโจทย์และข้อเสนอโครงการวิจัย การติดตามงานวิจัยและหนุนเสริมนักวิจัย และการผลักดันงานวิจัยสู่การเผยแพร่และใช้ประโยชน์

๔.๑.๓ กลไกการจัดการและสนับสนุนการจัดการงานวิจัย แบ่งเป็น ๒ ด้าน คือ

- ๑) ศึกษากลไกการจัดการงานวิจัยภายในมหาวิทยาลัยหรือสถาบันวิจัย ในเรื่องบทบาทการจัดการ ศักยภาพและการพัฒนาศักยภาพของนักจัดการงานวิจัยของมหาวิทยาลัย
- ๒) ศึกษาบทบาท กระบวนการวิธีการ ของกลไกจากภายนอกที่สนับสนุนการพัฒนางานวิจัยมหาวิทยาลัยราชภัฏ อันได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิภายนอก นักวิจัยที่มีประสบการณ์ของเครือข่ายมหาวิทยาลัยราชภัฏ และสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย

๔.๑.๔ การเปลี่ยนแปลงของมหาวิทยาลัยราชภัฏ ด้านงานวิจัย นักวิจัย ระบบบริหารจัดการงานวิจัย และผลอื่นๆที่เกี่ยวข้อง ในช่วงปี ๒๕๔๕-๒๕๕๑

๑.๕ บทเรียนการจัดการงานวิจัยของมหาวิทยาลัยราชภัฏ

๑.๖ แนวทางพัฒนางานวิจัยและระบบจัดการงานวิจัยในระยะต่อไป ของเครือข่ายมหาวิทยาลัยราชภัฏ และมหาวิทยาลัยราชภัฏที่ร่วมกระบวนการศึกษา

๔.๒ ขอบเขตด้านพื้นที่ศึกษา

๔.๒.๑ ดำเนินการร่วมกับมหาวิทยาลัยราชภัฏที่สนใจ และมีการร่วมมือในการพัฒนางานวิจัยเชิงองค์การกับ สกว. .ในปัจจุบัน ๑๐ แห่ง คือ

- ๑) มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์
- ๒) มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง
- ๓) มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร
- ๔) มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา
- ๕) มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ
- ๖) มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
- ๗) มหาวิทยาลัยราชภัฏราชนครินทร์
- ๘) มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี
- ๙) มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี
- ๑๐) มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา

๔.๒.๒ ดำเนินการศึกษาข้อมูลภาพรวมด้านการพัฒนางานวิจัยและระบบจัดการงานวิจัยของมหาวิทยาลัยราชภัฏทั้งเครือข่ายจากแหล่งต่างๆ

๔.๓. ขอบเขตด้านประชากร

๔.๓.๑ คณะผู้ศึกษา ได้แก่

- ๑) ผู้อำนวยการ และรองผู้อำนวยการสถาบันวิจัยและพัฒนา ของมหาวิทยาลัยราชภัฏ ที่เข้าร่วมโครงการในข้อ ๒.๑ มีบทบาทเป็นคณะผู้ศึกษาในมหาวิทยาลัยของตนเอง
- ๒) รองอธิการบดีฝ่ายวิจัย ๒ คน และผู้อำนวยการสถาบันวิจัยและพัฒนา ๑ คน ทำหน้าที่ประสานและเป็นที่ปรึกษาให้คณะผู้ศึกษาของมหาวิทยาลัยราชภัฏที่เข้าร่วมโครงการ ในกลุ่มภาคเหนือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และภาคใต้ ตามลำดับ

๔.๓.๒ กลุ่มผู้ร่วมศึกษาและให้ข้อมูล ความเห็น ได้แก่

๑) การศึกษาระดับมหาวิทยาลัย

- ผู้อำนวยการ และรองผู้อำนวยการสถาบันวิจัยและพัฒนา รวมทั้งทีมบริหารจัดการงานวิจัยของมหาวิทยาลัย
- นักวิจัยของมหาวิทยาลัยราชภัฏ ๑๐ แห่ง
- ผู้บริหารระดับอธิการบดี รองอธิการบดี โดยเฉพาะที่ดูแลงานวิจัยและการวางแผน จัดสรรงบประมาณ รวมทั้งคณบดีและรองคณบดีที่ดูแลงานวิจัย ของมหาวิทยาลัยราชภัฏ ๑๐ แห่ง
- ผู้ทรงคุณวุฒิและผู้แทนคณาจารย์ในสภามหาวิทยาลัย
- คณะกรรมการกองทุนวิจัย
- อาจารย์ นักศึกษาที่มีผลงานด้านการบูรณาการเรียนการสอนกับการวิจัย
- ผู้นำท้องถิ่นที่มีประสบการณ์ร่วมงานวิจัยกับมหาวิทยาลัยราชภัฏ
- ผู้ทรงคุณวุฒิที่ร่วมสนับสนุนงานวิจัยของมหาวิทยาลัย

๒) การศึกษาข้อมูลภาพรวม

- ที่ประชุมอธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏ
- คณะผู้บริหารจาก สกว. ผู้ทรงคุณวุฒิ
- ประธานคณะกรรมการการอุดมศึกษา (กกอ.) ศาตราจารย์ นายแพทย์วิจารณ์ พานิช
- ผู้บริหารงานวิจัยของมหาวิทยาลัยราชภัฏ

๔.๔. ขอบเขตด้านเวลา

ใช้เวลาดำเนินการ ๑ ปี ตั้งแต่เดือนมกราคม-ธันวาคม ๒๕๕๑

๕. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับและหน่วยงานที่นำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

๑. ได้ข้อมูล ภาพรวมของผลการพัฒนางานวิจัยและระบบการจัดการงานวิจัยของมหาวิทยาลัยราชภัฏที่ร่วมโครงการ ๑๐ แห่ง
๒. ได้ความรู้ บทเรียนการบริหารจัดการงานวิจัยของมหาวิทยาลัยราชภัฏ
๓. ได้รูปแบบและแผนการจัดตั้งกลไกของที่ประชุมอธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏที่ทำหน้าที่ประสานงานด้านวิชาการเพื่อเพิ่มศักยภาพการพัฒนาท้องถิ่นของเครือข่ายมหาวิทยาลัยราชภัฏ
- ๔ ผู้บริหารงานวิจัยมหาวิทยาลัยราชภัฏได้ร่วมเรียนรู้กระบวนการศึกษาผลการพัฒนางานวิจัยแบบเสริมพลัง และสรุปบทเรียน นำไปสู่การปรับปรุงแผนพัฒนาการจัดการงานวิจัยของมหาวิทยาลัยสามารถเสนอประเด็นสำคัญของการพัฒนางานวิจัยของมหาวิทยาลัยตนในระยะต่อไป พร้อมแนวทางวิธีการพัฒนาที่สอดคล้องกับการวิเคราะห์สถานการณ์ ปัญหา เงื่อนไข ปัจจัยที่เกี่ยวข้อง

บทที่ ๒

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาผลการพัฒนางานวิจัยและระบบการบริหารจัดการงานวิจัยของมหาวิทยาลัยราชภัฏ พบสาระสำคัญที่เกี่ยวข้องจำแนกได้เป็น ๕ เรื่อง จึงได้นำสาระสำคัญดังกล่าว มาสังเคราะห์ร่วมกับสถานการณ์จริงของการพัฒนางานวิจัยและระบบการบริหารจัดการงานวิจัยของมหาวิทยาลัยราชภัฏ พัฒนาเป็นกรอบความคิดของการศึกษา จึงขอเสนอเนื้อหาสาระของบทนี้ เป็น ๕ ตอน ดังนี้

ตอนที่ ๑ ปรัชญา พันธกิจและแนวคิดการพัฒนามหาวิทยาลัยราชภัฏ

ตอนที่ ๒ แนวคิดเกี่ยวกับบทบาทและการพัฒนางานวิจัย

ตอนที่ ๓ แนวคิดการบริหารจัดการงานวิจัย

ตอนที่ ๔ แนวคิด วิธีการประเมินแบบเสริมพลัง

ตอนที่ ๕ งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ตอนที่ ๖ กรอบความคิดการศึกษา

ตอนที่ ๑ ปรัชญา พันธกิจและแนวคิดการพัฒนามหาวิทยาลัยราชภัฏ

๑.๑ ปรัชญา ทิศทางพันธกิจของมหาวิทยาลัยราชภัฏตามกฎหมาย

พระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยราชภัฏ พ.ศ. ๒๕๔๗ มาตรา ๗ ระบุให้มหาวิทยาลัยเป็นสถาบันอุดมศึกษาเพื่อการพัฒนาท้องถิ่นที่เสริมสร้างพลังปัญญาของแผ่นดิน ฟื้นฟูพลังการเรียนรู้ เชิดชูภูมิปัญญาของท้องถิ่น สร้างสรรค์ศิลปวิทยา เพื่อความเจริญก้าวหน้าอย่างมั่นคงและยั่งยืนของปวงชน มีส่วนร่วมในการจัดการ การบำรุงรักษา การใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างสมดุลและยั่งยืน โดยมีวัตถุประสงค์ให้การศึกษา ส่งเสริมวิชาการและวิชาชีพชั้นสูง ทำการสอน วิจัย ให้บริการทางวิชาการแก่สังคม ปรับปรุง ถ่ายทอด และพัฒนาเทคโนโลยี ทะนุบำรุงศิลปและวัฒนธรรม ผลิตครูและส่งเสริมวิทยฐานะครู และได้กำหนดภาระหน้าที่ของมหาวิทยาลัยราชภัฏไว้ในมาตรา ๘ ดังนี้

(๑) แสวงหาความจริงเพื่อสู่ความเป็นเลิศทางวิชาการ บนพื้นฐานของภูมิปัญญาท้องถิ่น ภูมิปัญญาไทย และภูมิปัญญาสากล

(๒) ผลิตบัณฑิตที่มีความรู้คู่คุณธรรม สำนึกในความเป็นไทย มีความรักและผูกพันต่อท้องถิ่น อีกทั้งส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตในชุมชน เพื่อช่วยให้คนในท้องถิ่นรู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลง การผลิตบัณฑิตดังกล่าว จะต้องให้มีจำนวนและคุณภาพสอดคล้องกับแผนการผลิตบัณฑิตของประเทศ

(๓) เสริมสร้างความรู้ความเข้าใจในคุณค่า ความสำนึก และความภูมิใจในวัฒนธรรมของท้องถิ่นและของชาติ

(๔) เรียนรู้และเสริมสร้างความเข้มแข็งของผู้นำชุมชน ผู้นำศาสนาและนักการเมืองท้องถิ่นให้มีจิตสำนึกประชาธิปไตย คุณธรรม จริยธรรม และความสามารถในการบริหารงานพัฒนาชุมชนและท้องถิ่นเพื่อประโยชน์ของส่วนรวม

(๕) เสริมสร้างความเข้มแข็งของวิชาชีพครู ผลิตและพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาให้มีคุณภาพและมาตรฐานที่เหมาะสมกับการเป็นวิชาชีพชั้นสูง

(๖) ประสานความร่วมมือและช่วยเหลือเกื้อกูลกันระหว่างมหาวิทยาลัย ชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและองค์กรอื่นทั้งในและต่างประเทศ เพื่อการพัฒนาท้องถิ่น

(๗) ศึกษาและแสวงหาแนวทางพัฒนาเทคโนโลยีพื้นบ้านและเทคโนโลยีสมัยใหม่ให้เหมาะสมกับการดำรงชีวิต และการประกอบอาชีพของคนในท้องถิ่น รวมถึงการแสวงหาแนวทางเพื่อส่งเสริมให้เกิดการจัดการ การบำรุงรักษา และการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างสมดุลและยั่งยืน

(๘) ศึกษา วิจัย ส่งเสริมและสืบสานโครงการอันเนื่องมาจากแนวพระราชดำริในการปฏิบัติภารกิจของมหาวิทยาลัย เพื่อการพัฒนาท้องถิ่น

พระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยราชภัฏ ฉบับปัจจุบัน มีเจตนารมณ์ให้มหาวิทยาลัยราชภัฏทำงานร่วมกันเป็นเครือข่าย โดยกำหนดให้มีคณะกรรมการร่วมของมหาวิทยาลัยราชภัฏทุกแห่ง เพื่อเป็นกลไกการระดมสรรพกำลัง ในการพัฒนาทางวิชาการของมหาวิทยาลัยราชภัฏ โดยทำหน้าที่สำคัญ คือ

๑) จัดให้มีการศึกษาแนวทางในการพัฒนาและส่งเสริมการปฏิบัติหน้าที่ของมหาวิทยาลัยเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น

๒) เสนอนโยบายและแผนพัฒนาการจัดการอุดมศึกษาเพื่อการพัฒนาท้องถิ่นต่อสภามหาวิทยาลัยแต่ละแห่ง

๓) สนับสนุนการฝึกกำลังเพื่อส่งเสริมการปฏิบัติตามวัตถุประสงค์ และภาระหน้าที่ของมหาวิทยาลัยเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น

นอกจากนี้ มาตรา ๔๘ ของพระราชบัญญัติ ยังระบุให้คณะกรรมการร่วมกันจากทุกมหาวิทยาลัย ประสานความร่วมมือในการวิจัย การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ การสร้างสรรค์ภูมิปัญญาในการแก้ไขปัญหาและการพัฒนาท้องถิ่นด้วย

๑.๒ แนวคิดการพัฒนามหาวิทยาลัยราชภัฏ

๑.๒.๑ แนวคิดการพัฒนามหาวิทยาลัยราชภัฏของผู้ทรงคุณวุฒิภายนอก

ศาสตราจารย์ นายแพทย์ประเวศ วะสี ได้เสนอแนวคิดเรื่อง “มหาวิทยาลัยราชภัฏกับนวัตกรรมอุดมศึกษาไทย” ต่อที่ประชุมสัมมนาอธิการบดีสถาบันราชภัฏทั่วประเทศ ซึ่งสำนักงานสภาพัฒนาการศึกษาระดมความคิดเห็นในเดือนมิถุนายน ๒๕๔๖ เพื่อเตรียมความพร้อมในการปรับสภาพเป็นมหาวิทยาลัยราชภัฏ ซึ่งมีสาระสำคัญ ดังนี้

.....สถาบันราชภัฏกำลังจะกลายเป็นมหาวิทยาลัยราชภัฏ และราชภัฏจะเรียกว่าสถาบันหรือมหาวิทยาลัยก็ตาม อยู่ ณ จุดยุทธศาสตร์ที่จะก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงเป็นลูกโซ่ต่อไปทั้งระบบ

.....การเป็นมหาวิทยาลัยราชภัฏอยู่ที่สาระ ซึ่งขอเสนอดังนี้

๑. มหาวิทยาลัยราชภัฏต้องมีความตั้งใจเด็ดเดี่ยวที่จะไม่เหมือนมหาวิทยาลัยในส่วนกลางอย่างที่เป็นอย่างกัน เพราะไม่คุ้มที่จะเป็น และจะนำไปสู่ความหายนะของราชภัฏเอง
๒. มหาวิทยาลัยราชภัฏจะเป็นสถาบันอุดมศึกษาเพื่อพัฒนาท้องถิ่น เพราะชุมชนท้องถิ่นคือฐานล่างของสังคม ถ้าฐานล่างของสังคมแข็งแรง สังคมทั้งหมดจะมั่นคงและยั่งยืน
๓. มหาวิทยาลัยราชภัฏจะไม่ทำตัวเป็นพราหมณ์ที่เน้นการท่องคัมภีร์ แต่จะร่วมเรียนรู้กับชุมชนท้องถิ่นในการปฏิบัติจริงให้ได้ผลจริง

นี่คือ นวัตกรรมอุดมศึกษา จากอุดมศึกษาแบบท่องคำภีร์ที่ไม่มีศักยภาพในการแก้ปัญหาประเทศ มาเป็นอุดมศึกษาที่ปฏิบัติจริง เข้มแข็ง และมีส่วนร่วมในการแก้ปัญหายากจนและปัญหาอื่นๆ ของประเทศ

๑.๒.๒ แนวคิดการพัฒนามหาวิทยาลัยราชภัฏจากบุคลากรในเครือข่าย “ราชภัฏ”

ในช่วงรณรงค์เตรียมความพร้อมการปรับสถานภาพจากสถาบันสู่มหาวิทยาลัยของราชภัฏ สำนักงานสภาสถาบันราชภัฏ ได้ประสานผู้บริหาร คณาจารย์ นักคิดภายในเครือข่าย “ราชภัฏ” มาร่วมกันหาทิศทาง แนวทางการพัฒนามหาวิทยาลัย โดยจัดการประชุม สัมมนาเพื่อระดมความคิดทั้งจากคนภายในระบบ “ราชภัฏ” และผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้มีบทบาทสำคัญเกี่ยวข้องกับภายนอก และได้นำความคิดความเห็นทั้งปวงมาสกัด และเสนอเป็นแนวคิดในเอกสารชื่อ อุดมการณ์ราชภัฏ มหาวิทยาลัยไทยเพื่อความเป็นไท ซึ่งมีสาระสำคัญ คือ

มหาวิทยาลัยไทยราชภัฏ ต้องเป็นมหาวิทยาลัยแห่งจิตสำนึกเพื่อชุมชนและสังคม เรียนรู้ตนเองและสังคมโดยมีจุดหมายปลายทางของมหาวิทยาลัยสอดคล้องกับทิศทางการพัฒนาชุมชนและสังคม

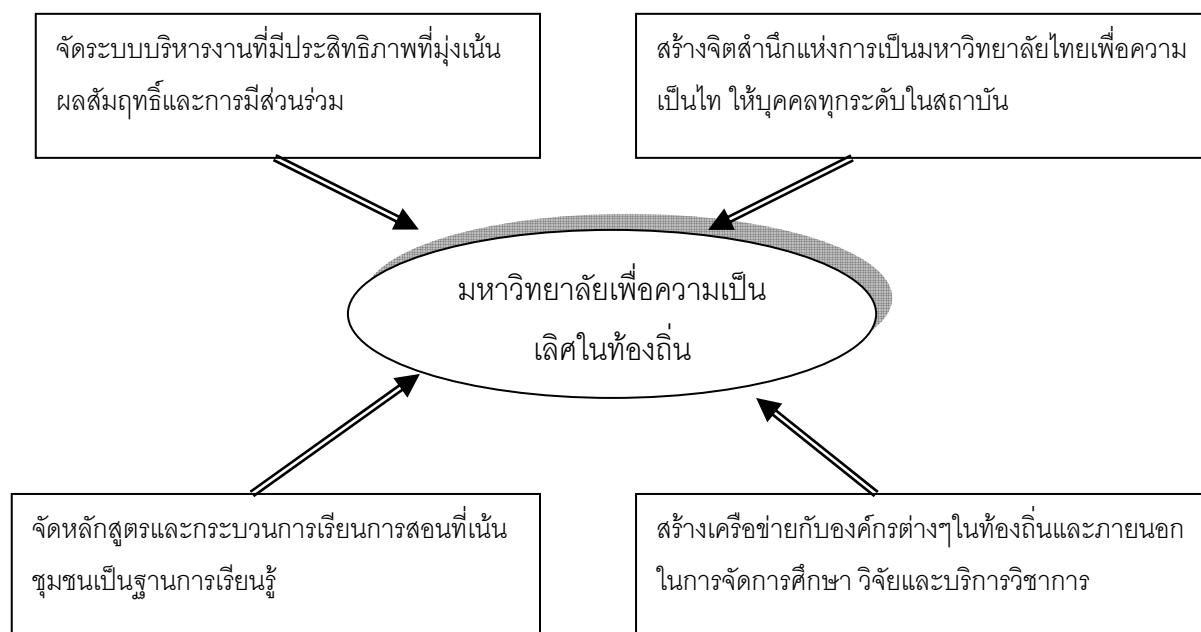
..... ดำเนินการโดยให้ความสำคัญกับการสืบค้น สืบสาน ฐานทั้ง ๕ ของชุมชน คือ **ฐานปัญญา** ที่เน้นภูมิปัญญาท้องถิ่นและภูมิปัญญาไทย **ฐานทรัพยากร** ที่ต้องอนุรักษ์ บำรุงรักษาและใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติ การจัดการสิ่งแวดล้อมและระบบนิเวศให้เกิดความสมดุลและยั่งยืน **ฐานเศรษฐกิจ** ที่ยึดแนวการผลิตเพื่อพึ่งตนเอง **ฐานพลังชุมชน** ที่ร่วมกันพัฒนาแรงเกาะเกี่ยวในชุมชน และ**ฐานวัฒนธรรม** ทั้งระบบความคิด ความเชื่อ คุณค่าและประเพณีของชุมชน

การสร้างสรรคและพัฒนาองค์ความรู้ของมหาวิทยาลัย ต้องมีจุดเน้นที่การสนองตอบการแก้ปัญหาของท้องถิ่น หรือเอาท้องถิ่นเป็นฐาน และการบูรณาการภูมิปัญญาไทย ภูมิปัญญาต่างชาติมา

ใช้อย่างเหมาะสม มีการเชื่อมโยงกระบวนการเรียนการสอนและการวิจัยเข้าด้วยกัน เพราะแท้จริงแล้ว การเรียนรู้คือ การพัฒนาปัญญา และการพัฒนาปัญญาที่ได้ผลดีคือการใช้กระบวนการวิจัย

(สำนักงานสภาพัฒนาการศึกษาระดับอุดมศึกษา , ๒๕๔๕ หน้า ๙-๑๓)

หนังสือ สู่เส้นทางใหม่ มหาวิทยาลัยไทยเพื่อความเป็นไท มหาวิทยาลัยราชภัฏ เอกสารที่ คณะทำงานผลักดัน พระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยราชภัฏ จัดทำขึ้น ได้เสนอแผนภาพ การสร้าง มหาวิทยาลัยราชภัฏเพื่อความเป็นเลิศทางวิชาการไว้ ดังนี้

(สำนักงานสภาพัฒนาการศึกษาระดับอุดมศึกษา , ๒๕๔๕ หน้า ๔๒)

ดร. ถนอม อินทรกำเนิด อดีตเลขาธิการสภาพัฒนาการศึกษาระดับอุดมศึกษา ได้เสนอทิศทางการพัฒนา “ราชภัฏ” โดยสรุปไว้ว่า มหาวิทยาลัยราชภัฏ ต้องเป็น “มหาวิทยาลัยไทยเพื่อความเป็นไท” ซึ่งเสนอให้มหาวิทยาลัยราชภัฏ ศึกษา สืบสาน ต่อยอดองค์ความรู้ ภูมิปัญญาไทย ส่งการใช้ประโยชน์บนฐานทรัพยากรอย่างยั่งยืน เพื่อให้ประเทศไทยสามารถพึ่งพาตนเองด้านความรู้ ภูมิปัญญา อันนำไปสู่การพึ่งพาตนเองทางเศรษฐกิจ สังคม การเมืองได้ต่อไป

ตอนที่ ๒ แนวคิดเกี่ยวกับบทบาทและการพัฒนางานวิจัย

๒.๑ แนวคิดเรื่องบทบาทของการวิจัยต่อการพัฒนา

การวิจัยเป็นเครื่องมือสร้างการเปลี่ยนแปลง

(วิจารณ์ พานิช , ๒๕๔๕ หน้า ๓๑.)

การวิจัย คือกระบวนการทางปัญญา คือการเรียนรู้ที่สามารถสร้างความรู้ใหม่ คือการเอาปัญญามาแทนที่การใช้อำนาจ จึงเป็นกระบวนการธรรมชาติ หรือการทำให้ถูกต้องด้วยเหตุผล

การวิจัยจึงมีความจำเป็นต่อวิถีชีวิตของบุคคล ครอบครัว ชุมชน ท้องถิ่น ในระบบการศึกษา ในองค์กรต่างๆ และในการทำงานทุกๆ เรื่อง หรือต้องมีการวิจัยทั่วองคาพยพของสังคม

เมื่อมีการวิจัยทั่วองคาพยพของสังคม ก็เท่ากับเกิดพลังความถูกต้องทั้งทั้งสังคม พลังความถูกต้องทำให้เจริญ ทำให้เป็นสุข ทำให้เกิดการพัฒนอย่างยั่งยืน

การวิจัยจึงเป็นเรื่องของทุกคนและทุกองค์กร ไม่ใช่องค์กรที่มีคำว่าวิจัยเท่านั้น ฉะนั้นระบบวิจัยจึงไม่ได้เกี่ยวข้องกับนักวิจัยและสถาบันวิจัยอย่างที่รู้จักกันเท่านั้น แต่เกี่ยวข้องกับทุกคน ทุกพื้นที่ ทุกองค์กร และทุกเรื่อง การวิจัยที่ดีจึงเป็นพลังขับเคลื่อนเต็มทั้งสังคม

(ประเวศ วะสี , ๒๕๔๖ หน้า ๔-๘)

การวิจัยมีเพียงเป็นกระบวนการสร้างความรู้ใหม่นั้น การวิจัยในประเทศไทยควรมี ๕ บทบาท คือ ๑. การวิจัยเพื่อสร้างความรู้ใหม่ ที่จำเป็นต้องใช้ในการแก้ปัญหาและพัฒนาประเทศ

๒. การวิจัยเพื่อจัดการความรู้ ซึ่งเป็นกระบวนการย่อยความรู้ที่มีมากมายและเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วในปัจจุบัน และปรับให้อยู่ในรูปแบบที่ใช้ได้ง่าย

๓. การวิจัยเป็นเครื่องมือในการศึกษา เพื่อช่วยให้บุคคลที่มีความสามารถในการเรียนรู้

๔. การวิจัยเป็นเครื่องมือในการสร้างพลัง ด้วยทำให้ประชาชนในชุมชนสามารถเรียนรู้ และเข้าใจและมีวิจาร์ณญาณในการค้นหา เลือทางแก้ปัญหาของตนเองและชุมชนได้เอง จึงมีพลังการพึ่งตนเอง

๕. การวิจัยเป็นเครื่องยนต์ขับเคลื่อนการแข่งขัน ด้วยบทบาททั้ง ๔ ประการข้างต้น การวิจัยจึงเป็นเครื่องมือในการสร้างความสามารถในการแข่งขัน ทั้งในระดับประเทศ ระดับหน่วยงานและระดับบุคคล

(จรัส สุวรรณเวลา , ๒๕๔๕ หน้า ๓๑-๓๔)

๒.๒ แนวคิดการวิจัยเพื่อการพัฒนาพื้นที่

การวิจัยเพื่อการพัฒนาพื้นที่ เป็นแนวคิด ทิศทางการวิจัยซึ่งศาสตราจารย์ นายแพทย์ประเวศ วะสี เสนอให้ใช้เป็นเครื่องมือการพัฒนาสังคมไทยสู่ความยั่งยืน และเสนอต่อมหาวิทยาลัยราชภัฏให้เร่งพัฒนาบทบาทนี้

สกว. ได้นำแนวคิดนี้มาออกแบบดำเนินการในหลายจังหวัด ภายใต้ชื่อว่า การวิจัยเพื่อการพัฒนาพื้นที่ทั้งจังหวัด (Area-Based Collaborative Research) หลังการดำเนินการระยะหนึ่ง ศาสตราจารย์ ดร.ปิยะวัติ บุญ-หลง ผู้อำนวยการ สกว. ได้สรุปแนวคิด หลักการของการวิจัยนี้ ไว้ในการประชุมเรื่อง Chang Mananagement and Outcome Mapping เมื่อวันที่ ๒๗ มีนาคม ๒๕๕๑ ดังนี้

การวิจัยเพื่อการพัฒนาพื้นที่ทั้งจังหวัด เป็นการวิจัยที่มีวัตถุประสงค์เชิงหลักการเพื่อการพัฒนาความเข้มแข็งของระบบเศรษฐกิจสังคมของจังหวัดจากฐานภายในอย่างยั่งยืน โดย

- เสริมกลไกการจัดการของจังหวัดและภาคี
- ให้มีข้อมูลและความรู้ที่จำเป็น
- กำหนดทางเลือกที่เหมาะสมที่สุดสำหรับจังหวัด

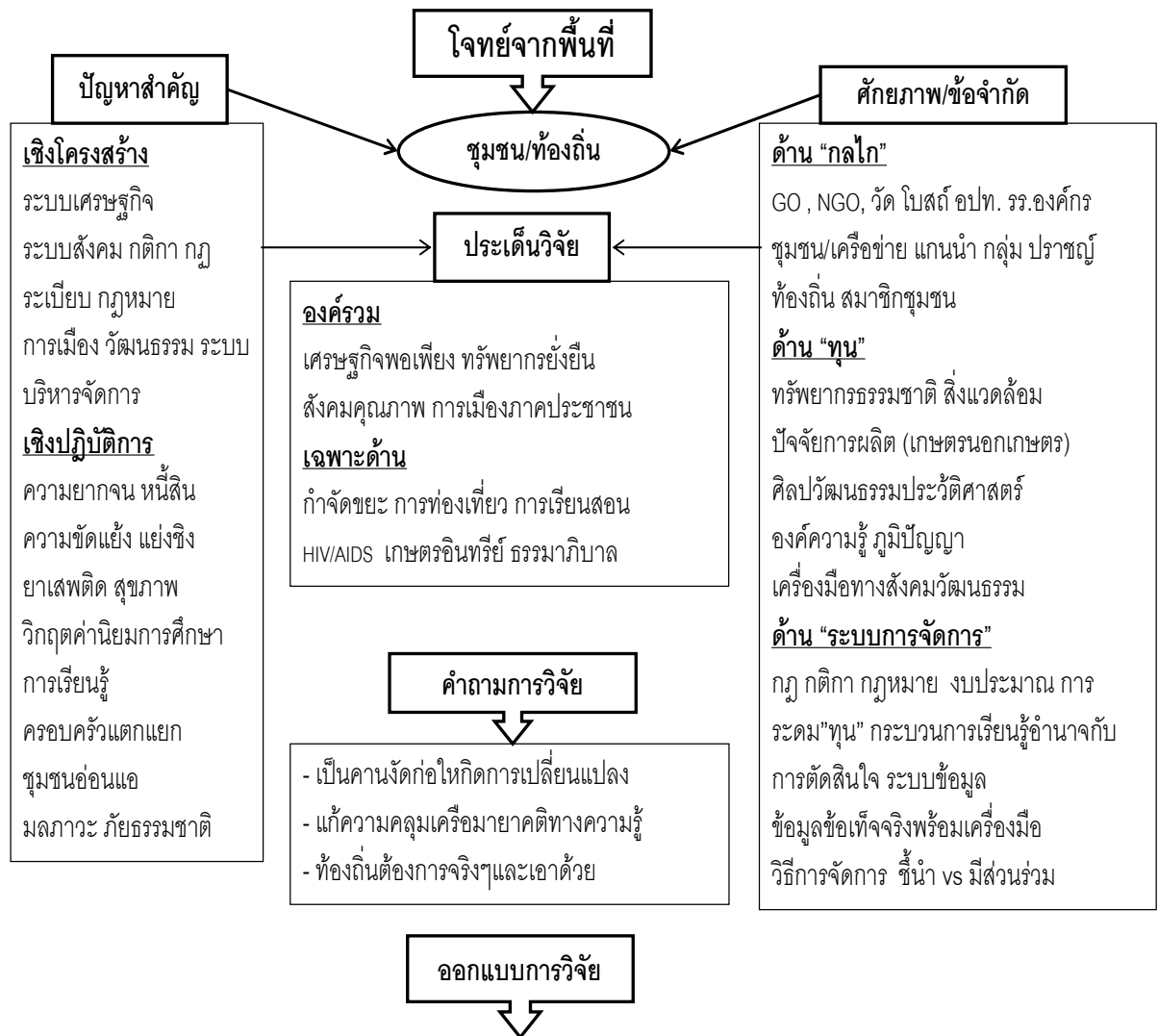
แนวทางการสร้างงานวิจัยเพื่อการพัฒนาพื้นที่ทั้งจังหวัด คือ

- โจทย์การวิจัยต้องเป็นปัญหาของจังหวัด ที่ผู้เกี่ยวข้องเห็นว่าเป็นเรื่องสำคัญ และเป็นโจทย์แบบบูรณาการหลายสาขา
- หาวิธีให้กลไกในจังหวัด (ภาครัฐ ภาคประชาชน ภาคธุรกิจ ภาควิชาการ ฯลฯ) ร่วมกำหนดโจทย์และร่วมกำกับการทำวิจัย
- ทำงานบนฐานของข้อมูลและข้อเท็จจริง (datd-driven) ไม่ใช่ความเห็นหรือความเชื่อ

ผลผลิตจากงานวิจัยรูปแบบนี้ มี ๒ ด้าน คือ

- ผลสำเร็จของการแก้ปัญหาปัจจุบัน หรือการเปลี่ยนแปลงสถานการณ์
- เกิดกลไก ที่มีความสามารถจัดการกับการเปลี่ยนแปลงในอนาคตได้ หรือการเปลี่ยนแปลงกลไกของพื้นที่ที่นำไปสู่การแก้ปัญหาอื่นๆได้ต่อไป

ดร.สิทธิณัฐ ประพุทธินิติสาร จากมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ได้เสนอแนวคิดเกี่ยวกับการวิจัยเพื่อการพัฒนาพื้นที่ ในการประชุมผู้จัดการงานวิจัยเชิงพื้นที่ของมหาวิทยาลัยราชภัฏ เมื่อวันที่ ๒๕๕๒ ที่จังหวัดเชียงใหม่ไว้ สรุปเป็นแผนภาพได้ต่อไปนี้

ดร.สิทธิพันธุ์ ประพุทธินิติสาร ยังให้ความเห็นเพิ่มเติมในเรื่องโจทย์วิจัย การตั้งคำถามวิจัย และการออกแบบงานวิจัยไว้ดังนี้

การกำหนดโจทย์วิจัย มีความสำคัญมากถ้าโจทย์วิจัยผิด ข้อเสนอโครงการวิจัยก็ไม่มีประโยชน์ การกำหนดประเด็นการวิจัยจากพื้นที่ มี 2 ระดับ

ระดับที่ 1 ประเด็นที่เป็นองค์กรรวม (เป็นโจทย์วิจัยระดับปริญญาโท) เช่น เศรษฐกิจพอเพียง การแก้ไขปัญหาความยากจน ทำอย่างไรให้ชุมชนเข้มแข็ง สู้สังคมคุณภาพ ฯลฯ

ระดับที่ 2 ประเด็นเฉพาะ (เป็นโจทย์วิจัยระดับปริญญาตรี) เช่น การกำจัดขยะ การจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ การผลิตสินค้าเกษตรอินทรีย์ การแก้ปัญหายาเสพติด เด็ก เยาวชน

ที่สำคัญ เป้าหมายสุดท้าย เมื่อทำวิจัยเสร็จแล้ว ควรทำให้เกิด “พลังสู่การเปลี่ยนแปลง” จึงต้องมองเห็นเป็น “ประเด็นองค์กรรวม” ที่เห็นความเชื่อมโยงสัมพันธ์กันของหลายๆ จุด ดังนั้นอำนาจจากผลงานวิจัยจึงเป็นการมองแบบองค์กรรวม เพราะสภาพจริงเป็นองค์กรรวม

กระบวนการตั้งคำถามวิจัย มาจากประเด็นการวิจัย ซึ่งต้องตั้งคำถามที่คมลึกในประเด็นนั้นๆ โดยการอ่านงานที่ผ่านๆ มาให้ลึก เพื่อจะได้คำตอบที่เป็น “คานงัด” ที่สามารถทำให้เกิด “พลังสู่การเปลี่ยนแปลง” และสามารถแก้ไขความคลุมเครือหรือมายาคติทางความรู้

ดังนั้น นักวิจัยจึงต้องเห็นมองระบบย่อยแต่ละระบบที่มีความเชื่อมโยงกัน ดังเช่น ระบบหมุนเวียนเลือด ระบบหายใจ และระบบย่อยอาหาร ทั้ง 3 ระบบย่อยในร่างกายมีการเชื่อมโยงกัน การเชื่อมโยงระบบย่อยทำให้สามารถมองเห็นผลสุดท้ายของการทำวิจัย

กระบวนการออกแบบงานวิจัย ต้องมีการทบทวน/ประมวลผลงานวิจัยที่มีอยู่แล้ว และมีการวิเคราะห์ อภิปรายว่าข้อเสนอโครงการนี้มีอะไรที่แตกต่าง จนเป็นเหตุผลที่ทำให้ต้องทำวิจัย และต้องมีการอ้างอิงถึงทฤษฎี แต่ก็มีข้อถกเถียงว่าการทำวิจัยในพื้นที่ไม่มีทฤษฎี หรือใช้ **grounded theory** และงานวิจัยเพื่อท้องถิ่น (ชาวบ้านทำวิจัย) ไม่จำเป็นอ้างอิงทฤษฎี สำหรับงานวิจัยร่วมกับการเรียนการสอน ทำโดยอาจารย์และนักศึกษา ซึ่งเป็นบทบาทของสถาบันการศึกษา มีหน้าที่สร้างผลงานวิจัยเชิงวิชาการ ตีพิมพ์ เผยแพร่สู่สาธารณะ และสื่อสารกับวงการวิชาการทั้งในและต่างประเทศ จึงต้องอ้างอิงทฤษฎี เพื่อความเข้าใจตรงกัน

๒.๓ แนวคิดการพัฒนาการวิจัยของมหาวิทยาลัยราชภัฏ

ศาสตราจารย์ นายแพทย์ประเวศ วะสี ได้เสนอแนวคิดเรื่อง “มหาวิทยาลัยราชภัฏกับนวัตกรรมอุดมศึกษาไทย” ต่อที่ประชุมสัมมนาเตรียมความพร้อมในการปรับสถานภาพเป็นมหาวิทยาลัยของอธิการบดีสถาบันราชภัฏทั่วประเทศ ในเดือนมิถุนายน ๒๕๔๖ โดยมีข้อเสนอต่อการพัฒนางานวิจัยดังนี้

มหาวิทยาลัยราชภัฏ ควรทำการวิจัยโดยเอาพื้นที่เป็นตัวตั้ง ในพื้นที่บริการ ๒-๓ จังหวัด

วิจัยในเรื่องความหลากหลายทางชีวภาพและทรัพยากร ความหลากหลายทางวัฒนธรรม เศรษฐกิจชุมชนและศักยภาพชุมชน ประวัติศาสตร์ท้องถิ่น ค้นหาว่ามีใครทำอะไรเก่งบ้าง ไม่ว่าจะเป็นการทำมาหากิน ทำกับข้าว ทำขนม ศิลปะ หัตถกรรม ธุรกิจ หรืออะไรอื่น

ถ้าทุกรัฐบาลทำ เราจะมี แผนที่ทุนไทย หรือ แผนที่ความดีของไทย ทั้งแผ่นดิน เอไปใช้เป็นทุนการพัฒนาทุกๆด้าน

ราชภัฏจะกลายเป็นแหล่งข้อมูลเพื่อการศึกษาและพัฒนา การที่ราชภัฏไปวิจัยโดยเอาพื้นที่เป็นตัวตั้ง จะทำให้ราชภัฏรู้จักแผ่นดินไทย จะมีผลส่งต่อไปถึงการศึกษา ที่จะย้ายฐานจากการศึกษาที่เอาคัมภีร์เป็นตัวตั้งแบบพราหมณ์ มาเป็นวิทยาศาสตร์ประชาชนแบบพุทธ ที่เน้นการศึกษาจากชีวิตจริง ปฏิบัติจริง ซึ่งเป็นการปฏิรูปการเรียนรู้ที่ใหญ่ที่สุด

ศาสตราจารย์ นายแพทย์วิจารณ์ พานิช ให้ข้อเสนอแนะต่อการพัฒนาการวิจัย ของมหาวิทยาลัยราชภัฏ เนื่องในการจัดสัมมนาทางวิชาการเรื่องการศึกษาเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น ในเดือนธันวาคม ๒๕๔๗ โดยสรุปว่า มหาวิทยาลัยราชภัฏควรเน้นการวิจัยเพื่อสร้างปัญญาปฏิบัติ ซึ่งเป็น

ความรู้สำหรับนำไปใช้งานจริงในท้องถิ่นและชุมชน สร้างความรู้จากการปฏิบัติจริงในท้องถิ่นและชุมชน ทั้งที่เป็นการศึกษาของกลุ่มชาวบ้านเอง และที่อาจารย์และบุคลากรของมหาวิทยาลัยราชภัฏเข้าไป ปฏิบัติร่วมกับชาวบ้าน

(บทเรียนการบริหารจัดการงานวิจัยเพื่อท้องถิ่น เครือข่ายมหาวิทยาลัยราชภัฏ , ๒๕๔๗ หน้า ๑๑-๑๒)

ศาสตราจารย์ นายแพทย์จรัส สุวรรณเวลา ได้ให้ความเห็นต่อการพัฒนางานวิจัยของ มหาวิทยาลัยราชภัฏ ในการประชุมคณะกรรมการนโยบาย สกว. เมื่อวันที่ ๒๖ พฤศจิกายน ๒๕๔๗ สรุปได้ว่า

การวิจัยเป็นเครื่องมือของหลายอย่าง นอกจากสร้างความรู้แล้ว ยังสร้างคน และเป็นเครื่องมือของการศึกษา ทั้งในระดับปริญญาตรี ต่ำกว่าปริญญาตรี รวมทั้งระดับบัณฑิตศึกษา โดยเฉพาะการทำงานกับครู ซึ่งมีความสำคัญมาก เนื่องจากการวิจัยของราชภัฏเน้น การทำวิจัยร่วมกับคนที่อยู่ในท้องถิ่น จึงเป็นการสร้างพลังให้แก่คนท้องถิ่น ทำให้คนท้องถิ่น พึ่งตนเองได้ เป็นการให้เสรีภาพแก่ประชาชน ลักษณะเช่นนี้เป็นกระบวนการพัฒนาพื้นฐานของประชาธิปไตยอย่างแท้จริง

ในโลกนี้ยังไม่มีใครรู้ว่าการวิจัยที่เป็นการวิจัยภูมิปัญญาท้องถิ่น และวัฒนธรรม อย่างไຈ้จถูกต้อง การศึกษาค้นหาเรื่องนี้จะไม่เพียงเกิดประโยชน์เฉพาะประเทศไทย แต่เป็นประโยชน์ทั่วโลกด้วย โอกาสของราชภัฏจึงควรไปค้นหาว่าอะไรคือ สมรรถนะที่ดีของสังคมไทย การทำวิจัยที่ติดดินอย่างที่ราชภัฏทำอยู่ขณะนี้ จะได้เข้าใจว่าอะไรคือของจริง อะไรคือของไม่จริง

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.โอภาส ปัญญา ผู้ทรงคุณวุฒิของเครือข่ายการวิจัยมหาวิทยาลัยราชภัฏ จากคณะสิ่งแวดล้อม มหาวิทยาลัยมหิดล ได้เสนอว่า มหาวิทยาลัยราชภัฏควรบริหารจัดการให้เกิดโจทย์ใหญ่ และโจทย์ใหญ่นั้นจะต้องสามารถผสมผสานโจทย์พื้นที่กับโจทย์ประเทศ หรือพยายามเชื่อมโจทย์ท้องถิ่นกับโจทย์นโยบาย ไม่ว่าจะเป็นการเสริมนโยบาย หรือค่านโยบายเพื่อประโยชน์ของคนท้องถิ่น.

(บทเรียนการบริหารจัดการงานวิจัยเพื่อท้องถิ่น เครือข่ายมหาวิทยาลัยราชภัฏ , ๒๕๔๗ หน้า ๒๖-๒๘)

ตอนที่ ๓. แนวคิดเรื่องการบริหารจัดการงานวิจัย

๓.๑ แนวคิดเรื่องระบบบริหารจัดการงานวิจัย

รองศาสตราจารย์ ดร.พีรเดช ทองอำไพ รองผู้อำนวยการ สกว. ซึ่งเป็นผู้เชี่ยวชาญด้านการจัดการงานวิจัย ได้เสนอแนวคิดจากประสบการณ์ ต่อที่ประชุมนักจัดการงานวิจัยมหาวิทยาลัยราชภัฏ ในเดือนตุลาคม ๒๕๔๘ มีสาระโดยสรุปว่า ระบบบริหารจัดการงานวิจัย ประกอบด้วย ๒ ระบบหลัก คือ

๑) ระบบสนับสนุนงานวิจัย

๒) ระบบประกันคุณภาพงานวิจัย

ระบบสนับสนุนงานวิจัย เป็นระบบภายในองค์กรที่ส่งผลต่อการพัฒนางานวิจัย ที่สำคัญ คือ

ก) ระบบงบประมาณ การเงิน บัญชี ครอบคลุมเรื่องการจัดหา จัดสรร การเบิกจ่าย และการติดตามการใช้จ่ายทุนวิจัยและงบประมาณเพื่อจัดการงานวิจัย รวมทั้งระบบบัญชีและระบบกองทุนด้านการวิจัย

ข) ระบบการสร้างแรงจูงใจ ส่วนใหญ่เป็นการสร้างมาตรการด้านการบริหารงานบุคคล เช่น การกำหนดภาระงานด้านการวิจัย ระบบการพิจารณาผลงาน ความสำเร็จความชอบ การยกย่อง เชิดชูนักวิจัย รวมทั้งการอำนวยความสะดวกให้นักวิจัย ฯลฯ

ค) ระบบข้อมูลสารสนเทศเพื่อสนับสนุนการวิจัย

ระบบประกันคุณภาพงานวิจัย ประกอบด้วยการจัดการงานวิจัย ๓ ระยะ คือ

ก) การจัดการต้นน้ำ ได้แก่ กระบวนการพัฒนาโจทย์ และข้อเสนอโครงการวิจัย

ข) การจัดการกลางน้ำ เป็นกระบวนการติดตามงานวิจัย และหนุนเสริมนักวิจัย ในระหว่างดำเนินการวิจัย

ค) การจัดการปลายน้ำ เป็นกระบวนการผลักดันงานวิจัยสู่การเผยแพร่และใช้ประโยชน์

๓.๒ แนวคิดการบริหารจัดการงานวิจัยของสถาบันอุดมศึกษา

เพื่อให้มหาวิทยาลัยสามารถผลิตงานวิจัยที่เป็นประโยชน์สำหรับการพัฒนาสังคมและประเทศชาติตามพันธกิจหลักของมหาวิทยาลัยได้ ศาสตราจารย์ ดร. ปรัชญา เวสารักษ์ ให้ความเห็นว่ามหาวิทยาลัยจำเป็นต้องพัฒนาระบบวิจัยของตนให้เหมาะสมกับสภาพความพร้อมของแต่ละแห่ง โดยเฉพาะอย่างยิ่งมหาวิทยาลัยที่เน้นการวิจัย ควรกำหนดระบบวิจัยของตน ซึ่งประกอบด้วยส่วนต่างๆ ดังต่อไปนี้

๑. มีนโยบาย ทิศทางและมาตรการสนับสนุนอย่างจริงจังเกี่ยวกับภาระงานวิจัยในมหาวิทยาลัย โดยควรกำหนดแผนยุทธศาสตร์การวิจัย ซึ่งครอบคลุมวิสัยทัศน์ พันธกิจ ยุทธศาสตร์ และทิศทางการวิจัยของมหาวิทยาลัย

๒. มหาวิทยาลัยที่เน้นการวิจัยต้องจัดให้มีโครงสร้างรองรับการดำเนินงานวิจัยให้เป็นรูปธรรม มีการกำหนดบทบาทภารกิจและเป้าหมายผลงานชัดเจน โดยมีหน่วยงานรับผิดชอบและบุคลากรรับผิดชอบ โครงสร้างที่จัดตั้งขึ้นนี้ควรมีการสอดรับและประสานกันอย่างเป็นเอกภาพทั้งระบบในมหาวิทยาลัย

๓. มีโครงสร้างพื้นฐานการวิจัยที่เหมาะสมและเพียงพอ นักวิจัยจำเป็นต้องพึ่งพาเพื่อสร้างสรรค์ผลงานได้อย่างมีคุณภาพ เช่น แหล่งค้นคว้าทั้งจากห้องสมุดหรือฐานข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ ห้องปฏิบัติการทดลอง แปลงทดลอง หน่วยให้คำปรึกษาด้านสถิติ ด้านกฎหมาย หรือด้านเทคนิค ผู้ช่วยนักวิจัย เครื่องมือและอุปกรณ์ต่างๆ

๔. มหาวิทยาลัยต้องแสวงหาและสนับสนุนให้มีนักวิจัยที่มีคุณภาพในด้านที่มหาวิทยาลัยมีความสนใจ หรือมีความพร้อมมากที่สุด นักวิจัยเหล่านี้อาจเป็นอาจารย์ที่มีประสบการณ์และผลงานเป็นที่ยอมรับ โดยเชิญมาเป็นอาจารย์ประจำ หรือเชิญมาร่วมโครงการวิจัยสำคัญ

๕. มหาวิทยาลัยที่เน้นการวิจัยควรใช้งานวิจัยในการเรียนการสอนทุกระดับ การใช้งานวิจัยในการเรียนการสอนนี้ นอกจากจะเป็นการใช้ประโยชน์จากงานวิจัยด้วยการเผยแพร่ในชั้นเรียนแล้ว ยังเป็นการสร้างค่านิยมและทัศนคติที่ดีแก่นักศึกษาในงานวิจัย โดยเฉพาะอย่างยิ่งงานวิจัยที่เกิดจากคนไทยด้วยกัน

๖. มีกระบวนการผลิตและพัฒนา นักวิจัยอย่างต่อเนื่อง โดยจัดหลักสูตรฝึกอบรมเทคนิควิธีการวิจัยให้แก่คณาจารย์และนักวิจัยของมหาวิทยาลัย เผยแพร่วิธีการวิจัยหรือผลการวิจัยใหม่ๆ แก่นักวิจัย

๗. เสริมสร้างบรรยากาศ สภาพแวดล้อมและวัฒนธรรมที่เอื้อต่อการทำวิจัย

๘. มหาวิทยาลัยต้องจัดให้มีระบบการติดตามประเมินผลเพื่อรับทราบความคืบหน้าของผลการวิจัยในมหาวิทยาลัย รวบรวมผลงานวิจัยในฐานข้อมูล กำหนดมาตรฐานและตัวชี้วัดผลงานวิจัย เพื่อประเมินคุณภาพงานวิจัย

๙. มหาวิทยาลัยต้องเผยแพร่และใช้ประโยชน์จากงานวิจัยในรูปแบบต่างๆ เช่น เผยแพร่ผ่านเอกสารเผยแพร่ของมหาวิทยาลัย จัดบริการวิชาการแก่บุคคลภายนอก สนับสนุนให้นักวิจัยประยุกต์ผลงาน และสนับสนุนการจดทะเบียนลิขสิทธิ์ทางปัญญา

๑๐. มหาวิทยาลัยต้องจัดให้มีการประสานเชื่อมโยงกับหน่วยงานภายนอกและประชาคม เพื่อสร้างเครือข่ายสนับสนุนการวิจัย โดยให้บุคคลภายนอกได้รับทราบสมรรถนะในการวิจัยของมหาวิทยาลัย

การปฏิรูประบบวิจัยทั้งระบบจะเป็นหนทางให้มหาวิทยาลัยไปสู่พันธกิจมหาวิทยาลัยวิจัยที่มีขีดความสามารถทั้งในการวิจัยและสร้างสรรค์งานวิจัยที่มีคุณค่าต่อสังคมได้อย่างสูงสุด

(ปรัชญา เวสารัชช์ ๒๕๔๖)

๓.๓ บทเรียนด้านการบริหารจัดการงานวิจัยเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น

สุรวิทย์ ชะนะมา ได้เสนอบทเรียนจากประสบการณ์ วิจัยสุขภาพแรงงาน โดยสรุปสาระในเรื่องวิธีทำงานสู่ความสำเร็จ ได้ว่า เกี่ยวข้องกับเรื่องต่อไปนี้

๑. เรื่องของโจทย์ การมอง “ โจทย์ ” หรือ “ ปัญหา ” เป็นจุดเริ่มต้นของงานวิจัย อย่างรอบคอบ และคลอบคลุมงาน มองเห็นภาพชัดตั้งแต่ต้นว่าจะทำอะไร อย่างไร งานน่าจะมีโอกาสสำเร็จสูง. ในขณะที่หลายโครงการนักวิจัยยังเห็นภาพไม่ค่อยชัดนักตอนเริ่มต้น รู้แต่เป้าหมายคืออะไร อาศัยวิธีการทำไปเรียนรู้ไป ปรับไป ก็ทำให้โครงการสำเร็จได้ สิ่งสำคัญคือ นักวิจัยได้ชี้ให้เห็นว่าไม่ได้หยุดนิ่งทางความคิด โดยผูกเอาไว้เพียงกรอบงาน หรือโจทย์เดิม หากแต่ยังสามารถขยายแนวคิดกว้างออกไป และหาโอกาสทำให้เกิดประโยชน์ยิ่งขึ้นอีก

๒. Entry point หรือ วิธีการเข้าถึงกลุ่มเป้าหมาย มีความสำคัญมาก และไม่ใช่เรื่องง่าย ต้องใช้ทั้งศาสตร์และศิลป์ หากละเลยอาจเสียโอกาสการได้มาซึ่งงานวิจัยที่ดี และต้องให้ความสำคัญกับกลุ่มเป้าหมายที่เราเข้าไปศึกษาด้วยทุกแง่ทุกมุม ไม่สนใจเฉพาะเรื่องที่เราต้องการศึกษา.....

๓. ใช้กระบวนการมีส่วนร่วมกระบวนการมีส่วนร่วมเป็นปัจจัยเอื้อให้โครงการไปสู่ความสำเร็จ การใช้กระบวนการมีส่วนร่วมมีทั้งแบบแนวกว้าง คือ เชิญชวนผู้เกี่ยวข้องมาร่วมกิจกรรมต่างๆ ที่โครงการวิจัยจัดขึ้น และการมีส่วนร่วมแบบแนวลึก ที่ให้ผู้เกี่ยวข้องเข้ามาเป็นนักวิจัย ร่วมเก็บข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูล ตรวจสอบยืนยันข้อมูล ทำให้เกิดความรู้สึกเป็นเจ้าของ และผลักดันงานให้เกิดการใช้อย่างต่อเนื่อง.....

๔. ใช้วิชาการนำ แม้ว่าเป็นงานวิจัยที่เน้นการพัฒนา แต่หากเริ่มต้นด้วยการศึกษาศาสนาการณหาข้อมูลวิชาการก่อน จะเป็นทั้งการเตรียมทีมวิจัยเองและสร้างความเชื่อมั่นให้กับกลุ่มเป้าหมายที่เราไปทำงานด้วย การมีข้อมูลเชิงประจักษ์ทางวิทยาศาสตร์จากฝ่ายวิชาการผนวกกับภูมิปัญญาของชุมชนเป็นการช่วยให้กระบวนการวิจัย PAR เดินไปได้ดี

๕. ใช้แผนกิจกรรมกำหนดเป้าหมายร่วม การกำหนดกิจกรรมตามแผนดำเนินงานวิจัย พร้อมทั้งงบประมาณที่ใช้ ทำให้มีแผนดำเนินการที่ชัดเจน

๖. บูรณาการงานวิจัยเข้ากับแผนงานประจำ การหาโอกาสผนวกงานวิจัยเข้าไปในปฏิทินของชุมชน ทำให้ได้ประโยชน์ทั้งฝ่ายนักวิจัยและชุมชน การทำงานในชุมชนต้องคิดถึงเรื่องการบูรณาการให้มากที่สุด

๗. เชื่อมโยงประเด็นให้เห็นความสำคัญ การเชื่อมโยงประเด็นวิจัยกับประเด็นที่ชาวบ้านให้ความสำคัญ เช่น ประเด็นเศรษฐกิจ ทำให้กลุ่มเป้าหมาย เริ่มมองเห็นถึงความสำคัญ เห็นความเชื่อมโยงประเด็นปัญหาในชุมชน

๘. ใช้สหสาขาวิชา การใช้ความรู้สหสาขาวิชา มีทั้งจุดอ่อนและแข็ง จุดแข็งคือ การมรุมมองที่หลากหลายด้าน มีศักยภาพที่จะทำอะไรได้หลายอย่าง ส่วนจุดอ่อน ก็คือ ท่ามกลางความหลากหลายทั้งแนวคิดและวัฒนธรรม กระบวนการทำงานที่ต่างกัน ก็ต้องใช้เวลาในการเรียนรู้ซึ่งกันและกัน ต้องอาศัยการประนีประนอมและการประสานงานที่ดีโดยเฉพาะหัวหน้าโครงการควรมีความรู้กว้างในหลายศาสตร์ และต้องการการประสานงานที่ดีด้วย

(สุวีรัตน์ ชะนะมา ,๒๕๔๘ หน้า ๙-๑๓)

รองศาสตราจารย์ ดร. ฉัตรนภา พรหมมา นักจัดการงานวิจัยของเครือข่ายมหาวิทยาลัยราชภัฏที่มีประสบการณ์สูง ได้สรุปกระบวนการจัดการคุณภาพงานวิจัยของสถาบันวิชาการไว้ ๓ ช่วง ดังนี้

ช่วงที่ ๑ การจัดการต้นทาง ประกอบด้วยกิจกรรม คือ

- การกำหนดวิสัยทัศน์ร่วมและความมุ่งมั่นของสถาบัน
- การกำหนดจุดเน้นและลำดับความสำคัญ
- การกำหนดผลลัพธ์และกิจกรรมของสถาบันเป็นรายปี

- การพัฒนาโจทย์วิจัย
- การประสาน จัดหาทุนวิจัย
- การเจรจารายละเอียดของโครงการ
- การเจรจาเกี่ยวกับสิทธิทางปัญญาอันอาจเกิดจากผลการวิจัย
- ลงนามในสัญญารับทุนวิจัย

ช่วงที่ ๒ การจัดการกลางทาง เป็นการติดตามงานวิจัย หนุนเสริมนักวิจัย ซึ่งควรมีกิจกรรมต่อไปนี้

- การรายงานความก้าวหน้าของงาน และรายงานทางการเงิน
- การช่วยแก้ไขปัญหาด้านเทคนิค ซึ่งอาจต้องเชิญผู้ทรงคุณวุฒิมาแนะนำ
- การจัดประชุมนำเสนอผลงาน เพื่อรับฟังคำวิพากษ์ เป็นระยะๆ
- การจัดประชุมนำเสนอผลงานต่อผู้ใช้ หรือผู้ที่คาดว่าจะเป็นผู้ใช้ผลงาน
- การตรวจสอบโอกาสที่จะเกิดทรัพย์สินทางปัญญา
- การจัดสมุดบันทึก (log book) บันทึกกิจกรรมวิจัยไว้เป็นหลักฐาน กรณีมีข้อโต้แย้งด้านทรัพย์สินทางปัญญาหรือด้านจริยธรรมในการวิจัย
- การอำนวยความสะดวกและส่งเสริมการตีพิมพ์เผยแพร่ ส่วนที่พร้อมจะเผยแพร่
- การอำนวยความสะดวก หรือจัดให้มีการแถลงข่าวการค้นพบต่อสื่อมวลชน
- การติดต่อ ประสานงานกับแหล่งทุนในเรื่องต่างๆ ข้างต้น และแก้ปัญหาที่เกิดขึ้น

ช่วงที่ ๓ การจัดการปลายทาง เป็นการเผยแพร่ ผลักดันงานวิจัยสู่การใช้ประโยชน์ ประกอบด้วยกิจกรรม คือ

- การจัดทำรายงาน ก่อนฉบับสมบูรณ์ หรือฉบับสมบูรณ์
- การจัดประชุมเสนอผลการวิจัย ระดมคำวิพากษ์ ข้อเสนอแนะเพื่อปรับปรุงรายงานการวิจัย ซึ่งบางกรณีอาจเป็นกลไกเผยแพร่งานวิจัยด้วย
- การจัดทำรายงานการเงินเพื่อปิดบัญชีโครงการ
- การจดสิทธิบัตร
- การจัดแถลงข่าวต่อสื่อมวลชน
- การจัดทำเอกสาร ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
- การพัฒนาโครงการวิจัยต่อเนื่อง
- การนำผลงานวิจัยมาสังเคราะห์เชื่อมโยงกับผลงานวิจัยชิ้นอื่นหรือความรู้อื่นนำไปใช้แก้ปัญหาหรือเสนอแนะนโยบายที่เกี่ยวข้อง

ผู้บริหารงานวิจัย ของเครือข่ายมหาวิทยาลัยราชภัฏภาคใต้ ได้ร่วมกันจัดการความรู้จากการปฏิบัติ ในการประชุมปฏิบัติการ เดือนมิถุนายน ๒๕๔๙ ได้แก่องานความรู้ของการบริหารจัดการงานวิจัยสู่ความเป็นเลิศ ๗ แก่น ดังนี้

แก่นความรู้ที่ ๑ การพัฒนาจิตวิทยวิจัย ประกอบด้วย

- ♣ มีการนำปัญหาจากการทำงาน ความต้องการของชุมชน นโยบาย ยุทธศาสตร์ชาติมาวิเคราะห์และตั้งจิตวิทยวิจัย
- ♣ มีการศึกษาสถานการณ์ สภาพปัญหา บริบทชุมชน เพื่อความกระจ่างชัดในปัญหาวิจัย และศึกษาสภาพจริงบริบทชุมชนในพื้นที่เป้าหมาย มีการพูดคุย สันทนา จัดเวทีเพื่อค้นพบศักยภาพที่แท้จริงของชุมชน
- ♣ มีการศึกษาชุมชนอย่างต่อเนื่อง จนมองเห็นความเปลี่ยนแปลงของชุมชน มีภาคีร่วมเกลาและพัฒนาจิตวิทยวิจัย
- ♣ มีการให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความชัดเจนของจิตวิทยวิจัย

แก่นความรู้ที่ ๒ กระบวนการพัฒนาข้อเสนอโครงการวิจัย ประกอบด้วย

- ♣ พัฒนาข้อเสนอโครงการวิจัยให้เป็นส่วนหนึ่งของชุดโครงการวิจัย
- ♣ มีกระบวนการทบทวนสถานการณ์และพัฒนาโครงการร่วมกับภาคี
- ♣ มีกระบวนการให้คำปรึกษาโดยผู้เชี่ยวชาญ
- ♣ มีกระบวนการพัฒนานักวิจัย พร้อมกับกระบวนการพัฒนาข้อเสนอโครงการวิจัย
- ♣ มีการตรวจสอบข้อเสนอโครงการโดยมีผู้มีส่วนเกี่ยวข้องให้ข้อเสนอแนะ

แก่นความรู้ที่ ๓ คุณลักษณะนักวิจัย

นักวิจัยควรมีความมุ่งมั่น ชยัน อดทนในการทำวิจัยอย่างต่อเนื่อง สามารถทำงานร่วมกับผู้ที่เกี่ยวข้องได้ เสียสละทั้งเวลาและทุนทรัพย์ ยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น และมีจรรยาบรรณในการทำวิจัย

แก่นความรู้ที่ ๔ ทีมงานเครือข่าย

- ♣ มีการสร้างทีมงานวิจัย
- ♣ มีการบูรณาการ ทำงานร่วมกันในหลายศาสตร์ หลายหน่วยงาน หลายชุมชน
- ♣ ได้รับความร่วมมือจากทุกฝ่ายอย่างเป็นกัลยาณมิตร มีเครือข่ายภายใน/ภายนอกให้ความช่วยเหลือสนับสนุน
- ♣ ทุกภาคีมีส่วนร่วมในการเป็นเจ้าภาพ

แก่นความรู้ที่ ๕ การจัดการคุณภาพงานวิจัย

- ♣ ที่ปรึกษางานวิจัยมีประสบการณ์ ทุ่มเท เอาใจจริงเอาใจ ติดตามงานอย่างสม่ำเสมอ เป็นพี่เลี้ยงคอยให้กำลังใจหนุนเสริม
- ♣ การมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย โดยชุมชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาจิตวิทยวิจัย และร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล

- ♣ การพัฒนางานวิจัยอย่างต่อเนื่อง รวมทั้งยอมรับการวิพากษ์วิจารณ์ของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ลักษณะงานวิจัยควรเป็น R&D มีการทบทวนคุณภาพอย่างสม่ำเสมอ
- ♣ มีการนำผลการวิจัยไปใช้และให้ข้อมูลย้อนกลับ
- ♣ มีการประกันคุณภาพงานวิจัย โดยมีการตรวจสอบ ประเมินผลเป็นระยะๆ ทั้งระยะต้นน้ำ กลางน้ำ และปลายน้ำ

แก่นความรู้ที่ ๖ ปัจจัยสนับสนุน

- ♣ ผู้บริหาร/หน่วยงานต้นสังกัดให้การสนับสนุนการวิจัย มีนโยบายสร้างแรงจูงใจสนับสนุน
- ♣ มีการหาแหล่งทุนสนับสนุนการวิจัย
- ♣ มีการบริหารจัดการงบประมาณการวิจัยให้สอดคล้องกับระยะเวลาการทำวิจัย
- ♣ มีผู้ช่วยนักวิจัย เช่น นักศึกษาช่วยงาน เจ้าหน้าที่ช่วยงาน

แก่นความรู้ที่ ๗ การเผยแพร่ผลงานวิจัย

- ♣ อาจารย์มีโอกาสนำเสนอผลงานวิจัยในเวทีต่างๆ
- ♣ มีการนำผลการวิจัยไปพัฒนามหาวิทยาลัย พัฒนาการเรียนการสอน
- ♣ มีการนำผลการวิจัยไปเผยแพร่ สู่การใช้ประโยชน์ในชุมชน
- ♣ มีการตีพิมพ์ผลงานวิจัยในวารสารระดับชาติ
- ♣ มีการตีพิมพ์ผลงานวิจัยในวารสารระดับนานาชาติ

ตอนที่ ๔. แนวคิดเรื่อง กระบวนการประเมินการวิจัยและการประเมินแบบเสริมพลัง

๔.๑ การประเมินผลงานวิจัยและหน่วยงานวิจัย

ศาสตราจารย์ ดร. สุธรรม อารีกุล ได้ให้แนวคิดเรื่องการประเมินผลงานวิจัยและหน่วยงานวิจัยได้โดยสรุป คือ

๑. วัตถุประสงค์และเป้าหมายการประเมินผล การประเมินผลอาจมีวัตถุประสงค์ เป้าหมาย เหตุผล หรือ ความต้องการแตกต่างกันไป และอาจใช้เพื่อวัตถุประสงค์เดียว หรือหลายวัตถุประสงค์ก็ได้ เช่น

- ใช้เป็นตัวกระตุ้นเตือนให้รับผิดชอบต่อนหน้าที่การงาน
- ทำให้เกิดความชัดเจนในภาระหน้าที่ที่คาดหวังและทำให้เกิดผลตอบสนองต่อภาระหน้าที่นั้นๆ
- ใช้เป็นตัวบ่งชี้จุดเด่นที่ได้พัฒนาขึ้นและจุดด้อยที่ต้องแก้ไข
- ใช้ประกอบการพิจารณาผลตอบแทนที่ควรจะได้รับ
- ใช้เป็นมาตรบ่งชี้ถึงความต้องการที่เพิ่มขึ้นหรือลดลง

- ใช้เป็นกลไกสำหรับหน่วยงานสนับสนุนพิจารณาให้ความสนับสนุน
- ใช้ในการประกันคุณภาพของหน่วยงานเพื่อให้เป็นที่ยอมรับของสาธารณชน

๒. การประเมินผลการบริหารและจัดการหน่วยงานวิจัย มีตัวบ่งชี้สำคัญ ดังนี้

๑) ผลกระทบจากปัจจัยพื้นฐาน ประกอบด้วย

- พระราชบัญญัติ พิจารณาเรื่อง วัตถุประสงค์ และหน้าที่ของหน่วยงาน
- โครงสร้างพื้นฐาน พิจารณาเรื่องค่าใช้จ่าย
- วิเคราะห์โอกาสและหนทางพัฒนา และจุดอ่อน จุดแข็งของหน่วยวิจัย

๒) ประสิทธิภาพและคุณภาพของระบบบริหารงานวิจัย

- วิสัยทัศน์ขององค์กรและผู้บริหาร
- กรอบนโยบายและคุณภาพของแผนงาน มีหรือไม่และมีคุณภาพมากน้อยเพียงใด
- การดำเนินงานตามแผนมาก น้อยเพียงใด
- การบริหารทรัพยากรวิจัย เพียงพอหรือไม่ ใช้ประโยชน์สูงสุดหรือไม่
- กระบวนการวิจัย ถูกต้องมากน้อยเพียงใด
- ระบบข้อมูล มีหรือไม่ มีมากน้อยเพียงใด
- ระบบประกันคุณภาพมีหรือไม่ ใช้มากน้อยเพียงใด

๓) ประสิทธิภาพและคุณภาพงานวิจัยและการบริการ

- คุณภาพงานวิจัยในเชิงวิชาการ มีมากน้อยเพียงใด
- ประสิทธิภาพงานวิจัย ในเชิงปริมาณ คุณภาพ และการใช้ประโยชน์
- ความพึงพอใจของนักวิจัยและผู้ให้บริการ

๔) การพัฒนา เรียนรู้ และนวัตกรรม

- มีการพัฒนาคุณภาพ จรรยาบรรณ ขวัญ กำลังใจและทีมงานหรือไม่ อย่างไร
- มีการใช้เครื่องมือ อุปกรณ์ที่ทันสมัยหรือไม่ มากน้อยเพียงใด
- ระบบการรับรู้ข้อมูลของผู้ใช้ประโยชน์มีหรือไม่ ใช้มาก น้อยเพียงใด
- มีความต่อเนื่องของการปรับปรุง พัฒนาหรือไม่ เพียงใด
- มีความคิด ริเริ่มและนวัตกรรมหรือไม่ มาก น้อยเพียงใด

๓. คุณภาพที่ดีของการบริหารจัดการ ดัชนีที่ใช้บ่งชี้ คือ

๑) โครงสร้างของสถาบันเป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่วางไว้หรือไม่ และความโปร่งใสตรวจสอบได้ของโครงสร้าง

๒) แผนปฏิบัติการ มีการวางแผนปฏิบัติการเชิงรุก การวางแผนผสมผสานระหว่างทัศนนะ ฝ่ายจัดการและฝ่ายวิชาการ โครงการระยะสั้นและระยะยาวพัฒนาอย่างต่อเนื่อง เป็นไปตามแผน และการคาดการณ์ล่วงหน้าใกล้เคียงความเป็นจริง

๓) บุคลากร ผู้บริหารระดับสูงมีประสิทธิภาพ ละเป็นผู้นำเชิงรุก บุคลากรทุกคน ได้ปฏิบัติงานอันเป็นประโยชน์ มีจิตใจสูง และทราบแผนปฏิบัติการเป็นอย่างดี และมีการพบปะกับผู้ร่วมงานสม่ำเสมอ

๔) ระบบ มีระบบควบคุมคุณภาพ โดยจัดเป็นความสำคัญสูงทุกระดับ มีดัชนีการทำงานอย่างกว้างขวาง มีการพัฒนาบุคลากรอย่างต่อเนื่อง และการติดต่อสื่อสาร ประสานงานรวดเร็ว และชัดเจน

๔. การประเมินคุณภาพของนักวิจัย สารที่ใช้ประกอบการประเมิน คือ

- ๑) พฤติกรรมการปฏิบัติงานโดยทั่วไป เช่น ความร่วมมือ ความตรงต่อเวลา การแสดงออก
- ๒) ความรู้เกี่ยวกับงานของต้นสังกัด และหน่วยงานอื่น
- ๓) การใช้ความรู้ในการปฏิบัติงาน
- ๔) ประสิทธิภาพของงาน
- ๕) คุณภาพของงาน
- ๖) ความตั้งใจปฏิบัติงาน
- ๗) ความคิดริเริ่ม สร้างสรรค์
- ๘) ความสัมพันธ์กับบุคลากรภายในและภายนอก
- ๙) ความสามารถในการสื่อความหมาย
- ๑๐) ความสามารถในการวางแผนจัดการงาน
- ๑๑) ความสามารถในการตัดสินใจ

(<http://library.hsri.or.th/hsrisumit/dll.php?load=56>)

๔.๒ การประเมินแบบเสริมพลัง

ศาสตราจารย์ นายแพทย์วิจารณ์ พานิช ได้เสนอแนวคิดในเรื่องการประเมินแบบเสริมพลัง ซึ่งเป็นเครื่องมือหนึ่งขององค์กรอัจฉริยะไว้ว่า

.....หนึ่งในความสามารถที่หาได้ยาก คือความสามารถใช้การประเมินให้เกิดผลเชิงสร้างสรรค์ หรือผลเชิงบวก เพราะในสังคมไทย การประเมินให้ผลต่อจิตใจเชิงลบ ทำให้เกิดความเครียดความกังวลใจ แต่ในองค์กรอัจฉริยะ การประเมินก่อผลเชิงบวก เชิงสร้างกำลังใจ เพราะองค์กรอัจฉริยะมีความสามารถพลิกกลับให้การประเมินเกิดเป็นพลังเชิงบวก เชิงการเรียนรู้ หรือเสริมพลัง ที่เรียกว่า **empowerment evaluation**

การประเมินแบบเสริมพลัง พุ่งความสนใจไปที่มิติปัญหาเชิงบวก คือมองปัญหาเป็นโอกาสนั่นเอง การประเมินแบบเสริมพลัง พุ่งเป้าที่ขีดความสามารถ (**capabilities**) ที่มีอยู่ ไม่ใช่ปัจจัยที่เสี่ยง (**risk factors**) โดยมีองค์ประกอบสำคัญ คือ ความเคารพซึ่งกันและกัน (**mutual respect**) การสะท้อนความคิดเห็นออกมาจากใจ (**critical reflection**) ความเอื้ออาทรต่อกัน (**caring**) และการมีส่วนร่วมภายในกลุ่ม (**group participation**) ทำให้คนที่อยู่ในฐานะ “มีโอกาสน้อยในการเข้าถึงทรัพยากร” ได้เข้าถึงทรัพยากรของกลุ่ม หรือขององค์กร เพื่อการบรรลุเป้าหมายของงาน หรือขององค์กร

.....หัวใจของการประเมินเสริมพลังคือ **Success story Technique (SST)**..ซึ่งเป็นเทคนิคทำความเข้าใจ “ ทรัพยากรเพื่อความสำเร็จ ” ของงานแต่ละงานตามเป้าหมายรายทาง ซึ่งไม่ตายตัว เปลี่ยนไปตามบริบทของแต่ละงาน แต่สามารถสกัดทรัพยากรเพื่อความสำเร็จ ออกมาเป็นเรื่องเล่า ความสำเร็จ สำหรับนำไปปรับใช้กับงานอื่นๆขององค์กรต่อไป.....

การประเมินแบบเสริมพลัง เน้นการประเมินที่การบรรลุ “ เป้าหมายรายทาง ” ทีละขั้น ทีละตอน และนำประสบการณ์จากการบรรลุ “เป้าหมายรายทาง” นั้นเอง เป็นการเรียนรู้ไปสู่การบรรลุ “เป้าหมายรายทาง” ถัดไป ซึ่งจะนำไปสู่การบรรลุ “เป้าหมายปลายทาง” ในที่สุด

เริ่มต้นที่การกำหนด “หลักกิโลเมตร” หรือเป้าหมายรายทางที่คาดว่าจะเห็นความสำเร็จเป็นรูปธรรม เมื่อถึงเวลาหรือแผนผังของ **project management** แต่ละช่วง ก็มีการทำ **AAR (After Action Review)** เพื่อเรียนรู้จากการทำงานในช่วงนั้นร่วมกันในกลุ่มสมาชิกของทีมงาน และหนึ่งในปัจจัยที่เรียนรู้หรือสรุป คือมี “ทรัพยากร” อะไรบ้าง ที่เป็นหัวใจของการช่วยอำนวยความสะดวกในการบรรลุเป้าหมายของงาน

เมื่อประเมินได้ว่า ในการบรรลุเป้าหมายรายทางนั้นๆ ทีมงานใช้ “ทรัพยากร” อะไรบ้าง ในการบรรลุ ผู้บริหารองค์กรอัจฉริยะ ก็จัดสรรทรัพยากรเหล่านั้นเสริมเข้าไปอย่างเหมาะสม หน้าที่อีกอย่างหนึ่งของผู้บริหารองค์กรอัจฉริยะ คือช่วยส่งเสริมให้สมาชิกในองค์กร มีทักษะในการใช้ “ทรัพยากร” อย่างมีประสิทธิภาพ ประสิทธิภาพมากขึ้น และเครื่องมือเพื่อฝึกทักษะนี้ก็คือ **SST** อีกเช่นกัน

(วิจารณ์ พานิช , ๒๕๕๐ หน้า ๑๑๗-๑๔๔)

กระบวนการประเมินแบบเสริมพลัง เป็นการประเมินผลที่มุ่งหวังจะเพิ่มโอกาสในการบรรลุสู่ความสำเร็จของโครงการ โดยการช่วยให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียกับโครงการ มีเครื่องมือในการประเมินการวางแผน การปฏิบัติตามแผน และเป็นการจัดทำให้การประเมินโครงการเป็นส่วนหนึ่งของการวางแผน และการจัดการโครงการหรือองค์กร

(Wandersman, et al., 2005 อ้างในเนาวรัตน์ พลายน้อย และธีรเดช ฉายอรุณ หน้า ๑๗))

“ กระบวนการเสริมพลัง เป็นกระบวนการที่ประชาชนจัดการสิ่งต่างๆรอบตัวเขา ด้วยทรัพยากรที่เขา มี การเสริมพลังจะสัมพันธ์อยู่กับอำนาจทางการเมืองหรืออำนาจการตัดสินใจ เป็นการให้อิสระ เป็นการปลดปล่อย เป็นการช่วยให้ช่วยตนเองได้ เป็นการใช้แนวคิดและข้อค้นพบจากการประเมินผล เพื่อก่อให้เกิดการกำหนดตัวตนของเขาเอง เป็นการประเมินผลที่มุ่งเน้นสัมฤทธิ์ผลของโครงการ โดยการเพิ่มสมรรถนะของผู้มีส่วนได้เสียในการวางแผนปฏิบัติการและประเมินโครงการของเขา

(Fetterman & Wandersman, 2005 อ้างในเนาวรัตน์ พลายน้อย และธีรเดช ฉายอรุณ หน้า ๑๗)

หลักการสำคัญของการประเมินแบบเสริมพลัง ๑๐ ประการ คือ

๑. การพัฒนาระดับขึ้น (**improvement**) เป้าหมายของการประเมินแบบเสริมพลัง คือ มุ่งใช้กระบวนการประเมินผลพัฒนางานให้ดีกว่าเดิม และพัฒนาผู้มีส่วนได้เสีย ในการพัฒนาโครงการองค์กรและชุมชน

๒. ความเป็นชุมชน (**community ownership**) ในกระบวนการประเมินแบบเสริมพลัง ผู้มีส่วนได้เสียในโครงการ มีความรับผิดชอบในการออกแบบ ดำเนินการประเมินผล และนำข้อมูลที่ค้นพบไปสู่การปฏิบัติ ทำให้มีความรู้สึกเป็นเจ้าของโครงการและผลการประเมิน โดยนักประเมินเป็นผู้ให้คำแนะนำและสร้างกระบวนการเรียนรู้

๓. การไม่ตัดผู้มีส่วนได้เสียส่วนใดส่วนหนึ่งออกไป (**inclusion**) ในทุกโครงการมีผู้เกี่ยวข้องหลากหลายกลุ่ม หลายระดับ จึงควรคัดเลือกทุกกลุ่มโดยความเห็นร่วมและมีเหตุผลรองรับให้เข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการประเมิน เพื่อให้กลุ่มได้เรียนรู้ ยอมรับความแตกต่าง หลากหลายร่วมกันตั้งแต่เริ่มโครงการ

๔. ประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วม (**democratic participation**) การประเมินต้องให้คุณค่ากับการมีส่วนร่วมอย่างแท้จริงของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องในการตัดสินใจกระบวนการที่ใช้เพื่อนำไปสู่ข้อตกลงร่วมกัน ที่นำไปสู่ความรับผิดชอบร่วมกัน

๕. ความเป็นธรรมในสังคม (**social justice**) การประเมินผลแบบเสริมพลังมุ่งพัฒนาโครงการให้นำไปสู่การพัฒนาความเสมอภาค จัดปัญหาความเหลื่อมล้ำ ความไม่เท่าเทียมกันในสังคม

๖. ความรู้ท้องถิ่น (**community knowledge**) บริบท ความรู้จากการดำเนินโครงการร่วมกัน ข้อมูล ความรู้จากประสบการณ์ (**tacit knowieadge**) ความรู้ของกลุ่มวัฒนธรรมต่างๆในท้องถิ่น จะได้รับการให้คุณค่า เป็นพื้นฐานนำสู่การตัดสินใจตีความผลการประเมินแบบเสริมพลัง

๗. ยุทธศาสตร์ที่วางอยู่บนหลักฐาน ข้อมูลเชิงประจักษ์ (**evidence-based strategies**) .ให้ความสำคัญต่อหลักฐานเชิงประจักษ์ เรียนรู้จากกลยุทธ์ที่ประสบความสำเร็จแล้วในบริบทนั้นๆ และนำกลยุทธ์/ยุทธศาสตร์ มาใช้โดยปรับให้เหมาะสมกับสภาพแวดล้อม วัฒนธรรมในบริบทนั้น

๘. การพัฒนาสมรรถนะ (**capacity building**) มุ่งให้ผู้มีส่วนได้เสียกับโครงการพัฒนาสมรรถนะและศักยภาพในกระบวนการตัดสินใจและร่วมผลักดันโครงการ เพื่อนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพการจัดการและคุณภาพงาน (**program capacity**)

๙. องค์กรเรียนรู้ (**organization learning**) การประเมินผลแบบเสริมพลังมุ่งดำเนินการที่เป็นระบบ สร้างวัฒนธรรมในการค้นหาและพัฒนาองค์ความรู้อย่างต่อเนื่อง เพื่อพัฒนาให้เกิดชุมชนการเรียนรู้ การสะท้อนกลับทั้งระดับโครงการและองค์กร

๑๐. ความรับผิดชอบ (**accountability**) บุคคลทุกฝ่ายและองค์กร รวมทั้งแหล่งทุน ต้องมีความรับผิดชอบในกระบวนการและผลงาน ของโครงการ มีพันธะสัญญา ร่วมกันในการผลักดันและส่งมอบผลลัพธ์โครงการ

กระบวนการประเมินแบบเสริมพลังมีความเชื่อพื้นฐานเกี่ยวกับการเรียนรู้ว่า

- การเปลี่ยนแปลงระบบคิด ระบบคุณค่าและพฤติกรรมของบุคคล ไม่สามารถจัดกระทำหรือสั่งการจากเจื่อนไขภายนอก หากแต่ต้องจัดกระทำให้เกิดเงื่อนไขที่เอื้ออำนวยให้ผู้มีส่วนได้เสียกับโครงการเรียนรู้ที่จะเปลี่ยนแปลงตัวเอง โดยสร้างความรู้ขึ้นเองจากประสบการณ์ตรง
- การช่วยให้ผู้มีส่วนได้เสีย มีการประเมินตัวเอง สะท้อนกลับตนเองอย่างสม่ำเสมอ สามารถพัฒนาตนเองได้ ต้องการเรียนรู้ ปรับปรุงสิ่งต่างๆอย่างต่อเนื่อง เป็นเงื่อนไขสำคัญของการเสริมพลัง
- การประเมินผลแบบเสริมพลัง ดำเนินการบนฐานของข้อมูล ข้อเท็จจริงและเชื่อมั่นในการใช้ความรู้และปัญญานำการเปลี่ยนแปลง

กระบวนการประเมินแบบเสริมพลัง ประกอบไปด้วย

๑. ขั้นเตรียมการ ทุกด้านเพื่อดำเนินการ ที่สำคัญที่สุดคือ การเตรียม “คน ” โดยการคัดเลือก การสร้างความรู้ ความเข้าใจกับผู้เข้าร่วมกระบวนการประเมิน
 ๒. ขั้นดำเนินการประเมินผลแบบเสริมพลัง ซึ่งมีการดำเนินการ ๓ ขั้นตอน คือ
 - ขั้นตอนที่ ๑ การกำหนดภารกิจ หรือเป้าหมาย ของโครงการ โดยชุมชนคนในโครงการ
 - ขั้นตอนที่ ๒ การตรวจสอบต้นทุน เป็นการประเมินตนเองของกลุ่มคนในชุมชนคนในโครงการ โดยพิจารณาจากภารกิจหรือเป้าหมายที่ได้กำหนดร่วมกัน ประกอบด้วยขั้นตอนย่อย คือ
 - การจัดลำดับความสำคัญของกิจกรรมของโครงการที่ได้ดำเนินการ
 - การประเมินตนเองแต่ละกิจกรรม
 - ขั้นตอนที่ ๓ การวางแผนสำหรับอนาคต โดยผู้มีส่วนได้เสียของโครงการ
- (เนาวรัตน์ พลายน้อย และวีรเดช ฉายอรุณ , ๒๕๕๐ หน้า ๓๑-๓๕)

ตอนที่ ๕ งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

มหาวิทยาลัยราชภัฏได้ทำการวิจัยและพัฒนาระบบบริหารจัดการงานวิจัยมาตั้งแต่ปี ๒๕๔๘ โดยทุนจากงบประมาณแผ่นดิน และทุนสนับสนุนจาก สกว. กล่าวคือ

ปี ๒๕๔๘ มหาวิทยาลัยราชภัฏทุกแห่ง ได้ทำการวิจัยและพัฒนาระบบบริหารจัดการงานวิจัย โดยทุนจากงบประมาณแผ่นดิน ซึ่งเกือบทั้งหมดเป็นการวิจัยและพัฒนาระบบการประกันคุณภาพการวิจัยต้นทาง คือ การพัฒนาวิทยวิจัยและข้อเสนอโครงการวิจัย มีเพียงบางแห่งที่มีวิทยวิจัยต่างออกไป เช่น มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปางทำการวิจัยเพื่อพัฒนาระบบการเบิกจ่ายเงินวิจัยให้มีประสิทธิภาพ ความคล่องตัว มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช ทำการวิจัยเพื่อพัฒนาระบบการติดตามงานวิจัย เป็นต้น

สกว. ได้เริ่มให้ทุนนวัตกรรมการวิจัย ซึ่งเป็นทุนวิจัยเพื่อพัฒนาระบบบริหารจัดการงานวิจัย ในปี ๒๕๔๘ โดยมีมหาวิทยาลัยราชภัฏ ๓ แห่ง ได้รับทุนนี้ คือ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี ซึ่งทำการวิจัยเพื่อพัฒนาระบบจัดการงานวิจัยในระดับเครือข่าย มหาวิทยาลัยราชภัฏภายในภูมิภาค คือ ภาคใต้และภาคเหนือ ส่วนมหาวิทยาลัยราชภัฏราชชนครินทร์ทำการวิจัยเพื่อพัฒนาโจทย์วิจัยรองรับการพัฒนาวิสาหกิจชุมชนด้านอาหารในจังหวัดฉะเชิงเทรา

ปี ๒๕๔๙-๒๕๕๐ สกว. ได้สนับสนุนทุนนวัตกรรมการวิจัยต่อมหาวิทยาลัยราชภัฏ ๑๐ แห่ง ซึ่งเป็นการวิจัยเพื่อพัฒนาระบบจัดการงานวิจัยของมหาวิทยาลัยให้มีทิศทางตามปรัชญาการเป็น อุดมศึกษาเพื่อพัฒนาท้องถิ่น และเป็นการวิจัยเพื่อพัฒนาเรื่องสำคัญต่อไปนี้

ประเด็นการวิจัยเกี่ยวกับ	มรภ.ที่ดำเนินการ
การพัฒนานักจัดการงานวิจัยระดับมหาวิทยาลัยและคณะของ มรภ. ภาคเหนือ	อุตรดิตถ์
ระบบการพัฒนานักวิจัย	ลำปาง ธนบุรี
การพัฒนาข้อมูล ความรู้พื้นที่และโจทย์วิจัย	ลำปาง กำแพงเพชร
การพัฒนาระบบประกันคุณภาพงานวิจัย การพัฒนาคุณภาพงานวิจัย ให้ตรงบริบท/ศักยภาพของพื้นที่ การพัฒนายุทธศาสตร์การวิจัย แผนแม่บทการพัฒนามหาวิทยาลัยตามปรัชญาการเป็นอุดมศึกษาเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น	อุตรดิตถ์ สุราษฎร์ธานี สงขลา ศรีสะเกษ เพชรบุรี ราชชนครินทร์
การพัฒนาระบบข้อมูลเพื่อการพัฒนาพื้นที่ของมหาวิทยาลัยราชภัฏกลุ่มภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	นครราชสีมา

โดยภาพรวม ข้อค้นพบที่สำคัญจากการวิจัยและพัฒนาระบบบริหารจัดการงานวิจัยของมหาวิทยาลัยราชภัฏข้างต้น มีโดยสรุป คือ

- กระบวนการวิจัยที่เป็นการวิจัยปฏิบัติการบนฐานงานจริง ได้ก่อให้เกิดการพัฒนาการเรียนรู้คณะผู้จัดการงานวิจัย รวมทั้งคณาจารย์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏ ในเรื่องการบริหารจัดการงานวิจัย โดยเฉพาะเรื่องการพัฒนาโจทย์วิจัยร่วมกับภาคีในพื้นที่ และเรียนรู้การพัฒนาข้อเสนอโครงการวิจัยจากกระบวนการพิจารณาของผู้ทรงคุณวุฒิ
- คณะผู้จัดการงานวิจัยของมหาวิทยาลัยราชภัฏที่รับทุนจาก สกว. มีทักษะการบริหารโครงการวิจัยมากขึ้น
- เกิดเครือข่ายความร่วมมือในการวิจัยระหว่างมหาวิทยาลัยราชภัฏกับภาคีในพื้นที่
- มีเครือข่ายการเรียนรู้การจัดการงานวิจัยภายในมหาวิทยาลัยราชภัฏกลุ่มภาคเหนือและภาคใต้ ผู้จัดการงานวิจัยของมหาวิทยาลัยราชภัฏในกลุ่มได้ข้อมูล ข่าวสาร และ

แลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกัน ส่งผลเหนี่ยวนำให้แต่ละมหาวิทยาลัยพัฒนาระบบ
จัดการงานวิจัยของตน

- การสร้างองค์ความรู้ใหม่ไม่ปรากฏชัดเจน ข้อค้นพบจากการวิจัย ส่วนใหญ่เป็นกระบวนการ
เทคนิควิธีการ เครื่องมือ และบทเรียนในการบริหารจัดการงานวิจัยในบริบทของแต่ละ
มหาวิทยาลัย ในช่วงเวลานั้นๆ

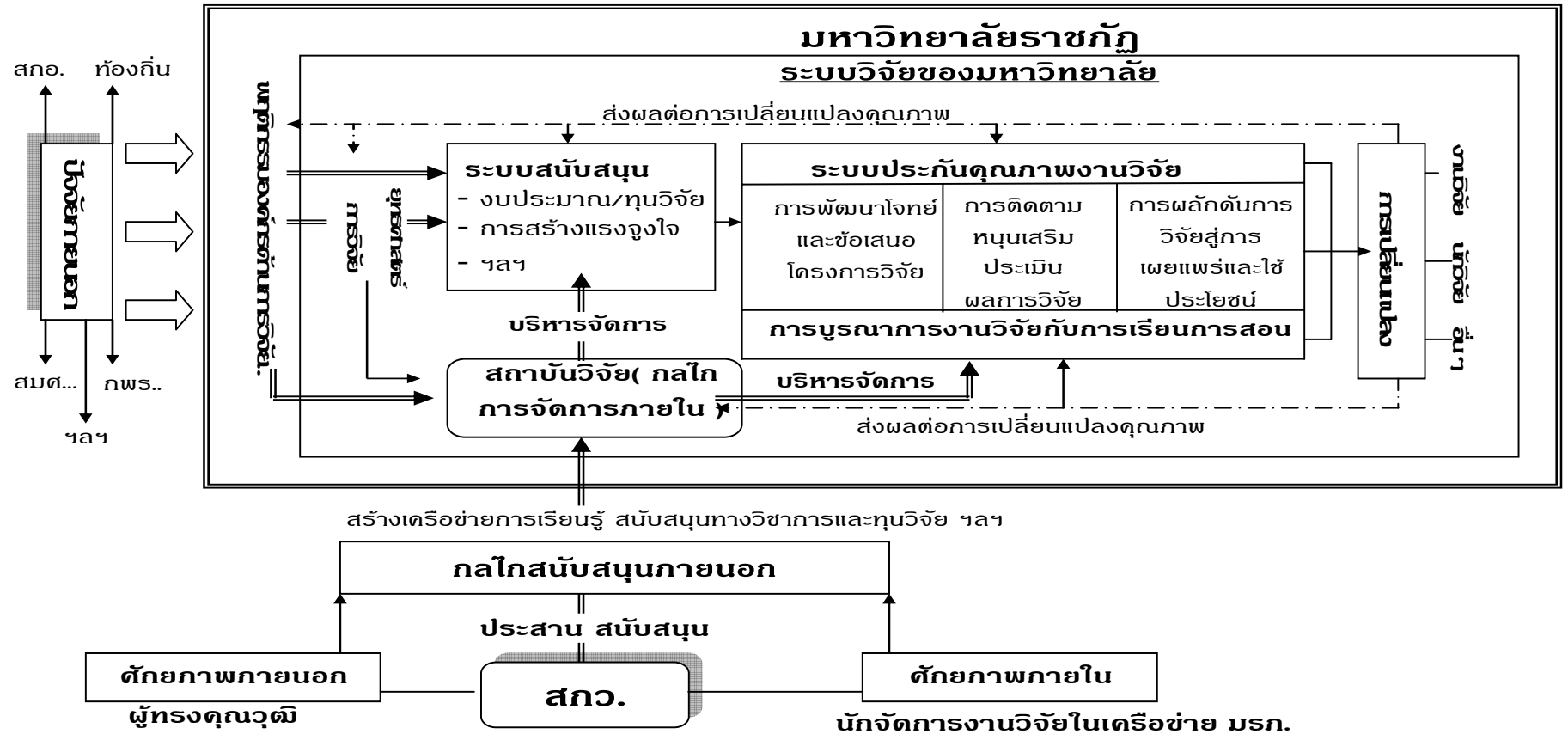
ตอนที่ ๖ กรอบแนวคิดการศึกษา

กรอบแนวคิดการศึกษาผลการพัฒนางานวิจัยและระบบบริหารจัดการงานวิจัยของ
มหาวิทยาลัยราชภัฏ พัฒนาขึ้นจากการวิเคราะห์สถานการณ์ของหัวข้อเรื่องที่ศึกษา ประกอบกับ
การศึกษา แนวคิดที่เกี่ยวข้อง ทำให้มีความเชื่อเบื้องต้นในการศึกษาครั้งนี้ คือ

“มหาวิทยาลัยราชภัฏเป็นหน่วยงานของรัฐที่มีระบบบริหารจัดการ ภายใต้กรอบกฎหมาย
ระเบียบ หลักเกณฑ์มาตรฐานที่เกี่ยวข้อง การพัฒนางานวิจัยและระบบบริหารจัดการงานวิจัยของ
มหาวิทยาลัยราชภัฏ เกิดขึ้นได้จากปัจจัยหลายอย่างประกอบกัน ด้านหนึ่งมาจากปัจจัย สถานการณ์
ภายนอกที่มีผลผลักดันและเอื้อต่อการพัฒนา อีกด้านหนึ่งมหาวิทยาลัยราชภัฏเองก็มีปัจจัยความ
พร้อมภายในเป็นต้นทุนระดับหนึ่ง เมื่อมีกลไกภายนอกเข้าไปส่งเสริมให้กลไกภายในมีระบบ รูปแบบ
กระบวนการจัดการงานวิจัยภายในองค์กรพัฒนาศักยภาพ ความสามารถ ด้วยการเรียนรู้จากการ
ปฏิบัติงาน จึงเกิดกระบวนการขับเคลื่อนการพัฒนางานวิจัย ไปพร้อมกับการพัฒนาระบบ และ
กระบวนการจัดการงานวิจัยขององค์กร ทำให้มหาวิทยาลัยราชภัฏเกิดการเปลี่ยนแปลงทั้งด้านงานวิจัย
นักวิจัยและระบบการจัดการงานวิจัย และยังส่งผลกระทบให้เกิดการเปลี่ยนแปลงอื่นๆในมหาวิทยาลัย
ด้วย

ดังแผนภาพในหน้าต่อไป

กรอบความคิดการศึกษาผลการพัฒนางานวิจัยและระบบจัดการงานวิจัยของมหาวิทยาลัยราชภัฏ

บทที่ ๓

วิธีดำเนินการศึกษา

การศึกษาผลการพัฒนางานวิจัยและระบบบริหารจัดการงานวิจัยของมหาวิทยาลัยราชภัฏ ใช้วิธีการศึกษาแบบผสมผสานระหว่างการวิจัยเชิงปริมาณควบคู่กับการวิจัยเชิงคุณภาพ ที่เป็นกระบวนการเรียนรู้ร่วมกันของผู้บริหารงานวิจัย นักวิจัย ผู้บริหาร และผู้เกี่ยวข้อง เพื่อประโยชน์ในการปรับปรุงงานวิจัยและระบบบริหารจัดการงานวิจัยของมหาวิทยาลัยตน และสังเคราะห์ผลการศึกษาของมหาวิทยาลัยราชภัฏที่เข้าร่วมโครงการ เพื่อเป็นตัวแทนภาพรวมของการพัฒนางานวิจัยและระบบบริหารจัดการงานวิจัยของมหาวิทยาลัยราชภัฏ และสกัดบทเรียนการดำเนินงานเพื่อเสนอต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและเผยแพร่ต่อไป โดยกระบวนการศึกษามีโดยสรุป ดังนี้

๑. ขั้นตอน กระบวนการวิธีดำเนินการศึกษา

ขั้นตอนการศึกษา ดำเนินการเป็น ๓ ระยะ คือ

ระยะที่ ๑ การพัฒนาเครื่องมือการศึกษา และเตรียมความพร้อม สร้างความเข้าใจร่วมกัน ของคณะผู้ศึกษา ประกอบด้วยการดำเนินการ ๒ ส่วน คือ

๑) การพัฒนาเครื่องมือการศึกษา เป็นการดำเนินการร่วมกันของคณะผู้ศึกษาจากมหาวิทยาลัยราชภัฏ ๑๒ แห่ง เพื่อวิเคราะห์กรอบแนวคิดการศึกษา และแนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง และพิจารณา กำหนดสิ่งต่อไปนี้ คือ

- ♣ ประเด็นการศึกษา ประเด็นข้อมูลบ่งชี้การเปลี่ยนแปลง และปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการเปลี่ยนแปลงของงานวิจัย นักวิจัยและระบบการบริหารจัดการงานวิจัยของมหาวิทยาลัยราชภัฏ
- ♣ ข้อมูลที่ต้องศึกษา เก็บรวบรวม
- ♣ พัฒนาเป็นเครื่องมือการเก็บรวบรวมข้อมูล และคู่มือการศึกษา

๒) การเสริมความรู้ ทักษะที่จำเป็นในกระบวนการศึกษาให้นักวิจัย ในเรื่อง การถอดบทเรียนจากประสบการณ์ และการสังเคราะห์ความรู้จากการปฏิบัติงาน

ระยะที่ ๒ การศึกษาผลการพัฒนางานวิจัยและระบบบริหารจัดการงานวิจัยของแต่ละมหาวิทยาลัย โดยดำเนินการ ๒ ขั้นตอน คือ

๑) ศึกษา เก็บรวบรวมข้อมูลเบื้องต้น โดย

- ♣ ศึกษา เก็บรวบรวมข้อมูลจากเอกสารที่เกี่ยวข้อง
- ♣ เก็บรวบรวมข้อมูลจากนักวิจัยทุกคนโดยแบบสอบถาม
- ♣ สัมภาษณ์ประชากรกลุ่มเป้าหมาย
- ♣ ศึกษาคุณภาพและทิศทางงานวิจัยของมหาวิทยาลัยเป็นรายเรื่อง โดย กลุ่มนักวิจัยที่มีประสบการณ์ของคณะต่างๆ

- ♣ นักจัดการงานวิจัยศึกษาตนเองด้วยเครื่องมือการศึกษาตนเอง

๒) ตรวจสอบและสังเคราะห์ข้อมูล โดย

- ♣ จัดสนทนากลุ่มนักจัดการงานวิจัยและนักวิจัย
- ♣ จัดการความรู้บทเรียนการบริหารจัดการงานวิจัย
- ♣ ประมวลผล จัดระบบข้อมูล และจัดทำสื่อนำเสนอข้อมูลผลการศึกษา
- ♣ จัดเวทีสังเคราะห์ข้อมูลผลการศึกษา และร่วมกันกำหนดประเด็นสำคัญของการพัฒนางานวิจัยของมหาวิทยาลัยในระยะต่อไป

ระยะที่ ๓ การสังเคราะห์ผลการศึกษามาพร้อมของการพัฒนางานวิจัยและระบบบริหารจัดการงานวิจัยของมหาวิทยาลัยราชภัฏ ใช้วิธีการ คือ

๑) สังเคราะห์ข้อมูลผลการศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏ ๑๐ แห่ง โดย

- ♣ ประชุม หัวหน้าโครงการ และผู้ทรงคุณวุฒิเข้าร่วมเวทีการจัดการความรู้บทเรียนการบริหารจัดการงานวิจัย และเวทีสังเคราะห์ข้อมูลผลการศึกษามหาวิทยาลัยแต่ละแห่ง เพื่อเก็บรวบรวมประเด็นผลการศึกษา
- ♣ จัดเวทีการสังเคราะห์ข้อมูลผลการศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏที่เข้าร่วมโครงการทุกแห่งร่วมกัน
- ♣ ปรับปรุงผลการสังเคราะห์ ร่วมกับคณะนักวิจัยและนักจัดการงานวิจัยที่มีประสบการณ์ของเครือข่ายมหาวิทยาลัยราชภัฏ และผู้เชี่ยวชาญ

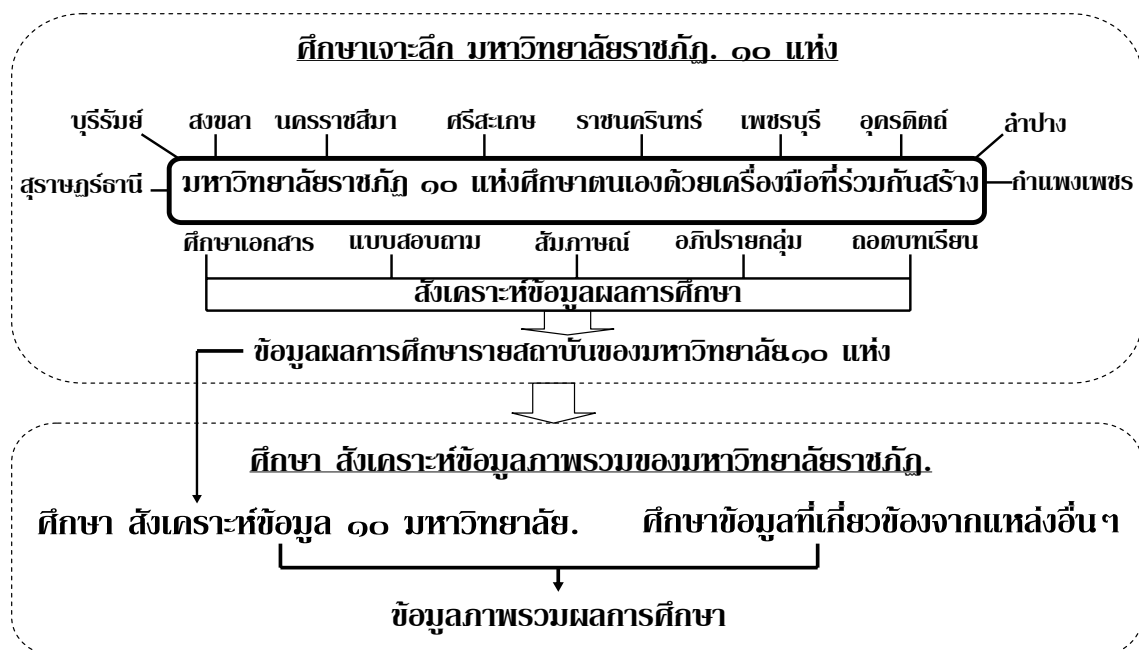
๒) สังเคราะห์ข้อมูลภาพรวมของมหาวิทยาลัยราชภัฏทุกแห่ง โดย

- ♣ ศึกษาข้อมูลภาพรวมผลการพัฒนางานวิจัยและระบบจัดการงานวิจัยของมหาวิทยาลัยราชภัฏ โดย
 - ศึกษาผลการดำเนินงาน ชุดโครงการต่างๆของมหาวิทยาลัยราชภัฏที่ สกว. สนับสนุน จากการสัมภาษณ์ผู้ประสานงาน และจากเอกสาร เว็บไซต์โครงการ
 - ศึกษา วิเคราะห์ สังเคราะห์ความเห็น ข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิต่องานวิจัยของมหาวิทยาลัยราชภัฏในเวทีต่างๆ
 - สัมภาษณ์ผู้ประสานงาน สกว. และผู้บริหาร สกว. ที่ทำงานร่วมกับมหาวิทยาลัยราชภัฏ
 - ศึกษาผลการประเมินคุณภาพงานวิจัยเพื่อคัดเลือกงานวิจัยดีเด่นของมหาวิทยาลัยราชภัฏ ในงานประชุมวิชาการมหาวิทยาลัยราชภัฏ ครั้งที่ ๑ ในปี ๒๕๕๒ โดยผู้ทรงคุณวุฒิจาก สกว.
 - ศึกษาข้อมูลด้านงานวิจัย งบประมาณการวิจัยจากเอกสารพระราชบัญญัติงบประมาณ รายจ่ายประจำปี และรายงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

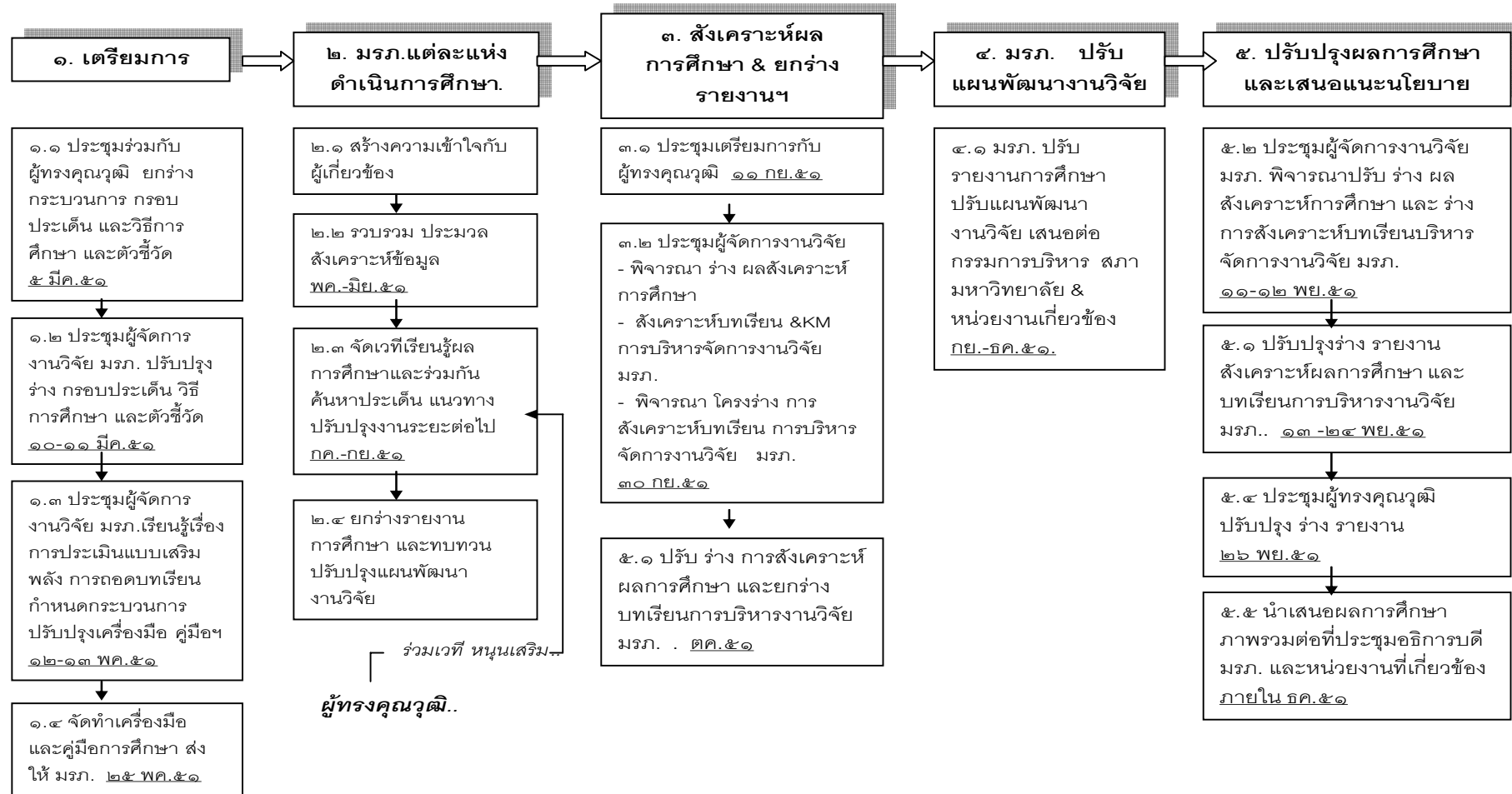
- ศึกษา วิเคราะห์รายชื่องานวิจัยของมหาวิทยาลัยราชภัฏที่ร่วมกระบวนการ ๑๐ แห่ง และมหาวิทยาลัยราชภัฏอื่นๆอีก ๕ แห่ง จากเว็บไซต์
- ศึกษา วิเคราะห์โครงการวิจัย รายงานงานวิจัยของมหาวิทยาลัยราชภัฏ ๑๕ แห่ง โดยหัวหน้าโครงการที่เข้าร่วมเป็นกรรมการประเมินคุณภาพโครงการวิจัย และร่วมเสนอแนะรายงานการวิจัยในเวทีต่างๆ
- ♣ ตรวจสอบ ปรับปรุงผลการศึกษาภาพรวม โดยนำเสนอ ร่างผลการศึกษา ในเวทีต่อไปนี้ และนำข้อเสนอแนะ ความเห็นมาปรับปรุง
 - เวที Dinner talk ในการประชุมวิชาการมหาวิทยาลัยราชภัฏ ครั้งที่ ๑ ในปี ๒๕๕๒ ซึ่งประกอบด้วยผู้บริหารงานวิจัยของมหาวิทยาลัยราชภัฏและผู้ทรงคุณวุฒิ
 - การประชุมผู้บริหารงานวิจัยของมหาวิทยาลัยราชภัฏ คณะผู้บริหาร ผู้ประสานงานจาก สกว. ผู้อำนวยการสถาบันคลังสมอง สกอ. และประธานคณะกรรมการการอุดมศึกษา ศาสตราจารย์ นายแพทย์วิจารณ์ พานิช วันที่ ๘ กันยายน ๒๕๕๒
 - การประชุมอธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏ เดือนตุลาคม ๒๕๕๒

การศึกษาในภาพรวมของโครงการ และการศึกษาในระดับมหาวิทยาลัย มีกระบวนการสรุปเป็นแผนภาพได้ ดังต่อไปนี้

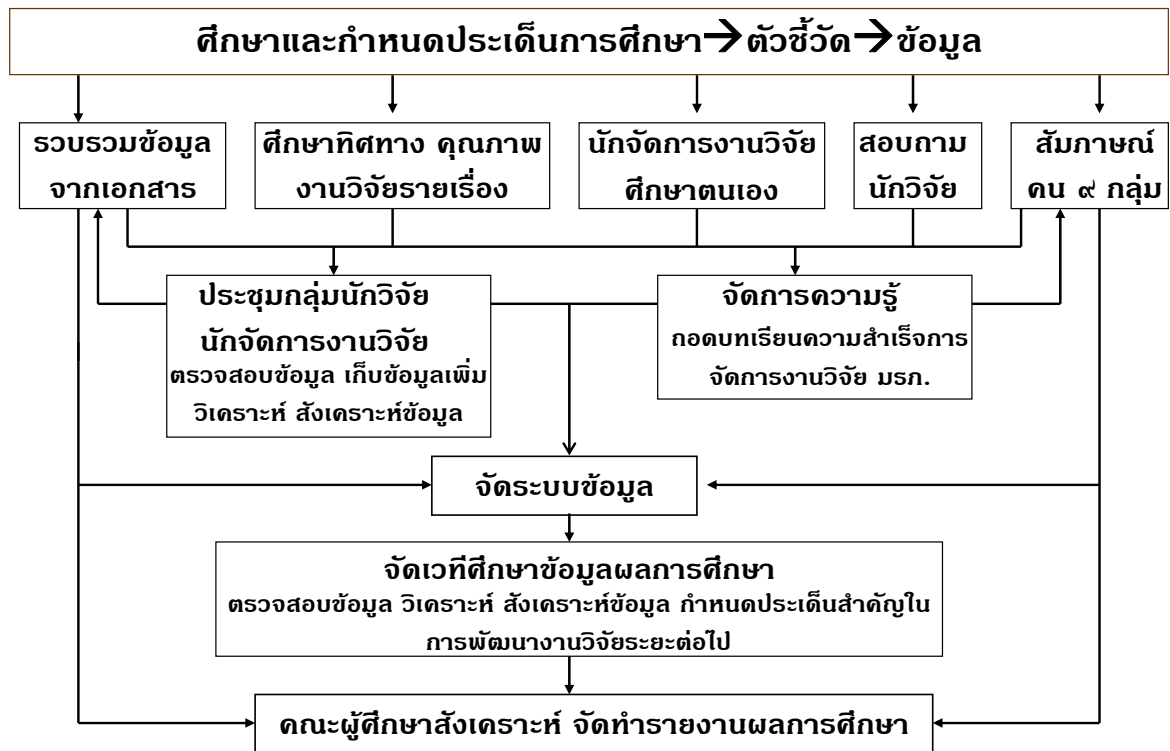
วิธีการศึกษาผลการพัฒนางานวิจัยและระบบการจัดการงานวิจัยของมหาวิทยาลัยราชภัฏ

กระบวนการศึกษาผลการพัฒนางานวิจัยและระบบจัดการงานวิจัยของมหาวิทยาลัยราชภัฏ ด้วยกระบวนการประเมินแบบเสริมพลัง

กระบวนการศึกษาผลการพัฒนางานวิจัยระดับมหาวิทยาลัย

๒. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร ได้แก่ นักจัดการงานวิจัยของมหาวิทยาลัย ผู้บริหารมหาวิทยาลัยระดับอธิการบดี รองอธิการบดี คณบดี และรองคณบดีที่ดูแลงานวิจัย กรรมการกองทุนวิจัยของมหาวิทยาลัย นักวิจัยที่มีผลงานและกลุ่มนักศึกษาที่มีประสบการณ์ด้านบูรณาการการเรียนการสอนกับการวิจัย นักวิจัยที่มีผลงานบูรณาการการบริการวิชาการและพันธกิจอื่นกับการวิจัยและผู้นำท้องที่ที่มีส่วนร่วมในการวิจัยของมหาวิทยาลัยราชภัฏ ๑๒ แห่ง ที่เข้าร่วมโครงการ

๓. การรวบรวมข้อมูล

๑. ศึกษาเอกสาร ข้อมูลจากเว็บไซต์ที่เกี่ยวข้อง
๒. ใช้แบบสอบถาม
๓. สัมภาษณ์
๔. จัดสนทนากลุ่ม
๕. ศึกษา วิเคราะห์โครงการวิจัย รายงานวิจัยจากการเข้าร่วมเป็นกรรมการประเมินคุณภาพงานวิจัย
๖. ศึกษา วิเคราะห์รายชื่องานวิจัยจากเอกสาร จากเว็บไซต์
๗. ศึกษา วิเคราะห์ สังเคราะห์ความเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ
๘. ประชุมปฏิบัติการถอดบทเรียน และจัดการความรู้

๔. การตรวจสอบความตรงของข้อมูล

๑. ใช้การตรวจสอบลักษณะสามเส้า (Triangulation) ทั้งในด้านข้อมูลและวิธีการ
๒. นำเสนอข้อมูลในเวทีการประชุมผู้เกี่ยวข้องที่สำคัญและผู้ทรงคุณวุฒิ เพื่อตรวจสอบและสังเคราะห์ข้อมูลระดับมหาวิทยาลัย
๓. นำเสนอผลการสังเคราะห์ข้อมูลภาพรวมการศึกษา ในเวทีประชุมคณะผู้ศึกษาจากมหาวิทยาลัย ๑๒ แห่ง และผู้ทรงคุณวุฒิ

๕. การวิเคราะห์ข้อมูล

การศึกษาค้นคว้า วิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ โดยสถิติเชิงปริมาณ เช่น การหาค่าความถี่ ร้อยละ และวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ โดย การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

บทที่ ๔

ผลการพัฒนางานวิจัยและระบบบริหารจัดการงานวิจัย ของมหาวิทยาลัยราชภัฏ

การศึกษาค้นคว้าพัฒนางานวิจัยและระบบบริหารจัดการงานวิจัยของมหาวิทยาลัยราชภัฏครั้งนี้ ได้ทำการศึกษาการเปลี่ยนแปลงด้านการวิจัยที่สำคัญ ๒ เรื่อง คือ การเปลี่ยนแปลงด้านการจัดการงานวิจัย และการเปลี่ยนแปลงด้านงานวิจัยและนักวิจัย แล้วจึงทำการวิเคราะห์สถานการณ์ของการเปลี่ยนแปลงดังกล่าว เพื่อทำความเข้าใจ ค้นหากลยุทธ์ของการจัดการที่ส่งผลให้กระบวนการพัฒนางานวิจัยของเครือข่ายมหาวิทยาลัยราชภัฏเกิดขึ้นและขับเคลื่อนต่อเนื่องจนส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงด้านการวิจัย จากนั้นได้ทำการสังเคราะห์ข้อมูลผลการพัฒนาการวิจัย และกลยุทธ์การจัดการที่ใช้ขับเคลื่อนการพัฒนา ร่วมกับทิศทาง แนวโน้มการพัฒนามหาวิทยาลัยราชภัฏ และการพัฒนาท้องถิ่นประเทศชาติในระยะต่อไป จัดทำเป็นข้อเสนอต่อการพัฒนาการวิจัยของมหาวิทยาลัยราชภัฏ และข้อเสนอแนะต่อฝ่ายต่างๆที่เกี่ยวข้อง ดังนั้น รายงานการศึกษานี้ จึงขอเสนอผลการศึกษา เป็น ๓ ตอน คือ

ตอนที่ ๑. การเปลี่ยนแปลงด้านการจัดการงานวิจัยของมหาวิทยาลัยราชภัฏ

ตอนที่ ๒. การเปลี่ยนแปลงด้านงานวิจัยและนักวิจัยของมหาวิทยาลัยราชภัฏ

ตอนที่ ๓. กลยุทธ์การจัดการกระบวนการพัฒนาการวิจัยของเครือข่ายมหาวิทยาลัยราชภัฏให้พัฒนาการต่อเนื่อง

เนื้อหาสาระของผลการศึกษาของแต่ละตอน มีดังต่อไปนี้

ตอนที่ ๑. การเปลี่ยนแปลงด้านการจัดการงานวิจัย ของมหาวิทยาลัยราชภัฏ

จากการศึกษา สรุปได้ว่า มหาวิทยาลัยราชภัฏ มีพัฒนาการด้านการจัดการงานวิจัยแบ่งได้เป็น ๓ ช่วง คือ

พัฒนาการช่วงที่ ๑ ก่อนปี ๒๕๔๖ ช่วงเป็นวิทยาลัยครู-สถาบันราชภัฏ

พัฒนาการช่วงที่ ๒ ปี ๒๕๔๖- ๒๕๔๘ ช่วงเตรียมการเป็นมหาวิทยาลัย ซึ่งมีกระบวนการเรียนรู้ร่วมกันเป็นเครือข่าย ในการพัฒนาระบบจัดการงานวิจัย

พัฒนาการช่วงที่ ๓ ปี ๒๕๔๙-ปัจจุบัน ช่วงที่"ราชภัฏ" มีสถานะเป็นมหาวิทยาลัย และเป็นนิติบุคคล ซึ่งแต่ละแห่งมีการพัฒนางานวิจัยและระบบบริหารจัดการงานวิจัยบนบริบทของตน

พัฒนาการของการจัดการงานวิจัยในแต่ละช่วงข้างต้น มีความเกี่ยวข้อง สัมพันธ์กับปัจจัยต่อไปนี

- รูปแบบ แนวทางการจัดสรรงบประมาณและการจัดสรรทุนวิจัยของรัฐ มีผลต่อพัฒนาการ จัดการงานวิจัยขององค์กรราชภัฏ กล่าวคือ การกระจายอำนาจด้านงบประมาณและการจัดสรรทุนวิจัย ของรัฐ ได้สร้างโอกาสให้องค์กรราชภัฏพัฒนาระบบการจัดการงานวิจัยของตนเอง
- สถานภาพขององค์กรราชภัฏ การเป็นนิติบุคคลที่มีอำนาจ และมีอิสระ ความคล่องตัวใน การบริหารจัดการกิจการตนเอง เอื้อต่อการพัฒนาระบบการจัดการงานวิจัยขององค์กร
- การสนับสนุนจากกลไกภายนอก ที่มีความเชี่ยวชาญด้านการจัดการงานวิจัย คือ สกว. ซึ่งมีบทบาทสนับสนุนทางวิชาการ ทุนดำเนินการ และเสริมสร้างแรงบันดาลใจในการพัฒนา ที่ช่วยให้ องค์กรราชภัฏมีพัฒนาการในการจัดการงานวิจัย
- สำนักงานสภาสถาบันราชภัฏ เป็นกลไกเชิงอำนาจ ที่มีบทบาทในการวางแผน งบประมาณ และประสานกลไกสนับสนุนภายนอก และประสานเครือข่ายราชภัฏเข้ามาเรียนรู้ร่วมกัน จน เริ่มเกิดกระบวนการพัฒนาระบบการจัดการงานวิจัย

พัฒนาการการจัดการงานวิจัยขององค์กรราชภัฏ และปัจจัยที่เกี่ยวข้องข้างต้น สรุปเป็น แผนภาพได้ ดังต่อไปนี้

แผนภาพแสดง พัฒนาการด้านการบริหารจัดการงานวิจัยของมหาวิทยาลัยราชภัฏ

หมายเหตุ รภ. หมายถึงสถาบันราชภัฏ สรภ. หมายถึงสำนักงานสภาสถาบันราชภัฏ วช. หมายถึงสำนักงานคณะกรรมการการวิจัยแห่งชาติ

๑.๑ การจัดการงานวิจัยของมหาวิทยาลัยราชภัฏ ก่อนปี ๒๕๔๕

สถาบันราชภัฏไม่มีอำนาจจัดการทุนวิจัย และระบบจัดการงานวิจัย

ในช่วงเวลา ก่อนปี ๒๕๔๕ การพิจารณาจัดสรรงบประมาณทุนวิจัยให้แก่โครงการวิจัยของส่วนราชการใดๆ เป็นบทบาทและอำนาจของหน่วยงานกลาง คือ สำนักงานงบประมาณที่เสนอเรื่องขอความเห็นชอบต่อคณะรัฐมนตรีและรัฐสภา และสำนักงานคณะกรรมการการวิจัยแห่งชาติที่มีบทบาทประเมินคุณภาพข้อเสนอโครงการวิจัย ภายใต้ระบบจัดการนี้ สถาบันราชภัฏซึ่งยังเป็นหน่วยงานระดับกองสังกัดกรม จึงมีอำนาจและบทบาทน้อยในการจัดการงานวิจัย โดยเฉพาะงานวิจัยจากงบประมาณแผ่นดิน การสภาพจัดการงานวิจัยของสถาบันราชภัฏด้านต่างๆ ในพัฒนาการช่วงที่ ๑ มีดังนี้

๑.๑.๑ กลไกและบทบาทในการจัดการงานวิจัย

แม้มีอำนาจและบทบาทน้อยในการจัดการงานวิจัยตนเอง แต่สถาบันราชภัฏทุกแห่ง ก็มีหน่วยงานภายในที่ทำหน้าที่ดูแลการวิจัย ใช้ชื่อว่า ศูนย์วิจัยและพัฒนา จากการสัมภาษณ์นักจัดการงานวิจัยของมหาวิทยาลัยราชภัฏ ๑๐ แห่ง สรุปบทบาทหลักของศูนย์วิจัยฯ ในช่วงเวลาดังกล่าว ได้ดังนี้

๐ ทำวิจัยสถาบัน อาทิ การติดตามภาวะการมีงานทำของบัณฑิต การศึกษาค่าใช้จ่ายรายหัวในการจัดการศึกษาโปรแกรมวิชาต่างๆ การสำรวจการใช้อาคารสถานที่ของมหาวิทยาลัย ฯลฯ ซึ่งงานวิจัยดังกล่าวใช้ทุนวิจัยจากงบประมาณเงินรายได้ของสถาบันเป็นส่วนใหญ่

๐ ประสาน ดำเนินการวิจัย เมื่อหน่วยงานภายนอกขอความร่วมมือมายังสถาบันราชภัฏในเชิงองค์กร ด้วยทุนวิจัยจากหน่วยงานนั้นๆ อาทิ งานวิจัยประเมินผลอีสานเขียว ฯลฯ

๐ เป็นสื่อกลางประสานในกระบวนการจัดสรรทุนวิจัยจากเงินงบประมาณแผ่นดินระหว่างหน่วยงานส่วนกลางที่เกี่ยวข้องกับนักวิจัย พิจารณาจากแผนภาพที่ ๓

๐ จัดการงานวิจัยที่ใช้เงินรายได้สถาบัน ตามกระบวนการในแผนภาพที่ ๔ ซึ่งเน้นไปที่การจัดสรรทุนวิจัย

๐ เป็นช่องทางรับข้อมูล ข่าวสารด้านการวิจัยจากแหล่งทุนต่างๆ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อสื่อสารต่อนักวิจัย

๐ พิจารณาเสนอชื่ออาจารย์ นักวิจัยเข้าร่วมกิจกรรมพัฒนาการวิจัย ตามที่สำนักงานสภาสถาบันราชภัฏ หรือหน่วยงานเกี่ยวข้องเชิญมา เช่น เข้าร่วมประชุมกับสำนักงานคณะกรรมการการวิจัยแห่งชาติ เข้าร่วมประชุมปฏิบัติการพัฒนานักวิจัย ที่สำนักงานสภาสถาบันราชภัฏจัด ฯลฯ

๑.๑.๒ การพัฒนาการวิจัย

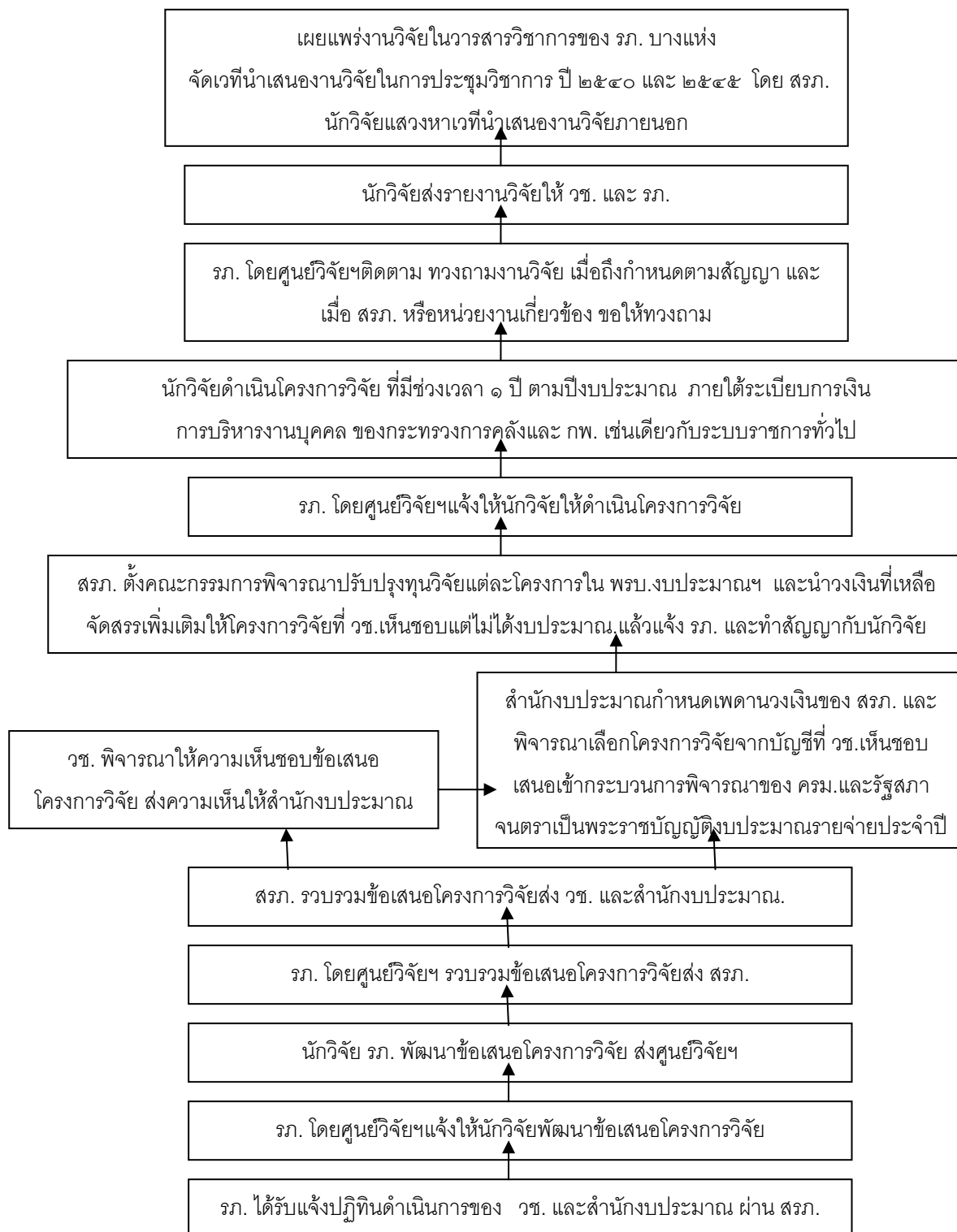
การพัฒนางานวิจัยของสถาบันราชภัฏ ก่อนช่วงปี ๒๕๔๕ เกือบทั้งหมดเป็นกิจกรรมการให้ความรู้ด้านการวิจัย โดยเฉพาะในเรื่อง วิธีวิทยาการวิจัย โดยการเชิญวิทยากรผู้เชี่ยวชาญ มาบรรยาย

อบรม อบรมปฏิบัติการ ฯลฯ โดยการดำเนินการดังกล่าว สอดรับกับฐานความเชื่อว่า สาเหตุหลักที่ทำให้ อาจารย์สถาบันราชภัฏไม่ทำวิจัย เพราะขาดความรู้ด้านการวิจัย

๑.๒.๓ กระบวนการจัดการงานวิจัย

การจัดการงานวิจัยของสถาบันราชภัฏ ที่ใช้ทุนวิจัยจากงบประมาณแผ่นดิน และทุนวิจัย จากงบประมาณเงินรายได้ ในช่วงเวลาก่อนปี ๒๕๔๗ มีดังแผนภาพต่อไปนี้

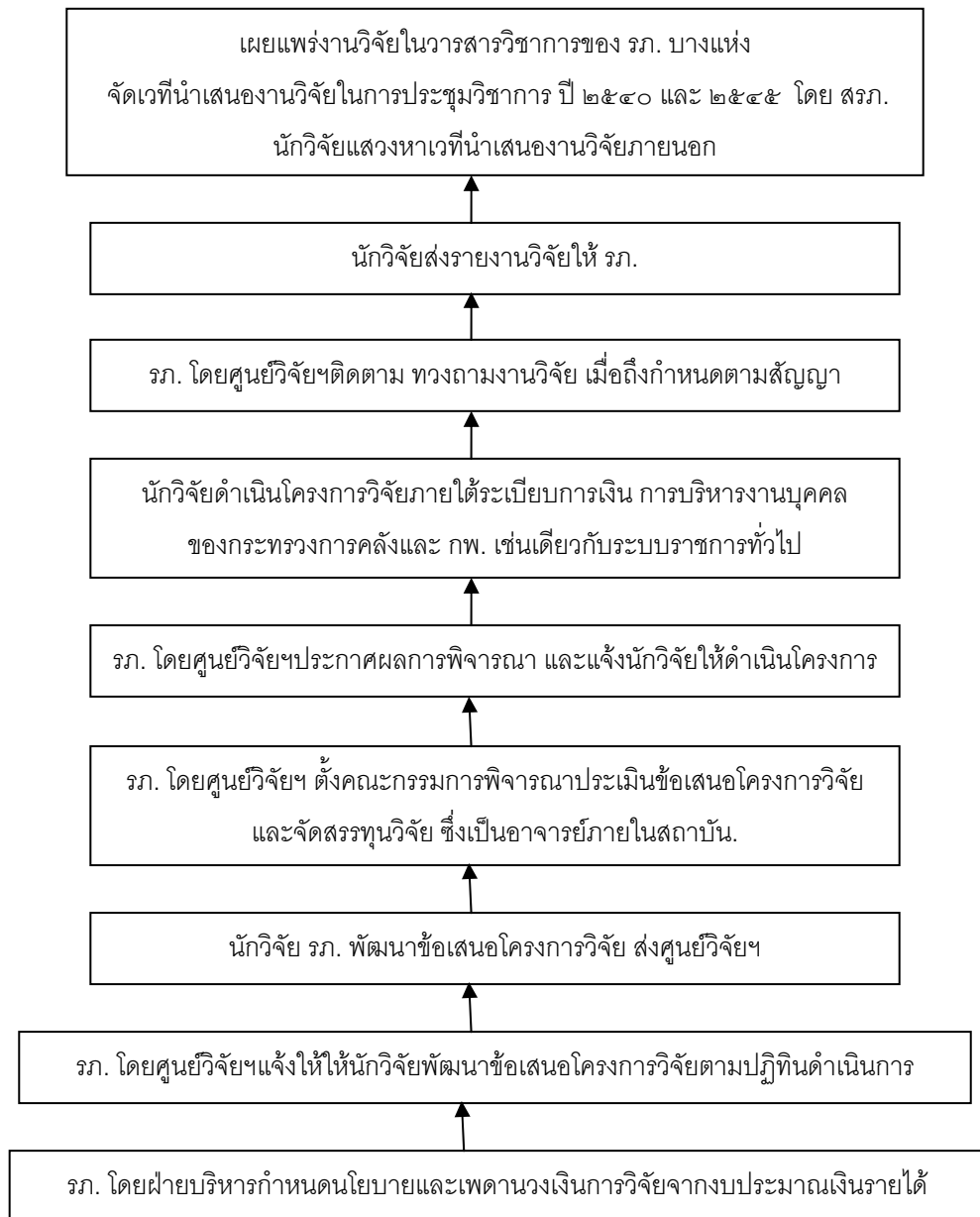
**แผนภาพแสดง กระบวนการจัดการงานวิจัยทุนงบประมาณแผ่นดิน
ของสถาบันราชภัฏ ช่วงเวลาก่อนปี ๒๕๔๗**

หมายเหตุ ร.ก. หมายถึง สถาบันราชภัฏ สรภ. หมายถึง สำนักงานสภาสถาบันราชภัฏ

วช. หมายถึง สำนักงานคณะกรรมการการวิจัยแห่งชาติ ครม. หมายถึง คณะรัฐมนตรี

**แผนภาพแสดง กระบวนการจัดการงานวิจัยที่ใช้เงินรายได้ของ
สถาบันราชภัฏ ช่วงก่อนปี ๒๕๔๗**

๑.๒ การจัดการงานวิจัยของมหาวิทยาลัยราชภัฏ ช่วงปี ๒๕๔๕-๔๘

ช่วงปี ๒๕๔๕ – ๒๕๔๘ เป็นช่วงแห่งการเรียนรู้การวิจัยเพื่อพัฒนาท้องถิ่น และการจัดการงานวิจัยร่วมกันเป็นเครือข่ายของมหาวิทยาลัยราชภัฏ

หลังพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒ มีผลบังคับใช้ สถาบันราชภัฏทุกแห่งได้เตรียมการปรับสถานะเป็นมหาวิทยาลัยและนิติบุคคล และจะเข้าสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา ตามโครงสร้างการบริหารอุดมศึกษาใหม่ ทำให้การวิจัยที่เป็นพันธกิจหนึ่ง จะต้องถูกประเมินโดยระบบการประเมินคุณภาพการศึกษาจากภายนอก ด้วยเกณฑ์มาตรฐานเช่นเดียวกับมหาวิทยาลัยโดยทั่วไป เป็นเหตุให้สถาบันราชภัฏทั้งหลายต่างมุ่งพัฒนาการวิจัย อย่างไรก็ตาม การพัฒนาการวิจัยในช่วงเวลาดังกล่าว ใช้เครื่องมือในการพัฒนาแตกต่างจากช่วงที่ผ่านมา กล่าวคือ ได้มีการนำกระบวนการจัดการงานวิจัย มาเป็นเครื่องมือในการพัฒนางานวิจัย จึงส่งผลให้การบริหารจัดการงานวิจัยภายในเครือข่ายมหาวิทยาลัยราชภัฏเกิดการเปลี่ยนแปลงมาสู่สภาพ ดังต่อไปนี้

๑.๒.๑ ระบบการจัดการงานวิจัยของเครือข่ายมหาวิทยาลัยราชภัฏ ช่วงปี ๒๕๔๕-๒๕๔๘

ระบบ รูปแบบการจัดการงานวิจัยของเครือข่ายมหาวิทยาลัยราชภัฏ ในช่วงปี ๒๕๔๕-๒๕๔๘ ถูกออกแบบและปรับปรุงหลายครั้ง ตามปัจจัย เงื่อนไขต่อไปนี้ซึ่งเปลี่ยนแปลงทุกปี

- บริบท เงื่อนไขด้านการวิจัยของเครือข่ายมหาวิทยาลัยราชภัฏ
- สถานการณ์ เรื่องงานวิจัยที่ต้องดำเนินการจัดการในปีนั้นๆ
- เป้าหมายการพัฒนาเพื่อยกระดับคุณภาพงานวิจัยในปีนั้นๆ

(ข้อมูลรายละเอียดข้างต้นมีในตารางต่อไป)

ปี	บริบท เงื่อนไขของ มรภ.	เนื้องานวิจัย ที่จัดการ	เป้าหมายการพัฒนาในแต่ละปี	ระบบ รูปแบบการจัดการงานวิจัย
๒๕๔๕	● สถาบันราชภัฏมีนกวิจัย งานวิจัยจำนวนน้อยและส่วนใหญ่ไม่ใช่งานวิจัยเพื่อพัฒนาท้องถิ่น ● - สรภ.ได้รับงบประมาณทุนวิจัย ๑๐ ล้านบาท ในกรอบการวิจัยร่วมกับภาคเอกชน จึงนำเงินทุนวิจัยนี้ มาสร้างชุดโครงการวิจัยเพื่อการพัฒนาท้องถิ่นชุดแรก ขึ้นมา ๑ ชุด	ชุดโครงการวิจัยเพื่อการพัฒนาธุรกิจชุมชนตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง มี ๕๖ โครงการย่อย	● เพิ่มจำนวนงานวิจัย และสร้างงานวิจัย นักวิจัยเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น ● - ผลักดันกระบวนการพัฒนางานวิจัยรูปแบบใหม่ ที่เน้นการเรียนรู้ ในกระบวนการปฏิบัติ การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และการเปิดรับความรู้ มุมมอง ที่กว้างขึ้นจากภายนอก	● วางระบบจัดการวิจัยระดับภาพรวมและระดับภูมิภาค ๔ ภูมิภาค ด้วยทีมจัดการ ที่เป็นบุคลากรจากหน่วยงานกลาง (สรภ.) ● มีกระบวนการพัฒนาข้อเสนอโครงการวิจัย ติดตามงานวิจัยในเวทีรายงานความก้าวหน้าและในพื้นที่ และการรายงานผลการวิจัย ที่ใกล้ชิด เป็นกัลยาณมิตร ● นำผู้ทรงคุณวุฒิภายในและภายนอกเครือข่ายราชภัฏ มาหนุนเสริมในกระบวนการจัดการงานวิจัยทุกขั้นตอน
๒๕๔๖	● โดยภาพรวม มรภ. ยังคงมีนักวิจัย งานวิจัยจำนวนน้อย และส่วนใหญ่ไม่ใช่งานวิจัยเพื่อพัฒนาท้องถิ่น แต่ ก็เริ่มมีนักจัดการงานวิจัยและนักวิจัยที่มีประสิทธิภาพ วิจัยเพื่อการพัฒนาท้องถิ่นเพิ่มขึ้น ● ผลการจัดการชุดโครงการวิจัย ปี ๒๕๔๕ ทำให้อาจารย์สนใจเข้าร่วมกระบวนการวิจัยมากขึ้น ● มีการปรับปรุงประมาณสิ่งก่อสร้าง ๘.๕ ล้านบาทมาดำเนินงานวิจัยในรูปชุดโครงการ	ชุดโครงการวิจัยและ พัฒนาการจัดการท้องถิ่นโดยชุมชน ๓๕ โครงการย่อย	● สร้างงานวิจัยเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น ในประเด็น ที่สอดคล้องกับศักยภาพของราชภัฏ ● ผลักดันกระบวนการเรียนรู้งานวิจัย แนวใหม่ต่อเนื่อง ● เริ่มสนับสนุนให้สถาบันราชภัฏ พัฒนาระบบบริหารจัดการงานวิจัยของสถาบัน	ระบบจัดการงานวิจัยคล้าย ปี ๒๕๔๕ แต่มีการปรับโดย ● ถ่ายโอนบทบาทการจัดการงานวิจัยจากบุคลากรในหน่วยงานส่วนกลางไปสู่อาจารย์จากมหาวิทยาลัยราชภัฏ ● เริ่มนำผู้เชี่ยวชาญเชิงประเด็นจากภายนอกมาเป็นที่ปรึกษา ● จัดเวทีเรียนรู้การจัดการงานวิจัยเป็นเครือข่ายภูมิภาค ● เริ่มหนุนเสริมสถาบันราชภัฏให้พัฒนาข้อเสนอโครงการ พัฒนาระบบการจัดการงานวิจัย เสนอ สกว. แต่ไม่มีโครงการใดที่ชัดเจนจนได้รับทุนวิจัยของ สกว.

ปี	บริบท เงื่อนไขของเครือข่าย มรภ.	เนื้องานวิจัย ที่ต้องจัดการ	เป้าหมายการพัฒนา	ระบบ รูปแบบการจัดการงานวิจัย
๒๕๔๗	● รภ. ใกล้เคียงปรับเปลี่ยนเป็นมหาวิทยาลัย ผู้บริหารอาจารย์จึงให้ความสำคัญต่องานวิจัยมากขึ้น ● สรภ.มีงบประมาณเป็นทุนวิจัย เพียง ๑๖ ล้านบาท แต่สามารถจัดการปรับงบประมาณปกติ ๑๐๕.๗๖ ล้านบาท มาดำเนินการวิจัยและพัฒนา ๑๑ ชุดโครงการ ทำให้จำเป็นต้องจัดการคุณภาพงานวิจัย ๑๑ ชุดโครงการ ดังกล่าว ● นักวิจัย รภ.ที่เรียนรู้การวิจัยร่วมกับท้องถิ่น และการจัดการงานวิจัยมีจำนวนเพิ่มขึ้น ● ผู้อำนวยการสถาบันวิจัย รภ.ไม่มีประสบการณ์การจัดการงานวิจัย และในระดับเครือข่ายภาพรวมของมหาวิทยาลัยราชภัฏ ก็มีนักวิจัยที่มีประสบการณ์จัดการชุดโครงการวิจัย น้อยมาก	ชุดโครงการวิจัยเพื่อพัฒนาท้องถิ่น ๑๑ ชุดโครงการ ประกอบด้วย ๒๗๕ โครงการ	● สร้างงานวิจัย นักวิจัยเพื่อการพัฒนาท้องถิ่นในประเด็นต่างๆ ที่สอดคล้องกับศักยภาพของ รภ.เพิ่มขึ้น ● สร้างเครือข่ายการเรียนรู้งานวิจัยเพื่อพัฒนาท้องถิ่นในประเด็นต่างๆ ● ส่งเสริมให้ รภ. เรียนรู้การจัดการงานวิจัยจากการปฏิบัติ ในการติดตาม. หนุนเสริมและประเมินผลการวิจัย ใน ๑๑ ชุดโครงการที่ได้รับทุน ● ส่งเสริมการวิจัยร่วมกับการเรียนการสอน	● จัดการงานวิจัยเครือข่าย รภ. ๓ รูปแบบ คือ การจัดการภาพรวม การจัดการชุดโครงการวิจัย และการจัดการเครือข่ายการวิจัยภูมิภาค โดยทุกระบบเชื่อมโยงและสนับสนุนซึ่งกันและกัน ● การจัดการชุดโครงการวิจัยซึ่งมีความเข้มแข็งที่สุด เป็นฐาน กระบวนการเรียนรู้ของนักวิจัย และนักจัดการงานวิจัยของ รภ. ซึ่งมีบทบาทสำคัญในระยะต่อไป ● ผลักดันการพัฒนากระบวนการจัดการงานวิจัยระดับมหาวิทยาลัย โดยสร้างการเรียนรู้ให้ผู้จัดการงานวิจัย รภ. ผ่านการสนับสนุน. ให้จัดกระบวนการติดตามงานวิจัย หนุนเสริมนักวิจัย และจัดเครือข่ายการเรียนรู้ในภาพรวมและเป็นเครือข่ายภูมิภาค ● นำผู้ทรงคุณวุฒิมาสร้างการเรียนรู้ให้ทั้งนักวิจัยและนักจัดการงานวิจัย โดยดำเนินการอย่างกว้างขวาง

ปี	บริบท เงื่อนไขของเครือข่าย มรภ.	เนื้องานวิจัย ที่ต้องจัดการ	เป้าหมายการพัฒนา	ระบบ รูปแบบการจัดการงานวิจัย
๒๕๔๘	ช่วงการจัดตั้งงบประมาณ มหาวิทยาลัยราชภัฏทุกแห่ง ยังไม่เป็นนิติบุคคล รัฐจึงจัดสรรงบประมาณให้ มหาวิทยาลัยราชภัฏทุกแห่งเป็นก้อนเดียวกัน สำนักงานสภาพัฒนาการวิจัยจึงสามารถจัดการปรับ และเจียดจ่ายงบประมาณดังกล่าว จำนวนรวม ๑๐๒.๒ ล้านบาท มาให้จัดเป็นทุนวิจัยเพื่อการพัฒนา ท้องถิ่น ๑๑ ชุดโครงการ	ชุดโครงการวิจัยเพื่อ พัฒนาท้องถิ่น ๑๑ ชุดโครงการ แต่ละ ชุดประกอบด้วยชุด โครงการวิจัยระดับ ภูมิภาค ๔ ชุด โดยมี โครงการวิจัยย่อย มากกว่า ๓๐๐ โครงการ	- ยกระดับงานวิจัยจากโครงการวิจัย ย่อยขนาดเล็กระดับชุมชน ให้เชื่อมโยง เป็นชุดโครงการวิจัยระดับภูมิภาค พร้อมพัฒนานักจัดการงานวิจัยเชิง ประเด็นในแต่ละภูมิภาค - สร้างการเรียนรู้ผู้จัดการงานวิจัย ของมหาวิทยาลัย ในเรื่องการพัฒนา โจทย์วิจัย และเพิ่มบทบาทในการเลือก นักวิจัยและผู้ประสานงานวิจัยภูมิภาค - ผลักดันให้เกิดการวิจัยร่วมกับการ เรียนการสอนในทุกชุดโครงการ	ระบบการจัดการงานวิจัยคล้ายคลึง ปี ๒๕๔๗ แต่มีการ ปรับปรุง คือ - ปรับการจัดการชุดโครงการวิจัยให้ประกอบด้วยชุด โครงการวิจัยระดับภูมิภาค ๔ ชุด - เริ่มถ่ายโอนบทบาทผู้ประสานงานชุดโครงการวิจัยไปสู่ ผู้จัดการงานวิจัยของมหาวิทยาลัย โดย - วางเงื่อนไขให้นักวิจัยในภูมิภาคเชื่อมโยงโครงการวิจัย ประเด็นเดียวกันเป็นชุดโครงการวิจัย และให้บทบาทหน่วย จัดการงานวิจัยของมหาวิทยาลัยคัดสรรนักวิจัยและหัวชุด โครงการวิจัย - วางเงื่อนไขให้นักวิจัยทุกโครงการบูรณาการงานวิจัย เข้ากับการเรียนการสอน - ส่งเสริมสถาบันวิจัยให้ใช้กระบวนการวิจัยในการ พัฒนาระบบบริหารจัดการงานวิจัยของมหาวิทยาลัย - เริ่มสร้างการเรียนรู้เรื่องการพัฒนาโจทย์วิจัยให้นัก จัดการงานวิจัยของมหาวิทยาลัย และ

อย่างไรก็ตาม ถึงแม้จะมีการปรับปรุง เปลี่ยนแปลงทุกปี แต่โดยภาพรวมของระบบการจัดการงานวิจัยของเครือข่ายมหาวิทยาลัยราชภัฏ ที่เกิดขึ้น ในช่วงปี ๒๕๔๖-๒๕๔๘ มีลักษณะที่สำคัญ คือ เป็นระบบจัดการระดับเครือข่ายมหาวิทยาลัยราชภัฏ ซึ่งประกอบด้วยระบบย่อยหลายมิติ หลายระดับ ดังนี้

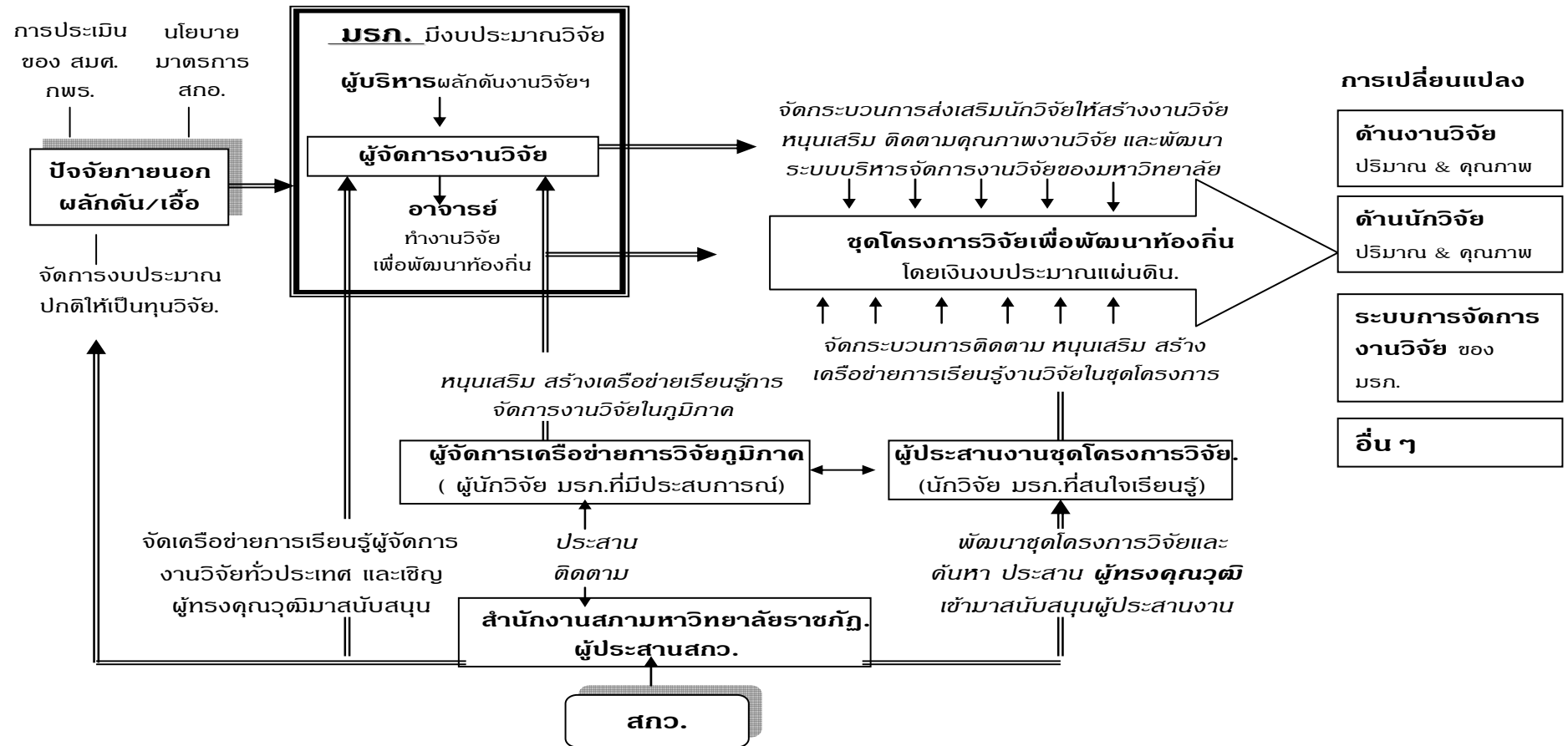
บทบาทของระบบจัดการงานวิจัย	กลไกจัดการ/ผู้มีบทบาทจัดการ
๑. ระบบจัดการงานวิจัยภาพรวม เป็นระบบจัดการงานวิจัยของเครือข่ายมหาวิทยาลัยราชภัฏ ทั่วประเทศ	
๑) พัฒนาระบบและกระบวนการจัดการงานวิจัยของเครือข่ายมหาวิทยาลัยราชภัฏ โดย ○ พัฒนาชุดโครงการวิจัย จัดตั้งงบประมาณการวิจัย ○ ออกแบบ วางระบบจัดการงานวิจัยเครือข่ายมหาวิทยาลัยราชภัฏ พร้อมค้นหาผู้จัดการงานวิจัยมาทำหน้าที่ในระบบต่างๆ ○ ค้นหาและเสนอแนะผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อเป็นที่ปรึกษาในการจัดการชุดโครงการวิจัย ○ เชื่อมประสาน และติดตามการดำเนินงาน และปรับปรุงระบบการจัดการงานวิจัยในแต่ละปี ผ่านการวางแผนโครงการจัดสรรทุนวิจัยของชุดโครงการวิจัยต่างๆ ○ จัดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันระหว่างผู้จัดการของกลไกการจัดการงานวิจัยทุกระดับ ๒) พัฒนาศักยภาพ ความสามารถของคณะผู้จัดการงานวิจัยของมหาวิทยาลัยราชภัฏ ด้วยการสร้างการเรียนรู้จากกระบวนการปฏิบัติและการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ○ ในปีแรก เป็นการเรียนรู้จากการปฏิบัติงานติดตามสนับสนุนงานวิจัยเพื่อพัฒนาท้องถิ่นที่มหาวิทยาลัยได้รับทุน ตามกรอบเงื่อนไขของการจัดสรรงบประมาณ ต่อมาในปีที่สอง ได้ปรับปรุงรูปแบบให้เป็นกระบวนการวิจัยและพัฒนาระบบการจัดการงานวิจัยของมหาวิทยาลัย ตามโครงการที่ผู้จัดการงานวิจัยของมหาวิทยาลัยเสนอและได้ปรับปรุง ○ จัดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างคณะผู้จัดการงานวิจัยของมหาวิทยาลัยและผู้ทรงคุณวุฒิ. ในกระบวนการพัฒนาข้อเสนอโครงการวิจัย การติดตามและเผยแพร่งานวิจัยและพัฒนาระบบจัดการงานวิจัยของมหาวิทยาลัย	กลไกการจัดการ คือ หน่วยจัดการงานวิจัยเครือข่ายมหาวิทยาลัยราชภัฏ ซึ่งสกว.ได้สนับสนุนให้จัดตั้งขึ้นเป็นหน่วยงานภายใน ของสำนักงานสภาสถาบันราชภัฏ ผู้มีบทบาทการจัดการ ประกอบด้วย ๑) ผู้จัดการงานวิจัยเครือข่ายมหาวิทยาลัยราชภัฏ มาจากเจ้าหน้าที่วางแผนและจัดทำงบประมาณของหน่วยงานกลาง คือ สำนักงานสภาสถาบันราชภัฏ ทำหน้าที่เป็นฝ่ายปฏิบัติการ ๒) ผู้ประสานงาน สกว. มีบทบาทเป็นที่ปรึกษา และประสานผู้เชี่ยวชาญภายนอกเข้ามาสนับสนุนกระบวนการพัฒนาการวิจัยของมหาวิทยาลัยราชภัฏ ๓) ผู้จัดการเครือข่ายการวิจัยภูมิภาค จำนวน ๘ คน มาจากนักวิจัยที่มีประสบการณ์ของสถาบันราชภัฏ และทำหน้าที่ประสานเครือข่ายการวิจัยภูมิภาค ๘ ภูมิภาค มีบทบาท คือ ○ นำข้อมูล สถานการณ์ ปัญหาการพัฒนาการวิจัยในแต่ละภูมิภาค ○ เป็นที่ปรึกษาในการวางแผน และการจัดการของหน่วยจัดการงานวิจัยกลาง ๔. ผู้เชี่ยวชาญด้านการจัดการงานวิจัย ส่วนใหญ่เป็นผู้บริหารและผู้ประสานงานของ สกว. มีบทบาท คือ ○ ให้คำปรึกษา เสนอแนะการดำเนินการของหน่วยจัดการงานวิจัย ○ เป็นผู้ทรงคุณวุฒิในกระบวนการสร้างการเรียนรู้ให้คณะผู้จัดการงานวิจัยของมหาวิทยาลัยราชภัฏทั่วประเทศ

บทบาทของระบบจัดการงานวิจัย	กลไกจัดการ/ผู้มีบทบาทจัดการ
๒ ระบบจัดการชุดโครงการวิจัย มีระบบจัดการ ๒ ระดับ คือ การจัดการชุดโครงการวิจัยภาพรวมทั่วประเทศ อันเป็นการจัดการงานวิจัยเชิงประเด็นหรือเนื้อหา และระบบจัดการชุดโครงการวิจัยระดับภูมิภาค ซึ่งเป็นระบบจัดการงานวิจัยเชิงประเด็นหรือเนื้อหาภายในพื้นที่ภูมิภาคเดียวกัน	
๑) พัฒนาศักยภาพ ความสามารถของนักวิจัยในชุดโครงการ โดยจัดการเรียนรู้ ด้านวิวิธวิทยาการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น และด้านข้อมูล สถานการณ์ องค์ความรู้ของประเด็นวิจัย ด้วยกระบวนการ คือ ○ การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกับผู้ทรงคุณวุฒิในเวทีการพัฒนาข้อเสนอโครงการวิจัย ในเวทีการรายงานความก้าวหน้า และเวทีการนำเสนอผลการวิจัย ○ การติดตามงานวิจัยในพื้นที่ร่วมกับผู้ทรงคุณวุฒิ ○ การจัดบรรยาย อบรม เสริมความรู้ที่จำเป็นต่อนักวิจัยในแต่ละขั้นตอนของการทำวิจัย ๒) พัฒนาศักยภาพ ความสามารถนักจัดการงานวิจัยของมหาวิทยาลัยราชภัฏ กล่าวคือ ○ ผู้ประสานงานชุดโครงการของสถาบันราชภัฏ ที่เข้าทำหน้าที่ในช่วงปี ๒๕๔๗-๔๘ ปีละ ๕๕ คน เกือบทุกคนไม่มีประสบการณ์การจัดการงานวิจัยมาก่อน ได้เรียนรู้กระบวนการวิจัยเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น การจัดการงานวิจัย โดยเฉพาะในเรื่องการพัฒนาข้อเสนอโครงการวิจัย และการประเมินคุณภาพข้อเสนอโครงการวิจัย การติดตาม สนับสนุนการวิจัย รวมทั้งข้อมูล องค์ความรู้ของประเด็นวิจัยของชุดโครงการ จากบทเรียนการปฏิบัติจริง การอบรม การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในเวทีต่างๆจากผู้ทรงคุณวุฒิ และนักวิจัย. ○ การจัดการชุดโครงการวิจัย เป็นตัวอย่างให้ผู้อำนวยการสถาบันวิจัยและคณะของมหาวิทยาลัยราชภัฏ ๔๐ แห่ง ซึ่งไม่มีประสบการณ์การจัดการงานวิจัย ได้เรียนรู้ เห็นรูปธรรมสามารถเข้าใจ และนำมาเป็นแบบอย่างในการจัดการคุณภาพงานวิจัยของมหาวิทยาลัยในช่วงเริ่มต้น และเป็นฐานของการพัฒนาระบบการจัดการงานวิจัยของมหาวิทยาลัยในระยะต่อมา	กลไกการจัดการ ประกอบด้วย ○ ผู้ประสานงานชุดโครงการวิจัยระดับภาพรวมทั่วประเทศ ๑๑ คน จาก ๑๑ ชุดโครงการ ○ ผู้ประสานงานชุดโครงการวิจัยระดับภูมิภาค ๔ ภูมิภาค จาก ๑๑ ชุดโครงการ รวม ๔๔ คน ที่มาและกระบวนการค้นหาผู้ประสานงาน ○ ช่วงเริ่มต้นปี ๒๕๔๖ ทีมผู้ประสานงานชุดโครงการวิจัยมาจากนักวิชาการภายในหน่วยงานกลาง ที่เข้าร่วมกระบวนการพัฒนาการวิจัยเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น ○ ปีต่อมาได้ถ่ายโอนบทบาทไปสู่ักวิจัยของมหาวิทยาลัยราชภัฏที่มีประสบการณ์ โดยผู้ประสานงานชุดโครงการวิจัยภาพรวม มาจากการค้นหาของหน่วยจัดการงานวิจัยกลาง ร่วมกับผู้ประสานงาน สกว. จากการพิจารณาประวัติ ผลงาน สำหรับผู้ประสานงานชุดโครงการวิจัยระดับภูมิภาค เลือกสรรโดยนักวิจัยร่วมกับผู้ประสานงานชุดโครงการวิจัยภาพรวม ○ ต่อมาในปี ๒๕๔๘ ได้ถ่ายโอนบทบาทให้ผู้อำนวยการสถาบันวิจัยพิจารณาคัดเลือกผู้ประสานงานชุดโครงการวิจัยระดับภูมิภาค กันเองภายในภูมิภาค เพื่อสร้างความเชื่อมโยงระหว่างการจัดการชุดโครงการวิจัยและการจัดการงานวิจัยของมหาวิทยาลัย และเสริมบทบาทผู้จัดการงานวิจัยของมหาวิทยาลัย ซึ่งจะมีความสำคัญต่อไป เมื่อไม่มีหน่วยงานส่วนกลาง
๓. ระบบจัดการเครือข่ายการวิจัยภูมิภาค เป็นระบบจัดการเครือข่ายนักจัดการงานวิจัยและนักวิจัยภายในภูมิภาค ซึ่งในปี ๒๕๔๗ จัดระบบเป็น ๘ ภูมิภาค คือ ภาคเหนือตอนบน ภาคเหนือตอนล่าง ภาคอีสานตอนบน ภาคอีสานตอนล่าง ภาคตะวันตก ภาคกลาง ภาคใต้ และกรุงเทพมหานคร ส่วนปี ๒๕๔๘ ยุบรวมเป็น ๔ ภูมิภาค คือ ภาคเหนือ ภาคอีสาน ภาคกลาง และภาคใต้	

บทบาทของระบบจัดการงานวิจัย	กลไกจัดการ/ผู้มีบทบาทจัดการ
๑) หนุนเสริมการเรียนรู้แก่นักจัดการงานวิจัยของมหาวิทยาลัยราชภัฏภายในภูมิภาค และติดตามผลการพัฒนาการจัดการงานวิจัยของมหาวิทยาลัยด้วยการจัดเวทีเรียนรู้ร่วมกันภายในภูมิภาค โดยมีการเชิญผู้ทรงคุณวุฒิเข้าร่วมเวที และด้วยการติดตามงาน ณ มหาวิทยาลัย โดยผู้จัดการเครือข่ายการวิจัยภูมิภาค ๒) หนุนเสริมการเรียนรู้แก่นักวิจัย และติดตามงานวิจัยของมหาวิทยาลัยราชภัฏภายในภูมิภาค ด้วยการจัดเวทีเรียนรู้ร่วมกันภายในภูมิภาค โดยมีการเชิญผู้ทรงคุณวุฒิเข้าร่วมเวที ๓) รายงานข้อมูล ผลการติดตามการพัฒนานักจัดการงานวิจัย และงานวิจัยภายในภูมิภาค และเป็นที่ปรึกษาหน่วยจัดการงานวิจัยเครือข่ายมหาวิทยาลัยราชภัฏ ในการวางแผนและบริหารจัดการเครือข่ายการวิจัยมหาวิทยาลัยราชภัฏทั่วประเทศ	<u>กลไกการจัดการ</u> คือผู้จัดการเครือข่ายการวิจัยภูมิภาค ซึ่งเป็นนักวิจัยที่มีประสบการณ์สูงของมหาวิทยาลัยราชภัฏ ที่อาสาสมัครเข้ามาทำงาน
๔. ระบบการจัดการงานวิจัยระดับมหาวิทยาลัย เป็นระบบจัดการงานวิจัยของมหาวิทยาลัยซึ่งเป็นเป้าหมายหลักของการพัฒนา	
๑) จัดการคุณภาพงานวิจัยของของมหาวิทยาลัยที่ได้รับทุน โดยในปี ๒๕๔๗ ส่วนใหญ่ ดำเนินการในเรื่อง ติดตามสนับสนุน พัฒนานักวิจัย ส่วนในปี ๒๕๔๘ ปรับเปลี่ยนมาเน้นที่การพัฒนาข้อเสนอโครงการวิจัย พร้อมเริ่มมีการพัฒนาโจทย์วิจัย ๒) พัฒนาระบบการจัดการงานวิจัยของมหาวิทยาลัย โดย ○ ปี ๒๕๔๗ สถาบันวิจัย เริ่มมีบทบาทมากขึ้นในการจัดการงานวิจัยของมหาวิทยาลัย โดยค้นหาและสนับสนุนนักวิจัยให้เข้ามาทำวิจัยเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น และดำเนินการจัดการงานวิจัย ตามกรอบกิจกรรมที่หน่วยจัดการงานวิจัยกลางกำหนดเป็นเงื่อนไขพร้อมการจัดสรรงบประมาณ เช่น จัดทำสัญญาแก่นักวิจัย อำนวยความสะดวกแก่นักวิจัยในเรื่องการเบิกจ่าย และการเข้าร่วมเวทีเรียนรู้กับเครือข่ายการวิจัยในส่วนกลางและภูมิภาค ติดตามงานวิจัย จัดเวทีรายงานความก้าวหน้า เวทีนำเสนอผลงานวิจัย จัดอบรม พัฒนานักวิจัย ○ ปี ๒๕๔๘ ดำเนินการพัฒนาระบบจัดการงานวิจัยของมหาวิทยาลัย ด้วยรูปแบบการวิจัยและพัฒนา โดยส่วนใหญ่เป็นเรื่องการพัฒนาโจทย์วิจัยและข้อเสนอโครงการวิจัย โดยเริ่มมีบทบาทในการพัฒนาโจทย์วิจัยร่วมกับภาคีในพื้นที่	<u>กลไกการจัดการ</u> คือ ○ สถาบันวิจัย ประกอบด้วยผู้อำนวยการสถาบันวิจัยและทีมงาน ○ มหาวิทยาลัยหลายแห่ง รองอธิการบดีที่รับผิดชอบด้านการวิจัย เป็นผู้มีบทบาทหลัก เช่น มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์ นครราชสีมา บุรีรัมย์ ฯลฯ ช่วง ปี ๒๕๔๕-๒๕๔๘ เป็นช่วงของการพัฒนาผู้จัดการงานวิจัยของมหาวิทยาลัย ด้วยวิธีการ คือ ○ การเรียนรู้ผ่านการปฏิบัติจัดกิจกรรมจัดการงานวิจัยตามกรอบที่ส่วนกลางกำหนดในปี ๒๕๔๗ แล้วยกระดับปรับเป็นการวิจัยและพัฒนา ระบบจัดการงานวิจัยของมหาวิทยาลัย ในปี ๒๕๔๘ ○ การเรียนรู้เป็นเครือข่าย ได้พบว่า ในช่วงปีแรกของการพัฒนางานวิจัย ที่นักวิจัยประสบปัญหาอันเนื่องจากระเบียบ ระบบจัดการของมหาวิทยาลัยที่ไม่เอื้อต่อการวิจัย ผู้จัดการงานวิจัยของมหาวิทยาลัยราชภัฏต่างๆสามารถเรียนรู้ แก้ไขปัญหา พัฒนาระบบจัดการงานวิจัยได้ จากเวทีแลกเปลี่ยนของเครือข่ายทั้งระดับประเทศและระดับภูมิภาค

จากผลการศึกษา ผลการพัฒนากระบวนการจัดการงานวิจัยของสถาบันราชภัฏ ๒๕ แห่ง ในช่วงปี ๒๕๔๗ ของ ทวี เกียรติวัชระ ที่นำเสนอต่อ ที่ประชุมคณะกรรมการนโยบายการวิจัยของมหาวิทยาลัยราชภัฏ ครั้งที่ ๒ ในปี ๒๕๔๘ พบว่า การจัดการและสนับสนุนเครือข่ายการเรียนรู้ของมหาวิทยาลัยราชภัฏข้างต้น มีผลให้เกิดกระบวนการจัดการ งานวิจัยช่วงกลางทาง เช่น การติดตามงานวิจัย การจัดเวทีรายงานความก้าวหน้า การจัดอบรมนักวิจัย และกิจกรรม การจัดการงานวิจัยอื่นๆ ขึ้นในสถาบันราชภัฏ โดยการนำแบบอย่างกระบวนการของหน่วยจัดการงานวิจัยกลาง และผู้ ประสานงานชุดโครงการวิจัยมาดำเนินการในมหาวิทยาลัย ระบบ กลไกการขับเคลื่อนการพัฒนางานวิจัยและระบบ จัดการงานวิจัย ของมหาวิทยาลัยราชภัฏ ช่วงปี ๒๕๔๕-๒๕๔๘ มีดังแผนภูมิ ต่อไปนี้

แผนภาพแสดง ระบบ กลไกการพัฒนางานวิจัยและระบบจัดการงานวิจัยมหาวิทยาลัยราชภัฏ ปี ๒๕๔๕-๒๕๔๘

๑.๓ ช่วงที่ ๓ การจัดการงานวิจัยของมหาวิทยาลัยราชภัฏ หลังปี ๒๕๔๘ เป็นต้นมา

หลังปี ๒๕๔๘ ได้เกิดสถานการณ์ เงื่อนไขใหม่ของการพัฒนาการวิจัยของราชภัฏ คือ สถานการณ์ภายใน

๑) การปรับสถานะเป็นนิติบุคคล ในปี ๒๕๔๗ ส่งผลให้มหาวิทยาลัยราชภัฏแต่ละแห่ง ตั้งงบประมาณการวิจัยเอง จึงไม่มีงบประมาณส่วนกลางของเครือข่ายมหาวิทยาลัยราชภัฏ และเงื่อนไขในการทำงานร่วมกันในรูปชุดโครงการวิจัยรูปแบบเดิมอีกต่อไป

๒) มหาวิทยาลัยราชภัฏทุกแห่งมีการเปิดสอนบัณฑิตศึกษามากขึ้น มีผลให้อาจารย์ต้องเร่งพัฒนาความสามารถด้านการวิจัยของตน

๓) การวิจัยและพัฒนาระบบบริหารจัดการงานวิจัยของมหาวิทยาลัยราชภัฏแต่ละแห่งในปี ๒๕๔๘ ทำให้เกิดการกระบวนการศึกษา ทบทวนตนเอง เป็นฐานของการวางแผนพัฒนาระบบจัดการงานวิจัยตามบริบทแต่ละมหาวิทยาลัย

สถานการณ์ภายนอก

๑) รูปแบบการสนับสนุนของ สกว.

หลังมหาวิทยาลัยราชภัฏเป็นนิติบุคคล สกว.ได้ปรับรูปแบบ ทิศทางการสนับสนุนการวิจัยต่อมหาวิทยาลัยราชภัฏ โดย

- ร่วมมือกับมหาวิทยาลัยราชภัฏ ๑๐ แห่ง ซึ่งอยู่ในพื้นที่งานวิจัยเพื่อการพัฒนาทั้งพื้นที่ของ สกว. ให้พัฒนาระบบจัดการงานวิจัยให้ตอบสนองการพัฒนาพื้นที่ โดยพัฒนายุทธศาสตร์การวิจัยของมหาวิทยาลัย พัฒนาโจทย์ชุดโครงการวิจัยร่วมกับภาคีในพื้นที่

- ร่วมทุนกับมหาวิทยาลัยราชภัฏที่สนใจสนับสนุนอาจารย์ทำวิจัยเพื่อพัฒนาพื้นที่ร่วมกับการเรียนการสอน

๒) แนวทาง หลักเกณฑ์ใหม่ของสำนักงานคณะกรรมการการวิจัยแห่งชาติ (วช.)

สำนักงานคณะกรรมการการวิจัยแห่งชาติ (วช.) มีบทบาทพิจารณากลับกรอง ให้ความเห็นชอบกับข้อเสนอโครงการวิจัยของส่วนราชการที่เสนอขอจัดตั้งงบประมาณ ในช่วงก่อนปี ๒๕๔๗ การพิจารณาข้อเสนอโครงการวิจัยทำเป็นรายโครงการ ต่อมาในปี ๒๕๔๗ -๒๕๔๘ ได้ปรับมาให้ความสำคัญกับโครงการวิจัยบูรณาการที่ตอบสนองประเด็นยุทธศาสตร์สำคัญของรัฐบาล และปี ๒๕๔๘-๒๕๕๑ ได้ผลักดันส่วนราชการ และมหาวิทยาลัยพัฒนาระบบจัดการงานวิจัย โดยวางแผนให้

- ส่วนราชการจัดทำยุทธศาสตร์การวิจัย ที่สนองตอบยุทธศาสตร์การวิจัยภาพรวมของประเทศ และพัฒนาข้อเสนอโครงการวิจัยที่สัมพันธ์กับยุทธศาสตร์การวิจัย และสนับสนุนงานวิจัยในรูปชุดโครงการวิจัย พร้อมให้อำนาจส่วนราชการในการจัดลำดับความสำคัญของโครงการวิจัย

- ส่วนราชการ มีผู้จัดการงานวิจัย (CRO) และวางระบบการบริหารงานวิจัย

๔) ผลการปฏิรูประบบราชการ และการปฏิรูปการศึกษาได้ก่อให้เกิดระบบการประเมินผลการปฏิบัติงาน และการพัฒนาคุณภาพการศึกษา โดยหน่วยงาน สมศ. กพร. รวมทั้ง สกอ. ได้ร่วมกันกำหนดตัวชี้วัดผลการประเมินด้านการวิจัย คือ สัดส่วนงบประมาณการวิจัย และจำนวนงานวิจัย และจำนวนงานวิจัยที่ตีพิมพ์เผยแพร่ในวารสารวิชาการที่ สกอ. ยอมรับ ซึ่งมีผลต่อทิศทางการพัฒนางานวิจัยและระบบการจัดการงานวิจัยของมหาวิทยาลัยราชภัฏ

๕) คณะกรรมการการอุดมศึกษา (กพอ.) ได้กำหนดเงื่อนไขให้อาจารย์ทุกคนที่ขอเข้าสู่ตำแหน่งทางวิชาการ ต้องทำผลงานเป็นงานวิจัย. และสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา ได้จัดทำโครงการที่มีผลต่อทิศทางการพัฒนางานวิจัยของมหาวิทยาลัยราชภัฏ ที่สำคัญ คือ

- โครงการเครือข่ายเชิงกลยุทธ์เพื่อการผลิตและพัฒนาอาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษา ซึ่งเชื่อมโยงการพัฒนางานวิจัยเข้ากับการพัฒนาบุคลากร และการพัฒนาความเข้มแข็งทางวิชาการของมหาวิทยาลัย ซึ่งในช่วงปี ๒๕๕๑-๒๕๕๒ ได้สนับสนุนทุนวิจัย ๔ รูปแบบให้มหาวิทยาลัยราชภัฏ คือ

ประเภททุน	จำนวน มรภ.ที่ได้รับทุน	จำนวนโครงการ
ทุนพัฒนาอัตลักษณ์กลุ่มวิจัย	๔ แห่ง	๔ โครงการ
ทุน Capacity Building สำหรับผู้บริหาร	๖ แห่ง	๖ โครงการ
ทุน Capacity Building สำหรับนักวิจัย	๑๐ แห่ง	๒๑ โครงการ
ทุนพัฒนาวิทยวิจัย	๔ แห่ง	๔ โครงการ

- โครงการศูนย์บ่มเพาะผู้ประกอบการ เป็นโครงการที่เชื่อมโยงงานวิจัยสู่การพัฒนาอาชีพ การประกอบการ

- โครงการวิจัยถ่ายทอดเทคโนโลยีสู่เศรษฐกิจฐานราก

๔) หลักเกณฑ์ใหม่ในการจัดสรรงบประมาณการวิจัยของสำนักงานงบประมาณ

จากการปรับสถานะเป็นมหาวิทยาลัย และเข้ามาอยู่ในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา เช่นเดียวกันกับมหาวิทยาลัยทั่วไป มีผลให้สำนักงานงบประมาณเพิ่มเพดานวงเงินงบประมาณด้านการวิจัยให้มหาวิทยาลัยราชภัฏ โดยจัดสรรทุนอุดหนุนการวิจัยให้โครงการวิจัยทั้งหมดที่ผ่านการประเมินคุณภาพของ วช. มหาวิทยาลัยราชภัฏ จึงมีงบประมาณด้านการวิจัยเพิ่มขึ้น

ด้วยสถานการณ์ เงื่อนไขข้างต้น ทำให้มหาวิทยาลัยราชภัฏต่างๆ ได้นำต้นทุนจากพัฒนาการช่วงที่ ๒ มาได้พัฒนาระบบจัดการงานวิจัยตามบริบท เงื่อนไขตนเอง โดยยังมีเครือข่ายการเรียนรู้ร่วม ที่ สกว. สนับสนุน จนปรากฏผลการพัฒนา ดังนี้

ผลการพัฒนา

ผลการศึกษาระบบจัดการงานวิจัยของมหาวิทยาลัยราชภัฏ ๑๐ แห่ง ในปี ๒๕๕๒ พบว่า “มหาวิทยาลัยราชภัฏทั้ง ๑๐ แห่ง มีระบบบริหารจัดการงานวิจัย” แม้ว่ามีพัฒนาการแตกต่างกันไป กล่าวคือ

มหาวิทยาลัยราชภัฏที่ศึกษา จำนวน ๘ แห่ง ดำเนินการพัฒนาระบบการบริหารจัดการงานวิจัย ไปทีละส่วน ตามปัญหา ความจำเป็น โดยจัดทำระเบียบ ข้อบังคับเกี่ยวกับการจัดการงานวิจัยรองรับ แต่อีก ๒ แห่ง คือ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์ และมหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี ได้ศึกษา ออกแบบการบริหารจัดการงานวิจัยของมหาวิทยาลัยไว้ทั้งระบบ โดยจัดทำเป็นข้อบังคับสภามหาวิทยาลัย ที่ครอบคลุมการจัดการงานวิจัยทั้งระบบ ตลอดจนกระบวนการ ทำให้สามารถปรับปรุง ระเบียบ หลักเกณฑ์ต่างๆที่เกี่ยวข้อง โดยจัดทำประกาศมหาวิทยาลัย ไม่ต้องนำเข้าสู่การพิจารณาของ สภามหาวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยราชภัฏที่ศึกษา ๔ ใน ๑๐ แห่ง (มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ และมหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี) ได้กระจายอำนาจการบริหารจัดการงานวิจัยไปสู่คณะแล้ว โดยจัดสรรงบประมาณการวิจัยจำนวนหนึ่งให้คณะมีบทบาท ในการจัดสรรทุน และสร้างโครงการพัฒนานักวิจัยของคณะ อย่างไรก็ตาม ด้วยเป็นช่วงเริ่มต้น จึงพบ ปัญหาความไม่ชัดเจนลงตัวของ การแบ่งบทบาท หน้าที่ระหว่างหน่วยจัดการงานวิจัยระดับมหาวิทยาลัย ระดับคณะ

ระบบจัดการงานวิจัยของมหาวิทยาลัยราชภัฏทั้ง ๑๐ แห่ง เมื่อพิจารณาในรายละเอียด พบสาระสำคัญ ดังนี้

๑.๓.๑ ระบบสนับสนุนการวิจัย

๑) ยุทธศาสตร์การวิจัย

มหาวิทยาลัยราชภัฏทุกแห่ง มีการจัดทำแผนยุทธศาสตร์การวิจัย เพื่อส่งต่อสำนักงานคณะกรรมการการวิจัยแห่งชาติ (วช.) พร้อมการส่งข้อเสนอโครงการวิจัยเพื่อจัดตั้งงบประมาณ ขณะเดียวกันมหาวิทยาลัยราชภัฏที่เป็นกลุ่มศึกษา ๑๐ แห่ง ซึ่งได้รับทุนนวัตกรรมการบริหารจัดการงานวิจัยจาก สกว. ที่ส่วนใหญ่กำหนดเงื่อนไขให้มีการพัฒนายุทธศาสตร์เกี่ยวกับการวิจัยด้วย สาระสำคัญของยุทธศาสตร์การวิจัย ที่ประมวลจาก แผน และ ร่างแผนยุทธศาสตร์การวิจัย ในด้านยุทธศาสตร์เชิงเนื้อหา และยุทธศาสตร์การดำเนินการ ของมหาวิทยาลัยราชภัฏที่เป็นกลุ่มศึกษา มีดังนี้

ก) ยุทธศาสตร์เชิงเนื้อหา

ด้านจุดเน้นการวิจัย แผนยุทธศาสตร์ส่วนใหญ่ไม่แสดงจุดเน้นหรือเป้าหมายเชิงพื้นที่ นอกจากมหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษที่กำหนดจังหวัดศรีสะเกษเป็นพื้นที่เป้าหมาย ในส่วนประเด็นที่เป็นจุดเน้นการวิจัย มีการระบุเป็นกรอบประเด็นการวิจัยใหญ่ๆที่ไม่เฉพาะเจาะจง ซึ่งจากการสัมภาษณ์

ผู้จัดการงานวิจัยของมหาวิทยาลัย ให้เหตุผลว่า เพื่อไม่ให้เป็นการบ่งจำกัดผู้สนใจที่จะเข้ามาทำวิจัย ในระยะที่ต้องเร่งสร้างงานวิจัยและนักวิจัย

ประเด็นยุทธศาสตร์การวิจัย ที่สังเคราะห์จากแผนฯ รวมทั้งที่นำเสนอเป็นวาระการประชุมของสภามหาวิทยาลัยและ คณะกรรมการบริหารมหาวิทยาลัย มีดังข้อมูลต่อไปนี้

มหาวิทยาลัยราชภัฏ	ประเด็นการวิจัยที่ระบุไว้ในแผน
อุตรดิตถ์	การส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน การปฏิรูปการศึกษา สภาพปัญหาความต้องการของท้องถิ่น นวัตกรรมทางวิชาชีพครูและสนองโครงการพระราชดำริ ศิลปะและวัฒนธรรมท้องถิ่น
มหาวิทยาลัยราชภัฏ	ประเด็นการวิจัยที่ระบุไว้ในแผน
กำแพงเพชร	การพัฒนาการเรียนรู้ ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยบูรณาการกับการจัดการความรู้
นครราชสีมา	วิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนการสอน ประเด็นวิจัยที่สอดคล้องยุทธศาสตร์ชาติ ยุทธศาสตร์จังหวัด สร้างองค์ความรู้เพื่อการบริหารจัดการมหาวิทยาลัย และสร้างองค์ความรู้เพื่อการพัฒนาท้องถิ่น
ศรีสะเกษ	วิจัยศักยภาพด้านการบริหารจัดการมหาวิทยาลัย วิจัยที่นำไปสู่การพัฒนาท้องถิ่น ศรีสะเกษ และจัดตั้งศูนย์ศรีสะเกษศึกษา การปฏิรูปการเรียนรู้ การเสริมสร้างความเข้มแข็งชุมชน การอนุรักษ์ ส่งเสริมศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่น
ราชบุรี	วิจัยเพื่อบริหารจัดการศึกษา เช่น การพัฒนาหลักสูตรใหม่ แก้ปัญหาการลดลงของนักศึกษา ฯลฯ จัดตั้งสถาบันพัฒนาคุณภาพครู ให้เป็นหน่วยวิจัยและพัฒนาการศึกษาในพื้นที่ และนำกองทุนพัฒนาการวิจัยมาใช้พัฒนางานวิจัยตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง และสร้างศูนย์ความเป็นเลิศเรื่องมะม่วงในพื้นที่ฉะเชิงเทรา
เพชรบุรี	วิจัยส่งเสริมและสืบสานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ อาหาร การท่องเที่ยว
สุราษฎร์ธานี	มียุทธศาสตร์เชิงประเด็น ๙ ยุทธศาสตร์ ตามกรอบของยุทธศาสตร์การวิจัยของประเทศ ซึ่งประกอบด้วยประเด็นหลัก รวม ๘๖ ประเด็น และการวิจัยสถาบัน
ลำปาง	ปัญหา ความต้องการของพื้นที่
บุรีรัมย์	การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมที่เชื่อมโยงกับวิสาหกิจชุมชน

ข) ยุทธศาสตร์การดำเนินการ

การดำเนินการเพื่อพัฒนาการวิจัย ที่ปรากฏในยุทธศาสตร์การวิจัยของมหาวิทยาลัย ราชภัฏส่วนใหญ่ คือ

- การสร้างนักวิจัยใหม่ การพัฒนานักวิจัยระดับต้น ระดับกลาง ระดับสูง

- การสร้างเครือข่ายความร่วมมือในการวิจัย ระหว่างสถาบันอุดมศึกษา หน่วยงาน ภาคีในพื้นที่ รวมทั้งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และส่งเสริมการวิจัยร่วมกับภาคเอกชน

- การพัฒนาระบบจัดการงานวิจัยทั้งด้านโครงสร้าง การจัดการ งบประมาณ และบุคลากร และเน้นในประเด็น การผลักดันการเผยแพร่และนำการวิจัยสู่การใช้ประโยชน์ การเพิ่มประสิทธิภาพการสื่อสาร เข้าถึงแหล่งทุนให้นักวิจัย และการพัฒนาระบบ กระบวนการประเมินคุณภาพงานวิจัย การประกาศยกย่อง จัดทำระเบียบให้รางวัลผู้มีผลงานวิจัยดีเด่น การจัดทำทำเนียบนักวิจัย
- การสร้างงานวิจัยเพื่อท้องถิ่น ที่บูรณาการศาสตร์ และบูรณาการกับพันธกิจอื่นๆ
- การใช้การวิจัยพัฒนาการเรียนการสอน การใช้การวิจัยและพัฒนาเป็นแกนในการสร้างบัณฑิตศึกษา และพัฒนาความก้าวหน้าทางวิชาการของอาจารย์
- การสร้างความเป็นเลิศทางวิชาการ โดยใช้วิจัยเป็นเครื่องมือในการสร้างองค์ความรู้ใหม่ที่ผสมผสานภูมิปัญญาท้องถิ่นและสากล
- การส่งเสริม สนับสนุนการจดทะเบียนทรัพย์สินทางปัญญา

๒) การวางแผนงบประมาณและจัดสรรงบประมาณด้านการวิจัย

งบประมาณการวิจัยของมหาวิทยาลัยราชภัฏในปัจจุบัน แบ่งเป็น ๓ ส่วน คือ ส่วนที่ ๑ มาจากเงินรายได้มหาวิทยาลัย ส่วนที่ ๒ มาจากงบประมาณแผ่นดิน และส่วนที่ ๓ เป็นทุนวิจัยจากแหล่งทุนอื่น สถานการณ์ของงบประมาณวิจัยข้างต้นในช่วงปี ๒๕๕๑ มีดังนี้

ก) งบประมาณแผ่นดินด้านการวิจัย

วงเงินงบประมาณด้านวิจัยที่รัฐสนับสนุน หลังจากปรับสถานะเป็นมหาวิทยาลัย รัฐโดยสำนักงบประมาณได้สนับสนุนงบประมาณแผ่นดินด้านการวิจัยให้มหาวิทยาลัยราชภัฏเพิ่มขึ้นทุกปี เห็นได้จากข้อมูลปี ๒๕๕๑ พบว่า งบประมาณการวิจัยของมหาวิทยาลัยราชภัฏที่ศึกษา ๑๐ แห่ง มีจำนวน รวม ๔๕.๓ ล้านบาท โดยเฉลี่ยคิดเป็นร้อยละ ๑.๗๘ ของวงเงินงบประมาณทั้งหมด โดยหลักการวงเงินงบประมาณการวิจัยที่รัฐจัดสรรให้ นี้ เป็นไปตามวงเงินรวมของโครงการวิจัยทั้งหมดของมหาวิทยาลัยที่เสนอขอตั้งงบประมาณและผ่านความเห็นชอบของสำนักงานคณะกรรมการการวิจัยแห่งชาติ (วช.) แต่พบว่า บางมหาวิทยาลัยได้รับจัดสรรมากกว่าวงเงินดังกล่าว ทำให้ต้องไปสนับสนุนนักวิจัยให้ปรับปรุงโครงการวิจัยอื่น เพื่อนำยอดงบประมาณการวิจัยที่ได้รับจัดสรรมาใช้ให้ได้ทั้งหมด นอกจากนี้ รัฐยังให้อำนาจการจัดการทุนวิจัยต่อมหาวิทยาลัยราชภัฏเพิ่มขึ้นด้วย โดยนับแต่ปี ๒๕๕๐ เป็นต้นมา มหาวิทยาลัยราชภัฏสามารถพิจารณาปรับการจัดสรรทุนวิจัยภายในวงเงินที่ได้รับจัดสรร

การจัดตั้งงบประมาณด้านการวิจัย มหาวิทยาลัยราชภัฏ ๑๐ แห่ง ที่ศึกษา ตั้งงบประมาณด้านการวิจัย ตามวงเงินรวมของโครงการวิจัยทั้งหมดที่ผ่านการพิจารณาลั่นกรองของมหาวิทยาลัย โดยมีกระบวนการจัดการเพื่อเพิ่มปริมาณวงเงินการจัดตั้งงบประมาณการวิจัย และเพิ่มจำนวนนักวิจัย ดังนี้

๐ มีกระบวนการสนับสนุนคณาจารย์ในการพัฒนาโจทย์และข้อเสนอโครงการวิจัย โดยทุกมหาวิทยาลัยที่ศึกษา มีการจัดประชุมปฏิบัติการโดยเชิญผู้ทรงคุณวุฒิและภาคีเกี่ยวข้องเข้าร่วม เพื่อพัฒนาศักยภาพนักวิจัย

๐ ทุกมหาวิทยาลัยมีกระบวนการกลั่นกรองคุณภาพข้อเสนอโครงการวิจัยก่อนเสนอ จัดตั้งงบประมาณ โดยคณะกรรมการ ที่มหาวิทยาลัยแต่งตั้ง ซึ่งโดยหลักการมีการพิจารณาทั้งด้าน คุณภาพทางวิชาการของโครงการและความสำคัญของโจทย์วิจัย และด้านความสมเหตุสมผลและอัตรา การตั้งงบประมาณของโครงการตามระเบียบเบิกจ่าย

๐ เพื่อเพิ่มจำนวนงานวิจัยและนักวิจัย หลายมหาวิทยาลัยได้กำหนดเพดานวงเงิน ของข้อเสนอโครงการวิจัยแต่ละประเภทไว้ด้วย เช่น มหาวิทยาลัยส่วนใหญ่กำหนดวงเงินสำหรับนักวิจัย หน้าใหม่ โครงการละ ๑-๕ หมื่นบาท มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี ได้กำหนดเพดานวงเงินของ ข้อเสนอโครงการวิจัยเดี่ยว ไม่เกิน ๔ แสนบาท และชุดโครงการวิจัย ไม่เกิน ๑.๒ ล้านบาท เป็นต้น

อย่างไรก็ตาม มหาวิทยาลัยที่ศึกษาทั้ง ๑๐ แห่ง ยังไม่มีการใช้การจัดตั้งงบประมาณ การวิจัย เป็นเครื่องมือหรือมาตรการเพื่อผลักดันการพัฒนางานวิจัยตามยุทธศาสตร์ จุดเน้นของ มหาวิทยาลัย

งบประมาณเพื่อจัดการงานวิจัย งบประมาณด้านการวิจัยจากงบประมาณแผ่นดินที่ มหาวิทยาลัยราชภัฏได้รับทั้งหมด เป็นทุนอุดหนุนการวิจัย รัฐบาลโดยสำนักงานงบประมาณ ไม่สนับสนุน งบประมาณเพื่อการบริหารจัดการงานวิจัยให้ แม้ในปัจจุบัน สำนักงานคณะกรรมการการวิจัยแห่งชาติ ซึ่งเป็นหน่วยงานหลักของรัฐด้านการวิจัย ได้ผลักดันให้ส่วนราชการทั้งหลายจัดการงานวิจัย เห็นได้ว่า แนวทางการสนับสนุนการพัฒนางานวิจัย ของส่วนราชการที่มีบทบาทต่อการพัฒนาการวิจัยของชาติทั้ง ๒ ไม่สอดคล้องกัน

การจัดสรรงบประมาณทุนวิจัย มหาวิทยาลัยราชภัฏส่วนใหญ่นำงบประมาณการวิจัย ไปจัดสรรให้กับโครงการวิจัยที่ผ่านความเห็นชอบของสำนักงานคณะกรรมการการวิจัยแห่งชาติ ตาม ยอดวงเงินเดิมของโครงการ โดยไม่เปลี่ยนแปลง โดยผู้จัดการงานวิจัยของมหาวิทยาลัยให้เหตุผลว่า การ ปรับลดงบประมาณของโครงการวิจัยจะก่อให้เกิดความขัดแย้งกับนักวิจัย ซึ่งเชื่อว่าโครงการวิจัยดังกล่าว ได้ผ่านกระบวนการกลั่นกรอง ประเมินของสำนักงานคณะกรรมการการวิจัยแห่งชาติแล้ว อย่างไรก็ตาม มหาวิทยาลัยราชภัฏบางแห่ง ได้นำงบประมาณทุนวิจัยยอดนี้มาพิจารณาจัดสรรใหม่อีกครั้งหนึ่ง ตัวอย่างเช่น

มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ ผู้บริหารกำหนดกติกา ให้จัดสรรทุนวิจัยแก่ โครงการวิจัยที่ผ่านการประเมินคุณภาพในกลุ่ม A ได้เต็มตามวงเงินของโครงการ สำหรับโครงการวิจัย ในกลุ่ม B จัดสรรร้อยละ ๗๕ ของวงเงินตามโครงการ แล้วนำเงินทุนวิจัยที่เหลือมาจัดสรรให้ โครงการวิจัยในกลุ่ม C ที่มีการปรับปรุงใหม่

มหาวิทยาลัยราชภัฏราชชนครินทร์ เชิญผู้ทรงคุณวุฒิภายนอกมาประเมินโครงการวิจัยที่ผ่านการประเมินคุณภาพของ วช. แล้วนำผลการพิจารณา มาเสนอให้นักวิจัยปรับปรุงโครงการ และปรับการจัดสรรทุนให้กับโครงการวิจัยเหล่านี้อีกครั้งหนึ่ง ทำให้มียอดเงินงบประมาณทุนวิจัยคงเหลือ นำไปจัดทำโครงการพัฒนาการวิจัยของมหาวิทยาลัย

ข) งบประมาณเงินรายได้

วงเงินงบประมาณรายได้ด้านการวิจัย มหาวิทยาลัยราชภัฏ ๑๐ แห่งที่ศึกษา มีวงเงินวิจัยจากงบประมาณเงินรายได้ เป็นจำนวนเพิ่มขึ้นโดยลำดับจากปี ๒๕๔๗ จนมีจำนวนสูงสุดในปี ๒๕๕๐ และลดลงในปี ๒๕๕๑ โดยงบประมาณการวิจัยจากเงินรายได้ในปี ๒๕๕๑ มีจำนวนรวม ๑๓.๐๑ ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ ๐.๘๓ ของงบประมาณเงินรายได้ทั้งหมด ถ้าเปรียบเทียบภาพรวมตั้งแต่ปี ๒๕๔๕ เป็นต้นมา งบประมาณการวิจัยจากเงินรายได้ของมหาวิทยาลัยราชภัฏ ๑๐ แห่ง คิดเป็นร้อยละ ๖๗.๗๕ ของงบประมาณวิจัยจากเงินงบประมาณแผ่นดิน และร้อยละ ๑๓.๓๓ ของงบประมาณการวิจัยทั้งหมด

วิธีการกำหนดและจัดสรรวงเงินงบประมาณรายได้ด้านการวิจัย มหาวิทยาลัยราชภัฏ ส่วนใหญ่กำหนดวงเงินการวิจัยโดยการเสนอของฝ่ายวางแผน ต่อผู้บริหารและคณะกรรมการบริหารมหาวิทยาลัย และขอความเห็นชอบของสภามหาวิทยาลัย สถาบันวิจัย มีบทบาทไม่ชัดเจนในการกำหนดวงเงินการวิจัยจากงบประมาณเงินรายได้ แต่ภายหลังกำหนดวงเงินการวิจัยแล้ว สถาบันวิจัยในมหาวิทยาลัยต่างๆ มีบทบาทเสนอการจัดสรรวงเงินวิจัยเพื่อพัฒนางานวิจัย ซึ่งส่วนใหญ่ เป็นการกำหนดวงเงินวิจัยสำหรับนักวิจัยกลุ่มต่างๆ เช่น ทุนวิจัยสำหรับนักวิจัยหน้าใหม่ ทุนวิจัยสำหรับนักศึกษา ทุนวิจัยสำหรับนักวิจัยเดิม ทุนวิจัยสถาบัน ฯลฯ อย่างไรก็ตาม ยังไม่พบการจัดสรรทุนวิจัยในเชิงประเด็นยุทธศาสตร์การวิจัยของมหาวิทยาลัย หรือของพื้นที่

ค) ทุนวิจัยจากแหล่งทุนอื่น

นอกจากงบประมาณแผ่นดิน และเงินรายได้ของมหาวิทยาลัยแล้ว มหาวิทยาลัยราชภัฏ ๑๐ แห่งที่ศึกษา ยังได้รับทุนวิจัยจากแหล่งทุนอื่นๆ ด้วย ในปี ๒๕๕๑ ทุนวิจัยประเภทนี้มีจำนวนรวมทั้งสิ้น ๗๗.๖๘ ล้านบาท ซึ่งในจำนวนนี้ เป็นทุนวิจัยจากสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา ร้อยละ ๑๓.๔๕ ทุนจาก สกว. ร้อยละ ๙.๔๘ ทุนวิจัยจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและหน่วยงานในท้องถิ่น ร้อยละ ๕.๙๖ และหน่วยงานอื่นๆ เช่น กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและ การไฟฟ้าฝ่ายผลิต สำนักงานกองทุนสร้างเสริมสุขภาพ ฯลฯ ร้อยละ ๗๑.๑๑

ตารางที่ ๓ จำนวนและสัดส่วนงบประมาณการวิจัย ของมหาวิทยาลัยราชภัฏ ๑๐ แห่ง ในปี ๒๕๕๑

จำแนกตามประเภทเงินงบประมาณ

มหาวิทยาลัย ราชภัฏ	งบประมาณแผ่นดิน		งบประมาณเงินรายได้		แหล่งทุนอื่น	
	งบประมาณ การวิจัย	ร้อยละของ งบฯรวม	งบประมาณ การวิจัย	ร้อยละของ งบฯรวม	ทุนวิจัย	ร้อยละของ งบวิจัยรวม
ลำปาง	๖,๒๔๖,๗๐๐	๒.๓๑	๗๖๓,๐๐๐	๐.๘๗	๕๓๘,๑๕๐	๗.๑๓
อุดรดิตถ์	๕,๓๓๙,๒๐๐	๑.๖	๑,๗๒๖,๙๒๐	๑.๐๙	๒๖,๓๗๐,๐๐๐	๗๘.๗๙
กำแพงเพชร	๓,๗๘๖,๑๐๐	๑.๔๓	๑,๐๖๒,๐๐๐	๑.๕๖	๑,๓๙๖,๙๑๖	๒๑.๑๘
นครราชสีมา	๓,๑๕๕,๒๐๐	๑.๑๗	๑,๒๘๒,๐๐๐	๐.๖๔	๙,๑๔๘,๘๒๐	๖๖.๔๖
บุรีรัมย์	๑,๙๐๐,๐๐๐	๑.๐๓	๓,๐๗๖,๕๐๐	๒.๕	๕๑๐,๐๐๐	๙.๓๐
ศรีสะเกษ	๒,๐๙๐,๐๐๐	๑.๕๔	๑,๐๐๐,๐๐๐	๒.๙๗	๑,๒๓๐,๐๐๐	๒๘.๔๗
ราชบุรี	๕,๒๖๑,๖๐๐	๒.๕๗	๔๕๘,๐๐๐	๐.๑๗	๘,๖๐๖,๔๐๐	๖๐.๐๘
เพชรบุรี	๕,๕๖๘,๙๐๐	๒.๑๘	๑,๒๙๖,๐๐๐	๐.๗๗	๑,๔๑๕,๐๐๐	๑๗.๐๙
สุราษฎร์ธานี	๔,๗๕๐,๐๐๐	๑.๘๔	๒,๐๕๕,๑๔๙	๐.๘๕	๔,๙๑๕,๐๐๐	๔๑.๙๔
สงขลา	๕,๙๘๕,๖๐๐	๑.๙๕	๖๑๐,๓๙๕	๐.๒๔	๒๓,๔๕๒,๒๒๕	๗๘.๐๕
รวม	๔๔,๐๘๓,๓๐๐	๑.๗๗	๑๓,๓๒๙,๙๖๔	๐.๘๓	๗๗,๖๘๓,๔๑๙	๕๗.๑๒

๓) การปรับปรุงระบบการเบิกจ่ายเงินวิจัย

ช่วงก่อนปี ๒๕๔๗ สถาบันราชภัฏเกือบทุกแห่ง ใช้ระเบียบเบิกจ่ายที่ใช้กับงบประมาณปกติของกระทรวงการคลัง เป็นระเบียบการเบิกจ่ายทุนวิจัย ในเวทีเครือข่ายการวิจัยของมหาวิทยาลัยราชภัฏช่วงปี ๒๕๔๗ จึงพบปรากฏการณ์ว่า นักวิจัยใช้เวลาส่วนใหญ่ในเวทีแลกเปลี่ยน เสนอถึงปัญหาการเบิกจ่ายทุนวิจัย มากกว่าปัญหาเชิงวิชาการ แต่ในช่วงปี ๒๕๕๑ ได้พบว่า การเปลี่ยนแปลงเกี่ยวกับเรื่องนี้ ดังนี้

ก) มหาวิทยาลัยราชภัฏทุกแห่ง มีการปรับปรุงระบบการเบิกจ่ายทุนวิจัย โดยจัดทำระเบียบการเงินด้านการวิจัยเสนอสภามหาวิทยาลัยอนุมัติ และให้นักวิจัยจัดทำแผนการวิจัย และเบิกเงินทุนวิจัยเป็นงวด ๓ งวด ไม่ต้องทำเรื่องขออนุมัติเบิกจ่ายเงินแต่ละรายการ เมื่อดำเนินตามแผน นอกจากมีการปรับแผน ต้องทำเรื่องขออนุมัติมหาวิทยาลัย ทำให้ในภาพรวมการเบิกจ่ายทุนวิจัยของนักวิจัยมหาวิทยาลัยราชภัฏมีความคล่องตัว ไม่เป็นอุปสรรคในการดำเนินการเช่นในอดีต

ข) บุคลากรด้านการเงินการคลังของมหาวิทยาลัยราชภัฏ ปรับทำที่ บทบาทจากเดิมมาถืออำนาจความสะดวกให้นักวิจัยมากขึ้น อันเป็นผลจากนโยบาย การให้ความสำคัญของผู้บริหารต่อการวิจัย และบทบาทการประสานของคณะผู้จัดการงานวิจัยของมหาวิทยาลัย

๔) การพัฒนาระบบกองทุนเพื่อพัฒนางานวิจัย

ในจำนวนมหาวิทยาลัยราชภัฏ ๑๐ แห่งที่ศึกษา มีการจัดตั้งกองทุนเพื่อพัฒนาการวิจัยแล้ว ๖ แห่ง วงเงินของกองทุนวิจัย และสถานะการดำเนินการของกองทุน มีดังนี้

มรภ.	วงเงินกองทุน	การดำเนินการของกองทุน
ลำปาง	๓.๒๔๕ ล้านบาท	ยังไม่มีการใช้เงินกองทุน
อุดรดิตถ์	๑.๗ ล้านบาทและจัดเงิน รายได้สทบปีละ ๑%	สนับสนุนการเผยแพร่การวิจัย
นครราชสีมา	๘ ล้านบาท	ยังไม่มีการใช้เงินกองทุนตั้งแต่การจัดตั้งในปี ๒๕๔๖
บุรีรัมย์	๑๐ ล้านบาท	จัดตั้งในปี ๒๕๔๖ ขณะนี้อยู่ในระหว่างการวางแผนนำเงินกองทุนมา ผลักดันยุทธศาสตร์การวิจัย
ราชบุรี	๒๐ ล้านบาท	ใช้เงินกองทุนสนับสนุนทุนวิจัย และทำวิจัยเพื่อพัฒนาสถาบัน และ สนับสนุนการเผยแพร่การวิจัย
สงขลา	๑๓ ล้านบาท	ใช้เงินกองทุนสนับสนุนการเผยแพร่การวิจัย

กองทุนพัฒนาการวิจัยของมหาวิทยาลัยราชภัฏที่ศึกษา ส่วนมากถูกใช้จ่ายในกิจกรรม
ที่การเบิกจ่ายจากเงินงบประมาณแผ่นดิน และงบประมาณเงินรายได้มีข้อจำกัดจากระเบียบการเบิกจ่าย
เช่น การสนับสนุนค่าเดินทางให้นักวิจัยไปนำเสนอผลงานวิจัยในประเทศและต่างประเทศ การให้เป็น
ทุนวิจัย มีจำนวนน้อย เนื่องจากปัจจุบันมหาวิทยาลัยราชภัฏได้รับทุนวิจัยจากงบประมาณแผ่นดินและ
แหล่งทุนอื่นเป็นจำนวนเพียงพอสำหรับนักวิจัยที่มีอยู่ในปัจจุบัน และการใช้จ่ายทุนวิจัยจากเงินรายได้มี
ความคล่องตัวมากขึ้น เนื่องจากมหาวิทยาลัยมีการปรับปรุงระเบียบรองรับ ความจำเป็น

๕) การสร้างมาตรการ แรงจูงใจ

ก) การกำหนดภาระงานวิจัย

มหาวิทยาลัยราชภัฏที่กำหนดภาระงานวิจัยแล้ว คือ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์
มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี มหาวิทยาลัยราชภัฏราชบุรี มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา
ในจำนวนนี้มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์ ให้น้ำหนักความสำคัญกับภาระงานวิจัยสูง โดยกำหนดให้
งานวิจัยจากทุนวิจัยภายนอก/ทุนวิจัยงบประมาณแผ่นดิน/ทุนวิจัยภายใน/ผู้จัดการงานวิจัยมีภาระงาน
เท่ากับ ๒๔, ๑๘, ๑๕ และ ๑ ภาระงาน ตามลำดับ สำหรับมหาวิทยาลัยราชภัฏอื่นๆในกลุ่มที่ศึกษา ยัง
ไม่มีการกำหนดน้ำหนักภาระงานวิจัยชัดเจน

ข) การลดภาระงานสอน

มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี มีมาตรการกำหนดชั่วโมงสอนของอาจารย์ไม่เกิน
๑๒ ชั่วโมง และจ้างอาจารย์พิเศษมาสอนชั่วโมงส่วนที่เกิน เพื่อให้อาจารย์มีโอกาสทำวิจัย
มหาวิทยาลัยอื่นๆ ยังไม่มีมาตรการชัดเจนในเรื่องนี้

ค) การประเมินผลการปฏิบัติงาน

มหาวิทยาลัยราชภัฏ ทั้ง ๑๐ แห่ง ได้นำผลงานด้านการวิจัยของอาจารย์มา
ประกอบการพิจารณาผลการปฏิบัติงานและการเลื่อนขั้นเงินเดือน โดยเฉพาะมหาวิทยาลัยราชภัฏสุ
ราษฎร์ธานี มีการประกาศจากฝ่ายบริหาร ในการให้ความสำคัญความชอบกับนักวิจัยที่สามารถขอทุนวิจัย

จากแหล่งทุนภายนอก และใช้ผลงานวิจัยพิจารณาประกอบการบรรจุแต่งตั้งบรรจุบุคคลเป็นพนักงานมหาวิทยาลัย ส่วนมหาวิทยาลัยอื่นๆ ดำเนินการเรื่องนี้ ในระดับใช้ผลงานด้านการวิจัยประกอบการพิจารณาการให้ความดีความชอบบุคลากร

ง) การให้ทุนวิจัยกับพนักงานมหาวิทยาลัยและบุคลากรฝ่ายสนับสนุน

เดิมมหาวิทยาลัยราชภัฏให้ทุนวิจัยกับอาจารย์ที่เป็นข้าราชการเท่านั้น แต่ขณะนี้มหาวิทยาลัยราชภัฏต่างๆ ได้ปรับระเบียบ แนวปฏิบัติใหม่ โดยให้ทุนวิจัยกับพนักงานมหาวิทยาลัย และในบางแห่ง เช่น มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ สนับสนุนให้หน่วยงานสนับสนุนทุกหน่วยทำวิจัยเพื่อพัฒนางานตนเอง

จ) การให้รางวัลนักวิจัย

มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี มีมาตรการให้รางวัลต่อนักวิจัยที่ชัดเจน กล่าวคือ มีข้อบังคับเกี่ยวกับการให้รางวัลนักวิจัย และให้เงินรางวัลนักวิจัย ๑๐% ของทุนวิจัย

ฉ) การประกาศยกย่องนักวิจัย

มหาวิทยาลัยราชภัฏ ทุกแห่งมีการประกาศยกย่อง เชิดชูนักวิจัย โดยเฉพาะมหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี ที่ดำเนินการจริงจัง วิธีการที่ใช้ เช่น เผยแพร่ข่าวสารความสำเร็จให้ประชาคมมหาวิทยาลัยรับทราบ จัดแสดงผลงานนักวิจัยที่ได้รับรางวัล

ช) การสนับสนุนนักวิจัยให้ไปเผยแพร่ผลงานวิจัยทั้งในประเทศและต่างประเทศ

มหาวิทยาลัยราชภัฏ ทุกแห่ง สนับสนุนนักวิจัยให้ไปเผยแพร่ผลงานวิจัยทั้งในประเทศและต่างประเทศ โดยสนับสนุนงบประมาณการเดินทางไปเผยแพร่ผลงานวิจัยในประเทศให้ทั้งหมด แต่การเผยแพร่ในต่างประเทศ บางมหาวิทยาลัย สนับสนุนจำนวนครึ่งหนึ่ง และบางมหาวิทยาลัย เช่น มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์ สนับสนุนให้ทั้งหมด

ซ) การสนับสนุนฐานข้อมูลเพื่อการสืบค้น

มหาวิทยาลัยราชภัฏทุกแห่ง เป็นสมาชิกระบบฐานข้อมูลเพื่อสืบค้นในการวิจัย โดยทั่วไป แต่ มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง และมหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี ได้พัฒนาระบบฐานข้อมูลนักวิจัยเข้ามาเสริม

ญ) การสนับสนุนด้านอื่นๆ

มหาวิทยาลัยราชภัฏต่างๆ มีการสนับสนุนยานพาหนะในการลงพื้นที่ และการจัดหาเครื่องมือสนับสนุนการวิจัย เช่น คอมพิวเตอร์ การอำนวยความสะดวกอาจารย์ในการใช้เครื่องมือ ห้องปฏิบัติการเพื่อทำวิจัย

๖) ภาพรวมระบบสนับสนุนการวิจัยของมหาวิทยาลัยราชภัฏ

จากข้อมูลข้างต้น เห็นได้ว่า มหาวิทยาลัยราชภัฏทั้ง ๑๐ แห่ง ได้เริ่มต้นวางระบบสนับสนุนการวิจัยแล้ว โดยมีสภาพปัจจุบันสรุปได้ดังนี้

ก) ส่วนที่มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนใหญ่ได้ปรับปรุงจนมีผลสนับสนุนการวิจัย

❖ การสนับสนุนงบประมาณการวิจัย มหาวิทยาลัยราชภัฏทุกแห่งมีการจัดการงบประมาณแผ่นดินมาสนับสนุนงานวิจัยที่ผ่านความเห็นชอบจากสำนักงานคณะกรรมการการวิจัยแห่งชาติอย่างเพียงพอ และจัดสรรงบประมาณเงินรายได้ สนับสนุนนักวิจัยที่พร้อมเข้ามาทำวิจัย รวมทั้งยังมีทุนวิจัยจากหน่วยงานภายนอก เข้ามาสนับสนุนมากขึ้น ทำให้งบประมาณการวิจัยมิใช่ปัญหาอุปสรรคสำคัญของการพัฒนางานวิจัยเช่นในอดีต

❖ ระบบการเบิกจ่ายทุนวิจัย ทุกมหาวิทยาลัยไปปรับปรุง แก้ไขระเบียบที่เกี่ยวข้อง ทำให้นักวิจัยมีความคล่องตัวขึ้นในการเบิกจ่ายทุนวิจัยมากกว่าช่วงที่ผ่านมา บางมหาวิทยาลัย เช่น มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์ มีระบบคล้ายคลึงกับ สกว.

❖ การประกาศยกย่องนักวิจัย ดำเนินการแล้วในรูปแบบต่างๆ ในทุกมหาวิทยาลัย. เช่น การจัดทำป้าย นิทรรศการประชาสัมพันธ์ผลงาน การนำเสนอผลงานในวารสารประชาสัมพันธ์ การกล่าวยกย่องนักวิจัย โดยผู้บริหารในที่ประชุมต่างๆ

❖ การสนับสนุนนักวิจัยให้เดินทางไปเผยแพร่ผลงานวิจัย ในประเทศ และทุกมหาวิทยาลัยมีนโยบายสนับสนุน การไปเผยแพร่ผลงานวิจัยต่างประเทศ ตามกำลังงบประมาณของแต่ละมหาวิทยาลัย

❖ การสนับสนุนยานพาหนะในการลงพื้นที่ และการจัดหาเครื่องมือสนับสนุนการวิจัย เช่น คอมพิวเตอร์ การอำนวยความสะดวกอาจารย์ในการใช้เครื่องมือ ห้องปฏิบัติการเพื่อทำวิจัย

ข) ส่วนที่กำลังปรับปรุงและส่งผลสนับสนุนการพัฒนางานวิจัยไม่ชัดเจน ที่สำคัญ ได้แก่

❖ การจัดทำและผลักดันแผนยุทธศาสตร์การวิจัย ทุกมหาวิทยาลัยมีการจัดทำแผนยุทธศาสตร์การวิจัย แต่ส่วนใหญ่เป็นยุทธศาสตร์การดำเนินการ ยุทธศาสตร์การวิจัยเชิงเนื้อหา ทิศทาง มีประเด็นคล้ายคลึงกับประเด็นยุทธศาสตร์การวิจัยระดับประเทศ และยุทธศาสตร์ของจังหวัด ไม่มีความเฉพาะเจาะจง ยึดโยงกับพื้นที่ และศักยภาพ ทิศทางการพัฒนามหาวิทยาลัยไม่ชัดเจน และไม่ลำดับความสำคัญ นอกจากนี้ ยังไม่มีมาตรการชัดเจนในการผลักดันการวิจัยให้เป็นไปตามแผนยุทธศาสตร์ และคณาจารย์ยังไม่เห็นความสำคัญ เข้าร่วมผลักดันยุทธศาสตร์การวิจัยของมหาวิทยาลัยเท่าที่ควร เพราะจากการศึกษาโจทย์หัวข้อวิจัยของนักวิจัยมหาวิทยาลัยราชภัฏ ทั้ง ๑๐ แห่ง ในปี ๒๕๕๒ พบว่า ประเด็นการวิจัยกระจุกกระจาย ส่วนใหญ่ยึดโยงกับยุทธศาสตร์น้อย ซึ่งสะท้อนว่ามหาวิทยาลัยราชภัฏยังจำเป็นต้องพัฒนาคุณภาพกระบวนการจัดทำแผนยุทธศาสตร์การวิจัยต่อไป

❖ การปรับระบบการบริหารงานบุคคลให้เอื้อต่อการพัฒนางานวิจัย เช่น การกำหนดภาระงานวิจัย และการลดภาระงานสอน และการประเมินผลการปฏิบัติงาน ปัจจุบันทุกมหาวิทยาลัย อยู่ในกระบวนการผลักดัน หาช้อสรุป ยอมรับร่วมกันในเรื่องเหล่านี้ แต่ส่วนใหญ่ยังไม่ีผล

ชัดเจนนัก นอกจากมหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์ สุราษฎร์ธานี และศรีสะเกษ เนื่องจากเป็นเรื่องที่มีผลกระทบสำคัญต่อผลประโยชน์ของคณาจารย์ จึงจำเป็นต้องมีกระบวนการศึกษา สร้างความเข้าใจ และข้อตกลงร่วมกันต่อไป

๑.๓.๒ ระบบประกันคุณภาพงานวิจัย

๑) การพัฒนาโจทย์และข้อเสนอโครงการวิจัย

กระบวนการพัฒนาโจทย์วิจัยและข้อเสนอโครงการวิจัยของมหาวิทยาลัยราชภัฏทุกแห่ง ที่ศึกษา ได้ปรับเปลี่ยนไปจากเดิมก่อนปี ๒๕๔๕ ซึ่งนักวิจัยพัฒนาโจทย์วิจัยขึ้นเองตามศาสตร์และความสนใจ

ในปี ๒๕๕๑ มหาวิทยาลัยราชภัฏที่ศึกษาทุกแห่ง มีกระบวนการพัฒนาโจทย์วิจัยจากพื้นที่ ตั้งแต่ระดับชุมชน จนถึงจังหวัด แต่ส่วนใหญ่เป็นการพัฒนาโจทย์วิจัยจากพื้นที่ในระดับตำบล ชุมชน สำหรับระดับกลุ่มจังหวัด มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี ได้ดำเนินการในกลุ่มจังหวัดภาคใต้ ตอนบน

สถาบันวิจัยมีบทบาทในการจัดกระบวนการพัฒนาโจทย์วิจัย โดยเชิญบุคคล หน่วยงาน กลุ่ม องค์กรที่เกี่ยวข้องในพื้นที่เข้าร่วมเวที นักวิจัย กระบวนการโดยทั่วไป ประกอบด้วย

- การศึกษาข้อมูล สถานการณ์ของพื้นที่ด้วยการประสาน สัมภาษณ์ จัดกลุ่ม สทนากับผู้นำ ครู ศิษย์เก่า คนในพื้นที่ และการรวบรวมข้อมูลจากหน่วยงานในพื้นที่ ก่อนการเลือก พื้นที่วิจัย รวมทั้งให้นักศึกษาลงเก็บข้อมูลในพื้นที่
- การจัดเวทีผู้เกี่ยวข้องวิเคราะห์สถานการณ์ แสดงความคิดเห็น ความต้องการของ ชุมชน โดยบางครั้งมีการเชิญผู้เชี่ยวชาญมาสนับสนุนการจัดเวที
- ประมวลข้อมูล สถานการณ์พื้นที่ วิเคราะห์นโยบาย ยุทธศาสตร์ของชาติ จังหวัด แล้วสังเคราะห์เป็นโจทย์วิจัย
- ตรวจสอบ ให้ข้อเสนอแนะโดยผู้เชี่ยวชาญ

คุณภาพของกระบวนการพัฒนาโจทย์วิจัยข้างต้นของมหาวิทยาลัยต่างๆ แม้มีความแตกต่างกัน แต่โดยภาพรวม ผลของการพัฒนาโจทย์วิจัย ซึ่งเป็นภาพสะท้อนคุณภาพของ กระบวนการพัฒนาโจทย์วิจัย มีดังนี้

ก) กระบวนการพัฒนาโจทย์วิจัย ได้ทำให้เกิดชุดโครงการวิจัยจำนวนหนึ่งขึ้นใน มหาวิทยาลัยราชภัฏทุกแห่งที่ศึกษา อาทิ ชุดโครงการพัฒนาอาชีพทางเลือกปลະการจัดการทรัพยากร ชายฝั่ง จังหวัดสุราษฎร์ธานี เป็นต้น

ข) นักวิจัยส่วนใหญ่ไม่กำหนดโจทย์วิจัยตามกรอบที่ได้จากกระบวนการพัฒนา ตัวอย่างเช่น มหาวิทยาลัยราชภัฏราชชนครินทร์ได้จัดกระบวนการพัฒนาโจทย์วิจัยเพื่อพัฒนาวิสาหกิจชุมชนด้านอาหารในจังหวัดฉะเชิงเทรา แต่โครงการวิจัยที่นักวิจัยเสนอมาส่วนใหญ่เป็นประเด็นวิจัยตามศาสตร์ของนักวิจัย และอยู่นอกกรอบการวิจัย มีน้อยกว่าร้อยละ ๒๐ ที่อยู่ในกรอบการวิจัย และจากการพิจารณาหัวข้อวิจัยของมหาวิทยาลัยราชภัฏที่ศึกษา อีก ๖ แห่ง ก็พบปรากฏการณ์นี้

ค) ด้านการพัฒนาข้อเสนอโครงการวิจัย มหาวิทยาลัยราชภัฏให้ความสำคัญมากกับการพัฒนาข้อเสนอโครงการวิจัย และเน้นการพัฒนานักวิจัยในประเด็นนี้มากที่สุด โดยมีการจัดประชุมเพื่อเสนอแนะปรับปรุงข้อเสนอโครงการวิจัย และเชิญผู้ทรงคุณวุฒิภายนอกมาเสนอแนะการปรับปรุง ในแทบทุกมหาวิทยาลัย

๒) การประเมินคุณภาพข้อเสนอโครงการวิจัย

การประเมินคุณภาพข้อเสนอโครงการวิจัยของมหาวิทยาลัยราชภัฏ ๑๐ แห่ง ที่ศึกษา มีสภาพโดยรวม คือ

- มีระบบ หลักเกณฑ์ วิธีการประเมินคุณภาพข้อเสนอโครงการที่ชัดเจน
- ใช้ผู้เชี่ยวชาญ / ผู้ประเมินตามกลุ่มศาสตร์ภายในคณะ และเชิญผู้เชี่ยวชาญภายนอกจากเครือข่ายอุดมศึกษาในภูมิภาคมาสนับสนุน
- มีการพิจารณาผลการประเมินภาพรวมโดยคณะกรรมการ ที่มีรองอธิการบดี/อธิการบดีเป็นประธาน
- ด้านการใช้ผลการประเมินเพื่อพัฒนานักวิจัยและงานวิจัย บางมหาวิทยาลัย เช่น อุตรดิตถ์ มีการสื่อสารให้นักวิจัยทราบผลการประเมิน และข้อเสนอแนะของผู้ประเมิน แต่บางมหาวิทยาลัยใช้วิธีแจ้งผลการประเมินด้วยเอกสาร

ปัญหา ข้อจำกัดสำคัญในการประเมินคุณภาพข้อเสนอโครงการวิจัยของมหาวิทยาลัยราชภัฏ

- มีข้อจำกัดในการจัดหาผู้เชี่ยวชาญ ที่ตรงกับประเด็นวิจัย และมีคุณสมบัติที่เอื้อต่อการพัฒนานักวิจัย
- นักวิจัยไม่ยอมรับผลการประเมิน
- การกลั่นกรองคุณภาพข้อเสนอโครงการทำได้ระดับหนึ่ง โดยเฉพาะการกลั่นกรองในเรื่องโจทย์วิจัย ดังปรากฏการณ์จากโครงการ ABC/PUS-MAG เนื่องจากมหาวิทยาลัยมีนโยบายเร่งเพิ่มจำนวนงานวิจัยและให้โอกาสนักวิจัยที่สนใจ

๓) การติดตามงานวิจัย

ในช่วงที่ผ่านมา การติดตามงานวิจัยดำเนินในระดับมหาวิทยาลัย โดย สถาบันวิจัยใช้วิธีการจัดเวทีนำเสนอรายงานความก้าวหน้าของโครงการวิจัย และเชิญผู้บริหาร และผู้ทรงคุณวุฒิในพื้นที่มาร่วมเสนอแนะ แต่ในปัจจุบัน กระบวนการติดตามงานวิจัยเกิดขึ้นหลายระดับ และการติดตามใกล้ชิดขึ้น คือ

ก) มีกระบวนการติดตามงานวิจัยภายในชุดโครงการ โดยหัวหน้าชุดโครงการวิจัย เนื่องจากมีงานวิจัยที่เป็นชุดโครงการวิจัยจำนวนมากขึ้น

ข) มีการติดตามงานวิจัย โดยผู้จัดการงานวิจัยของพื้นที่ ของโครงการวิจัย ABC/PUS-MAG ในเป็นชุดโครงการวิจัยสหวิทยาการเพื่อพัฒนาพื้นที่ร่วมกับการเรียนการสอน ที่เป็นการร่วมทุนระหว่างมหาวิทยาลัยราชภัฏกับ สกว.

ค) มีการติดตามงานวิจัยโดยคณะ ซึ่งเป็นผลจากการที่คณะต้องถูกประเมินงานวิจัย ประกอบกับมีการกระจายอำนาจ ให้บทบาทคณะในการจัดการงานวิจัยมากขึ้น ปัจจุบัน คณะจึงเริ่มมีบทบาทนี้

๔) การพัฒนานักวิจัย

มหาวิทยาลัยราชภัฏทุกแห่ง ให้ความสำคัญกับการพัฒนานักวิจัย และปัจจุบันแนวทางวิธีการพัฒนานักวิจัยได้เปลี่ยนไปจากในอดีต ซึ่งเน้นการอบรมให้ความรู้ในเรื่องวิทยาการวิจัย มาเป็นการพัฒนานักวิจัย โดยการสร้างการเรียนรู้ให้นักวิจัยในกระบวนการปฏิบัติการวิจัยแต่ละขั้นตอน ตั้งแต่การพัฒนาโจทย์วิจัย การพัฒนาข้อเสนอโครงการวิจัย การติดตามงานวิจัยไปจนถึงการเผยแพร่การวิจัย การเขียนรายงานการวิจัย และใช้ผู้ทรงคุณวุฒิเป็นกลไกสำคัญในการพัฒนานักวิจัย โดยเน้นหนักในขั้นตอนการพัฒนาข้อเสนอโครงการวิจัย

รูปแบบสำคัญในการพัฒนานักวิจัยที่ปรากฏ คือ

ก) การจัดอบรมปฏิบัติการ เพื่อเสริมความรู้ ฝึกทักษะนักวิจัย โดยเฉพาะนักวิจัยใหม่ ซึ่งส่วนใหญ่ เป็นเรื่อง การจัดทำข้อเสนอโครงการวิจัย แต่ในช่วงหลังนี้ มหาวิทยาลัยต่างๆ หันมาสนใจการจัดอบรมเรื่อง การเขียนรายงานการวิจัยมากขึ้น.

ข) การเชิญวิทยากรมาบรรยาย เป็นกิจกรรมที่จัดทำเป็นประจำ ทั้งวิทยากรที่เป็นผู้เชี่ยวชาญ และผู้ที่เป็นทั้งผู้เชี่ยวชาญ และผู้ประสานงานแหล่งทุน

ค) การจัดกิจกรรมในกระบวนการจัดการคุณภาพงานวิจัยขั้นตอนต่างๆ ให้เป็นเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ โดยเชิญผู้เชี่ยวชาญ นักวิจัยที่มีประสบการณ์มาให้ข้อเสนอแนะ เช่น เวทีการพัฒนาโจทย์และข้อเสนอโครงการวิจัย เวทีการรายงานความก้าวหน้างานวิจัย และเผยแพร่งานวิจัย เป็นต้น

ง) การจัดระบบพี่เลี้ยงนักวิจัยใหม่ โดยให้นักวิจัยที่มีประสบการณ์ เป็นพี่เลี้ยงในแต่ละโครงการ เช่น ทีมมหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา

จ) การจัดทำชุดโครงการวิจัย ให้เป็นเวทีการทำงานร่วมกัน เพื่อให้ให้นักวิจัยที่มีประสบการณ์ เป็นพี่เลี้ยงนักวิจัยใหม่ ในฐานะนักวิจัยโครงการย่อยในชุดโครงการ เช่นที่ มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง และศรีสะเกษ

ฉ) การจัดตั้งคลินิกวิจัย เพื่อให้คำปรึกษานักวิจัย โดยเฉพาะเรื่อง สถิติวิจัย เช่นที่ มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ

ช) การจัดสรรทุนสนับสนุนนักวิจัยใหม่เป็นการเฉพาะ ซึ่งดำเนินการในทุกมหาวิทยาลัย เพื่อสร้างและเพิ่มจำนวนนักวิจัย

ซ) การจัดสรรทุนวิจัยร่วมกับการเรียนการสอนในระดับปริญญาตรีและปริญญาโท เป็นรูปแบบหนึ่งของการสร้างนักวิจัย และการปฏิรูปการศึกษา

๕) การเผยแพร่ ผลักดันงานวิจัยสู่การใช้ประโยชน์

รูปแบบการเผยแพร่งานวิจัยของมหาวิทยาลัยราชภัฏ โดยทั่วไป คือ

ก) มหาวิทยาลัยราชภัฏ ทุกแห่ง มีการจัดประชุมวิชาการประจำปี เพื่อเผยแพร่งานวิจัย ซึ่งส่วนหนึ่งเป็นการดำเนินการตามกรอบตัวชี้วัดการประเมินคุณภาพอุดมศึกษา ของ กพร. บางมหาวิทยาลัย ก็ได้ร่วมมือกับหน่วยงานอื่น จัดการประชุมวิชาการ เช่น สกว. กับมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี สุราษฎร์ธานี และนครราชสีมา เป็นต้น

ข) การจัดทำวารสารวิชาการ หรือวารสารการวิจัย เป็นอีกรูปแบบหนึ่งของการเผยแพร่งานวิจัย โดยปัจจุบัน ทุกมหาวิทยาลัยมีการจัดทำวารสารนี้ แต่ยังไม่ฉบับใดได้รับการรับรองมาตรฐานอย่างเป็นทางการ จาก สกอ. สมศ.

ค) การสนับสนุนนักวิจัยให้ไปนำเสนอผลงานวิจัยในเวทีต่างๆ ในระดับภูมิภาค ระดับประเทศ รวมทั้งระดับนานาชาติ

ง) การจัดส่งบทความวิจัยไปเผยแพร่ในวารสารวิชาการที่มีมาตรฐานต่างๆ

จ) การจัดทำเว็บไซต์เผยแพร่ผลงานวิจัย ซึ่งบางมหาวิทยาลัย เช่น มหาวิทยาลัยราชภัฏราชชนครินทร์ จัดทำเว็บไซต์ในระดับโครงการวิจัยที่มีความสำคัญด้วย

สำหรับการด้านการผลักดันงานวิจัยสู่การใช้ประโยชน์ ใช้รูปแบบการดำเนินการ เช่น

ก) การนำความรู้จากการวิจัย มาใช้อบรมให้ความรู้กลุ่มอาชีพที่เกี่ยวข้อง ดำเนินการที่มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี

ข) การดำเนินโครงการศูนย์บ่มเพาะผู้ประกอบการใหม่ ซึ่งนำผลงานวิจัย ที่เป็นนวัตกรรมต่างๆ มาพัฒนาเป็นสินค้าและบริการ และพัฒนาเป็นกิจการของผู้ประกอบการรายใหม่ ซึ่งดำเนินการในมหาวิทยาลัยราชภัฏ ๒๒ แห่ง

ค) ใช้รูปแบบการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม เพื่อให้ผู้ใช้ประโยชน์จากงานวิจัย เข้าร่วมเรียนรู้กระบวนการพัฒนา แก้ปัญหาตนเองในกระบวนการวิจัย

๖) การบูรณาการการวิจัยกับการเรียนการสอน

มหาวิทยาลัยราชภัฏทั้ง ๑๐ แห่ง มีการดำเนินการวิจัยร่วมกับการเรียนการสอนมาก่อน แต่มีจำนวนไม่มากนัก และเป็นการดำเนินการของนักวิจัยบางคน งานวิจัยร่วมกับการเรียนการสอน ได้ขยายตัวเมื่อหน่วยจัดการงานวิจัยของเครือข่ายมหาวิทยาลัยราชภัฏ ผลักดันเรื่องนี้ และสนับสนุนทุนวิจัยมหาวิทยาลัยราชภัฏกลุ่มภาคกลาง โดยเฉพาะ มหาวิทยาลัยราชภัฏราชนครินทร์ให้ดำเนินการวิจัยเพื่อพัฒนาระบบการวิจัยร่วมกับการเรียนการสอน ในปี ๒๕๔๘ ต่อมาการดำเนินการเรื่องนี้ มีความเป็นระบบมากขึ้น เมื่อ สกว. ให้ทุน และเข้ามาร่วมมือ ร่วมทุนกับมหาวิทยาลัยราชภัฏ เพื่อสนับสนุนการวิจัยร่วมกับการเรียนการสอนในโครงการต่างๆ ทำให้นักศึกษาหลายโปรแกรมวิชา ได้ทำวิจัยในกระบวนการฝึกประสบการณ์วิชาชีพ และในรายวิชาต่างๆ เช่น

โครงการวิจัยร่วมกับการเรียนการสอน	โปรแกรมวิชา/รายวิชาของนักศึกษาที่เข้าร่วมวิจัย
IRPUS	โปรแกรมวิชาด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี
EnPUS	โปรแกรมวิชาด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี
Window2	โปรแกรมวิชาด้านการศึกษา การท่องเที่ยว และด้านอาหาร
ABC/PUS-MAG	โปรแกรมวิชาด้านการศึกษา การท่องเที่ยว อาหาร พัฒนาชุมชน สังคมศาสตร์การพัฒนา ด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ฯลฯ

รายวิชาที่มีการจัดการเรียนการสอนรวมกับการวิจัย มีหลายรายวิชา ตัวอย่างเช่น วิชาวิจัยทางการศึกษา วิชาการตลาด วิชาการบริหารความเครียด การพัฒนาหลักสูตรและเกณฑ์การสอน การวิจัยเพื่อพัฒนาการบริหาร เทคโนโลยีการศึกษา พฤติกรรมมนุษย์กับการพัฒนาตน การสอนเพื่อพัฒนาการคิด แผนแบบการทดลอง สถิติและการวิจัย รายวิชาความคิดสร้างสรรค์ทางภาษาไทย การเขียนสารคดี การสร้างวรรณกรรมสำหรับเด็กและเยาวชน รายวิชาธุรกิจการเงิน การค้นคว้าอิสระ ฯลฯ

สำหรับด้านจำนวนอาจารย์ที่ทำวิจัยร่วมกับการเรียนการสอน พบข้อมูลของมหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์ ในคณะครุศาสตร์ ว่ามีจำนวน ๑๐ คน คิดเป็นประมาณร้อยละ ๓๐ ของจำนวนอาจารย์ในคณะนี้

ผลการดำเนินการวิจัยร่วมกับการเรียนการสอน จากการสัมภาษณ์อาจารย์ผู้ดำเนินการ พบว่าอาจารย์ทุกคนพึงพอใจ คิดว่านักศึกษาได้พัฒนาการเรียนรู้ วิธีคิด วิธีการทำงาน และความรับผิดชอบมากขึ้น และผลการเรียนของนักศึกษาส่วนใหญ่ก็ดีขึ้น ในด้านความเห็นของนักศึกษา ก็ได้พบข้อมูลที่สอดคล้องกัน คือ นักศึกษาพึงพอใจ และระบุว่า ได้เรียนรู้เรื่องต่างๆ เช่น ทักษะการสัมภาษณ์ การจดบันทึก มีความเข้าใจเนื้อหาวิชาที่เรียนมากขึ้น รู้วิธีการทำงานที่เป็นระบบ นักศึกษาบางคนนำกระบวนการวิจัยไปใช้ในการทำงานกับหน่วยงานที่ตนเองเข้าไปฝึกประสบการณ์ ในภาคเรียน

สุดท้าย ฯลฯ นอกจากนี้ จากการสังเกตในเวทีนำเสนอรายงานความก้าวหน้าของโครงการวิจัยร่วมกับการเรียนการสอนต่างๆ หลายครั้ง พบว่า นักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏที่เข้ากระบวนการวิจัยและนำเสนอรายงานในเวที เข้าใจกระบวนการวิจัย เข้าใจประเด็นที่ตนเองศึกษาและข้อค้นพบ และมีท่าทีความภูมิใจ ความเชื่อมั่น แตกต่างจากนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏส่วนใหญ่

๗) ภาพรวมของการพัฒนาระบบประกันคุณภาพการวิจัย

มหาวิทยาลัยราชภัฏทุกแห่งที่ศึกษามีกระบวนการจัดการคุณภาพการวิจัย แต่บางเรื่องจำเป็นต้องปรับปรุงคุณภาพของกระบวนการ ขณะที่บางเรื่องยังมีการดำเนินการน้อย ยังสมควรเร่งพัฒนาให้เกิดขึ้น กล่าวคือ

๑) ส่วนที่ดำเนินการในทุกมหาวิทยาลัยราชภัฏแล้ว ได้แก่ การจัดกระบวนการพัฒนาวิทยวิจัย ข้อเสนอโครงการวิจัย การติดตามงานวิจัย และการเผยแพร่งานวิจัย อย่างไรก็ตาม แม้ทุกมหาวิทยาลัยมีกระบวนการพัฒนาวิทยวิจัยและข้อเสนอโครงการวิจัย แต่จากการประเมินผลผลิตของกระบวนการ คือข้อเสนอโครงการวิจัย พบว่า ผู้ทรงคุณวุฒิส่วนใหญ่ มีความเห็นว่าจำเป็นต้องเร่งปรับปรุงเรื่องนี้อย่างจริงจัง เร่งด่วน

๒) ส่วนที่ดำเนินการน้อยหรือดำเนินการบางส่วน และยังต้องพัฒนาต่อไป คือ การประเมินคุณภาพงานวิจัย ทั้งในระดับงานวิจัยแต่ละเรื่อง และงานวิจัยในภาพรวมของมหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัยส่วนใหญ่ยังไม่ได้ดำเนินการจริงจัง ขาดการสังเคราะห์สถานการณ์ภาพการวิจัยของมหาวิทยาลัยในเชิงคุณภาพ ทั้งนี้ ยกเว้นมหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี ที่มีกระบวนการประเมินงานวิจัยแต่ละเรื่อง และการสังเคราะห์เนื้อหา องค์ความรู้จากการวิจัยของมหาวิทยาลัย

๑.๓.๓ กลไกการจัดการงานวิจัย

สถาบันวิจัยและพัฒนาของมหาวิทยาลัยราชภัฏทุกแห่งในปัจจุบัน มีบทบาทเป็นหน่วยจัดการงานวิจัย โดยทุกสถาบันมีบทบาท ทำหน้าที่สำคัญ ต่อไปนี้

๑) พัฒนาระบบสนับสนุนการวิจัย โดยประสาน ดำเนินการปรับปรุงระบบ จัดทำระเบียบ ข้อบังคับ และประกาศต่างๆ ที่เกี่ยวข้องเพื่อให้เอื้อต่อการวิจัย รวมทั้งวางมาตรการสร้างแรงจูงใจ จัดระบบเพื่ออำนวยความสะดวกให้นักวิจัย

๒) จัดระบบและกระบวนการจัดการคุณภาพการวิจัย ที่สำคัญ คือ

ก) การพัฒนาวิทยวิจัย สถาบันวิจัยต่างๆ เพื่อสร้างชุดโครงการวิจัยเสนอขอจัดตั้งงบประมาณ

ข) ส่งเสริมการพัฒนาข้อเสนอโครงการวิจัยของนักวิจัย

ค) จัดระบบ กระบวนการประเมินคุณภาพข้อเสนอโครงการวิจัย

- ง) ติดตามงานวิจัย จัดเวทีรายงานความก้าวหน้า
- จ) พัฒนานักวิจัยรูปแบบต่างๆ
- ฉ) จัดเวทีเผยแพร่ผลงานวิจัย สนับสนุนนักวิจัยให้เผยแพร่ผลงาน
- ช) จัดกิจกรรมยกย่อง เชิดชูนักวิจัย
- ซ) พัฒนาระบบฐานข้อมูลด้านการวิจัย
- ฌ) สื่อสารข้อมูลแหล่งทุน ชักชวนบุคลากรให้ทำวิจัย เป็นบทบาทหลักของสถาบันวิจัย เพราะมหาวิทยาลัยราชภัฏกำลังเผชิญปัญหาขาดแคลนนักวิจัย
- ๔) ประสาน จัดการงานวิจัยโครงการใหญ่ ที่มีความสำคัญ ทั้งที่ใช้เงินทุนภายในและแหล่งทุนภายนอก
- ๕) สถาบันวิจัยในมหาวิทยาลัยอย่างน้อย ๕ แห่ง ทำหน้าที่เป็นพี่เลี้ยง สนับสนุนหน่วยจัดการงานวิจัยของหน่วยงานภายในมหาวิทยาลัย

โดยภาพรวม สถาบันวิจัยได้ปรับเปลี่ยนบทบาท รูปแบบ วิธีการและวัฒนธรรมในการทำงาน มาเป็นหน่วยจัดการงานวิจัย ข้อมูลจากเวทีสรุปบทเรียนการจัดการงานวิจัยของมหาวิทยาลัยราชภัฏ สะท้อนให้เห็นความเข้มแข็ง และจุดเด่น ในการดำเนินการของสถาบันวิจัย ดังนี้

ก) การสร้างและพัฒนานักวิจัย

ทุกมหาวิทยาลัย มีเป้าหมายเร่งด่วนในการเพิ่มจำนวนงานวิจัยและนักวิจัย สถาบันวิจัยทุกแห่ง จึงให้ความสำคัญกับการสร้างและพัฒนานักวิจัย และผลการดำเนินงานได้ทำให้นักวิจัยของมหาวิทยาลัยมีจำนวนเพิ่มขึ้นอย่างชัดเจนทุกแห่ง รูปแบบการดำเนินงานที่สำคัญ คือ

- การสื่อสาร ให้ข้อมูล สนับสนุน ช่วยเหลือนักวิจัยทั้งในระดับกลุ่ม หน่วยงานและเป็นรายบุคคล ด้วยวิธีการต่างๆ และด้วยท่าทีของการเป็นผู้ให้บริการ จนคณาจารย์นักวิจัยส่วนใหญ่มีทัศนคติที่ดีต่อบุคลากรสถาบันวิจัย เกิดเป็นความสัมพันธ์ที่ดี ทำให้สถาบันวิจัยมีโอกาสชักชวนคณาจารย์เหล่านี้เข้าร่วมกิจกรรม เวทีวิจัยต่างๆ จนสนใจเข้ามาทำวิจัย
- การจัดกิจกรรมการพัฒนานักวิจัยหลากหลายรูปแบบ และการจัดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในกระบวนการจัดการงานวิจัยขั้นตอนต่างๆ

ข) การจัดหางบประมาณการวิจัย

ปัจจุบันสถาบันวิจัยมีบทบาทชัดเจนในการแสวงหาทุนวิจัย ทั้งในด้านการจัดตั้งงบประมาณการวิจัย และการแสวงหาทุนวิจัยจากหน่วยงานภายนอก บางแห่งได้พัฒนาจัดทำโครงการวิจัยใหญ่ของหน่วยงานภายนอก เพื่อเป็นเวทีให้คณาจารย์เข้ามาทำวิจัย โดยสถาบันวิจัยดูแลจัดการโครงการเหล่านี้ เช่น มหาวิทยาลัยราชภัฏวชิรวิทยาดอนเมือง มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์ ฯลฯ

ตอนที่ ๒ การเปลี่ยนแปลงด้านงานวิจัยและนักวิจัยของมหาวิทยาลัยราชภัฏ

๒.๑ การเปลี่ยนแปลงเชิงปริมาณของงานวิจัยและนักวิจัย

จากการศึกษา พบข้อมูลที่ชี้ชัดว่า กระบวนการพัฒนางานวิจัยมีผลให้มหาวิทยาลัยราชภัฏมีปริมาณงานวิจัยและนักวิจัยเพิ่มขึ้น พิจารณาได้จากข้อมูลการเปลี่ยนแปลงของทุนวิจัย งบประมาณการวิจัย จำนวนงานวิจัย และนักวิจัย ดังนี้

๒.๑.๑ การเปลี่ยนแปลงด้านงบประมาณและทุนวิจัย

๑) สถานการณ์ด้านงบประมาณและทุนวิจัยในช่วงปี ๒๕๓๙ –ปี ๒๕๔๕

ในช่วงปี ๒๕๓๙ –ปี ๒๕๔๕ สถาบันราชภัฏซึ่งขณะนั้นมีจำนวน ๓๖ แห่ง มีงานวิจัยที่ใช้งบประมาณแผ่นดิน รวมกัน ๓๕๓ เรื่อง และมีงบประมาณการวิจัยทั้งในส่วนที่เป็นเงินทุนวิจัยและงบประมาณเพื่อจัดการงานวิจัย ซึ่งส่วนใหญ่ใช้ในการอบรม พัฒนานักวิจัย เป็นจำนวนรวม ๑๕๒,๗๙๐,๖๐๐ บาท โดยแต่ละปี มีงบประมาณวิจัยประมาณ ๔-๑๖ ล้านบาท ยกเว้นในปี ๒๕๔๓-๒๕๔๔ ซึ่งรัฐบาลได้จัดสรรทุนวิจัยก้อนใหญ่ ตามโครงการพัฒนาการเรียนการสอนวิทยาศาสตร์และวิทยาศาสตร์ประยุกต์ในสถาบันราชภัฏ เมื่อเปรียบเทียบกับวงเงินงบประมาณรวม งบประมาณการวิจัยตลอดช่วง ๗ ปี เฉลี่ยคิดเป็นร้อยละ ๐.๔๗ ดังข้อมูลต่อไปนี้

ตารางที่ ๔ จำนวนงานวิจัย ทุนวิจัย และงบประมาณการจัดการงานวิจัย ของสถาบันราชภัฏทุกแห่ง จากเงินงบประมาณแผ่นดิน ในช่วงปี ๒๕๓๙-๒๕๔๕ จำแนกรายปี

ปี	จำนวน ทุน	เงินทุนวิจัย	งบฯจัดการ งานวิจัย	รวม	ร้อยละของ งบประมาณรวม
๒๕๓๙	๒๖	๒,๔๒๓,๕๐๐	๒,๒๘๗,๐๐๐	๔,๗๑๐,๕๐๐	๐.๑๓
๒๕๔๐	๓๑	๓,๗๔๓,๐๐๐	๒,๗๗๙,๖๐๐	๖,๕๒๒,๖๐๐	๐.๑๒
๒๕๔๑	๓๐	๔,๙๑๖,๐๐๐	๑,๒๕๒,๗๐๐	๕,๙๐๐,๕๐๐	๐.๑๓
๒๕๔๒	๔๗	๔,๙๑๖,๐๐๐	๙๘๔,๕๐๐	๕,๙๐๐,๕๐๐	๐.๑๑
๒๕๔๓	๙๓	๔๖,๔๑๖,๐๐๐	๒,๐๐๐,๐๐๐	๔๘,๔๑๖,๐๐๐	๑.๐๔
๒๕๔๔	๑๐๗	๖๓,๑๐๓,๘๐๐	๑,๗๕๖,๑๐๐	๖๔,๘๕๙,๙๐๐	๑.๔๑
๒๕๔๕	๑๙	๑๔,๘๓๔,๐๐๐	๑,๓๖๙,๗๐๐	๑๖,๒๐๓,๗๐๐	๐.๓๖
รวม	๓๕๓	๑๔๐,๓๖๑,๐๐๐	๑๒,๔๒๙,๖๐๐	๑๕๒,๗๙๐,๖๐๐	๐.๔๗

๒) สถานการณ์ด้านงบประมาณการวิจัย จำนวนงานวิจัยและนักวิจัย ช่วงปี ๒๕๔๗-๒๕๕๑

จากการศึกษาข้อมูลงบประมาณการวิจัย จำนวนงานวิจัยและนักวิจัย ช่วงปี ๒๕๔๗-๒๕๕๑ ของมหาวิทยาลัยราชภัฏ ๑๐ แห่ง พบว่ามีเพียง ๔ แห่ง ที่มีข้อมูลดังกล่าวตั้งแต่ปี ๒๕๔๖ และมหาวิทยาลัย ๒๕๔๕ พบว่า ทุกแห่งมีข้อมูลเรื่องจำนวนงานวิจัย งบประมาณการวิจัยและจำนวนนักวิจัย ที่สามารถนำมาศึกษาได้ เฉพาะในปี ๒๕๔๗-๒๕๕๑ ดังนั้นการเสนอภาพการเปลี่ยนแปลง จึงเน้นในช่วงปี ๒๕๔๗ -๒๕๕๑ ดังนี้

ตารางที่ ๕ จำนวนและอัตราการเพิ่มของจำนวนทุนวิจัย งบประมาณการวิจัยภาพรวม และจำนวนนักวิจัยของมหาวิทยาลัยราชภัฏ ๑๐ แห่ง ในช่วง ปี ๒๕๔๗-๒๕๕๑

ปี	งานวิจัย	เพิ่มขึ้น%	งบประมาณวิจัย	เพิ่มขึ้น%	นักวิจัย	เพิ่มขึ้น%
๒๕๔๗	๒๗๙		๓๖,๑๗๙,๐๗๔		๔๑๐	
๒๕๔๘	๓๕๒	๒๖.๑๖	๗๓,๐๗๕,๘๓๗	๑๐๑.๙๘	๔๗๕	๑๕.๘๕
๒๕๔๙	๔๖๙	๓๓.๒๔	๖๕,๗๗๒,๘๐๑	-๙.๙๙	๕๔๑	๑๓.๘๙
๒๕๕๐	๘๗๖	๘๖.๗๘	๑๕๕,๒๑๙,๔๘๘	๑๓๕.๙๙	๙๐๑	๖๖.๕๔
๒๕๕๑	๗๘๐	-๙.๘๒	๑๓๕,๙๙๑,๐๒๘	-๑๒.๓๙	๘๗๗	-๒.
รวม	๒,๗๕๖		๔๖๖,๒๓๘,๒๒๘			

ในช่วงปี ๒๕๔๗-๒๕๕๑ มหาวิทยาลัยราชภัฏ ที่ศึกษาทั้ง ๑๐ แห่ง มีงานวิจัยจำนวนรวมกัน ๒,๗๕๖ เรื่อง และใช้งบประมาณการวิจัยจากทุกแหล่งทุน รวมทั้งสิ้น ๔๖๖,๒๓๘,๒๒๘ บาท เมื่อพิจารณาเป็นรายปี พบว่า จำนวนนักวิจัยและงานวิจัยเพิ่มขึ้นทุกปี ยกเว้นในปี ๒๕๕๑ ส่วนงบประมาณการวิจัย เพิ่มขึ้น ในปี ๒๕๔๘ และ ปี ๒๕๕๐ แต่ลดลงในปี ๒๕๔๙ และปี ๒๕๕๑ เนื่องจาก ปี ๒๕๔๙ มีการยุบสภาผู้แทนราษฎร และรัฐบาลยุคนั้นไม่ผลักดันนโยบายการวิจัย ที่สำคัญคือ เป็นปีแรกที่มหาวิทยาลัยราชภัฏจัดตั้งงบประมาณการวิจัยเองในฐานนิติบุคคล ทำให้บางแห่งไม่พร้อมและไม่ได้จัดตั้งงบประมาณการวิจัย ส่วนในปี ๒๕๕๑ จากการสัมภาษณ์ผู้จัดการงานวิจัยของมหาวิทยาลัยทั้ง ๑๐ แห่งพบว่า เป็นผลมาจากการที่มหาวิทยาลัยเร่งผลักดันงานวิจัย สร้างนักวิจัยในปี ๒๕๕๐ จนมีนักวิจัย งานวิจัยและงบประมาณวิจัยเพิ่มขึ้นอย่างมาก แต่ก็ยังผลให้ในปี ๒๕๕๑ ผู้ทำวิจัยส่วนใหญ่มีโครงการวิจัยที่อยู่ระหว่างดำเนินการ จึงไม่ขอทุนวิจัยใหม่

อย่างไรก็ตาม เพื่อให้เห็นภาพการเปลี่ยนแปลงในช่วง ปี ๒๕๔๕ และ ปี ๒๕๔๖ ด้วย จึงขอเสนอข้อมูลอัตราการเพิ่มขึ้น หรือลดลงของจำนวนงานวิจัย งบประมาณการวิจัยของมหาวิทยาลัยราชภัฏ ๓ ชุด ชุดแรก เป็นข้อมูลช่วงปี ๒๕๔๕-๒๕๕๑ ของมหาวิทยาลัย ๔ แห่ง ชุดที่สอง เป็นข้อมูลในช่วงปี ๒๕๔๖-๒๕๕๑ ของมหาวิทยาลัย ๗ แห่ง และชุดที่สาม เป็นข้อมูล อัตราการเพิ่มในช่วงปี ๒๕๔๗-๒๕๕๑ ของมหาวิทยาลัยที่ศึกษาทั้งหมด ๑๐ แห่ง ดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ ๖ อัตราการเพิ่มของจำนวนงานวิจัย งบประมาณวิจัยจากปีที่ผ่านมาของมหาวิทยาลัยราชภัฏ
ที่ศึกษา

ปี	อัตราการเพิ่ม ของ มรภ. ๔ แห่ง	อัตราการเพิ่ม ของ มรภ. ๗ แห่ง	อัตราการเพิ่ม ของ มรภ. ๑๐ แห่ง
๒๕๔๖ จำนวนทุนวิจัย งบประมาณวิจัย	๖๑.๓๓ % ๕๔.๖๑ %		
๒๕๔๗ จำนวนทุนวิจัย งบประมาณวิจัย	๙.๘๒ % ๑๒๗.๑๖%	๓.๓๒% ๑๑๗.๘๒%	
๒๕๔๘ จำนวนทุนวิจัย งบประมาณวิจัย	๑๗.๒๙% ๔.๒๘%	๒๒.๙๔% ๑๑๔.๕๑%	๒๖.๑๖ ๑๐๑.๙๘
๒๕๔๙ จำนวนทุนวิจัย งบประมาณวิจัย	๑๙.๘๗% ๙.๙๕%	๒๑.๒๗% -๑๒.๔๗	๓๓.๒๔ -๙.๙๙
๒๕๕๐ จำนวนทุนวิจัย งบประมาณวิจัย	๖๑.๕๐% ๓๔๗.๓๗%	๘๗.๓๘ ๑๔๐.๙๑	๘๖.๗๘ ๑๓๕.๙๙
๒๕๕๑ จำนวนทุนวิจัย งบประมาณวิจัย	-๒๑.๕๒ -๑๐.๙๑	-๒๐.๕๓ -๑๔.๔๑	-๙.๘๒ -๑๒.๓๙

พิจารณาข้อมูลทั้ง ๓ ชุด พบความสอดคล้องกัน คือ

มหาวิทยาลัยราชภัฏ มีการเพิ่มจำนวนงานวิจัย และงบประมาณวิจัยมาตั้งแต่ปี ๒๕๔๖ จนถึงปี ๒๕๕๑ โดยงบประมาณการวิจัย มีอัตราการเพิ่มสูงมากในปี ๒๕๔๗ และปี ๒๕๕๐ เนื่องจากในปี ๒๕๔๗ สำนักงานสภาสถาบันราชภัฏได้มีการจัดการงบประมาณปกติมาปรับเป็นทุนวิจัย ส่วนปี ๒๕๕๐ เป็นปีที่สองของการจัดตั้งงบประมาณเองในฐานะนิติบุคคลของมหาวิทยาลัยราชภัฏ ซึ่งทุกแห่งได้ปรับตัว เตรียมการพัฒนาข้อเสนอโครงการและจัดตั้งงบประมาณทุนวิจัยอย่างจริงจัง หลังจากได้รับบทเรียนในปี ๒๕๔๙ ซึ่งหลายมหาวิทยาลัยเตรียมการไม่พร้อม และบางแห่งไม่ได้ตั้งงบประมาณการวิจัยเลย ส่วนในปี ๒๕๕๑ งบประมาณการวิจัยมีจำนวนลดลง จากสาเหตุที่ขาดแคลนนักวิจัย

ด้านจำนวนงานวิจัย พบว่าเพิ่มขึ้นทุกปี ในช่วงปี ๒๕๔๖ จนถึงปี ๒๕๕๐ และลดลงในปี ๒๕๕๑ แต่อัตราการเพิ่มของจำนวนงานวิจัยน้อยกว่าอัตราการเพิ่มของงบประมาณการวิจัย เนื่องจากงานวิจัยมีขนาดทุนใหญ่ขึ้น

๒.๒ การเปลี่ยนแปลงเชิงคุณภาพของงานวิจัย

งานวิจัยของมหาวิทยาลัยราชภัฏ ในช่วง ปี ๒๕๔๕-๒๕๕๑ มีการเปลี่ยนแปลงเชิงคุณภาพพิจารณาได้จากข้อมูลต่อไปนี้

๒.๒.๑ ความหลากหลายของแหล่งทุนวิจัย

ก่อนปี ๒๕๔๕ งานวิจัยของสถาบันราชภัฏเกือบทั้งหมดมาจากแหล่งทุน ๒ แหล่ง คือ งบประมาณแผ่นดิน และงบประมาณเงินรายได้ของสถาบัน ทุนวิจัยจากแหล่งทุนอื่นมีน้อยมาก ในขณะที่ ในช่วงปี ๒๕๔๕-๒๕๕๑ มหาวิทยาลัยราชภัฏ มีแหล่งทุนวิจัยที่หลากหลายมากขึ้น ดังพบว่า มหาวิทยาลัยราชภัฏกลุ่มที่ศึกษา ๑๐ แห่ง ได้ทุนวิจัยจากแหล่งทุนวิจัยต่างๆ ดังต่อไปนี้

๑) แหล่งทุนจากหน่วยงานอื่น

ภาพรวมทุนวิจัยของมหาวิทยาลัยราชภัฏกลุ่มนี้ มาจากหน่วยงานอื่นมากที่สุด เป็นจำนวน ๑๗๖.๒๒ ล้านบาท ทุนวิจัยจากหน่วยงานอื่นนี้ คิดเป็นร้อยละ ๓๗.๘ ของวงเงินทุนวิจัยทั้งหมด โดยเพิ่มขึ้นตามลำดับ จากปี ๒๕๔๗ ที่มีวงเงินเพียง ๓.๓๑๘ ล้านบาท หรือร้อยละ ๙.๑๗ ของวงเงินทั้งหมด มาเป็นจำนวน ๕๕.๒๔ ล้านบาท ในปี ๒๕๕๐ มี ซึ่งเป็นจำนวนครึ่งหนึ่งของงบประมาณวิจัยทั้งหมด

ทุนวิจัยเหล่านี้ ส่วนใหญ่ มาจากหน่วยงาน และส่วนราชการต่างๆ เช่น กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม การไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย สำนักงานปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม กองบังคับการตำรวจท่องเที่ยว สำนักปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี กระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ สถาบันคีนันแห่งเอเซีย มูลนิธิศุภนิมิตฯ สำนักงานกองทุนสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.) เป็นต้น ในช่วงที่ผ่านมา หน่วยงานเหล่านี้มักจัดจ้าง มหาวิทยาลัยใหญ่ในส่วนกลางให้ทำวิจัย และมหาวิทยาลัยที่รับทุนวิจัยก็เข้ามาประสาน จัดหานักวิจัยของมหาวิทยาลัยราชภัฏไปทำหน้าที่เก็บรวบรวมข้อมูลในพื้นที่ แต่ปัจจุบัน หน่วยงานเหล่านี้ เข้ามาติดต่อกับมหาวิทยาลัยราชภัฏให้ทำวิจัยโดยตรงมากขึ้น ดังตัวอย่างจริง ๒ กรณี ต่อไปนี้

ในปี ๒๕๔๙ ส่วนราชการระดับกระทรวง ได้ว่าจ้างบริษัทเอกชนให้ทำวิจัยในพื้นที่ลุ่มแม่น้ำบางปะกง และบริษัทนี้ติดต่อให้สถาบันวิจัย มหาวิทยาลัยราชภัฏราชนครินทร์ รับทำงานวิจัยนี้อีกทอดหนึ่ง หลังจากโครงการเสร็จสิ้น ส่วนราชการดังกล่าว ได้เข้ามาติดต่อให้มหาวิทยาลัยราชภัฏราชนครินทร์ทำวิจัยโดยตรง ในปีต่อมา

การไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย เคยจัดจ้างมหาวิทยาลัยที่มีชื่อเสียงในส่วนกลางให้ทำวิจัยตลอดมา จนในปี ๒๕๕๑ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์ได้รับทำวิจัย โดยประสานเครือข่ายมหาวิทยาลัยราชภัฏ เพื่อประเมินผลการสื่อสารสาธารณะกับคนในพื้นที่ แหล่งที่ตั้งของหน่วยงานการไฟฟ้าฝ่ายผลิต ทั่วประเทศ จากผลการวิจัย ผู้ว่าการการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทยสะท้อนว่า การ

ทำวิจัยของมหาวิทยาลัยราชภัฏ นอกจากได้รายงานวิจัยเช่นเดียวกับมหาวิทยาลัยอื่นแล้ว ยังได้เครือข่ายความสัมพันธ์กับคนในพื้นที่ด้วย ในปี ๒๕๕๒ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์และเครือข่ายมหาวิทยาลัยราชภัฏจึงได้ดำเนินงานวิจัยนี้ต่อเนื่อง

ทุนวิจัยจากหน่วยงานอื่น ส่วนใหญ่เป็นงานวิจัยขนาดใหญ่ ในวงเงินทุนวิจัยจำนวนทั้งสิ้น ๑๗๖,๒๒๒,๕๘๙ บาท เป็นทุนวิจัยของงานวิจัยเพียง ๑๐๙ เรื่อง ซึ่งหากคิดโดยเฉลี่ย งานวิจัยแต่ละเรื่อง จะมีขนาดทุนมากกว่า ๑.๖ ล้านบาท

เมื่อพิจารณาเป็นรายมหาวิทยาลัย ทุนวิจัยจากหน่วยงานอื่น พบในมหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช มหาวิทยาลัยราชภัฏราชนครินทร์ สุราษฎร์ธานี มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์ และมหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร ซึ่งส่วนหนึ่งมาจากทุนวิจัยของนักวิจัยที่มีประสบการณ์สูง เป็นที่เชื่อถือของแหล่งทุน อีกส่วนหนึ่ง เนื่องจากมหาวิทยาลัยนั้นตั้งในพื้นที่เป้าหมายการวิจัย และสถาบันวิจัยเข้มแข็งมีการประสานงานกับแหล่งทุนต่างๆ

๒) ทุนวิจัยจากงบประมาณแผ่นดิน

ทุนวิจัยจากงบประมาณแผ่นดิน โดยรวมในช่วง ๕ ปี มีจำนวน ๒๘๗ เรื่อง จำนวนงบประมาณ ๙๑.๘๑ ล้านบาท ซึ่งมีจำนวนมากเป็นลำดับที่สอง คิดเป็นร้อยละ ๑๙.๖๙ ของวงเงินทุนวิจัยรวมทุกแหล่ง ทุนวิจัยจากงบประมาณแผ่นดินนี้มีจำนวนเพิ่มขึ้นมาตลอด จากปี ๒๕๔๗ ซึ่งมีจำนวนเพียง ๑.๑๗๗ ล้านบาท เพิ่มขึ้นเป็น ๔๕.๒๙๗ ล้านบาท ในปี ๒๕๕๑

การเพิ่มขึ้นของทุนวิจัยดังกล่าว มาจากปัจจัย ๒ ด้าน ด้านหนึ่ง มาจากการเพิ่มขึ้นของจำนวนโครงการวิจัย ขนาดและคุณภาพโครงการวิจัยของมหาวิทยาลัยที่ผ่านการประเมินคุณภาพของ วช. ซึ่งเป็นผลมาจากมหาวิทยาลัยมีนักวิจัยมากขึ้น และมีกระบวนการสนับสนุนการพัฒนาข้อเสนอโครงการวิจัย ของนักวิจัย อีกด้านหนึ่ง เป็นผลมาจากการสนับสนุนของสำนักงานงบประมาณ และสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา ซึ่งได้เพิ่มจำนวนงบประมาณการวิจัยให้มหาวิทยาลัยราชภัฏ เพื่อให้สอดคล้องกับการเป็นสถาบันอุดมศึกษาในสังกัดโครงสร้างเดียวกับมหาวิทยาลัยของรัฐโดยทั่วไป

๓) ทุนวิจัยจากเงินรายได้

มหาวิทยาลัยราชภัฏ ๑๐ แห่ง ได้ใช้เงินรายได้ จัดสรรเป็นทุนวิจัย ๑,๔๑๔ เรื่อง ในช่วงปี ๒๕๔๗-๒๕๕๑ เป็นจำนวนเกือบ ๕๔ ล้านบาท ซึ่งคิดเป็นร้อยละ ๑๑.๕๘ ของงบประมาณการวิจัยทุกแหล่ง วงเงินทุนวิจัยจากเงินรายได้เพิ่มขึ้นทุกปี จากจำนวน ๕.๔ ล้านบาท ในปี ๒๕๔๗ มาเป็นจำนวนประมาณ ๑๗.๕ ล้านบาท ในปี ๒๕๕๐ และลดลงเหลือประมาณ ๑๓ ล้านบาท ในปี ๒๕๕๑ ถ้าพิจารณาเป็นรายปี พบว่า วงเงินทุนวิจัยจากเงินรายได้ มีอัตราสูงสุดในปี ๒๕๔๙ คือ ร้อยละ ๑๘.๔ ซึ่งเป็นปีที่ไม่มีทุนวิจัยจาก ๑๑ ชุดโครงการ ของสำนักงานสภาพัฒนาการวิจัย และมหาวิทยาลัยได้รับงบประมาณการวิจัยจากงบประมาณแผ่นดินน้อย เพราะไม่พร้อมในการจัดตั้งงบประมาณ มหาวิทยาลัยจึงตั้งงบประมาณเงินรายได้มาสนับสนุนแทน ทุนวิจัยจากเงินรายได้ส่วนใหญ่เป็นทุนขนาดเล็ก ตั้งแต่ค่า

กว่า ๑ หมื่นบาท- ประมาณ ๔ หมื่นบาท โดยทุนส่วนใหญ่ใช้ในการสนับสนุนนักวิจัยใหม่ และสนับสนุนการวิจัยการเรียนการสอน และวิจัยสถาบัน

๔) ทุนวิจัย ๑๑ ชุดโครงการ ของสำนักงานสภาสถาบันราชภัฏ

เป็นทุนวิจัยเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น ที่สำนักงานสภาสถาบันราชภัฏ จัดการให้มีขึ้นเพื่อจัดสรรให้สถาบันราชภัฏในปี ๒๕๔๗-๒๕๔๘ ซึ่งมหาวิทยาลัย ๑๐ แห่ง ได้รับจัดสรรทุนวิจัยนี้รวมกันประมาณ ๕๐.๕ ล้านบาท นับเป็นเงินทุนวิจัยก้อนใหญ่ของมหาวิทยาลัยราชภัฏในช่วงเวลานั้น เพราะแต่ละมหาวิทยาลัยได้รับจัดสรร ประมาณ ๒.๕ - ๑๓ ล้านบาท/ปี นอกจากมหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ ซึ่งเป็นมหาวิทยาลัยใหม่ ขนาดเล็ก และที่สำคัญทุนวิจัยนี้เป็นทุนวิจัยภายนอกก้อนแรก ที่มหาวิทยาลัย โดยสถาบันวิจัย เข้าไปเริ่มวางระบบจัดการ จึงมีส่วนสร้างระบบบริหารจัดการงานวิจัยของมหาวิทยาลัยราชภัฏ

๕) ทุนวิจัยจาก สกว.

ทุนวิจัย ที่สกว. สนับสนุนแก่มหาวิทยาลัยราชภัฏ ๑๐ แห่ง ในช่วงเวลา ๒๕๔๗-๒๕๕๑ มีจำนวน ๔๘.๑๕ ล้านบาท ในจำนวนงานวิจัย ๒๓๙ เรื่อง คิดเป็นร้อยละ ๑๐.๓๓ ของทุนวิจัยจากทุกแหล่ง ทุนวิจัยเหล่านี้ มีหลายลักษณะ เช่น ทุนวิจัยทางวิชาการ สำหรับอาจารย์หลังปริญญาเอก ทุนประสานงานวิจัยท้องถิ่น ที่อาจารย์มหาวิทยาลัยราชภัฏ เป็นผู้ประสานงาน แต่ทุนวิจัยที่สำคัญ ต่อการพัฒนางานวิจัยและระบบการจัดการงานวิจัยของมหาวิทยาลัยราชภัฏ และเป็นการสนับสนุนและความร่วมมือในเชิงองค์กร มี ๒ ทุน คือ

ก) ทุนวิจัยและงบประมาณประสานงานวิจัย เพื่อพัฒนาระบบบริหารจัดการงานวิจัยของมหาวิทยาลัย และเครือข่ายมหาวิทยาลัยราชภัฏ ซึ่งส่วนหนึ่งเป็นการพัฒนาบุคลากรในพื้นที่ในกรอบงานวิจัยเพื่อการพัฒนาทั้งพื้นที่

ข) ทุนวิจัยและงบประมาณจัดการทุนวิจัยเพื่อพัฒนาท้องถิ่นร่วมกับการเรียนการสอน

๖) ทุนวิจัยจากสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา

วงเงินทุนวิจัยจากสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา ที่สนับสนุนต่อมหาวิทยาลัยราชภัฏ คิดเป็นร้อยละ ๕.๙๖ ของทุนวิจัยทั้งหมด โดยทุนวิจัยมีขนาดเฉลี่ยประมาณ ๒.๕ แสนบาท ทุนวิจัยเหล่านี้ ส่วนใหญ่เป็นทุนวิจัยตามโครงการวิจัยเศรษฐกิจ สังคมฐานราก ที่เครือข่ายอุดมศึกษาภูมิภาคเป็นผู้จัดสรร และทุนวิจัยเครือข่ายเชิงกลยุทธ์เพื่อการผลิตและพัฒนาอาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษา ที่เน้นการใช้การวิจัยสร้างความเข้มแข็งทางวิชาการของมหาวิทยาลัยและคณาจารย์โดยมีกรอบดำเนินการที่ส่งเสริมมหาวิทยาลัยราชภัฏดำเนินการชุดโครงการวิจัย และพัฒนากลุ่มวิจัย

๗) งบประมาณวิจัยจากท้องถิ่น

ทุนวิจัยจากท้องถิ่น มีร้อยละ ๓.๗๙ ของทุนวิจัยทั้งหมด ส่วนใหญ่เป็นทุนวิจัยจาก องค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) ในเรื่องการประเมินความพึงพอใจการปฏิบัติงานของหน่วยงาน ตาม กรอบตัวชี้วัดของ กพร. ซึ่งเกี่ยวข้องกับการจัดสรรรางวัล ค่าตอบแทนของรัฐ ต่อ อบต.นั้นๆทุนวิจัยกลุ่มนี้ เป็นทุนขนาดเล็กประมาณ ๑-๔ หมื่นบาท และส่วนใหญ่เป็นทุนวิจัยของมหาวิทยาลัยราชภัฏ นครราชสีมา นอกจากนี้ ทุนวิจัยบางส่วนมาจากระดับจังหวัด เช่น ทุนวิจัยจากงบประมาณของผู้ว่าราชการจังหวัด CEO ที่มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรีได้รับ ทุนวิจัยจาก องค์การบริหารส่วนจังหวัด และ หน่วยงานในจังหวัด

งานวิจัย งบประมาณการวิจัยของมหาวิทยาลัยราชภัฏ ๑๐ แห่ง ในช่วงปี ๒๕๔๗-๒๕๕๑ จำแนกตามแหล่งทุน มีรายละเอียดในตารางต่อไป

ตารางแสดง จำนวนงานวิจัยของมหาวิทยาลัยราชภัฏ ๑๐ แห่ง จำแนกตามมหาวิทยาลัย/แหล่งทุน/รายปี

แหล่งทุน	ปี ๒๕๔๗		ปี ๒๕๔๘		ปี ๒๕๔๙		ปี ๒๕๕๐		ปี ๒๕๕๑		ปี ๒๕๔๕-๕๑	
	เรื่อง	วงเงิน	เรื่อง	วงเงิน	เรื่อง	วงเงิน	เรื่อง	วงเงิน	เรื่อง	วงเงิน	เรื่อง	วงเงิน
ทุกแหล่งทุน	279	36,179,074	352	73,075,837	469	65,732,801	876	155,219,488	780	135,991,028	2,756	466,198,228
ร้อยละ	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100
เงินรายได้	140	5,420,687	164	5,867,444	258	12,103,525	464	17,578,561	388	13,009,964	1,672	53,980,181
ร้อยละ	50.18	14.98	46.59	8.03	55.01	18.41	52.97	11.32	49.74	9.57	60.67	11.58
งบแผ่นดิน	6	1,177,000	-	-	32	7,737,200	131	37,603,940	118	45,297,645	302	91,815,785
ร้อยละ	2.15	3.25	-	-	6.82	11.77	14.95	24.23	15.13	33.31	10.96	9.69
หน่วยงานอื่น	13	3,318,000	23	19,503,080	22	20,265,557	36	77,894,698	15	55,241,254	109	176,222,589
ร้อยละ	4.66	9.17	6.53	26.69	4.69	30.83	4.11	50.18	1.92	40.62	3.96	37.80
สกว.	5	3,186,423	4	8,433,630	36	13,977,297	120	15,191,789	74	7,361,007	241	48,150,146
ร้อยละ	1.79	8.81	1.14	11.54	7.68	21.26	13.70	9.79	9.49	5.41	8.74	10.33
สกอ.	19	5,076,039	22	6,121,958	16	2,796,632	23	3,354,000	32	10,448,508	115	27,797,137
ร้อยละ	6.81	14.03	6.25	8.38	3.41	4.25	2.63	2.16			4.17	5.96
ชุดโครงการ สวท.	93	17,964,825	125	32,577,725	-	-	-	-	-	-	218	50,542,550
ร้อยละ	33.33	49.66	35.51	44.58	-	-	-	-	-	-	7.91	10.84
งบท้องถิ่น	3	36,100	14	572,000	102	8,852,590	102	3,596,500	153	4,632,650	372	17,689,840
ร้อยละ	1.08	0.10	3.98	0.78	21.75	13.47	11.64	2.32	19.62	3.41	13.50	3.79
ส่วนตัว					3	40,000					3	40,000
ร้อยละ					0.64	0.06					0.11	0.01

๒.๒.๒ ขนาดทุนวิจัย

งานวิจัยของมหาวิทยาลัยราชภัฏโดยรวม ในช่วง ปี ๒๕๔๕-๒๕๕๑ ประมาณร้อยละ ๕๒ เป็นงานวิจัยที่มีขนาดทุนวิจัย ๑-๕ หมื่นบาท เมื่อพิจารณาเป็นรายปี ก็พบว่างานวิจัยกลุ่มนี้ มีอัตราส่วนมากที่สุดเช่นกัน รองลงมาได้แก่งานวิจัยที่มีขนาดทุนมากกว่า ๑ แสนบาท -๕ แสนบาท และกลุ่มที่มีขนาดทุนวิจัยมากกว่า ๕ หมื่นบาท- ๑ แสนบาท ตามลำดับ สำหรับงานวิจัยที่ทุนวิจัยมากกว่า ๑ ล้านบาท มีเพียงร้อยละ ๑.๖๘

ในกลุ่มงานวิจัยที่มีขนาดทุนวิจัย ๑-๕ หมื่นบาท ถ้าพิจารณาที่มาของแหล่งทุน พบว่า มาจากแหล่งทุน ๒ ประเภท คือ จากงบประมาณเงินรายได้ของมหาวิทยาลัย และงบประมาณท้องถิ่น

งานวิจัยกลุ่มนี้ที่มาจากงบประมาณเงินรายได้ เกือบทั้งหมดเป็นทุนสำหรับนักวิจัยรุ่นใหม่ และเป็นทุนวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนการสอน ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ซึ่งมหาวิทยาลัยต้องดำเนินการตามกรอบตัวชี้วัดการประเมินของ กพร. สมศ. งานวิจัย กลุ่มนี้เพิ่มขึ้นจำนวนมากในปี ๒๕๕๐-๒๕๕๑ เพราะมหาวิทยาลัยต้องเร่งปรับปรุงให้เป็นไปตามกรอบเงื่อนไขดังกล่าว

งานวิจัยที่มาจากงบประมาณท้องถิ่น เป็นงานวิจัยประเมินความพึงพอใจผลการปฏิบัติงานของ อบต. ซึ่งต้องทำตามกรอบตัวชี้วัดการประเมินผลการปฏิบัติงาน เช่นเดียวกัน ในบางมหาวิทยาลัยมีการดำเนินงานวิจัยนี้ในปีเดียวมากกว่า ๑๒๐ โครงการ โดยนักวิจัยเพียง ๒ ชุด เท่านั้น

สำหรับงานวิจัยที่มีขนาดทุนมากกว่า ๑ ล้านบาท จำนวน ๕๑ เรื่อง เป็นงานวิจัยจากทุนภายนอกทั้งสิ้น

ตารางที่ ๘ จำนวนงานวิจัยของมหาวิทยาลัยราชภัฏ ๑๐ แห่ง จำแนกตามขนาดทุน/รายปี

ขนาดทุน	๒๕๔๕	๒๕๔๖	๒๕๔๗	๒๕๔๘	๒๕๔๙	๒๕๕๐	๒๕๕๑	รวม
ต่ำกว่า ๑ หมื่นบาท ร้อยละ	๒๔ ๓๒.๐๐	๒๑ ๙.๙๕	๗ ๒.๕๑	๗ ๑.๙๙	๑๕ ๓.๒๐	๙๒ ๑๐.๕๐	๑๒ ๑.๕๔	๑๗๘ ๕.๘๕
๑-๕ หมื่นบาท ร้อยละ	๑๐ ๑๓.๓๓	๑๓๘ ๖๕.๔๐	๑๐๕ ๓๗.๖๓	๑๖๙ ๔๘.๐๑	๒๔๘ ๕๒.๘๘	๔๒๐ ๔๗.๙๕	๔๙๓ ๖๓.๒๑	๑,๕๘๓ ๕๒.๐๔
มากกว่า ๕ หมื่นบาท-๑ แสนบาท ร้อยละ	๒๗ ๓๖.๐๐	๒๙ ๑๓.๗๔	๕๑ ๑๘.๒๘	๒๘ ๗.๙๕	๙๐ ๑๙.๑๙	๑๕๑ ๑๗.๒๔	๑๐๓ ๑๓.๒๑	๔๗๙ ๑๕.๗๕
มากกว่า ๑ แสนบาท-๕ แสนบาท ร้อยละ	๙ ๑๒.๐๐	๑๖ ๗.๕๘	๗๔ ๒๖.๕๒	๑๓๐ ๓๖.๙๓	๕๗ ๑๒.๑๕	๑๔๕ ๑๖.๕๕	๑๑๐ ๑๔.๑๐	๕๔๑ ๑๗.๗๘
มากกว่า ๕ แสนบาท-๑ ล้านบาท ร้อยละ	- -	๒ ๐.๙๕	๒๓ ๘.๒๔	๔ ๑.๑๔	๑๐ ๒.๑๓	๑๔ ๑.๖๐	๒๖ ๓.๓๓	๗๙ ๒.๖๐
มากกว่า ๑ ล้านบาท ร้อยละ	- -	๑ ๐.๔๗	๑ ๐.๓๖	๗ ๑.๙๙	๗ ๑.๔๙	๒๐ ๒.๒๘	๑๕ ๑.๙๒	๕๑ ๑.๖๘
ไม่ระบุ ร้อยละ	๕ ๖.๖๗	๔ ๑.๙๐	๑๘ ๖.๔๕	๗ ๑.๙๙	๔๒ ๘.๙๖	๓๔ ๓.๘๘	๒๑ ๒.๖๙	๑๓๑ ๔.๓๑
รวม ร้อยละ	๗๕ ๑๐๐	๒๑๑ ๑๐๐	๒๗๙ ๑๐๐	๓๕๒ ๑๐๐	๔๖๙ ๑๐๐	๘๗๖ ๑๐๐	๘๗๐ ๑๐๐	๓,๐๔๒ ๑๐๐

หมายเหตุ ข้อมูลปี ๒๕๔๕ และปี ๒๕๔๖ เป็นข้อมูลของมหาวิทยาลัยราชภัฏ จำนวน ๔ และ ๗ แห่ง ตามลำดับ

๒.๒.๓ การตีพิมพ์เผยแพร่ผลงานวิจัย

มหาวิทยาลัยราชภัฏ ดำเนินพันธกิจการวิจัย ภายใต้กรอบการประเมินของ กพร. ซึ่งใช้จำนวนนักวิจัย จำนวนงานวิจัย รวมทั้งงบประมาณการวิจัยเป็นกรอบตัวชี้วัดการประเมินการวิจัยของมหาวิทยาลัยในเชิงปริมาณ สำหรับการประเมินเชิงคุณภาพ กพร.ได้กำหนดตัวชี้วัด ดังนี้

ร้อยละของงานวิจัยและงานสร้างสรรค์ที่ตีพิมพ์เผยแพร่ได้รับการจดทะเบียนทรัพย์สินทางปัญญาหรืออนุสิทธิบัตร หรือนำไปใช้ประโยชน์ทั้งในระดับชาติและนานาชาติต่อจำนวนอาจารย์ประจำ

ผลการประเมินตามตัวชี้วัดคุณภาพการวิจัยข้างต้น พบว่า ในช่วง ๓ ปี ที่ผ่านมา มหาวิทยาลัยราชภัฏที่ศึกษา ๙ แห่ง ยังไม่ผ่านเกณฑ์การประเมินข้อนี้ นอกจากมหาวิทยาลัยราชภัฏ นครราชสีมา เพราะในปี ๒๕๕๑ อาจารย์มีผลงานซึ่งได้รับการตีพิมพ์ เผยแพร่ ในระดับประเทศและนานาชาติ มีจำนวน ๖๙ คนหรือ ร้อยละ ๒๐ ของคณาจารย์ประจำ ซึ่งมีค่าคะแนน เป็น ๔ จาก ๕ ข้อมูล

ในรายมหาวิทยาลัยชี้ว่า มหาวิทยาลัยราชภัฏ เริ่มมีงานวิจัยที่ตีพิมพ์ ในวารสารวิชาการระดับชาติ และนานาชาติ ตั้งแต่ปี ๒๕๔๙ เป็นต้นมา

๒.๒.๔ คุณภาพทางวิชาการ และการใช้ประโยชน์งานวิจัย

ในการประชุมวิชาการระดับชาติ ของมหาวิทยาลัยราชภัฏ ครั้งที่ ๑ เรื่อง การวิจัยท้องถิ่น เพื่อแผ่นดินไทย มหาวิทยาลัยราชภัฏทั่วประเทศ ได้ส่งบทความวิจัยจำนวน ๔๓๕ เรื่อง เข้ารับการประเมินคุณภาพ เพื่อคัดเลือกให้นำเสนอในเวทีการประชุม และคัดเป็นงานวิจัยดีเด่นของมหาวิทยาลัยราชภัฏ โดยหลักการ งานวิจัย ๔๓๕ เรื่อง ที่ส่งเข้ารับการประเมินครั้งนี้ เป็นงานวิจัยที่มหาวิทยาลัย และนักวิจัยได้พิจารณาถ่วงถ่วงมาแล้วระดับหนึ่ง ว่าเป็นงานวิจัยที่มีประโยชน์ต่อการพัฒนาท้องถิ่น ตามกรอบแนวคิดของการประชุม

สกว. ซึ่งเป็นภาคีร่วมจัดประชุม รับผิดชอบการประเมินคุณภาพบทความวิจัย โดยใช้หลักเกณฑ์สำคัญ ๒ มิติ คือ

มิติการใช้ประโยชน์ คือ การวิจัยร่วมกับผู้ใช้ประโยชน์ และการใช้ประโยชน์ในพื้นที่และความยั่งยืนของการใช้ประโยชน์ ตลอดจนการขยายผลของการวิจัย

มิติคุณภาพทางวิชาการ พิจารณาที่คุณภาพของกระบวนการวิจัย และการเขียนรายงาน และมีกระบวนการคัดเลือก ๓ ขั้นตอน คือ

ขั้นที่ ๑ ถิ่นกรองบทความวิจัยที่เสนอมาทั้งหมดขั้นต้น โดยกองบรรณาธิการ วารสารการวิจัยเพื่อการพัฒนาพื้นที่ ของ สกว.

ขั้นที่ ๒ ประเมินคุณภาพนำบทความวิจัยที่ผ่านการถ่วงถ่วงในขั้นที่ ๑ โดยผู้บริหาร สกว. ซึ่งเน้นพิจารณามิติการใช้ประโยชน์ของงานวิจัย คัดเลือกได้งานวิจัยจำนวน ๕๔ เรื่องส่งให้ผู้ทรงคุณวุฒิตามสาขาวิชาประเมินคุณภาพต่อไป

ขั้นที่ ๓ ผู้ทรงคุณวุฒิ ๕ ด้าน ประเมินคุณภาพงานวิจัย ๕๔ เรื่อง โดยเน้นคุณภาพเชิงวิชาการของงานวิจัย ทั้งด้านกระบวนการวิจัยและการเขียนรายงาน คัดเลือกงานวิจัยดีเด่น ได้ ๑๒ เรื่อง ผลจากกระบวนการคัดเลือกข้างต้น มีดังต่อไปนี้

ตารางที่ ๙ จำนวนงานวิจัยที่ส่งเข้ารับการประเมินเพื่อนำเสนอในเวทีประชุมวิชาการระดับชาติของมหาวิทยาลัยราชภัฏ ครั้งที่ ๑ เรื่อง การวิจัยท้องถิ่นเพื่อแผ่นดินไทย
จำแนกตามกรอบประเด็นการวิจัย และผลการกลั่นกรอง ประเมินคุณภาพ

เรื่อง

กรอบประเด็นการวิจัย	งานวิจัยที่ผ่านการ กลั่นกรองขั้นที่ ๑	งานวิจัยที่ผ่านการ กลั่นกรองขั้นที่ ๒	งานวิจัยดีเด่น	รวม
การปฏิรูปศึกษาเพื่อ ท้องถิ่น	๓๘	๑๖	๔	๑๒๕
การจัดการทรัพยากร และ สิ่งแวดล้อมโดยท้องถิ่น	๓๒	๑๕	๓	๘๖
การจัดการท่องเที่ยวอย่าง ยั่งยืนโดยท้องถิ่น	๒๐	๖	๒	๔๔
การพัฒนาธุรกิจอาหาร ท้องถิ่นสู่ครัวโลก	๑๖	๙	๒	๖๒
การพัฒนาวิสาหกิจชุมชน เพื่อการพึ่งตนเอง	๓๐	๘	๑	๙๖
อื่นๆ	-	-	-	๒๒
รวม จำนวน	๑๔๓	๕๔	๑๒	๔๓๕
ร้อยละ	๓๒.๘๗	๑๒.๔๑	๒.๗๖	๑๐๐

เห็นได้ว่า หลักเกณฑ์การประเมินคุณภาพงานวิจัยของ สกว. ครั้งนี้ เป็นไปตามปรัชญางานวิจัยเพื่อการพัฒนาท้องถิ่นของมหาวิทยาลัยราชภัฏ แต่จากผลของการประเมิน พบว่า คณะผู้กลั่นกรองของ สกว. ได้คัดกรองงานวิจัยประมาณ ๒ ใน ๓ ออกไป ด้วยเหตุผลว่าเป็นงานวิจัยที่ไม่เห็นการใช้ประโยชน์ในพื้นที่ ส่วนงานวิจัยที่เหลือประมาณ ๑ ใน ๓ หรือ ร้อยละ ๓๒.๘๗ ได้ถูกคัดโดยผู้บริหาร สกว. เหลืองานวิจัยจำนวน ๕๔ เรื่อง หรือ ร้อยละ ๑๒.๔๑ ที่เป็นงานวิจัยร่วมกับภาคีในพื้นที่ ที่เห็นการใช้ประโยชน์ในพื้นที่ชัดเจน และการเขียนรายงานมีคุณภาพระดับยอมรับได้ และหลังจากการพิจารณาของผู้ทรงคุณวุฒิตามสาขา ได้ค้นพบงานวิจัยดีเด่นที่มีคุณภาพเชิงวิชาการ และมีการใช้ประโยชน์ในพื้นที่อย่างยั่งยืน จำนวน ๑๒ เรื่อง หรือร้อยละ ๒.๗๖ ของงานวิจัยที่ส่งเข้ารับการประเมิน

ผลการประเมินคุณภาพข้างต้น สอดคล้องกับผลการประเมินข้อเสนอโครงการวิจัย ABC/PUS-MAG ซึ่งเป็นโครงการวิจัยร่วมกับการเรียนการสอนเพื่อการพัฒนาพื้นที่ในระดับตำบล และการร่วมทุนสนับสนุนของ สกว. กับมหาวิทยาลัยราชภัฏ ๑๙ แห่ง ในปี ๒๕๕๑ ซึ่งได้ส่งข้อเสนอโครงการเข้ามาทั้งสิ้น ๒๗๖ โครงการ เมื่อโครงการเหล่านี้ถูกประเมินโดยผู้ทรงคุณวุฒิสาขาต่างๆ ที่มีความเชี่ยวชาญระดับประเทศ ซึ่งพิจารณาเน้นหนักไปในด้านเป็นงานวิจัยที่มีการใช้ประโยชน์จริงในพื้นที่ ผล

การประเมินพบว่ามีโครงการที่ผ่านความเห็นชอบของผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน ๑๐๘ โครงการ หรือประมาณร้อยละ ๓๙ อย่างไรก็ตามโครงการเหล่านี้ จำนวนมากยังขาดความสมบูรณ์เชิงวิชาการ แต่ผู้ทรงคุณวุฒิเห็นประโยชน์ของโครงการ และเสนอแนะให้ปรับปรุงต่อไป

๒.๒.๕ ความเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิต่องานวิจัยของมหาวิทยาลัยราชภัฏ

จากสังเคราะห์ความเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิที่ได้จากการประเมินบทความวิจัย ในงานประชุมวิชาการ รวมทั้งความเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิในการประเมินข้อเสนอโครงการ และการนำเสนอผลงานวิจัยในเวทีต่างๆ พบประเด็นสำคัญเกี่ยวกับคุณภาพงานวิจัยของมหาวิทยาลัยราชภัฏ คือ

๑) การศึกษาแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

ผู้ทรงคุณวุฒิส่วนใหญ่เสนอแนะนักวิจัยมหาวิทยาลัยราชภัฏ ให้ศึกษาทำความเข้าใจต่อประเด็นที่จะทำวิจัยในเชิงระบบก่อนที่จะเข้าไปทำวิจัย โดยใช้กรอบแนวคิดทฤษฎี เพื่อทำความเข้าใจต่อสถานการณ์ ปัญหาของพื้นที่และประเด็นวิจัยอย่างเป็นระบบ ซึ่งช่วยนักวิจัยในการวิเคราะห์สังเคราะห์ เพื่อกำหนดโจทย์วิจัยและออกแบบการวิจัยได้เหมาะสม รวมทั้งชวนให้นักวิจัยเข้าใจความสัมพันธ์ของข้อมูลผลการศึกษา จนสามารถสังเคราะห์มาเป็นความรู้ที่ใช้ประโยชน์ได้ในวงกว้างขึ้น

๒) การศึกษาสถานการณ์ของประเด็นวิจัยและพื้นที่วิจัย

นักวิจัยจำนวนไม่น้อยของมหาวิทยาลัยราชภัฏ ขาดความเข้าใจสถานการณ์ของประเด็นวิจัย เนื่องจากทำการศึกษางานวิจัยและความรู้ที่เกี่ยวข้องกับประเด็นวิจัยไม่มากเพียงพอ จึงไม่สามารถนำความรู้ ข้อมูลเดิมที่มีอยู่แล้วมาเป็นต้นทุนในการวิจัย นอกจากนี้ ยังพบข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิ ต่อการวิจัยเชิงพื้นที่ ในระดับท้องถิ่น ชุมชนของมหาวิทยาลัยราชภัฏว่า ควรศึกษาสถานการณ์ และพลวัตของพื้นที่ให้ถ่องแท้ ก่อนการกำหนดโจทย์วิจัยและวางแผนวิจัย เพื่อไม่ให้ต้องใช้เวลาและทรัพยากรไปกับการวิจัยที่มีผู้ศึกษาไว้แล้ว มีองค์ความรู้อยู่แล้ว หรือเป็นการวิจัยที่ไม่เป็นประโยชน์

๓) การเขียนรายงานวิจัย

สถานการณ์โดยทั่วไปว่า พบว่า นักวิจัยจำนวนมากสามารถนำเสนอรายงานการวิจัยให้ผู้เข้าร่วมเวทีเห็นถึงประโยชน์และคุณค่าของงานวิจัยตนเองได้ แต่เมื่อผู้ทรงคุณวุฒิอ่านจากรายงานการวิจัยกลับไม่สามารถค้นหาประเด็นเหล่านั้นจากรายงานวิจัยของเขา กรณีตัวอย่างที่พบคือ งานวิจัยหลายอย่างที่ส่งเข้ารับการประเมินเพื่อนำเสนอในเวทีประชุมวิชาการที่ไม่ผ่านการกลั่นกรองขั้นที่ ๑ เป็นงานวิจัยที่เคยนำเสนอในหลายเวที และได้รับการยอมรับ และชื่นชมจากบุคคล และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งผู้ทรงคุณวุฒิ ซึ่งสะท้อนปัญหาการเขียนบทความวิจัยที่ไม่สามารถสื่อสารคุณค่าของงานวิจัยได้

ปัญหาในการเขียนบทความวิจัยข้างต้น ผู้ทรงคุณวุฒิจาก สกว.วิเคราะห์จากประสบการณ์ที่เคยช่วยนักวิจัยพัฒนาการเขียนรายงานวิจัยว่า มาจากข้อจำกัดในเรื่อง ความรอบรู้ และ

ความเข้าใจในเชิงระบบของนักวิจัยต่อประเด็นวิจัย ความสามารถเชิงการสังเคราะห์ของนักวิจัย รวมทั้ง ปัญหาจากการรวบรวบคิด มุมมองทางวิชาการซึ่งมีอิทธิพลต่อนักวิจัยจำนวนมาก โดยยอมรับแต่ข้อมูลเชิง ประจักษ์ การวัดที่เป็นรูปธรรม อันทำให้นักวิจัยจำกัดการเขียนรายงานจนทำให้ข้อมูล ข้อค้นพบที่เป็น ประโยชน์บางอย่างที่เกิดขึ้นในกระบวนการวิจัยหายไป

๔) การทำงานวิจัยในรูปแบบการพัฒนา

งานวิจัยจำนวนหนึ่งในพื้นที่ของมหาวิทยาลัยราชภัฏ ดำเนินการในรูปแบบการบริการ วิชาการ โดยการไปศึกษาปัญหาความต้องการของพื้นที่ แล้วนำความรู้เทคโนโลยีไปถ่ายทอดเพื่อการ แก้ปัญหา ผู้ทรงคุณวุฒิให้ความเห็นต่องานวิจัยในรูปแบบนี้ว่า ความสำเร็จของการนำความรู้ เทคโนโลยี ไปใช้แก้ปัญหาในพื้นที่ ต้องเหมาะสมกับบริบท เงื่อนไขของแต่ละพื้นที่ ดังนั้นการคัดสรร และนำความรู้ เทคโนโลยีที่คัดสรรไปใช้จึงควรเป็นกระบวนการวิจัย เพื่อสร้างความรู้ของกระบวนการและเงื่อนไข ปัจจัย ของการพัฒนานั้น ๆ ซึ่งสามารถนำไปขยายผลต่อไปได้ และเป็นความรู้ที่จำเป็นสำหรับการพัฒนา ประเทศและท้องถิ่น

๕) การทำวิจัยแบบมีส่วนร่วม

ในกลุ่มงานวิจัย ๔๓๕ เรื่อง ที่ส่งเข้ารับการประเมินคุณภาพเพื่อนำเสนอในการประชุม วิชาการ ระดับชาติ ครั้งที่ ๑ ของมหาวิทยาลัยราชภัฏ มีงานวิจัยจำนวนมากที่ระบุว่าเป็นการวิจัยแบบที่ ส่วนร่วม แต่ผู้ทรงคุณวุฒิประเมินว่า เป็นเพียงรับฟังความคิดเห็นของคนในพื้นที่ หรือการเชิญคนในพื้นที่ มาร่วมกิจกรรมที่นักวิจัยดำเนินการเท่านั้น จำเป็นต้องพัฒนาให้การวิจัยเพื่อการพัฒนาท้องถิ่นของ มหาวิทยาลัยราชภัฏ เป็นการวิจัยที่ท้องถิ่น ชุมชนมีส่วนร่วมอย่างแท้จริงตลอดกระบวนการ เพื่อให้คนใน พื้นที่ที่สามารถสานงาน ต่อยอดกระบวนการวิจัยนี้ได้เองเพื่อประโยชน์ของท้องถิ่นต่อไปได้เอง

๒.๒.๖ คุณภาพงานวิจัยของมหาวิทยาลัยราชภัฏ จากมุมมองของคนภายใน

จากการสัมภาษณ์ผู้จัดการงานวิจัยของมหาวิทยาลัยราชภัฏในกลุ่มที่ศึกษาและการ สังเคราะห์ข้อมูลจากเวทีการถอดบทเรียนการจัดการงานวิจัยในมหาวิทยาลัยราชภัฏต่าง ๆ ได้พบ คุณภาพที่เป็นคุณค่าของกระบวนการวิจัยของมหาวิทยาลัยราชภัฏ ในมิติการใช้ประโยชน์ และมิติทาง สังคม และจิตวิญญาณ กล่าวคือ

๑) งานวิจัยก่อให้เกิดประโยชน์ในพื้นที่

มหาวิทยาลัยราชภัฏทุกแห่งที่ศึกษา มีงานวิจัยจำนวนหนึ่งที่ก่อให้เกิดประโยชน์ในการ พัฒนาพื้นที่ต่อเนื่อง ตัวอย่างเช่น

งานวิจัยเรื่องคลองสวบน้ำใส ในพื้นที่บางคล้า ได้ก่อให้เกิดการจัดตั้งองค์กรชุมชนขึ้นมาดูแล คุ คลอง และขยายผลสู่โรงเรียน ครู นักเรียน มีกิจกรรมตรวจสอบคุณภาพน้ำ และเกิดการอนุรักษ์ คุ คลองในชุมชน เช่น กิจกรรม ๑ ครอบครัว ๑ กระพวง

งานวิจัยเรื่องศิลปมโนรา ได้ก่อให้เกิดการสืบค้น ประมวลทำรามโนรา และถ่ายทอดให้เยาวชนเข้ามาเรียนรู้ สืบทอดศิลปมโนรา

งานวิจัยการพัฒนาการเรียนการสอนวิทยาศาสตร์ท้องถิ่น หลายเรื่อง ทำให้เกิดกระบวนการสืบค้นความรู้ท้องถิ่นและการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นใช้ในโรงเรียนพื้นที่วิจัยและขยายผลไปโรงเรียนอื่นๆ

๒) กระบวนการวิจัยสร้างการเรียนรู้ ความเชื่อมั่น ความสุขให้นักวิจัย

ในช่วง ๕ ปีที่ผ่านมาได้พบปรากฏการณ์ที่อาจารย์ซึ่งเป็นนักวิจัยใหม่จำนวนหนึ่ง ได้ทำวิจัยต่อเนื่อง และพัฒนาศักยภาพของตนเอง จนสามารถพัฒนาชุดโครงการวิจัย และดำเนินการวิจัยเป็นที่ยอมรับของแหล่งทุนภายนอก ผู้จัดการงานวิจัยหลายมหาวิทยาลัย ใช้วิธีการชักชวนอาจารย์มาร่วมงานวิจัยเพราะเชื่อมั่นว่าเมื่อเข้าร่วมกระบวนการวิจัยไประยะหนึ่ง โดยเฉพาะงานวิจัยร่วมกับพื้นที่ อาจารย์จะเกิดความรักในงานวิจัย ซึ่งเป็นข้อมูลที่สอดคล้องกับนักวิจัยหลายคนที่จะท้อในเวทีการถอดบทเรียนการจัดการงานวิจัยว่า เมื่อได้เข้าร่วมกระบวนการวิจัยแล้วเกิดความสุขจนทำวิจัยต่อเนื่อง

ในส่วนของนักศึกษาจากการสังเกตการณ์ในเวทีรายงานผลการวิจัยต่าง ๆ พบว่า นักศึกษาที่ทำวิจัยโครงการวิจัยต่าง ๆ ส่วนใหญ่มีความรู้เข้าใจในกระบวนการวิจัย และข้อค้นพบของงานวิจัยและนักศึกษาที่ทำวิจัยมีการพัฒนาความสามารถในการนำเสนอผลงานวิจัย และทำที่ความเชื่อมั่น ความภูมิใจในตนเอง มากกว่านักศึกษาโดยทั่วไป

๓) งานวิจัยสร้างมิตร สร้างเครือข่ายการทำงานในพื้นที่ และท้องถิ่น

ได้พบว่านักวิจัยของมหาวิทยาลัยราชภัฏ ที่ทำการวิจัยในพื้นที่ มีเครือข่ายการทำงานร่วมกับคนในพื้นที่ มากกว่าอาจารย์ทั่วไป และผลจากการทำงานวิจัยในพื้นที่ ทำให้คนในพื้นที่มีความผูกพันกับนักวิจัย แม้เสร็จสิ้นงานวิจัยความสัมพันธ์นั้นก็ยังคงต่อเนื่อง อาจารย์มหาวิทยาลัยราชภัฏหลายคน จึงทำวิจัยในพื้นที่ด้วยความผูกพัน ต้องการแก้ปัญหาของท้องถิ่นมากกว่าการสร้างความรู้

๒.๓ สรุปสถานการณ์ด้านการวิจัยของมหาวิทยาลัยราชภัฏในปัจจุบัน

ด้านนักวิจัย มหาวิทยาลัยราชภัฏมมีนักวิจัยเพิ่มขึ้นจำนวนมาก แต่เป็นนักวิจัยใหม่ อาจารย์เริ่มมีกระบวนการทัศน์ใหม่ยอมรับว่างานวิจัยเป็นพันธกิจที่อาจารย์ทุกคนต้องทำ และมองการวิจัยในมิติกระบวนการ ตระหนักว่าการวิจัยเป็นกระบวนการเรียนรู้ การปฏิรูปการเรียนรู้ และการพัฒนาท้องถิ่น

ด้านงานวิจัย พบว่ามีจำนวนเพิ่มขึ้นมากแต่ส่วนใหญ่เป็นงานวิจัยขนาดเล็กที่กระจัดกระจาย และยังมีข้อสังเกตด้านคุณภาพ ทิศทางงานวิจัยเริ่มเปลี่ยนสู่การวิจัยปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมที่ใช้โจทย์จาก

ท้องถิ่น และเริ่มมีงานวิจัย และรูปแบบการจัดการงานวิจัยร่วมกับการเรียนการสอนบูรณาการศาสตร์เพื่อเรียนรู้การพัฒนาพื้นที่ระดับตำบล ใน มรภ. ๑ ใน ๒

ด้านระบบจัดการงานวิจัย มหาวิทยาลัยราชภัฏทุกแห่งมีระบบ กระบวนการจัดการงานวิจัย และบางแห่งพัฒนาระบบจัดการระดับคณะแล้ว แต่ยังจำเป็นต้องปรับปรุงต่อไป โดยเฉพาะในเรื่องยุทธศาสตร์ การวิจัย การพัฒนาวิทยวิจัย การประเมินคุณภาพงานวิจัยและสังเคราะห์สถานการณ์ องค์ความรู้จากการวิจัย นอกจากนี้มหาวิทยาลัยราชภัฏ. ๑ ใน ๒ ยังมีรูปแบบการจัดการงานวิจัยร่วมกับการเรียนการสอน และเริ่มพัฒนาบทบาทเป็นหน่วยจัดการงานวิจัยของพื้นที่ระดับตำบล จังหวัด เกิดเครือข่ายการวิจัยในพื้นที่ และปัจจุบันมหาวิทยาลัยราชภัฏยังมีงบประมาณวิจัยจำนวนเพิ่มขึ้นด้วย

ด้านเครือข่าย มหาวิทยาลัยราชภัฏ มีต้นทุนเครือข่ายที่ส่งเสริมการพัฒนางานวิจัย เช่น เครือข่ายเรียนรู้ของระบบราชภัฏ เครือข่ายการวิจัยในพื้นที่ เครือข่ายนักศึกษาโดยเฉพาะผู้ที่ทำงานพื้นที่ในภาคส่วนต่างๆ ซึ่งเป็นเงื่อนไขให้สามารถประสานมาเป็นเครือข่ายความร่วมมือในการวิจัยได้ ฯลฯ

ด้านระบบฐานข้อมูลเพื่อพัฒนาท้องถิ่น มหาวิทยาลัยราชภัฏ ๕ แห่ง ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ได้ร่วมกับพื้นที่ เรียนรู้การพัฒนาแบบข้อมูลในปี ๒๕๕๑

กลไกการจัดการงานวิจัย ปัจจุบัน สถาบันวิจัยและพัฒนาส่วนใหญ่เป็นกลไกการจัดการงานวิจัยที่เข้มแข็ง มีการปรับรูปแบบ วิธีการทำงานเป็นเชิงรุก จนเป็นวัฒนธรรมการทำงานที่ถ่ายทอดส่งต่อให้ทีมใหม่ได้ ซึ่งเป็นผลจากผู้จัดการงานวิจัยมีการเรียนรู้ ปรับตัวสูง

ตอนที่ ๓. กลยุทธ์การจัดการกระบวนการพัฒนาการวิจัยของเครือข่ายมหาวิทยาลัย ราชภัฏ

ผลการสังเคราะห์ความเห็นของทั้งนักวิจัยและนักจัดการงานวิจัยของมหาวิทยาลัยราชภัฏ ในหลายโอกาส หลายเวทีที่ผ่านมาได้ข้อสรุปร่วมกันว่า กระบวนการพัฒนางานวิจัยร่วมกันเป็นเครือข่าย ในช่วงตั้งแต่ปลายปี ๒๕๔๕ - ๒๕๔๘ เป็นเสมือนกุญแจสำคัญ ที่ทำให้สามารถเริ่มต้นการขับเคลื่อนกระบวนการพัฒนาการวิจัยและนักวิจัยเพื่อพัฒนาท้องถิ่น โดยเฉพาะการพัฒนากระบวนการจัดการงานวิจัยขึ้นในมหาวิทยาลัยราชภัฏ และผลการพัฒนาในช่วงนั้น ได้เป็นฐานของการพัฒนาการวิจัยในมหาวิทยาลัยราชภัฏแต่ละแห่งเมื่อเป็นนิติบุคคลในระยะต่อมา ดังนั้น การศึกษาให้เข้าใจถึงการจัดการที่ส่งผลให้กระบวนการพัฒนาดังกล่าวเกิดขึ้นได้ และการจัดการที่สามารถขับเคลื่อนกระบวนการพัฒนานั้นจนการวิจัยของมหาวิทยาลัยราชภัฏมีการพัฒนาชัดเจน น่าจะได้ข้อมูลเชิงบทเรียนที่เป็นประโยชน์ต่อการจัดการพัฒนาด้านการวิจัยและด้านอื่นๆของมหาวิทยาลัยราชภัฏในระยะต่อไป อีกทั้งอาจเป็นบทเรียนการจัดการพัฒนาการวิจัยให้หน่วยงาน และอุดมศึกษากลุ่มอื่นโดยเฉพาะกลุ่มอุดมศึกษาใหม่

ผลการพัฒนางานวิจัยและระบบจัดการงานวิจัยของมหาวิทยาลัยราชภัฏ ช่วงปี ๒๕๔๕-๒๕๔๘ ที่นำเสนอไว้ในผลการศึกษาค้นคว้าที่ ๑ มิใช่ปรากฏการณ์ที่อุบัติขึ้นโดยบังเอิญ แต่เป็นผลมาจากปัจจัยสำคัญ ๓ ด้าน คือ

๑. สถานการณ์แวดล้อมที่เอื้อต่อการพัฒนา
๒. การจัดการพัฒนาที่เหมาะสม สอดรับกับสถานการณ์แวดล้อมนั้นๆ
๒. การสนับสนุนจากกลไกวิชาการภายนอก คือ สกว.

ผลการวิเคราะห์ปัจจัยสำคัญทั้ง ๓ ด้านข้างต้น มีดังต่อไปนี้

๓.๑ สถานการณ์ที่เป็นฐานการกำหนดกลยุทธ์พัฒนางานวิจัยของมหาวิทยาลัยราชภัฏในช่วงปี ๒๕๔๖-๒๕๔๘

กระบวนการพัฒนางานวิจัยและระบบจัดการงานวิจัยของมหาวิทยาลัยราชภัฏ ที่เริ่มต้นในช่วงปี ๒๕๔๖-๒๕๔๘ ถูกจัดการผลักดันให้เกิดขึ้นและมีพัฒนาการต่อเนื่อง ด้วยรูปแบบ วิธีการที่คิดค้นออกแบบขึ้นมาจากฐานการวิเคราะห์สถานการณ์ทั้งภายในและภายนอกระบบราชภัฏ เพื่อค้นหาโอกาสและใช้ศักยภาพของมหาวิทยาลัยราชภัฏในการพัฒนา และหารูปแบบวิธีการจัดการลดอุปสรรคและจุดอ่อน ข้อจำกัดในการพัฒนาการวิจัยของมหาวิทยาลัยราชภัฏ ดังต่อไปนี้

๓.๑.๑ สถานการณ์ภายนอก

๑) การปฏิรูปการศึกษาและปรับโครงสร้างระบบบริหารจัดการอุดมศึกษา

การประกาศใช้พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒ ได้เปิดโอกาสให้สถาบันราชภัฏปรับสถานะเป็นนิติบุคคล และเข้าไปอยู่สังกัดในสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา พันธ์กิจอุดมศึกษาทุกด้านรวมทั้งการวิจัย จึงถูกประเมินคุณภาพ ภายใต้กรอบมาตรฐานเดียวกับกลุ่มมหาวิทยาลัยของรัฐเดิม เป็นเหตุให้ผู้บริหาร คณาจารย์สถาบันราชภัฏโดยทั่วไปตระหนักในความจำเป็นของการพัฒนาการวิจัย จนเกิดการเตรียมการด้านการวิจัย ตัวอย่างเช่น

ในปี ๒๕๔๓ สำนักงานสภาสถาบันราชภัฏ โดย สำนักพัฒนาการฝึกหัดครู ได้ประสานนักวิจัยจากสถาบันราชภัฏต่างๆ จัดกระบวนการทำกรอบแนวคิดและข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย ในการดำเนินงานวิจัยในสถาบันราชภัฏ โดยมีการวิจัยรองรับ ๖ เรื่อง และมีกระบวนการระดมความคิดจากผู้บริหาร นักวิจัยสถาบันราชภัฏทั่วประเทศ

ปี ๒๕๔๕ สำนักงานสภาสถาบันราชภัฏ ได้ร่วมกับมหาวิทยาลัยพระจอมเกล้าธนบุรี ทำการวิจัยและพัฒนาระบบบุคลากรใหม่สำหรับมหาวิทยาลัยราชภัฏในอนาคต โดยมุ่งพัฒนาบริหารระบบบุคลากรให้เอื้อต่อการพัฒนาการวิจัย

๒) การปรับปรุงวิธีการจัดสรรงบประมาณแผ่นดิน

การจัดสรรงบประมาณแผ่นดินในอดีต ให้ความสำคัญต่อฐานงาน/โครงการเดิมและวงเงินงบประมาณเดิม การขอตั้งงบประมาณเพื่อสร้างงานใหม่ทำได้ยาก ต้องทำความเข้าใจกับสำนักงานงบประมาณ หรือเสนอขอความเห็นชอบจากคณะรัฐมนตรี ซึ่งมีขั้นตอนมาก ใช้เวลาดำเนินการยาวนาน ดังนั้น เพื่อให้การจัดตั้งงบประมาณมีโอกาสสูงที่จะได้รับความเห็นชอบ ส่วนราชการต่างๆจึงมักเสนอขอจัดตั้งงบประมาณในงาน/โครงการเดิม โดยเพิ่มวงเงินไปตามสัดส่วนของฐานวงเงินเดิม ซึ่งสอดคล้องกับแนวทาง วิธีคิด วิธีปฏิบัติของเจ้าหน้าที่สำนักงานงบประมาณในการพิจารณาจัดสรรงบประมาณ

การเปลี่ยนแปลงแนวทาง วิธีการจัดสรรงบประมาณ เกิดขึ้นเมื่อฝ่ายการเมือง รัฐบาลยุคที่ พ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตร เป็นนายกรัฐมนตรี ได้เข้ามาใช้การจัดสรรงบประมาณ เป็นเครื่องมือนำยุทธศาสตร์สู่การปฏิบัติ ทำให้เกิดการปรับแนวทางการจัดสรรงบประมาณแผ่นดิน ในปี ๒๕๔๗ โดยมีการลดวงเงินของงานประจำ เพื่อนำไปจัดสรรให้กับงานยุทธศาสตร์ของรัฐบาล ยังผลให้ส่วนราชการ รวมทั้งสำนักงานสภาสถาบันราชภัฏ มีโอกาสได้รับการจัดสรรงบประมาณในงาน/โครงการ/กิจกรรมใหม่ ที่สนองตอบต่อยุทธศาสตร์ของรัฐบาลสูงขึ้น

๓) การกระจายอำนาจการจัดสรรงบประมาณทุนวิจัย

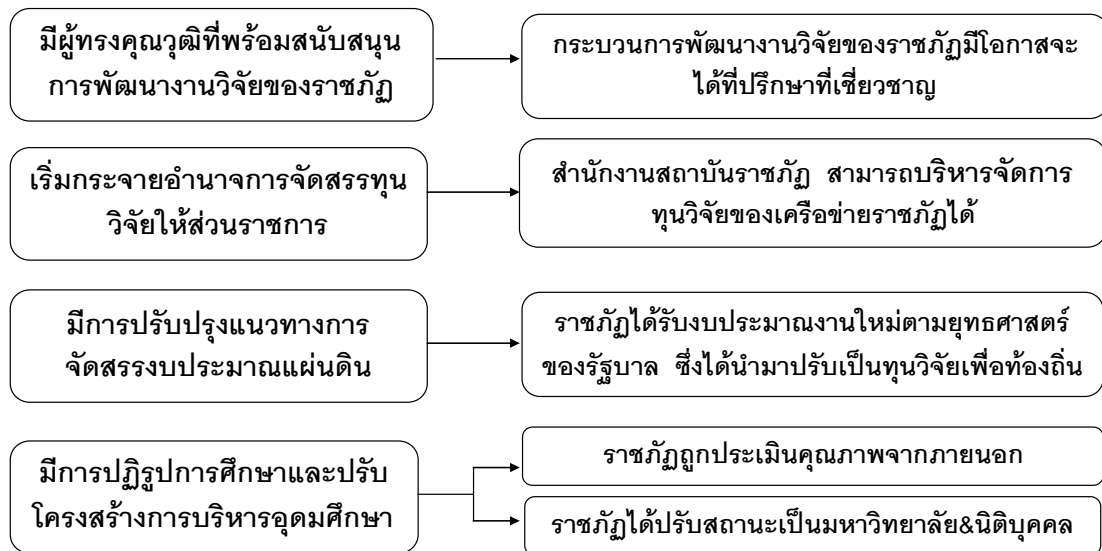
ก่อนปี ๒๕๔๕ การจัดสรรงบประมาณวิจัยและทุนวิจัยเป็นอำนาจของหน่วยงานส่วนกลาง ส่วนราชการ เช่น สำนักงานสภาสถาบันราชภัฏ ปรับเปลี่ยนจัดการกับงบประมาณการวิจัย

ของตนได้น้อย วงเงินงบประมาณทุนวิจัยที่ส่วนราชการได้รับการจัดสรรในแต่ละปี มีความเกี่ยวข้องสัมพันธ์กับฐานเงินงบประมาณการวิจัยในปีที่ผ่านมา และวงเงินของโครงการวิจัยที่ได้รับความเห็นชอบจากสำนักงานคณะกรรมการการวิจัยแห่งชาติ ผสมกับผลการใช้ดุลยพินิจของเจ้าหน้าที่งบประมาณ นอกจากนี้การเปลี่ยนแปลงงบประมาณทุนวิจัย ยังดำเนินการได้ยากยิ่ง เพราะมีการระบุงเงินและชื่อนักวิจัยแต่ละโครงการตราไว้ในพระราชบัญญัติงบประมาณ แม้ต่อมาในช่วงปี ๒๕๔๐ ได้ยกเลิกการระบุงรายละเอียดดังกล่าวในเอกสารงบประมาณ แต่ก็ยังคงต้องนำรายละเอียดเสนอต่อคณะกรรมการวิสามัญพิจารณางบประมาณประจำปี ซึ่งทำให้ส่วนราชการปรับเปลี่ยนจัดการงบประมาณทุนวิจัยของตนได้ยาก

สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจ เริ่มได้รับการกระจายอำนาจการจัดสรรทุนวิจัย ในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๔๕ เมื่อได้รับการจัดสรรทุนวิจัยร่วมกับภาคเอกชน จำนวน ๑๐ ล้านบาท ที่ไม่กำหนดรายละเอียด จึงสามารถนำมาจัดการเป็นชุดโครงการวิจัย และเป็นกระบวนการเรียนรู้เพื่อสร้างนักวิจัยเพื่อพัฒนาท้องถิ่นของราชภัฏชุดแรก ๕๖ คน และยังสร้างประสบการณ์การจัดการงานวิจัยแก่นักวิชาการในสำนักงานกลางกลุ่มหนึ่ง จนสามารถเป็นแกนหลักในการผลักดันกระบวนการพัฒนาการวิจัยเพื่อพัฒนาท้องถิ่นครั้งใหญ่ ให้เกิดขึ้นในปี ๒๕๔๗ การกระจายอำนาจการจัดสรรทุนวิจัย จึงเป็นปัจจัยเอื้อให้เครือข่ายองค์กรราชภัฏสามารถจัดการงบประมาณทุนวิจัยที่มีอยู่มาสร้างสรรค์กระบวนการพัฒนาการวิจัยขึ้นมาได้

๔) ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวนหนึ่งเห็นบทบาท คุณค่าและพร้อมเข้ามาสนับสนุนการวิจัยเพื่อท้องถิ่นของสถาบันราชภัฏ

ในช่วงก่อนปี ๒๕๔๖ กระแสแนวความคิดพัฒนาเศรษฐกิจ สังคมฐานรากระดับท้องถิ่นเริ่มขยายตัว เป็นที่ยอมรับมากขึ้นในสังคมวิชาการไทย และผู้ทรงคุณวุฒิจำนวนหนึ่งที่มุ่งผลักดันแนวทางพัฒนานี้ ตัวอย่างเช่น ศาสตราจารย์ นายแพทย์ประเวศ วะสี ศาสตราจารย์ นายแพทย์วิจารณ์ พานิช เล็งเห็นว่าสถาบันราชภัฏมีตำแหน่งที่ตั้ง และสถานะทางยุทธศาสตร์ ที่สามารถมีบทบาทเป็นกลไกวิชาการของท้องถิ่นที่สนับสนุนการพัฒนาท้องถิ่นได้อย่างต่อเนื่อง ยั่งยืน ดังนั้นเมื่อประเมินสถานการณ์ว่า การลงแรงสนับสนุนจะส่งผลให้เกิดกระบวนการพัฒนาต่อไปได้ ผู้ทรงคุณวุฒิกลุ่มนี้ จึงสนใจและพร้อมเข้ามาสนับสนุนการพัฒนางานวิจัยของสถาบันราชภัฏ

สถานการณ์ภายนอก

ผลกระทบต่อมหาวิทยาลัยราชภัฏ

สถานการณ์ภายนอกที่เป็นฐานการกำหนดกลยุทธ์ การพัฒนางานวิจัย
ของมหาวิทยาลัยราชภัฏในช่วงปี ๒๕๔๖-๒๕๔๘

๓.๑.๒ สถานการณ์ภายในด้านการวิจัยของมหาวิทยาลัยราชภัฏ

๑) การขาดแคลนนักวิจัยและนักจัดการงานวิจัย

สถาบันราชภัฏก่อนช่วงปี ๒๕๔๖ ขาดแคลนนักวิจัยและนักจัดการงานวิจัย ในจำนวนอาจารย์ของเครือข่ายราชภัฏประมาณ ๕ พันคน ในขณะนั้น มีผู้ที่เข้าถึงทุนวิจัยและทำวิจัยต่อเนื่องน้อยกว่า ๑๐๐ คน โดยส่วนใหญ่ทำวิจัยด้านการศึกษา และวิจัยตามศาสตร์ มีนักวิจัยเชิงปฏิบัติการเพื่อการพัฒนาท้องถิ่นจำนวนน้อย และแทบไม่มีนักวิจัยระดับผู้เชี่ยวชาญ ที่มีประสบการณ์ในการจัดการงานวิจัย เพราะส่วนใหญ่ทำงานวิจัยเดี่ยว งานวิจัยขนาดเล็ก

๒) อาจารย์ส่วนใหญ่ขาดประสบการณ์วิจัย

คณาจารย์ราชภัฏส่วนใหญ่ไม่มีประสบการณ์ทำวิจัย นอกจากการทำวิทยานิพนธ์ เพราะอาจารย์ทั่วไปยังขาดความมั่นใจในการทำวิจัย แม้มีการจัดการพัฒนาอาจารย์หลายครั้ง ในลักษณะกิจกรรมจัดอบรมที่เน้นให้ความรู้เชิงวิธีวิทยาการวิจัย และจัดขึ้นเป็นครั้งคราวไม่เป็นกระบวนการต่อเนื่อง การพัฒนาดังกล่าวยังไม่สามารถช่วยสร้างความเชื่อมั่นให้อาจารย์ส่วนใหญ่กล้าเสนอขอทุนวิจัย จึงมีผลต่อการเพิ่มจำนวนและคุณภาพนักวิจัยไม่ได้มากนัก

๓) อาจารย์มีภาระงานสูง

คณาจารย์ราชภัฏมีการะการสอนค่อนข้างสูง เมื่อเปรียบเทียบกับอาจารย์อุดมศึกษาทั่วไป และเกือบทุกคนยังต้องทำงานด้านการสนับสนุนอื่นๆ เมื่อประกอบกับระบบบริหารจัดการของสถาบันยังไม่เอื้อต่อการทำวิจัยเท่าที่ควร โดยเฉพาะในเรื่องระบบค่าตอบแทนและการประเมินบุคลากร จึงยังผลให้อาจารย์ขาดแรงจูงใจในการทำวิจัย

๔) ขาดแคลนทุนวิจัย

ราชภัฏขาดแคลนทุนวิจัย เพราะในช่วงที่ผ่านมา สถาบันราชภัฏโดยรวมได้รับงบประมาณการวิจัยน้อยมาก ดังเช่นในปี ๒๕๔๐-๒๕๔๕ มีทุนวิจัยเพียงประมาณร้อยละ ๐.๐๓ ของงบประมาณรวม และทุนวิจัยเหล่านี้ส่วนใหญ่วนเวียน กระจุกตัวอยู่ในวงของนักวิจัยจำนวนหนึ่งที่ทำวิจัยมาต่อเนื่อง อาจารย์โดยทั่วไปมีการขอทุนวิจัยน้อย และมีโอกาสได้รับทุนวิจัยน้อย จึงไม่กล้าขอทุนวิจัยจากแหล่งทุนต่างๆ ผู้ทรงคุณวุฒิจาก สกว. ให้ข้อมูลว่า ในช่วงก่อน ปี ๒๕๔๕ แทบไม่มีอาจารย์สถาบันราชภัฏเสนอโครงการวิจัยเพื่อขอรับทุนจาก สกว.

๕) ผู้บริหาร คณาจารย์ตระหนักในความสำคัญของการวิจัยเพื่อท้องถิ่น

โดยภาพรวม ผู้บริหาร คณาจารย์สถาบันราชภัฏทุกแห่ง ต่างตระหนักว่า การวิจัยเพื่อพัฒนาท้องถิ่นเป็นพันธกิจของราชภัฏ เนื่องจากปรัชญา แนวคิดการเป็นสถาบันอุดมศึกษาเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น ได้ถูกเผยแพร่ในเครือข่ายราชภัฏมายาวนาน โดยเฉพาะในช่วงเวลาของการเปลี่ยนแปลงหลังการประกาศใช้พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒ ได้มีกระบวนการทบทวน วิเคราะห์ ปรัชญา แนวคิดนี้เพื่อนำสู่การปฏิบัติภายในเครือข่ายราชภัฏหลายครั้ง อาจกล่าวได้ว่า ผู้บริหาร คณาจารย์ราชภัฏส่วนใหญ่ มีความเห็นร่วมกันว่า การวิจัยเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น คือทิศทาง เป้าหมาย การวิจัยของราชภัฏ แต่อุปสรรคสำคัญที่ทำให้การวิจัยนี้เกิดขึ้นน้อยในสถาบันราชภัฏ ก็คือ คณาจารย์ส่วนใหญ่ยังขาดความรู้เชิงปฏิบัติในวิถีวิทยาของการวิจัยเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น รวมทั้งขาดประสบการณ์การทำงานในท้องถิ่นและเครือข่ายความสัมพันธ์กับคนท้องถิ่น

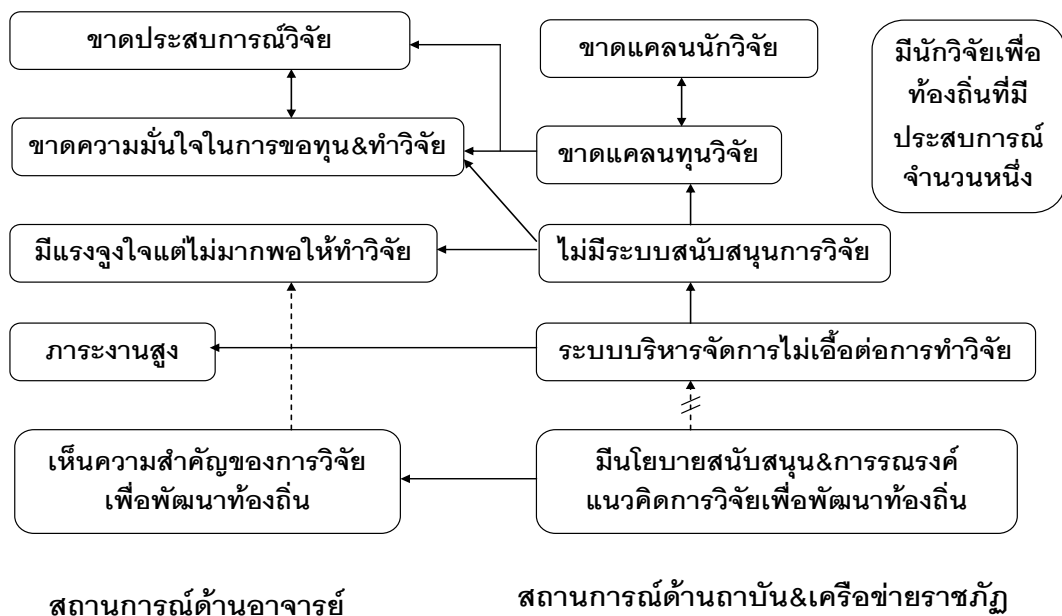
๖) เครือข่ายราชภัฏ มีต้นทุนบุคลากรด้านการวิจัย

เครือข่ายราชภัฏ มีต้นทุนบุคลากรที่จะพัฒนาเป็นนักจัดการงานวิจัยเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น เนื่องจากอาจารย์จำนวนหนึ่ง ซึ่งกระจายอยู่ในสถาบันราชภัฏหลายแห่ง มีประสบการณ์เป็นวิทยากรกระบวนการ และบางส่วนในจำนวนนี้ยังมีประสบการณ์ทำวิจัยร่วมกับท้องถิ่น และที่สำคัญ อาจารย์กลุ่มนี้ มีแรงบันดาลใจที่ต้องการผลักดันการพัฒนางานวิจัยเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น ประกอบกับในสำนักงานสภาสถาบันราชภัฏ ซึ่งมีบทบาทในการวางแผน จัดสรรทรัพยากร ได้มีผู้บริหารระดับสูง

และระดับกลางกลุ่มหนึ่งที่มุ่งมั่นผลักดันการพัฒนางานวิจัยเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น จึงทำให้มีแกนประสาน จัดการกระบวนการพัฒนาการวิจัยได้ทั้งเครือข่ายราชภัฏ

๗) มีกระบวนการผลักดัน เผยแพร่ความคิดเรื่องการวิจัยเพื่อท้องถิ่นภายในเครือข่ายราชภัฏ

การผลักดันทิศทางใหม่ของมหาวิทยาลัย “มหาวิทยาลัยไทยเพื่อความเป็นไท” ในช่วงการยกร่าง และผลักดันพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยราชภัฏ เพื่อยกสถานะสถาบันราชภัฏเป็นมหาวิทยาลัย ทำให้เกิดกระบวนการการทบทวนปรัชญา ทิศทางพันธกิจครั้งใหญ่ เพื่อค้นหาอัตลักษณ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏ ด้วยการจัดประชุม สัมมนาผู้บริหาร คณาจารย์ร่วมกับผู้ทรงคุณวุฒิใน ส่วนกลาง และใน ๔ ภูมิภาค รวมทั้งในแต่ละมหาวิทยาลัย และได้มีการสังเคราะห์ผลการประชุม สัมมนาออกมาเป็นเอกสารหลายเล่ม ซึ่งได้ตีพิมพ์ เผยแพร่ไปในหมู่ผู้บริหาร คณาจารย์สถาบันราชภัฏ ต่างๆอย่างกว้างขวาง เช่น “กระบวนการทัศน์ใหม่ของราชภัฏ” “อุดมการณ์ราชภัฏ : มหาวิทยาลัยไทยเพื่อ ความเป็นไท” และ “สู่เส้นทางใหม่ มหาวิทยาลัยไทยเพื่อความเป็นไท : มหาวิทยาลัยราชภัฏ” ฯลฯ สถานการณ์ข้างต้น ทำให้มีการเผยแพร่แนวคิดใหม่ในเรื่อง “มหาวิทยาลัยไทยเพื่อความเป็นไท” อย่าง กว้างขวางในประชาคมชาวราชภัฏ โดยการพัฒนาที่สำคัญอย่างหนึ่งตามแนวคิดนี้ คือ การวิจัยเพื่อ เข้าใจสังคมไทย และสร้างคน สร้างความรู้เพื่อทำให้สังคมไทยมีความเป็นไท

สถานการณ์ด้านการวิจัยของสถาบันราชภัฏ ก่อนปี ๒๕๔๖

๓.๒ การจัดการเพื่อผลักดันให้เกิดกระบวนการพัฒนาการวิจัยขนาดใหญ่ของมหาวิทยาลัยราชภัฏในช่วงปี ๒๕๔๖-๒๕๔๘

งานวิจัยถูกกำหนดให้เป็นภารกิจตามกฎหมาย มาตั้งแต่ปี ๒๕๑๖ เมื่อมหาวิทยาลัยราชภัฏยังเป็นวิทยาลัยครูเริ่มเปิดสอนระดับปริญญาตรี และนับแต่นั้นจนถึงก่อนปี ๒๕๔๖ ก็มีนโยบายและแผนและการดำเนินการพัฒนางานวิจัยในมาเป็นระยะๆ แต่ผู้เข้าร่วมกิจกรรมการพัฒนา จำกัดวงอยู่ในหมู่อาจารย์ผู้สนใจการวิจัยจำนวนน้อย ขณะที่อาจารย์ส่วนใหญ่ที่ไม่ทำวิจัย ยังคงไม่เข้าร่วมกิจกรรมการวิจัย สถานการณ์เช่นนี้ ดำรงอยู่มายาวนาน ก่อนที่จะเกิดกระบวนการพัฒนางานวิจัยขนาดใหญ่ ในปี ๒๕๔๖ - ๒๕๔๘ จนส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทั้งเชิงปริมาณ คุณภาพและทิศทางการวิจัย ในเครือข่ายราชภัฏ ดังผลการศึกษาตอนที่ ๑

จากการวิเคราะห์สถานการณ์ภายในและภายนอกที่เกี่ยวข้องกับการวิจัยของเครือข่ายราชภัฏข้างต้น ทำให้การพัฒนางานวิจัยในช่วงปี ๒๕๔๖-๒๕๔๗ จำเป็นต้องเริ่มต้นจากยุทธศาสตร์การพัฒนาเชิงปริมาณ โดยขยายการวิจัยเพื่อพัฒนาท้องถิ่นไปสู่อาจารย์จำนวนมาก ดึงดูดอาจารย์ทั้งที่ทำวิจัยอยู่แล้วและกลุ่มอาจารย์ที่มีความสนใจแต่ยังไม่อยู่ในวงการวิจัย ให้ก้าวข้ามอุปสรรค ข้อจำกัดต่างๆ เข้ามาทำวิจัย เพื่อให้เกิดเป็นกระบวนการพัฒนาการวิจัยครั้งใหญ่ ที่สามารถสร้างกระแสความตื่นตัวให้ผู้บริหาร อาจารย์ส่วนใหญ่ และเหนี่ยวนำให้คณาจารย์ทั่วไปให้มาสนใจและเข้ามาทำวิจัยมากขึ้น

การผลักดันให้เกิดกระบวนการพัฒนาการวิจัยเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น ครั้งใหญ่ ในช่วงปี ๒๕๔๖-๒๕๔๘ ใช้การจัดการเชิงกลยุทธ์ที่สำคัญ ๓ เรื่อง คือ

๓.๒.๑ การจัดการด้านแผนงบประมาณ เพื่อสร้างโอกาสให้คณาจารย์ราชภัฏจำนวนมากเข้าถึงทุนวิจัย

๓.๒.๒ การสื่อสาร สร้างกระแสความตื่นตัวทางการวิจัย

๓.๒.๓ การจัดสรรทุนวิจัยเพื่อขยายวงการวิจัยเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น ไปสู่คณาจารย์ราชภัฏที่ยังไม่มีประสบการณ์วิจัย

รายละเอียดของการจัดการเชิงกลยุทธ์ข้างต้น มีดังต่อไปนี้

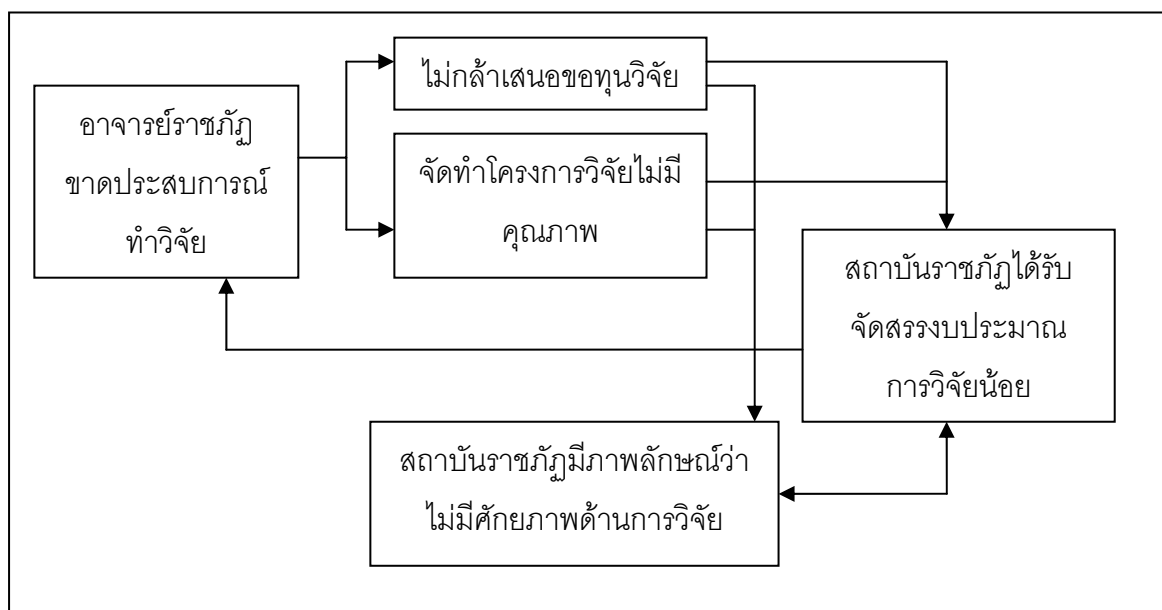
๓.๒.๑ การจัดการด้านแผนงบประมาณ เพื่อสร้างโอกาสให้คณาจารย์ราชภัฏจำนวนมากเข้าถึงทุนวิจัย

สถาบันราชภัฏได้รับการจัดสรรงบประมาณจากรัฐจำนวนน้อยมาก เมื่อเปรียบเทียบกับงบประมาณรายหัวนักศึกษา กับสถาบันอุดมศึกษาของรัฐอื่นๆ และในจำนวนนี้เป็นงบประมาณวิจัยโดยเฉลี่ยเพียงประมาณร้อยละ ๐.๐๓ ของวงเงินงบประมาณแผ่นดินทั้งหมด สาเหตุ ปัจจัยที่ทำให้สถาบันราชภัฏได้รับงบประมาณแผ่นดินด้านการวิจัยน้อย มาจาก ๒ ด้าน คือ

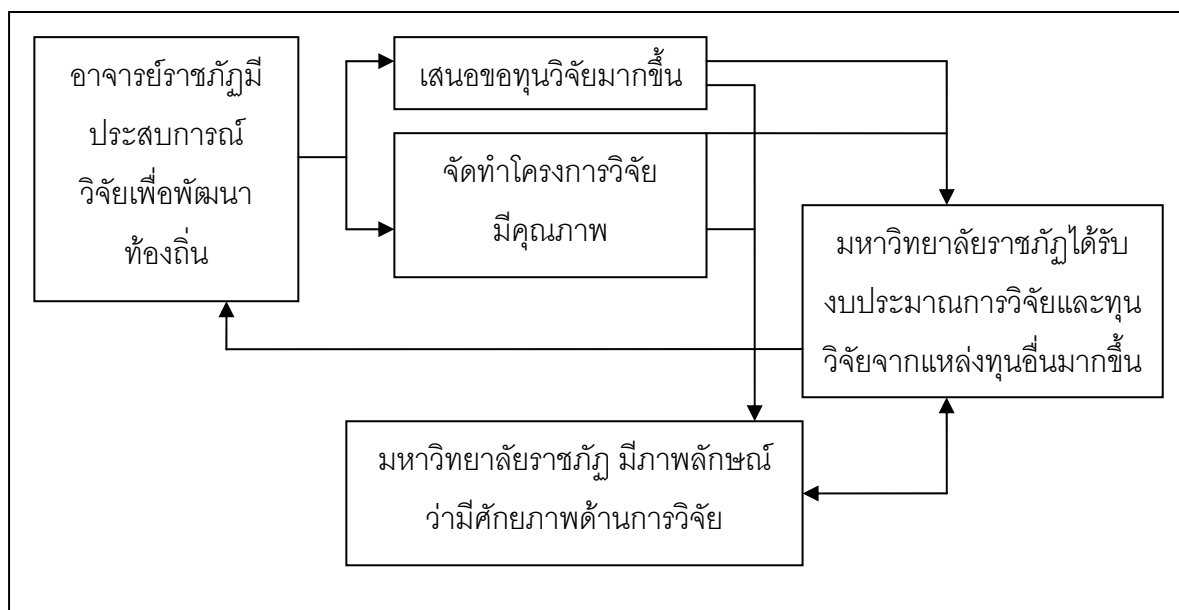
ด้านสถาบันราชภัฏ เกิดจากสภาพการณ์ที่มีอาจารย์ราชภัฏเพียงจำนวนน้อย ได้จัดทำโครงการและเสนอขอทุนวิจัย และโครงการวิจัยที่เสนอของบประมาณ ส่วนใหญ่เป็นโครงการขนาดเล็ก และ/หรือเป็นโครงการที่ไม่ผ่านการประเมินคุณภาพจากสำนักงานคณะกรรมการการวิจัยแห่งชาติ

ด้านการจัดสรรงบประมาณการวิจัยของรัฐ ในช่วงก่อนปี ๒๕๔๕ การจัดสรรงบประมาณด้านการวิจัย มีแนวทางพิจารณาจากฐานวงเงินเดิม ผนวกกับดุลยพินิจของสำนักงานงบประมาณ ที่รับรู้ภาพลักษณ์ของสถาบันราชภัฏว่าไม่มีศักยภาพด้านวิจัย

สาเหตุทั้งสองด้านข้างต้นผูกพันกันเป็นวงจรแห่งปัญหาการวิจัยของสถาบันราชภัฏ ที่ดำรงอยู่มายาวนาน ดังนี้

เพื่อยับยั้งวงจรปัญหาการวิจัยข้างต้น จึงได้พิจารณาเลือกที่จะเริ่มต้นกับ การจัดการ กับปัญหาการขาดแคลนทุนวิจัย ซึ่งเป็น entry point ที่จะก่อให้เกิดกระบวนการพัฒนาต่อไปได้ เนื่องจากการขาดแคลนทุนวิจัยเป็นปัญหาที่สามารถจัดการได้ด้วยวิธีการทางแผนงบประมาณ และหาก จัดการแก้ปัญหานี้ได้ ก็จะช่วยสร้างโอกาสให้อาจารย์จำนวนมากที่สนใจการวิจัย แต่ไม่เคยหรือเข้าถึง ทุนวิจัยได้น้อย หรือขาดความเชื่อมั่นในการทำวิจัย ได้เข้ามาทำวิจัย ได้สร้างประสบการณ์วิจัยเพื่อการ พัฒนาท้องถิ่น อันนำไปสู่การให้เกิดวงจรใหม่ที่มหาวิทยาลัยราชภัฏ จะมีการพัฒนาการวิจัยต่อเนื่อง ดังนี้

เพื่อผลักดันกระบวนการพัฒนาการวิจัย จำเป็นต้องจัดหางบประมาณก้อนใหญ่ เพื่อจัดสรรเป็นทุนวิจัยเพื่อการพัฒนาท้องถิ่นให้ได้จำนวนมาก จนดึงดูดให้คณาจารย์ทั่วไปสนใจ มีความหวังว่าตนมีโอกาสเข้าถึงทุนวิจัย จนกล้าเข้ามาขอทุนวิจัย

การจัดหางบประมาณก้อนใหญ่มาเป็นทุนวิจัย โดยวิธีการการวางแผนงบประมาณ และปรับแผนงบประมาณ ๒ ขั้นตอน คือ

ขั้นที่ ๑ เสนอขอจัดตั้งงบประมาณชุดโครงการวิจัยเพื่อพัฒนาท้องถิ่นในประเด็นยุทธศาสตร์ของรัฐบาลที่สอดคล้องกับทิศทางพันธกิจของมหาวิทยาลัยราชภัฏ โดยค้นหา ประธาน ระดมอาจารย์ที่มีประสบการณ์วิจัยร่วมกับท้องถิ่น และมุ่งมั่นผลักดันการวิจัยเพื่อพัฒนาท้องถิ่น จากสถาบันราชภัฏต่างๆ มาร่วมเป็นทีม แล้วเสนอสำนักงานคณะกรรมการการวิจัยแห่งชาติเพื่อประเมินคุณภาพโครงการ อย่างไรก็ตามเนื่องจากชุดโครงการวิจัยไม่ผ่านการประเมินของสำนักงานคณะกรรมการการวิจัยแห่งชาติ เครือข่ายสถาบันราชภัฏจึงได้งบประมาณเพิ่มขึ้นจำนวนหนึ่งในประเด็นยุทธศาสตร์ของรัฐบาล แต่ถูกจัดสรรไว้ในงานบริการวิชาการ ส่วนงบประมาณการวิจัยยังมีจำนวนน้อยเช่นเดิม

ขั้นที่ ๒ ปรับงบประมาณงานปกติมาเป็นงบประมาณการวิจัย โดยปรับแผนดำเนินงานของงานปกติให้เป็นกระบวนการวิจัย โดย

- ปรับงานบริการวิชาการ มาดำเนินการในรูปแบบการวิจัย
- เจียดจ่ายงบประมาณปกติส่วนต่างๆ ที่ไม่มีผลกระทบสำคัญต่องาน มาดำเนินการวิจัย อาทิ ค่าวัสดุการศึกษารายหัวส่วนเกินจากการที่รับนักศึกษาได้จำนวนน้อยกว่าแผน เป็นต้น
- ทำความตกลงกับสำนักงบประมาณ ขอปรับเปลี่ยนหมวดเงินที่นำมาทำวิจัยให้เป็นทุนอุดหนุนการวิจัย

ด้วยการจัดการข้างต้น ทำให้สถาบันราชภัฏโดยรวม มีงบประมาณวิจัยเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น ประเด็นต่างๆ มาดำเนินการในรูปชุดโครงการวิจัย ดังนี้

ปี	จำนวนชุดโครงการวิจัยเพื่อพัฒนาท้องถิ่น	งบประมาณวิจัยของชุดโครงการ
๒๕๔๕	๑ ชุดโครงการ	๑๐ ล้านบาท
๒๕๔๖	๑ ชุดโครงการ	๖.๕ ล้านบาท
๒๕๔๗	๑๑ ชุดโครงการ	๑๐๕.๕๖ ล้านบาท
๒๕๔๘	๑๑ ชุดโครงการ	๑๐๒.๒ ล้านบาท

ผลของการจัดการแก้ปัญหาการขาดแคลนทุนวิจัยข้างต้น เป็นบทเรียนว่า ส่วนราชการทั้งหลายก็สามารถพัฒนาการวิจัยได้ แม้ขาดแคลนงบประมาณการวิจัย โดยการจัดการแผนงบประมาณเพื่อนำงบประมาณปกติที่มีอยู่มาปรับใช้ในการวิจัย

๓.๒.๒ การสื่อสาร สร้างกระแสความตื่นตัวทางการวิจัย

การสร้างกระแสความตื่นตัวทางการวิจัยในหมู่ผู้บริหารและคณาจารย์สถาบันราชภัฏ เป็นปัจจัยความสำเร็จของการขับเคลื่อนกระบวนการพัฒนางานวิจัย ในช่วงปี ๒๕๔๖-๒๕๔๘ :ซึ่งในทางปฏิบัติได้ดำเนินการ ดังนี้

- เริ่มจากการได้ใช้เวทีของการประชุมทางวิชาการเฉลิมฉลอง ๕๐ ปีชาของสมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ สยามมกุฎราชกุมาร ในปี ๒๕๔๕ ระดมความคิด สร้างความเห็นร่วมในหมู่นักวิจัย และอธิการบดีจำนวนหนึ่ง
- จัดประชุมอธิการบดีเพื่อร่วมกันวิเคราะห์สถานการณ์และกำหนดทิศทางการพัฒนามหาวิทยาลัยราชภัฏ ในปี ๒๕๔๖
- จัดประชุมอธิการบดีและผู้บริหารงานวิจัยสถาบันราชภัฏทุกแห่ง เพื่อสื่อสาร สร้างความเข้าใจในการพัฒนาข้อเสนอโครงการวิจัยเพื่อท้องถิ่น
- จัดประชุมปฏิบัติการนักวิจัยร่วมกับผู้ทรงคุณวุฒิ เพื่อสร้างความเข้าใจให้ชัดเจนในกรอบประเด็นและแนวทางการวิจัยและปรับปรุงข้อเสนอโครงการ
- ชี้แจง ทำความเข้าใจต่ออาจารย์ผู้สนใจในสถาบันราชภัฏต่างๆ ทั่วประเทศ ในปี ๒๕๔๗

การดำเนินการข้างต้น มีผลให้อาจารย์ ผู้บริหารรับรู้ ตื่นตัวและสมัครใจเข้าร่วมกระบวนการพัฒนางานวิจัยอย่างกว้างขวางที่สุดในประวัติศาสตร์การพัฒนางานวิจัยของสถาบันราชภัฏ เนื่องจาก การจัดการมีลักษณะดังนี้

➤ ดำเนินการในช่วงเวลาที่เหมาะสม ในสถานการณ์ที่จะมีการปฏิรูปการศึกษาและปรับโครงสร้างอุดมศึกษา ซึ่งส่งผลให้สถาบันราชภัฏปรับสถานภาพเป็นนิติบุคคล เป็นมหาวิทยาลัย ผู้บริหารคณาจารย์จึงให้ความสนใจการวิจัยซึ่งเป็นพันธกิจของอุดมศึกษามากขึ้น

➤ ดำเนินการสื่อสารเป็นกระบวนการ โดยการจัดกิจกรรมตามลำดับขั้น กล่าวคือ เริ่มจากกิจกรรมการสื่อสารระดับผู้บริหาร ไปสู่ระดับอาจารย์ทั่วไป เริ่มการจัดกิจกรรมในภาพทั่วประเทศ ไปสู่กิจกรรมการสื่อสารภายในมหาวิทยาลัยแต่ละแห่ง

เริ่มต้นด้วยกิจกรรมการสร้างแนวคิด ทิศทางร่วมกันในการพัฒนาการวิจัย จากนั้นจึงจัดกิจกรรมเพื่อให้ข้อมูล ทำความเข้าใจในกรอบแนวทางและรายละเอียดวิธีปฏิบัติ ทำให้ผู้บริหารคณาจารย์เกิดความต้องการ และเข้าใจวิธีการเข้าร่วมกระบวนการวิจัยที่ชัดเจน

➤ ใช้วิธีการทางปัญญา เหนี่ยวนำผู้บริหาร อาจารย์ให้เข้ามาสนับสนุน การวิจัยเพื่อพัฒนาท้องถิ่น โดยการป้อนข้อมูลรูปธรรมที่บ่งชี้สถานการณ์ความจำเป็นของการพัฒนางานวิจัย ผสมกับการนำเสนอแนวคิดต่อบทบาท คุณค่าของสถาบันราชภัฏในการวิจัยเพื่อพัฒนาท้องถิ่น จากผู้ทรงคุณวุฒิคนสำคัญภายนอก เช่น ศาสตราจารย์ นายแพทย์ประเวศ วะสี แล้วจึงสร้างกระบวนการระดมความคิด วิเคราะห์สถานการณ์ และกำหนดทิศทางการพัฒนาแบบมีส่วนร่วม โดยวิทยาการกระบวนการที่เชี่ยวชาญ

๓.๒.๓ การจัดสรรทุนวิจัยเพื่อขยายวงการวิจัยเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น ไปสู่คณาจารย์ราชภัฏที่ไม่มีประสบการณ์วิจัย

ด้วยยุทธศาสตร์การพัฒนาการวิจัยของสถาบันราชภัฏในช่วงปี ๒๕๔๖-๒๕๔๘ คือ มุ่งขยายวงการวิจัยไปสู่คณาจารย์ทั่วไป ซึ่งส่วนใหญ่ไม่เคยมีประสบการณ์การวิจัยเพื่อพัฒนาท้องถิ่น ดังนั้นจึงได้กำหนดระบบ รูปแบบ กระบวนการจัดสรรทุนวิจัย ที่เอื้อให้คณาจารย์ทั่วไป สามารถเข้ามาเรียนรู้การพัฒนาการวิจัยได้ โดย

◆ การประกาศทุนวิจัย พร้อมกรอบประเด็นและทุนการวิจัยอย่างกว้างขวาง ทั้งถึง ในสถาบันราชภัฏทุกแห่ง

◆ จัดกระบวนการประเมินคุณภาพข้อเสนอโครงการวิจัยแบบเปิด ทำให้ผู้เสนอโครงการส่วนใหญ่ที่นำเสนอความคิดทางเอกสารได้ไม่ชัดเจน มีโอกาสสื่อสารความคิดกับผู้ทรงคุณวุฒิและเพื่อนนักวิจัยเพิ่มเติมทางวาจา พร้อมกับได้เรียนรู้จากผู้ทรงคุณวุฒิและเพื่อนนักวิจัย ในการปรับปรุงข้อเสนอโครงการให้มีโอกาสผ่านการประเมินคุณภาพและได้รับการจัดสรรทุนวิจัยมากขึ้น

◆ ไม่ปฏิเสธข้อเสนอโครงการวิจัยใดๆ แม้มีคุณภาพไม่ถึงมาตรฐาน แต่ให้ออกสนักวิจัยที่มุ่งมั่นเรียนรู้ และยินดีปรับปรุงข้อเสนอโครงการวิจัย จนมีความชัดเจน สมบูรณ์เพียงพอ จึงจัดสรรทุนวิจัยให้

◆ กรณีที่นักวิจัยมีความมุ่งมั่น ตั้งใจสูง แต่ไม่สามารถปรับปรุงข้อเสนอโครงการวิจัยให้มีความคุณภาพตามมาตรฐาน จะมีการจัดสรรทุนวิจัยขนาดเล็ก ประมาณห้าหมื่นบาท ให้นักวิจัยนำไปดำเนินการศึกษาศาสนาการณ์ของประเด็นวิจัยในพื้นที่เป้าหมาย เพื่อพัฒนาเป็นโจทย์วิจัยและข้อเสนอโครงการวิจัยที่ชัดเจน เพื่อนำเสนอขอทุนวิจัยในโอกาสต่อไป

การจัดสรรทุนวิจัยด้วยวิธีการข้างต้น มีผลให้อาจารย์จำนวนไม่น้อยที่มีประสบการณ์วิจัย เข้าร่วมกระบวนการพัฒนาการวิจัย และทำวิจัยเพื่อการพัฒนาท้องถิ่นอย่างต่อเนื่องในระยะต่อมา เพราะรูปแบบวิธีการจัดสรรทุนข้างต้น สร้างภาพการวิจัยใหม่ ทำให้อาจารย์ราชภัฏทั่วไปเห็นโอกาส มีความหวังที่จะได้ทุนวิจัย และได้ร่วมเรียนรู้การวิจัย

๓.๓ การจัดการเพื่อพัฒนางานวิจัย นักวิจัย นักจัดการงานวิจัย และระบบจัดการงานวิจัยของมหาวิทยาลัยราชภัฏ

เมื่อจัดการผลักดันการพัฒนาการวิจัยข้างต้น จนเกิดเป็นกระบวนการพัฒนาการวิจัยขนาดใหญ่ ในปี ๒๕๔๗ ซึ่งมีนักศึกษา อาจารย์ ของสถาบันราชภัฏทุกแห่งเข้าร่วมจำนวนมาก ไม่น้อยกว่าหนึ่งพันคน จึงเกิดโจทย์สำคัญของการจัดการตามมา คือ ทำอย่างไรจึงจะทำให้ กระบวนการพัฒนาการวิจัยขนาดใหญ่นี้ขับเคลื่อนต่อไป และส่งผลต่อการพัฒนาการวิจัยและระบบจัดการงานวิจัยของเครือข่ายมหาวิทยาลัยราชภัฏให้ก้าวหน้าไปอย่างต่อเนื่อง ยั่งยืน

โจทย์สำคัญของการจัดการข้างต้น ได้ถูกนำมาพิจารณาออกแบบเป็นระบบ รูปแบบวิธีการจัดการงานวิจัยของเครือข่ายมหาวิทยาลัยราชภัฏ ในช่วงปี ๒๕๔๖-๒๕๔๘ ซึ่งสำนักงานสภาสถาบันราชภัฏยังทำหน้าที่เป็นศูนย์กลางการประสาน จัดการงานวิจัย และต่อมาเมื่อสำนักงานสภาสถาบันราชภัฏถูกยุบรวมเข้าเป็นสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา และราชภัฏได้ปรับสถานะเป็นมหาวิทยาลัย เป็นนิติบุคคล สกว. ก็ได้เข้ามามีบทบาทจัดการสนับสนุนการพัฒนาการวิจัยโดยตรงต่อเครือข่ายมหาวิทยาลัยราชภัฏส่วนที่สมัครใจเข้าร่วมเครือข่ายการพัฒนา

จากการสังเคราะห์ความเห็นของนักวิจัย และผู้จัดการงานวิจัยของมหาวิทยาลัยราชภัฏในหลายเวที ได้ข้อสรุปว่า การจัดการพัฒนาการวิจัยในช่วงปี ๒๕๔๖-๒๕๔๘ เป็นเสมือนฐานของการสร้างนักวิจัย นักจัดการงานวิจัย และระบบจัดการงานวิจัยให้เกิดขึ้นในสถาบันราชภัฏ ส่วนการจัดการงานวิจัยในช่วงต่อมา ที่ สกว. มีบทบาทสนับสนุนโดยตรง เป็นก้าวอย่างของการพัฒนาทางด้านคุณภาพ

นักวิจัย นักจัดการงานวิจัยและระบบจัดการงานวิจัยเพื่อการพัฒนาท้องถิ่นของมหาวิทยาลัยราชภัฏ และเมื่อวิเคราะห์การจัดการพัฒนาการวิจัย ทั้ง ๒ ช่วงข้างต้น ได้พบการจัดการเชิงกลยุทธ์ที่สำคัญ ดังต่อไปนี้

๓.๓.๑ การกำหนดจุดมุ่งหมายของการพัฒนาการวิจัยของมหาวิทยาลัยราชภัฏ

จุดมุ่งหมายการพัฒนา ในช่วงปี ๒๕๔๖-๒๕๔๘

จุดมุ่งหมายการพัฒนาการวิจัยของมหาวิทยาลัยราชภัฏ ในช่วงปี ๒๕๔๖-๒๕๔๘ ไม่ได้ถูกระบุไว้เป็นลายลักษณ์อักษรในเอกสาร แต่จากข้อมูลการประชุม การแลกเปลี่ยนความเห็นของคณะผู้จัดการเครือข่ายการวิจัยที่มีบทบาทบุกเบิก ผลักดันกระบวนการพัฒนานี้ สามารถสรุปได้ว่า จุดมุ่งหมายของการพัฒนาการวิจัยของมหาวิทยาลัยราชภัฏ ช่วง ปี ๒๕๔๖-๒๕๔๘ คือ

มุ่งขับเคลื่อนการเปลี่ยนแปลงมหาวิทยาลัยราชภัฏสู่การเป็นสถาบันอุดมศึกษาเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น ด้วยกระบวนการวิจัย โดย

- ขยายการวิจัยเพื่อพัฒนาท้องถิ่นไปสู่คณาจารย์ให้ได้อย่างกว้างขวาง เพื่อใช้การวิจัยเป็นกระบวนการพัฒนาอาจารย์
- พัฒนาระบบและนักจัดการงานวิจัย เพื่อนำไปสู่การพัฒนาระบบบริหารจัดการสถาบันต่อไป

เหตุผล แนวคิดในการกำหนดจุดมุ่งหมาย

จุดมุ่งหมายข้างต้น มุ่งหมายให้เกิดการพัฒนาเชิงองค์กร โดยใช้การพัฒนาการวิจัย และระบบจัดการงานวิจัยเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น เป็นกระบวนการฝึกปฏิบัติทางปัญญาและการจัดการของอาจารย์ให้มีศักยภาพความรู้ เพื่อเป็นฐานการพัฒนามหาวิทยาลัยตามปรัชญา อุดมการณ์สู่เป้าหมายปลายทางต่อไป

การกำหนดจุดมุ่งหมายการพัฒนารั้งนี้ มาจากความคิด เหตุผลที่ได้จากการทบทวน วิเคราะห์ปัญหาการพัฒนาการวิจัยของมหาวิทยาลัยราชภัฏในช่วงที่ผ่านมา กระบวนทัศน์ต่อการวิจัย และปัญหาการวิจัย ดังนี้

๑) การวิจัยเป็นกระบวนการสร้างความรู้ และการเรียนรู้ ให้กับผู้วิจัยไปพร้อมกัน การพัฒนารั้งนี้ จึงมุ่งนำการวิจัยมาใช้เป็นกระบวนการพัฒนามหาวิทยาลัยราชภัฏสู่เป้าหมายตามปรัชญา อุดมการณ์ของมหาวิทยาลัย

๒) การปรับสถานภาพ เปลี่ยนโครงสร้างหลายครั้งที่ผ่านมา ส่งผลต่อการพัฒนาการวิจัยรวมทั้งบทบาท พันธกิจด้านอื่นของมหาวิทยาลัยราชภัฏในเชิงเนื้อหาและคุณภาพไม่ชัดเจน เพราะการพัฒนาที่ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงได้ ต้องดำเนินการทั้ง ๓ ด้าน คือ ด้านโครงสร้างองค์กร ด้านระบบ

ระเบียบและกระบวนการที่เกี่ยวข้อง และด้านบุคลากร สำหรับการพัฒนาการวิจัยปัจจุบัน มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์มีสถาบันวิจัยและพัฒนาที่มีบทบาทสนับสนุนการวิจัยโดยตรงอยู่แล้ว จึงต้องให้ความสำคัญกับการพัฒนาระบบ ระเบียบที่เกี่ยวข้องและกระบวนการทำงานด้านการวิจัยของมหาวิทยาลัย และการพัฒนาอาจารย์ให้มีศักยภาพ ความพร้อมในการวิจัย

๓) ปัญหาการวิจัย เป็นปัญหาเชิงระบบ การที่อาจารย์ราชภัฏทำวิจัยน้อย สัมพันธ์กับหลายปัจจัย เช่น ขาดความรู้ ศักยภาพด้านการวิจัย ขาดแรงจูงใจ ขาดแคลนทุนวิจัย ฯลฯ เพื่อแก้ปัญหานี้ จึงพัฒนาในเชิงระบบ ทั้งระบบจัดการสนับสนุนการวิจัย และระบบประกันคุณภาพการวิจัย

๔) ในช่วงที่ผ่านมา มีนักวิจัย “ราชภัฏ” จำนวนหนึ่งทำงานวิจัยเพื่อพัฒนาท้องถิ่นที่เป็นประโยชน์ มีคุณภาพสูง แต่ผลงานดังกล่าว ถูกเผยแพร่ นำมาใช้ในการพัฒนาองค์กรน้อย เพราะทั้งผู้บริหาร อาจารย์ส่วนใหญ่ไม่รับรู้ ดังนั้น การพัฒนาการวิจัยครั้งนี้ จึงต้องเริ่มจากการวิจัยเพื่อพัฒนาท้องถิ่น เข้ามาสู่มหาวิทยาลัยราชภัฏ ให้ผู้บริหาร อาจารย์ทั้งเครือข่ายองค์กรนี้ ได้รับรู้ เข้าใจอย่างกว้างขวาง ให้เป็นฐานของการพัฒนาคุณภาพการวิจัยรูปแบบนี้ในเชิงองค์กร ในก้าวต่อไป

ความสำคัญของการกำหนดจุดมุ่งหมาย

จุดมุ่งหมายดังกล่าว มีผลให้ต่อการกำหนดยุทธศาสตร์การพัฒนาการวิจัยของเครือข่ายมหาวิทยาลัยราชภัฏ ในช่วงตั้งแต่ปี ๒๕๔๖ ต่อเนื่องมา ให้เป็นการพัฒนาเชิงระบบ/เชิงสถาบัน โดย

๑) มุ่งพัฒนาระบบจัดการงานวิจัยให้เกิดขึ้นในองค์กรราชภัฏ

๒) มุ่งพัฒนาศักยภาพ ความสามารถด้านการวิจัย การจัดการงานวิจัยให้กับคณาจารย์มหาวิทยาลัย มากกว่าการสร้างผลงานวิจัยดีเด่น

๓) ใช้กระบวนการวิจัยเป็นเครื่องมือพัฒนาการจัดการเรียนการสอน ปฏิรูปการเรียนรู้ อันเป็นพันธกิจสำคัญของมหาวิทยาลัย

จุดมุ่งหมายการพัฒนาข้างต้น กำหนดขึ้นเพื่อประโยชน์ระยะยาว และประโยชน์สาธารณะที่มหาวิทยาลัยราชภัฏพึงมี พึงสร้างให้เกิดขึ้นตามปรัชญา อุดมการณ์ของมหาวิทยาลัย จึงมีผลต่อการกำหนดยุทธศาสตร์การพัฒนา และกลยุทธ์ กลวิธีในการจัดการเพื่อให้เกิดกระบวนการพัฒนาการวิจัยที่นำไปสู่การพัฒนาศักยภาพของมหาวิทยาลัยที่ต่อเนื่อง หากจุดมุ่งหมายการพัฒนาการวิจัย ถูกกำหนดขึ้นเพื่อผลประโยชน์ระยะสั้น เฉพาะหน้าเป็นหลัก เช่น เพื่อให้บรรลุตัวชี้วัดการประเมินอุดมศึกษาด้านการวิจัย ก็มีแนวโน้มที่กลยุทธ์การพัฒนาการวิจัย จะมุ่งเน้นสู่การสร้างผลงานวิจัย มากกว่าการวางฐานการพัฒนาการวิจัยในระยะต่อไป เช่น การมุ่งสนับสนุนกลุ่มคณาจารย์ที่มีศักยภาพให้ทำวิจัย หรือสนับสนุนการเพิ่มจำนวนงานวิจัย ไม่ว่างานวิจัยนั้นจะตอบสนองต่อปรัชญา อุดมการณ์ของมหาวิทยาลัยเพียงใด

ผลการพัฒนาการวิจัยของเครือข่ายมหาวิทยาลัยราชภัฏครั้งนี้ ให้ข้อคิดว่า การกำหนดจุดมุ่งหมายการพัฒนาที่มีความสำคัญยิ่ง ในการดำเนินการ เบื้องต้นต้องมีการทบทวน กำหนดจุดมุ่งหมาย

ปลายทางของการพัฒนาองค์กรที่ชัดเจน ซึ่งควรส่งผลให้เกิดประโยชน์ต่อสาธารณะ แล้วจึงกำหนดจุดมุ่งหมายของการพัฒนาในครั้งนั้น ให้สอดคล้องและเป็นฐานการพัฒนาสู่จุดหมายปลายทางในระยะต่อไป ไม่ควรกำหนดจุดมุ่งหมายการพัฒนาเพื่อการแก้ปัญหาเร่งด่วนเฉพาะหน้า อย่างไม่สัมพันธ์กับการพัฒนาสู่จุดหมายปลายทาง

๓.๓.๒ การสร้างความร่วมมือ เปิดรับความรู้ ประสบการณ์ของหน่วยงานภายนอกที่เชี่ยวชาญ มาปรับใช้เพื่อพัฒนางานวิจัยของมหาวิทยาลัยราชภัฏ

การพัฒนาการวิจัยของ"ราชภัฏ" ในช่วงก่อนปี ๒๕๔๕ ส่วนใหญ่เป็นกิจกรรมที่จัดขึ้นเป็นครั้งคราว เพื่อให้ความรู้ด้านวิธีวิทยาการวิจัยแก่กลุ่มอาจารย์ผู้สนใจ ถึงแม้จะมีการนำวิทยากรจากภายนอกมาให้ความรู้ แต่การจัดการกิจกรรมการพัฒนาเหล่านี้ ถูกคิดค้น ออกแบบ ดำเนินการโดยคนภายในวงราชภัฏ การใช้เฉพาะศักยภาพที่มีภายในวงราชภัฏจัดการพัฒนา ได้มีผลให้ตลอดช่วงเวลาดังกล่าว มีการเปลี่ยนเนื้อหา สาระและรูปแบบ กระบวนวิธีการจัดการพัฒนาการวิจัยน้อย จนแทบไม่เห็นพัฒนาการ แต่ในการพัฒนาการวิจัยในช่วงปี ๒๕๔๕-๒๕๔๘ ได้เกิดความร่วมมือ และการสนับสนุนจากกลไกภายนอกที่เป็นทั้งแหล่งทุนและหน่วยงานวิชาการที่เชี่ยวชาญทั้งด้านการวิจัยและการจัดการงานวิจัย ซึ่งก็คือ สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.) ทำให้เกิดการเปิดรับความรู้ใหม่ด้านการจัดการ และระดมสรรพกำลัง ผู้รู้ ผู้เชี่ยวชาญจากนอกวงราชภัฏ มาร่วมกระบวนกรพัฒนางานวิจัย ยังผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางด้านการวิจัยทั้งเชิงปริมาณและคุณภาพ จึงอาจสรุปได้ว่าความร่วมมือกับ สกว. คือหนึ่งในกลยุทธ์การจัดการพัฒนาการวิจัย ของมหาวิทยาลัยราชภัฏ สู่ความงอกงาม

๓.๓.๓ การพัฒนานักวิจัย

การพัฒนานักวิจัย เป็นจุดมุ่งหมายของกระบวนกรวิจัยของเครือข่ายมหาวิทยาลัยราชภัฏ และเป็นเป้าหมายเร่งด่วนของทุกมหาวิทยาลัย การพัฒนานักวิจัยที่เกิดขึ้น หลังช่วงปี ๒๕๔๖ ได้ดำเนินการสอดคล้องกับแนวคิดการเรียนรู้ที่สำคัญ คือ “ การเรียนรู้จากประสบการณ์ “ “ การเรียนรู้จากการปฏิบัติอย่างเป็นกระบวนกร” และ “การเรียนรู้เป็นเครือข่าย” และบนฐานกระบวนทัศน์ว่า กระบวนกรทำวิจัยสู่ความสำเร็จเป็นความรู้เชิงกระบวนระบบที่สัมพันธ์กับปัจจัย เงื่อนไขที่เกี่ยวข้อง ดังนั้นในการพัฒนานักวิจัย จึงเริ่มต้นก้าวแรกด้วยการเหนี่ยวนำ สนับสนุนให้ผู้สนใจเข้ามาทำวิจัย เพื่อเป็นสนามการเรียนรู้การวิจัยจากการปฏิบัติโดยตรง จากนั้นก็จัดการเสริมสร้างศักยภาพนักวิจัย ด้วยการสร้างเครือข่ายการเรียนรู้ร่วมกันระหว่างนักวิจัย และร่วมกับผู้เชี่ยวชาญในกระบวนกรทำวิจัยแต่ละขั้นตอน ซึ่งมีผลให้เกิดกระบวนกรตรวจสอบ ปรับแต่งและต่อยอดความรู้ด้านการวิจัยในเชิงกระบวนกรระหว่างนักวิจัยและร่วมกับผู้ทรงคุณวุฒิ ซึ่งนักวิจัยหาความรู้ลักษณะนี้ได้้น้อยมากจากเอกสาร ตำราโดยทั่วไป ดังนั้น การ

จัดการให้อาจารย์ได้เข้ามาทำวิจัย และการจัดการให้นักวิจัยได้เรียนรู้ร่วมกันเป็นเครือข่าย จึงเป็นกลยุทธ์ การพัฒนานักวิจัยที่สำคัญ

๓.๓.๔ การจัดระบบจัดการงานวิจัย

ผลจากการจัดการผลักดันกระบวนการพัฒนางานวิจัย ในปี ๒๕๔๗ ข้างต้น ได้ทำให้เกิด กระบวนการพัฒนางานวิจัยขนาดใหญ่ที่สุดที่ไม่เคยมีมาก่อนในเครือข่ายราชภัฏ กล่าวคือ มีการ ดำเนินงานชุดโครงการวิจัยเพื่อพัฒนาท้องถิ่น ๑๑ ชุด ที่ประกอบด้วยโครงการย่อย ประมาณ ๓๐๐ โครงการ และมีนักวิจัยเข้าร่วมกระบวนการเป็นจำนวนมาก สถานการณ์นี้ทำให้มีความจำเป็นต้องมี ระบบจัดการงานวิจัย ซึ่งมีการปรับปรุงต่อมาเรื่อยๆ จนทำให้เกิดระบบจัดการงานวิจัยที่มีความ ซับซ้อน ดังที่นำเสนอไว้ในผลการศึกษา ตอนที่ ๑

ระบบจัดการงานวิจัยข้างต้นเป็นปัจจัยหนึ่งของความสำเร็จในการพัฒนา เนื่องจาก ตอบสนองต่อจุดมุ่งหมาย และสอดคล้องกับเงื่อนไข ปัจจัยของสถานการณ์การพัฒนาในขณะนั้น ซึ่งมี ลักษณะสำคัญ ดังนี้

๑) เป็นระบบจัดการเพื่อสร้างการเรียนรู้ให้กับนักวิจัย ที่ไม่มีประสบการณ์จำนวนมาก อย่างใกล้ชิด เข้มข้น โดยใช้วิธีการจัดการคุณภาพงานวิจัย ระบบจัดการนี้จึงมีหลายระดับ หลายมิติ ดังนี้

- ก) ระบบการจัดการงานวิจัยเชิงเนื้อหาตามประเด็นวิจัยในระดับภาพรวมทั่วประเทศ และระดับภูมิภาค ซึ่งมีบริบททางพื้นที่ของประเด็นวิจัยใกล้เคียงกัน
- ข) ระบบจัดการงานวิจัยเชิงพื้นที่ในระดับภูมิภาค เพื่อจัดการเครือข่ายการเรียนรู้ให้ นักวิจัยและนักจัดการงานวิจัยเชิงเนื้อหาทุกประเด็นหรือทุกชุดโครงการวิจัย รวมทั้ง นักจัดการงานวิจัยของมหาวิทยาลัยราชภัฏในภูมิภาค ได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้ เป็น เวทีติดตามความก้าวหน้าของการดำเนินการ และเชื่อมประสานการพัฒนานักวิจัย ภายในภูมิภาค
- ค) ระดับมหาวิทยาลัย มีการพัฒนาระบบจัดการงานวิจัยของมหาวิทยาลัย ได้สามารถ ทำหน้าที่ดูแล จัดการงานวิจัยได้อย่างใกล้ชิด เข้าใจนักวิจัยมากที่สุด
- ง) ระบบจัดการงานวิจัยกลาง เพื่อผลักดัน ประสาน ระบบจัดการงานวิจัยทุกระบบ เพื่อให้เข้ามาเรียนรู้ร่วมกัน และมีบทบาทสำคัญ คือ การจัดการเครือข่ายการ เรียนรู้เพื่อพัฒนานักจัดการงานวิจัยระดับมหาวิทยาลัย

๒) เป็นระบบจัดการเพื่อสร้างนักจัดการงานวิจัย เนื่องจากสถาบันราชภัฏในขณะนั้น นอกจากมีนักวิจัยจำนวนน้อยแล้ว ยังอาจกล่าวได้ว่า แทบไม่มีนักจัดการงานวิจัยในเครือข่าย มหาวิทยาลัยราชภัฏ สถานการณ์นี้ ทำให้ต้องมีการจัดการค่านักจัดการงานวิจัย และออกแบบระบบ

การจัดการงานวิจัย ให้มีเครือข่ายการเรียนรู้ของนักจัดการงานวิจัย และกระบวนการสร้างนักจัดการงานวิจัยของมหาวิทยาลัยราชภัฏ ดังนี้

ก) ค้นหาจากนักวิจัยสถาบันราชภัฏที่มีประสบการณ์และเชิญเข้าร่วมทำหน้าที่จัดการงานวิจัย ในฐานะที่ปรึกษาและผู้ประสานงานวิจัย ทำให้นักวิจัยเหล่านี้ได้รับการยอมรับจากประชาคมวิจัยชาวราชภัฏ และเป็นกำลังสำคัญในระบบการจัดการงานวิจัยของเครือข่ายมหาวิทยาลัยราชภัฏในเวลาต่อมา

ข) จัดเครือข่าย เวทีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ของนักจัดการงานวิจัย หลายรูปแบบ ซึ่งทุกเครือข่าย/เวทีทำหน้าที่ ๒ ด้าน คือ สร้างการเรียนรู้ให้นักจัดการงานวิจัย และติดตามความก้าวหน้าของงาน เช่น

จัดประชุมผู้จัดการเครือข่ายการวิจัยภูมิภาคร่วมกับหน่วยจัดการงานวิจัย ทุกเดือน เพื่อติดตามสถานการณ์ของงานในภูมิภาค และเพื่อนำประสบการณ์ของผู้จัดการเครือข่ายการวิจัยภูมิภาค มาเสริมการทำงานของหน่วยจัดการงานวิจัยกลาง

จัดประชุมผู้ประสานงานชุดโครงการทุก ๒ เดือน เพื่อติดตามสถานการณ์และเพื่อเป็นเวทีเสนอผลงาน และแลกเปลี่ยนเรียนรู้

จัดเวทีติดตามงานระดับภูมิภาค เพื่อติดตามงานและให้ผู้ประสานงานทุกชุดโครงการได้ร่วมแลกเปลี่ยนประสบการณ์ ความเห็นกับ ผู้จัดการงานวิจัยของมหาวิทยาลัยในภูมิภาค โดยมีผู้จัดการเครือข่ายการวิจัยภูมิภาคซึ่งเป็นนักวิจัยที่มีประสบการณ์ และผู้ทรงคุณวุฒิในพื้นที่ร่วมแลกเปลี่ยน

ในแต่ละชุดโครงการวิจัยมีการจัดประชุมผู้จัดการชุดโครงการวิจัยระดับภูมิภาค เป็นระยะๆ เพื่อติดตามงานและพัฒนาผู้จัดการ

จัดเวทีการเรียนรู้ของผู้จัดการงานวิจัยของมหาวิทยาลัยราชภัฏทุกแห่ง เป็นประจำ เพื่อแลกเปลี่ยนประสบการณ์พัฒนาระบบการจัดการงานวิจัยในแต่ละมหาวิทยาลัย

๓) เป็นระบบจัดการที่มีการปรับตัวตามสถานการณ์ เพื่อสนองตอบจุดมุ่งหมายการพัฒนา

เป้าหมายหลักของการพัฒนา คือ ระบบการจัดการงานวิจัยระดับมหาวิทยาลัย แต่ระบบจัดการงานวิจัยในช่วงเริ่มต้น ให้บทบาทความสำคัญกับ ระบบการจัดการชุดโครงการวิจัยมากกว่า เนื่องจากมีเงื่อนไข สถานการณ์ คือ

- งบประมาณการวิจัยถูกจัดสรรไว้ตามประเด็นหรือชุดโครงการวิจัย
- ต้องเร่งจัดการคุณภาพงานวิจัยจำนวน และเสริมศักยภาพนักวิจัยที่ส่วนใหญ่ขาด

ประสบการณ์วิจัย

- อาจารย์ที่มีศักยภาพจัดการงานวิจัยมีน้อย และกระจายอยู่ในบางมหาวิทยาลัย

ด้วยความจำเป็นข้างต้น ระบบจัดการงานวิจัยของเครือข่ายมหาวิทยาลัยราชภัฏที่เกิดขึ้นในช่วงแรก จึงเริ่มต้นด้วยการให้ระบบการจัดการของชุดโครงการวิจัยมีบทบาทหลักในกระบวนการจัดการคุณภาพการวิจัย เพื่อให้สามารถส่งมอบผลงานที่ระบุไว้ในพระราชบัญญัติงบประมาณ และสามารถเลือกเฟ้น นำศักยภาพอาจารย์ที่มีอยู่มาเป็นหัวจักรจัดการขับเคลื่อนกระบวนการจัดการงานวิจัยให้เกิดขึ้นเป็นรูปธรรม และสร้างการเรียนรู้ เห็นว่นากระบวนการจัดการงานวิจัยระบบอื่นให้เคลื่อนตาม

ต่อมาเมื่อสถานการณ์เอื้อ เมื่อ ราชภัฏปรับสถานะเป็นมหาวิทยาลัย และเมื่อผู้รับผิดชอบงานวิจัยของมหาวิทยาลัยราชภัฏ เริ่มเรียนรู้การจัดการงานวิจัย จากการทำกิจกรรมการจัดการงานวิจัยและการวิจัยและพัฒนาระบบการจัดการงานวิจัยของมหาวิทยาลัย จึงสามารถถ่ายโอนบทบาทจากชุดโครงการวิจัย สู่ระบบการจัดการงานวิจัยระดับมหาวิทยาลัย เช่น ให้หน่วยจัดการงานวิจัยของมหาวิทยาลัยมีบทบาทคัดเลือกและเสนองานวิจัยดีเด่น .ในปี ๒๕๔๙ หรือ ให้บทบาทหน่วยจัดการงานวิจัยของมหาวิทยาลัยพัฒนาชุดโครงการวิจัยเพื่อพัฒนาพื้นที่ร่วมกับการเรียนการสอน เสนอขอทุนโดยตรงจาก สกว.

๓.๓.๕ ..สร้างการเรียนรู้ในกระบวนการปฏิบัติงาน โดยผู้ทรงคุณวุฒิ

กระบวนการพัฒนาการวิจัยและระบบการจัดการงานวิจัยของมหาวิทยาลัยราชภัฏ ทุกมิติ ทุกระดับ ได้มีการนำผู้ทรงคุณวุฒิมาสืบสนุนในเวทีเรียนรู้แทบทุกครั้ง ทั้งในกิจกรรมจัดอบรมโดยตรง และกิจกรรมการเสริมความรู้การทำวิจัยประเด็นต่างๆ รวมทั้งการให้ความเห็น เสนอแนะ วิจัยต่องานของนักวิจัย ในเวทีการพัฒนาโจทย์และข้อเสนอโครงการวิจัย การติดตามงานวิจัย และการนำเสนอผลการวิจัย

จากความเห็นของนักวิจัย นักจัดการงานวิจัยของมหาวิทยาลัยราชภัฏต่างๆ พบข้อสรุปสอดคล้องกันว่า ผู้ทรงคุณวุฒิเป็นกลไกสำคัญในการสร้างการเรียนรู้ให้นักวิจัยและนักจัดการงานวิจัย และเป็นปัจจัยดึงดูดให้นักวิจัย ซึ่งส่วนใหญ่มีลักษณะเป็นบุคคลที่เรียนรู้ (Learning Person) สนใจ เข้าร่วมและติดตามกระบวนการวิจัย เพราะเห็นประโยชน์จากการได้ข้อมูล ความรู้ใหม่ แนวคิดใหม่ อันเป็นการเพิ่มพูนสติปัญญา ที่นักวิชาการให้คุณค่า

อย่างไรก็ตาม ในกระบวนการพัฒนาที่ผ่านมา ได้พบว่าผู้ทรงคุณวุฒิบางคน ไม่เป็นที่ยอมรับจากนักวิจัย ไม่สามารถมีบทบาทต่อการสร้างการเรียนรู้ได้ชัดเจน ดังนั้น การพิจารณาเลือกผู้ทรงคุณวุฒิที่เหมาะสม จึงเป็นกลวิธีหนึ่งที่สำคัญต่อการพัฒนา จากบทเรียนการวิจัยครั้งนี้ พบแนวคิดของการคัดสรรผู้ทรงคุณวุฒิ เพื่อประสานมาสืบสนุนในกระบวนการพัฒนา ดังนี้

❖ พิจารณาเลือกจากผู้ทรงคุณวุฒิที่เห็นความสำคัญของการพัฒนาท้องถิ่น และ
ความสำคัญของมหาวิทยาลัยราชภัฏ ในฐานะกลไกการพัฒนาท้องถิ่น

- ❖ พิจารณาเลือกจากผู้เชี่ยวชาญการวิจัยร่วมกับพื้นที่ และมีความรอบรู้ในประเด็นวิจัยนั้นๆ
- ❖ พิจารณาเลือกจากนักวิชาการที่มีงานเกี่ยวข้องและต้องการเชื่อมโยงกับนักวิจัยมหาวิทยาลัยราชภัฏ
- ❖ พิจารณาเลือกผู้ทรงคุณวุฒิในพื้นที่เป็นลำดับแรก เพราะเป็นผู้เข้าใจบริบทของพื้นที่ และประเด็นวิจัยในพื้นที่ อีกทั้งยังสะดวก และประหยัดในการจัดการเชิญเข้าร่วมงาน

๓.๓.๖ ..ใช้การกำหนดกรอบแนวทางวิจัยเพื่อผลักดันการพัฒนาคุณภาพงานวิจัย

สถานการณ์การวิจัยที่ผ่านมา ได้พบปรากฏการณ์ที่นักวิจัยทำวิจัยย่ำอยู่กับที่ แม้กระทั่งนักวิจัยที่ประสบความสำเร็จ ก็ติดกรอบความสำเร็จนั้น เช่น มักทำวิจัยประเด็นและวิธีการเดียวกันในพื้นที่หรือกลุ่มเป้าหมายที่ต่างไปเท่านั้น ทำให้งานวิจัยไม่มีพัฒนาการ แต่ในช่วงปี ๒๕๔๕ เป็นต้นมา งานวิจัยของมหาวิทยาลัยราชภัฏมีการพัฒนาการเชิงคุณภาพเพิ่มขึ้นเป็นระยะๆ ปัจจัยหนึ่งของการเปลี่ยนแปลงนี้ก็คือ การกำหนดกรอบประเด็นและแนวทางการวิจัย ซึ่งเป็นบทบาทของฝ่ายจัดการงานวิจัย โดยในช่วงปี ๒๕๔๕-๒๕๔๘ คือหน่วยจัดการงานวิจัยกลางร่วมกับผู้ประสานงาน สกว. ส่วนช่วงหลังปี ๒๕๔๘ จัดการโดย สกว. โดยมีฝ่าย"ราชภัฏ" ร่วมคิด ร่วมออกแบบ ความสัมพันธ์ระหว่างการกำหนดกรอบประเด็นและแนวทางการวิจัย กับพัฒนาการของงานวิจัยที่เกิดขึ้น เป็นข้อมูลบ่งชี้ความสัมพันธ์ดังกล่าว มีดังนี้

ปี	กรอบประเด็นวิจัย	กรอบแนวทางวิจัย	ผลงานวิจัย
๒๕๔๕	การพัฒนาธุรกิจชุมชนตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง	เป็นการวิจัยปฏิบัติการที่ดำเนินการร่วมกับคนในท้องถิ่น	เกิดงานวิจัยขนาดเล็ก ๕๖ โครงการ ที่ส่วนใหญ่ดำเนินการในชุมชน และเป็นวิจัยปฏิบัติการ
๒๕๔๖	การพัฒนาการจัดการท่องเที่ยวชุมชน	เป็นการวิจัยปฏิบัติการที่ดำเนินการร่วมกับคนในท้องถิ่น	เกิดงานวิจัยขนาดเล็ก ประเด็นการท่องเที่ยวโดยชุมชน ที่มีปฏิบัติการร่วมกับกลุ่มในชุมชน ๓๕ โครงการ
๒๕๔๗	การพัฒนาตามยุทธศาสตร์ของรัฐ ๑๐ ประเด็น และระบบจัดการงานวิจัย ๑ ประเด็น	-เป็นการวิจัยปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมร่วมกับคนในท้องถิ่น - มีข้อเสนอแนะให้ทำวิจัยร่วมกับการเรียนการสอน	เกิดงานวิจัยปฏิบัติการขนาดเล็กตามยุทธศาสตร์ของรัฐ ประมาณ ๓๐๐ โครงการ โดยบางส่วนเป็นงานวิจัยร่วมกับการเรียนการสอน

ปี	กรอบประเด็นวิจัย	กรอบแนวทางวิจัย	ผลงานวิจัย
๒๕๔๘	- การพัฒนาตามประเด็นยุทธศาสตร์ของรัฐบาล ๑๐ ประเด็น และการวิจัยเพื่อพัฒนาระบบจัดการงานวิจัย ๑ ประเด็น	- เป็นการวิจัยปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมกับคนในท้องถิ่น และ เชื่อมโยงงานวิจัยปฏิบัติการประเด็นเดียวกันภายในภูมิภาคเป็นชุดโครงการ - ให้ทำวิจัยร่วมกับการเรียนการสอนเป็นข้อ	- เกิดการเชื่อมโยงงานวิจัยปฏิบัติการประเด็นเดียวกันภายในภูมิภาคเป็นชุดโครงการ มากกว่า ๕๐ ชุดโครงการ และส่วนใหญ่ดำเนินการร่วมกับการเรียนการสอน
๒๕๔๙	การวิจัยร่วมกับการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาผลิตภัณฑ์ท้องถิ่น	ให้เป็นการวิจัยปฏิบัติการร่วมกับการเรียนการสอนที่โจทย์วิจัยมาจากฝ่ายผู้ประกอบการ	เกิดงานวิจัยปฏิบัติการร่วมกับการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาผลิตภัณฑ์ท้องถิ่นที่โจทย์วิจัยมาจากฝ่ายผู้ประกอบการ โดยการลงทุน ๑๓ เรื่อง และโดยทุนของมหาวิทยาลัยอีกจำนวนหนึ่ง
๒๕๕๐	- การวิจัยร่วมกับการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาผลิตภัณฑ์ท้องถิ่น - การวิจัยร่วมกับการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาการศึกษาท้องถิ่น การท่องเที่ยวท้องถิ่น และอาหารท้องถิ่น	เป็นการวิจัยปฏิบัติการร่วมกับการเรียนการสอนที่ดำเนินการร่วมกับคนในท้องถิ่น	- เกิดงานวิจัยปฏิบัติการร่วมกับการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาผลิตภัณฑ์ท้องถิ่นที่โจทย์วิจัยมาจากฝ่ายผู้ประกอบการ มากกว่า ๑๐ เรื่อง - เกิดงานวิจัยปฏิบัติการร่วมกับการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาการศึกษาท้องถิ่น การท่องเที่ยวท้องถิ่น และอาหารท้องถิ่นที่โจทย์วิจัยมาจากท้องถิ่น โดยการร่วมทุน ๑๔ เรื่อง และโดยทุนของมหาวิทยาลัยอีกจำนวนหนึ่ง
๒๕๕๑-	การวิจัยร่วมกับการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาเชิงพื้นที่	เป็นการวิจัยปฏิบัติการร่วมกับการเรียนการสอนที่ดำเนินการร่วมกับกลุ่ม/องค์กรในท้องถิ่น และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	เกิดชุดโครงการวิจัยปฏิบัติการร่วมกับการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาประเด็นต่างๆ ในพื้นที่เดียวกัน โดยดำเนินการร่วมกับกลุ่ม/องค์กรในท้องถิ่น และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยการลงทุน ๑๙ เรื่อง และโดยทุนของมหาวิทยาลัยอีกจำนวนหนึ่ง
๒๕๕๒	การวิจัยบูรณาการร่วมกับการเรียนการสอนเพื่อการพัฒนาเชิงพื้นที่	เป็นการวิจัยปฏิบัติการเชิงสหวิทยาการ ร่วมกับการเรียนการสอนเพื่อแก้ปัญหา พัฒนาประเด็นต่างๆในพื้นที่ร่วมกับกลุ่ม/องค์กรในท้องถิ่น และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	เกิดชุดโครงการวิจัยปฏิบัติการร่วมกับการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาประเด็นต่างๆ ในพื้นที่เดียวกัน ที่มีงานวิจัยย่อยจากสาขาวิชาต่างๆ โดยดำเนินการร่วมกับกลุ่ม/องค์กรในท้องถิ่น และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

๓.๔ บทบาทการสนับสนุนของ สกว.

สกว. เป็นหน่วยงานวิชาการภายนอกที่มีบทบาทเข้ามาสนับสนุน จนเกิดการเปลี่ยนแปลงด้านการวิจัยในมหาวิทยาลัยราชภัฏ การศึกษาบทบาท รูปแบบ และเทคนิควิธีการสนับสนุน ของ สกว. ต่อการการพัฒนาการวิจัยครั้งนี้ จึงอาจทำให้ได้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาของส่วนราชการต่างๆ รวมไปถึงการปฏิรูประบบราชการ ซึ่งปัจจุบันยังต้องการข้อมูล องค์ความรู้อีกมาก ในเรื่องระบบและ

กระบวนการจัดการสนับสนุน ที่ทำให้ส่วนราชการสามารถบริหารจัดการ จนเกิดการพัฒนาสิ่งลงไป
เนื้อหาสาระและทิศทางของงาน

เมื่อวิเคราะห์ ทบทวนข้อมูลปรากฏการณ์ พบว่าการสนับสนุนของ สกว.ต่อการวิจัยของ
มหาวิทยาลัยราชภัฏ มีดังนี้

การสนับสนุนของ สกว. ต่อสถาบันราชภัฏ ช่วงก่อนปี ๒๕๔๕

ช่วงก่อนปี ๒๕๔๕ สกว. ไม่มีความร่วมมือและไม่ได้สนับสนุนการวิจัยของสถาบันราชภัฏ
ในเชิงองค์กร แต่ให้การสนับสนุนต่อกิจการเป็นรายบุคคล โดยคัดสรรมาเฉพาะนักวิจัยที่มีศักยภาพและ
ความมุ่งมั่นสูง ซึ่งพบว่านักวิจัยของสถาบันราชภัฏได้รับทุนวิจัยจาก สกว. น้อยมากเมื่อเปรียบเทียบกับ
จำนวนนักวิจัยจากสถาบันอุดมศึกษาอื่นๆ โครงการวิจัยที่ได้รับการสนับสนุนถูกตรวจสอบอย่างเข้มข้น
และมีคุณภาพสูง และอยู่ในกรอบประเด็นและแนวทางการวิจัยที่ สกว. กำหนด ซึ่งมักเป็นประเด็นเชิง
ยุทธศาสตร์ของการพัฒนาประเทศ อย่างไรก็ตาม ภายใต้สถานการณ์การสนับสนุนรูปแบบนี้ พบว่า
บางโครงการ ของ สกว. มีกรอบประเด็นและแนวทางที่สอดคล้องกับปรัชญาของสถาบันราชภัฏ เช่น ชุด
โครงการการศึกษาเพื่อชุมชน และการศึกษาด้านสภาพองค์ความรู้จังหวัด ทำให้นักวิจัยของสถาบัน
ราชภัฏกลุ่มหนึ่งมีโอกาสได้รับทุนและเข้าร่วมเรียนรู้งานวิจัยร่วมกับท้องถิ่น และกระบวนการจัดการ
งานวิจัย ของ สกว. ซึ่งนักวิจัยบางคนได้ร่วมงานกับ สกว.อย่างต่อเนื่องในฐานะผู้ประสานงานงานวิจัย
ท้องถิ่น .มีผลให้เมื่อเกิดกระบวนการพัฒนางานวิจัยของเครือข่ายมหาวิทยาลัยราชภัฏ ในปี ๒๕๔๖
นักวิจัยกลุ่มนี้ก็นำความรู้ ประสบการณ์การจัดการงานวิจัย เข้ามาเป็นกำลังสำคัญในการจัดการ
กระบวนการพัฒนา

การสนับสนุนของ สกว. ต่อสถาบันราชภัฏ ช่วงปี ๒๕๔๖-๒๕๔๘

สกว. ได้พัฒนาการสนับสนุนการวิจัยต่อสถาบันราชภัฏขึ้นมาเป็นการเฉพาะ เพื่อสนับสนุน
การพัฒนาขององค์กรราชภัฏ ในประเด็นของการสร้างระบบจัดการงานวิจัย ที่จะส่งผลให้เกิดการ
พัฒนางานวิจัยที่ต่อเนื่อง ยั่งยืน

ระบบการสนับสนุน เป็นความร่วมมือเชิงโครงสร้างระหว่างสำนักงานสภาสถาบันราชภัฏ
และสถาบันราชภัฏ กับ สกว. การสนับสนุนจึงใช้ระบบร่วมวางแผน ร่วมทุนดำเนินการ และร่วมจัดการการ
พัฒนา เพื่อให้ " ราชภัฏ" เป็นเจ้าของผลงานการพัฒนาที่เกิดขึ้น และสานต่อการพัฒนาได้เองต่อไป
อย่างไรก็ตาม สกว. ได้วางจุดเน้นการสนับสนุนอยู่ที่เรื่องวิชาการ มากกว่าการสนับสนุนทุนวิจัย

รูปแบบวิธีการสนับสนุน คือ

- สนับสนุนการจัดตั้งหน่วยจัดการงานวิจัยกลางของเครือข่ายมหาวิทยาลัยราชภัฏ โดย
ให้ทุนดำเนินการ และเป็นพี่พี่การทำงานตลอดกระบวนการ

- สนับสนุนการจัดการคุณภาพการวิจัย และการพัฒนานักวิจัยของผู้ประสานงานชุดโครงการวิจัย โดยให้ทุนประสานงาน และประสาน เสนอแนะผู้เชี่ยวชาญประเด็นวิจัยมาเป็นที่ปรึกษาชุดโครงการวิจัย.

- สนับสนุนผู้จัดการเครือข่ายการวิจัยภูมิภาค ในการจัดกระบวนการเรียนรู้พัฒนานักวิจัย และนักจัดการงานวิจัยของมหาวิทยาลัยในภูมิภาค โดยสนับสนุนทุนดำเนินการ

- สนับสนุนการพัฒนาระบบการจัดการงานวิจัยของมหาวิทยาลัยราชภัฏ โดยเป็นที่ปรึกษาของหน่วยจัดการงานวิจัยกลาง ในการจัดการเครือข่ายการเรียนรู้ นักจัดการงานวิจัยของมหาวิทยาลัยราชภัฏทุกแห่ง

- สนับสนุนทุนวิจัยเพื่อพัฒนาระบบจัดการงานวิจัยระดับสถาบัน และระดับเครือข่ายการวิจัยภูมิภาค พร้อมสร้างเครือข่ายการเรียนรู้ ในวงมหาวิทยาลัยราชภัฏที่สนใจ

เทคนิค กลวิธีการสนับสนุน

- การเริ่มต้นเข้ามาทำงานร่วมกับเครือข่ายราชภัฏ ในปี ๒๕๔๖ ผู้ประสานงาน สกว. ใช้วิธีการเข้าไปสนับสนุนงานที่มีอยู่เดิมของสำนักงานสภาสถาบันราชภัฏ คือการการจัดการชุดโครงการวิจัยเพื่อพัฒนาท้องถิ่น ” วิธีการนี้เป็นประโยชน์และสร้างความพึงพอใจให้ผู้รับผิดชอบงานฝ่ายราชภัฏ จึงทำให้เกิดความร่วมมือในระยะต่อมา

- สกว. ให้ความสำคัญ และสนับสนุนอย่างใกล้ชิดกับกลไกการจัดการกลาง คือ หน่วยจัดการงานวิจัยเครือข่ายมหาวิทยาลัยราชภัฏ โดยผู้ประสานงาน สกว. ที่ทำหน้าที่เป็นที่ปรึกษาหน่วยจัดการงานวิจัยกลาง ได้เข้าไปร่วมวางแผน และจัดการการพัฒนาอย่างใกล้ชิด จนพัฒนาความสัมพันธ์แบบเพื่อนร่วมงานกับผู้ประสานงานหน่วย จนสามารถถ่ายทอด แลกเปลี่ยนประสบการณ์ ที่ช่วยให้การจัดการเครือข่ายการวิจัยขนาดใหญ่ ที่มีความซับซ้อนนี้ ดำเนินการไปได้ แม้ผู้ประสานงานของหน่วยไม่มีประสบการณ์การจัดการงานวิจัยมาก่อน เพราะการจัดการงานวิจัยต้องใช้ความรู้เชิงกระบวนการ ที่ขึ้นกับเงื่อนไขสถานการณ์ การให้คำปรึกษาในเชิงหลักการ จึงไม่เพียงพอสำหรับผู้ปฏิบัติที่ขาดประสบการณ์ในการพัฒนางานใหม่

- ในการสนับสนุนทางวิชาการ สกว. ใช้วิธีการสนับสนุนการจัดการการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ การเรียนรู้เป็นเครือข่าย ในกระบวนการจัดการคุณภาพการวิจัย โดยเฉพาะในขั้นตอนการพัฒนาโจทย์วิจัยและโครงการวิจัย โดย สกว. จะค้นหา คัดกรอง และประสานผู้เชี่ยวชาญ ที่มีประสบการณ์วิจัยสูงในแต่ละประเด็น มาสนับสนุน ที่สำคัญ ผู้บริหาร สกว. ซึ่งเชี่ยวชาญในการวิจัยและการจัดการงานวิจัย ได้เข้ามาให้คำปรึกษาต่อการวิจัย และการจัดการงานวิจัยของมหาวิทยาลัยราชภัฏบนเนื้องาน และปัญหาจริงที่เกิดขึ้น ในเวทีการเรียนรู้ต่างๆเป็นระยะๆ อย่างต่อเนื่อง ยังผลให้เครือข่ายนักวิจัย ได้เรียนรู้สิ่งใหม่ เห็นประโยชน์ ต้องการเข้าร่วมกระบวนการพัฒนาการวิจัยต่อเนื่อง

การสนับสนุนของ สกว. เป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้กระบวนการพัฒนาการวิจัยของเครือข่ายมหาวิทยาลัยราชภัฏมีการพัฒนาต่อเนื่อง เนื่องจาก

- สกว.พัฒนาความเชี่ยวชาญในการวิจัยและการจัดการงานวิจัย จากประสบการณ์ตรง จึงมีความรู้เชิงกระบวนการในเทคนิคกระบวนการทำวิจัยและจัดการงานวิจัย สามารถให้คำปรึกษาที่ส่วนใหญ่เป็นประโยชน์ ใช้การได้ ทำให้มหาวิทยาลัยราชภัฏไม่ต้องนำความรู้เชิงทฤษฎี หลักการมาทดลองปฏิบัติแบบลองผิดลองถูก
- สกว. เป็นแหล่งทุนที่มีเครือข่ายนักวิจัยซึ่งมีความรู้และประสบการณ์สูง จึงสามารถเลือกสรร ประสานผู้เชี่ยวชาญที่เหมาะสมมาสนับสนุนการพัฒนาได้
- สกว. ทำงานสนับสนุนอย่างใกล้ชิด จนเข้าใจสถานการณ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏ ทำให้สามารถให้คำปรึกษาต่อการวางแผน และจัดการพัฒนาได้เหมาะสม สอดรับกับสภาพปัญหา ความต้องการ
- สกว. ทำหน้าที่เป็นหน่วยงานที่ปรึกษาที่มีความเชี่ยวชาญ มีบาร์มีทางวิชาการ ขณะเดียวกัน ก็พยายามใช้ท่าทีความร่วมมือแบบภาคีการพัฒนาที่เท่าเทียมกัน จึงสามารถดึงดูดนักวิชาการที่สนใจการเรียนรู้จากมหาวิทยาลัยราชภัฏให้เข้าร่วมกระบวนการพัฒนาได้
- สกว. สนับสนุนการพัฒนาครั้งนี้ในเชิงองค์กร ทำให้บุคลากรของกลไกการจัดการงานวิจัยปกติ ได้เรียนรู้พัฒนาศักยภาพในการจัดการงานวิจัย ขณะเดียวกันก็พิจารณาเลือกสรรบุคลากรของกลไกจัดการที่สนใจ มาสนับสนุนให้สร้างผลงานเพื่อเป็นแหล่งเรียนรู้ ให้สถาบันอื่นๆ โดยจัดสรรทุนวิจัยให้
- การสนับสนุนเครือข่ายการเรียนรู้ของบุคลากรในกลไกการจัดการงานวิจัย ทำให้มหาวิทยาลัยราชภัฏต่างๆ ถูกเหนี่ยวนำให้พยายามขับเคลื่อนกระบวนการพัฒนาการวิจัย จากกระแสและการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ของเครือข่าย

แนวคิดที่ได้จากบทเรียนการสนับสนุนของ สกว.

ผลการศึกษา วิเคราะห์เรื่องการสนับสนุนของ สกว. ต่อพัฒนาการ วิจัยของมหาวิทยาลัยราชภัฏ ทำให้เกิดแนวคิดต่อการพัฒนางานของส่วนราชการต่างๆ และการปฏิรูประบบราชการ ๒ ประเด็น คือ

๑) การนำระบบหน่วยงานที่ปรึกษามาเสริมการปฏิรูประบบราชการ

ผลการศึกษาครั้งนี้ทำให้เห็นประโยชน์ของการนำระบบหน่วยงานที่ปรึกษามาเสริมการพัฒนางานของส่วนราชการ แม้ว่าการปฏิรูประบบราชการปัจจุบันได้ดำเนินการปฏิรูปเชิงโครงสร้าง การพัฒนาระบบประเมินผลงาน การเผยแพร่แนวคิดและจัดฝึกอบรมพัฒนาบุคลากรไปแล้ว แต่การนำ

ระบบหน่วยงานที่ปรึกษามาใช้ จะเป็นปัจจัยส่งเสริมให้ส่วนราชการได้พัฒนาถึงลงไปถึงคุณภาพของกระบวนการทำงานและเนื้องานได้

จากบทเรียนการสนับสนุนของ สกว. ทำให้ได้ข้อคิดว่า การนำระบบหน่วยงานที่ปรึกษามาใช้ให้ประสบความสำเร็จ ต้องพิจารณาถึงปัจจัยที่สำคัญ ต่อไปนี้

ก) ความรู้ ความเชี่ยวชาญของหน่วยงานที่ปรึกษา

ด้วยองค์ความรู้เพื่อการพัฒนางาน เป็นองค์ความรู้เชิงกระบวนการ การให้ความรู้เชิงทฤษฎี หลักการไม่เพียงพอให้ส่วนราชการ นำไปสู่การปฏิบัติได้ เพราะแต่ละแห่ง มีบริบท เงื่อนไขที่แตกต่างกัน หน่วยงานที่ปรึกษาจึงควรมีประสบการณ์ในการพัฒนางานนั้นๆมาแล้ว และมีจัดการความรู้จากประสบการณ์เป็นองค์ความรู้เชิงกระบวนการ ที่จะป็นประโยชน์ต่อการทำงานของส่วนราชการได้

ข) รูปแบบวิธีการให้คำปรึกษา

การมีองค์ความรู้เชิงกระบวนการของการพัฒนางานยังไม่เพียงพอ หน่วยงานที่ปรึกษาจำเป็นต้องเข้าใจบริบท สถานการณ์และเงื่อนไขต่างๆ ของส่วนราชการที่ให้คำปรึกษาด้วย เพราะองค์ความรู้เชิงกระบวนการของการพัฒนางานเดียวกัน อาจใช้ไม่ได้ทั้งหมดในองค์กรที่ต่างกัน จึงต้องมีการปรับใช้ความรู้ดังกล่าว ด้วยการ ศึกษา วิเคราะห์บริบท สถานการณ์ขององค์กร ทำให้หน่วยงานที่ปรึกษา ต้องทำงานด้วยกระบวนการศึกษา วิจัย เพื่อสร้างความรู้ ต่อยอดความรู้ในประเด็นที่เป็นความเชี่ยวชาญ และเพื่อสร้างนวัตกรรมกระบวนการให้คำปรึกษาด้วย

๒) การส่งเสริมการกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่นด้วยบทบาทหน่วยงานที่ปรึกษา

โจทย์ปัญหาสำคัญของการกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่น ซึ่งเป็นแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงสำคัญที่จะเกิดขึ้นในสังคมไทยอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ ก็คือ

“ ทำอย่างไรองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจึงจะสามารถบริหารจัดการพัฒนาท้องถิ่นตนเองสู่ความเจริญงอกงามได้ ”

และ “ หน่วยส่วนราชการส่วนกลาง กระทรวง ทบวง กรม ซึ่งมีองค์ความรู้วิชาการเพื่อการพัฒนาในด้านต่างๆ ควรปรับบทบาทอย่างไรเพื่อสนับสนุนการกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่น โดยยังคงบทบาทความสำคัญต่อการพัฒนาประเทศ ”

ผลการศึกษาข้างต้น ทำให้มีความเห็นว่า รูปแบบ วิธีการเป็นหน่วยงานที่ปรึกษา ของ สกว. ในการสนับสนุนการวิจัยของเครือข่ายมหาวิทยาลัยราชภัฏ อาจนำมาปรับใช้เพื่อสนับสนุนการพัฒนางานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้ ด้วยแนวทาง คือ

หน่วยราชการส่วนกลางต้องพัฒนาความเชี่ยวชาญในงานที่รับผิดชอบ และสร้างบทบาทการเป็นหน่วยงานที่ปรึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ด้วยการเข้าไปศึกษา ร่วมวิเคราะห์ วางแผน และสนับสนุนการจัดการพัฒนางานกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ด้วยกระบวนการวิจัย เพื่อสร้างการเรียนรู้ พัฒนานวัตกรรมไปพร้อมกับการพัฒนางาน

เงื่อนไขสำคัญของความสำเร็จในเรื่องนี้ คือ การปรับบทบาท แนวคิด และศักยภาพของ
หน่วยราชการส่วนกลาง ให้เป็นหน่วยงานที่เชี่ยวชาญ และมีองค์ความรู้ต่อการพัฒนางานเชิงกระบวน
ระบบ และมีความเข้าใจสถานการณ์ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนั้นๆ ด้วย

บทที่ ๕

สรุปผลการศึกษาและข้อเสนอแนะ

การสรุปผลการศึกษาและข้อเสนอแนะนี้ นำเสนอรายงานเป็น ๓ ตอน ประกอบด้วย

ตอนที่ ๑ สรุปผลการศึกษา

ตอนที่ ๒ ข้อเสนอแนะต่อการพัฒนาการวิจัยของมหาวิทยาลัยราชภัฏ

สาระสำคัญของรายงานทั้ง ๒ ตอน มีดังนี้

ตอนที่ ๑ สรุปผลการศึกษา

ผลการพัฒนาการวิจัยของมหาวิทยาลัยราชภัฏ ตั้งแต่ปี ๒๕๔๕ ที่ต่อเนื่องมาถึงปัจจุบัน (๒๕๕๑) ได้ข้อมูลผลการพัฒนาที่สำคัญ ๒ เรื่อง และผลการวิเคราะห์การพัฒนา ๑ เรื่องคือ

๑. การเปลี่ยนแปลงด้านการจัดการงานวิจัยของมหาวิทยาลัยราชภัฏ
๒. การเปลี่ยนแปลงด้านงานวิจัยของมหาวิทยาลัยราชภัฏ
๓. กลยุทธ์การจัดการกระบวนการพัฒนาการวิจัยของเครือข่ายมหาวิทยาลัยราชภัฏ

ผลการศึกษาแต่ละเรื่อง มีโดยสรุปดังต่อไปนี้

๑.๑ การเปลี่ยนแปลงด้านการจัดการงานวิจัย

มหาวิทยาลัยราชภัฏมีการพัฒนาการด้านการจัดการงานวิจัยแบ่งได้เป็น ๓ ช่วง คือ

ช่วงที่ ๑ ก่อนปี ๒๕๔๖ ช่วงก่อนเป็นมหาวิทยาลัยราชภัฏ

ช่วงที่ ๒ ปี ๒๕๔๖-กลางปี ๒๕๔๘ ช่วงเตรียมการปรับสถานะเป็นมหาวิทยาลัยราชภัฏ

ช่วงที่ ๓ กลางปี ๒๕๔๘-ปัจจุบัน ช่วงเป็นมหาวิทยาลัยราชภัฏ

๑.๑.๑ พัฒนาการการจัดการงานวิจัย ช่วงที่ ๑

ก่อนปี ๒๕๔๕ บทบาทและอำนาจการจัดสรรงบประมาณทุนวิจัย รวมศูนย์ที่หน่วยงานกลาง ขณะที่สถาบันราชภัฏไม่เป็นนิติบุคคล ไม่สามารถจัดตั้งงบประมาณการวิจัยได้ ทำให้ กลไกด้านการวิจัยของสถาบันมีบทบาทจัดการงานวิจัยน้อย ส่วนใหญ่ทำวิจัยตามความต้องการของสถาบัน และงานธุรการวิจัย นอกจากนี้สถาบันราชภัฏยังได้รับจัดสรรงบประมาณเพื่อการวิจัยน้อยมาก ส่วนการพัฒนางานวิจัย ดำเนินการในระบบปิดด้วยศักยภาพภายในวงราชภัฏ และเน้นการให้ความรู้ด้านวิธีวิทยาการวิจัย ตามฐานความเชื่อว่า “อาจารย์ไม่ทำวิจัยเพราะขาดความรู้” สถานการณ์เหล่านี้ ทำให้

สถาบันราชภัฏมือนักวิจัยและงานวิจัยจำนวนน้อย งานวิจัยจากแหล่งทุนหลัก คืองบประมาณแผ่นดิน โดยเฉลี่ยมีเพียง ๑.๒ เรื่อง/สถาบัน/ปี และส่วนใหญ่เป็นงานวิจัยขนาดเล็ก กระจายกระจาย ที่โจทย์วิจัย มาจากความสนใจของนักวิจัย

๑.๑.๒ พัฒนาการการจัดการงานวิจัย ช่วงที่ ๒

เป็นช่วงที่สถาบันราชภัฏเตรียมปรับสถานะเป็นมหาวิทยาลัย และรับการประเมินจากภายนอกตามมาตรฐาน ตัวชี้วัดเดียวกับมหาวิทยาลัยดั้งเดิม ขณะเดียวกัน ระบบการจัดสรรงบประมาณ ก็เริ่มมีทิศทางตามยุทธศาสตร์รัฐบาล และเริ่มผ่อนคลายให้บทบาทส่วนราชการในการเสนอแนะ และปรับปรุงการจัดสรรทุนวิจัยได้มากขึ้น ในช่วงนี้ได้เกิดระบบการจัดการงานวิจัยของเครือข่ายมหาวิทยาลัยราชภัฏ และกระบวนการเรียนรู้ร่วมกันเป็นเครือข่ายของคณาจารย์มหาวิทยาลัยราชภัฏ .ในเรื่องการวิจัย เพื่อการพัฒนาท้องถิ่น และการบริหารจัดการงานวิจัย ในปี ๒๕๔๕ และขยายตัวต่อมาจนเป็นกระบวนการใหญ่ในปี ๒๕๔๗-๒๕๔๘ โดยมี สกว. เป็นที่ปรึกษา และประสานผู้ทรงคุณวุฒิเข้ามา สนับสนุนกระบวนการพัฒนา

เพื่อจัดการคุณภาพงานวิจัย สร้างการเรียนรู้การวิจัยรูปแบบใหม่ให้นักวิจัยใหม่ และเพื่อสร้างนักจัดการงานวิจัย จึงเกิดระบบจัดการและเครือข่ายการเรียนรู้ การวิจัยที่ซับซ้อน หลายระดับ หลายมิติ ดังนี้

มิติการเรียนรู้/การจัดการ	ระบบจัดการภาพรวม	ระบบจัดการระดับภูมิภาค	ระดับสถาบัน
การวิจัยเพื่อพัฒนาท้องถิ่น	ระบบจัดการชุดโครงการวิจัย ๑๑ ชุดโครงการ	ระบบจัดการชุดโครงการวิจัย ๑๑ ชุด ในแต่ละภูมิภาค	การจัดการคุณภาพงานวิจัยของแต่ละสถาบัน
การจัดการงานวิจัย	-ระบบจัดการงานวิจัยกลาง - เครือข่ายการเรียนรู้ที่จัดการงานวิจัยของราชภัฏทั่วประเทศ	-ระบบจัดการเครือข่ายการวิจัยภูมิภาค -เครือข่ายการเรียนรู้ที่จัดการงานวิจัยในภูมิภาค	การเรียนรู้จากการปฏิบัติในการจัดการคุณภาพงานวิจัย ใน ๑๑ ชุดโครงการ ของทีมนักจัดการงานวิจัย

๑.๑.๓ พัฒนาการการจัดการงานวิจัย ช่วงที่ ๓

หลังปี ๒๕๔๘ ราชภัฏได้ปรับสถานะเป็นมหาวิทยาลัย เป็นนิติบุคคลที่ตั้งงบประมาณได้เอง จึงไม่มีงบประมาณและกลไกประสานการทำวิจัยในรูปชุดโครงการของเครือข่ายมหาวิทยาลัยราชภัฏ ประกอบกับการเปิดสอนบัณฑิตศึกษาเพิ่มขึ้น ทำให้อาจารย์ต้องเร่งพัฒนาความสามารถด้านการวิจัย อีกทั้งแต่ละมหาวิทยาลัยยังได้มีการศึกษา ทบทวนและวางยุทธศาสตร์ของตนเอง หลังการทำวิจัยและพัฒนาระบบบริหารจัดการงานวิจัย ในปี ๒๕๔๘ นอกจากนี้ ยังมีปัจจัยภายนอก คือ นโยบายที่เกี่ยวข้อง ได้วาง เงื่อนไขที่ทำให้มหาวิทยาลัยต้องเร่งพัฒนาการวิจัย ที่สำคัญคือ หลักเกณฑ์การสู่ตำแหน่งทางวิชาการที่ต้องมีผลงานวิจัยของคณะกรรมการการอุดมศึกษา และการกำหนดตัวชี้วัด

ด้านการวิจัยของสมศ. กพร. รวมทั้งแหล่งทุนวิจัยได้ปรับรูปแบบ ทิศทางการสนับสนุน ที่มีผลให้มหาวิทยาลัยราชภัฏ ต้องยกระดับคุณภาพการวิจัย เช่น

- สำนักงานคณะกรรมการการวิจัยแห่งชาติ สนับสนุนงานวิจัยต่างๆในรูปชุดโครงการ และกำหนดเงื่อนไขให้ทุกส่วนราชการมีผู้จัดการงานวิจัย (CRO) ระบบการบริหารงานวิจัย และยุทธศาสตร์การวิจัย รวมทั้งให้พัฒนาข้อเสนอโครงการวิจัยในกรอบยุทธศาสตร์ฯ
- สกว. สนับสนุนงานวิจัยและเครือข่ายการเรียนรู้ การวิจัยเพื่อการพัฒนาพื้นที่ และการวิจัยร่วมกับการเรียนการสอน .

เงื่อนไข ทิศทางการวิจัยข้างต้น ประกอบกับงบประมาณการวิจัยของมหาวิทยาลัยราชภัฏเพิ่มขึ้น ตามหลักเกณฑ์การจัดสรรใหม่ของสำนักงานประมาณ จึงส่งให้มหาวิทยาลัยราชภัฏแต่ละแห่งสามารถพัฒนาต่อยอดระบบจัดการงานวิจัยที่เริ่มจากการพัฒนา ช่วงที่ ๒ อย่างเป็นอิสระตามบริบท เงื่อนไขตนเอง แต่ยังมีการเรียนรู้ร่วมกันเป็นเครือข่ายโดยการสนับสนุนของ สกว. จนปรากฏผลการพัฒนาสำคัญ ดังนี้

๑) ผลการพัฒนาระบบจัดการงานวิจัย

จากข้อมูลผลการศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏ ๑๐ แห่ง สรุปได้ว่า ทุกแห่งมีระบบจัดการงานวิจัยทั้งระบบสนับสนุนการวิจัย และระบบจัดการคุณภาพงานวิจัย และ ๔ ใน ๑๐ แห่งได้เริ่มกระจายอำนาจการบริหารจัดการงานวิจัยไปสู่คณะ อย่างไรก็ตาม ระบบดังกล่าวยังไม่สมบูรณ์ บางส่วนได้ปรับปรุงก้าวหน้ามาก บางส่วนมีการปรับปรุงน้อย และบางส่วนแม้มีการปรับปรุงกระบวนการ แต่ผลผลิตจากกระบวนการยังมีข้อสังเกตเชิงคุณภาพ ดังนี้

ก) ระบบสนับสนุนการวิจัย

(๑) มหาวิทยาลัยราชภัฏส่วนใหญ่ได้ปรับปรุงเรื่องเหล่านี้แล้ว คือ การสนับสนุนงบประมาณการวิจัย ระบบการเบิกจ่ายทุนวิจัย การจัดตั้งกองทุนเพื่อพัฒนาการวิจัย มาตรการสร้างแรงจูงใจ เช่น การประกาศยกย่องนักวิจัย การสนับสนุนนักวิจัยให้เผยแพร่ผลงาน การอำนวยความสะดวกต่างๆ เช่น สนับสนุนรถยนต์เพื่อการเดินทางลงพื้นที่ สนับสนุนอุปกรณ์สำนักงาน ฯลฯ

(๒) ส่วนที่มีการปรับปรุง แต่ยังไม่ได้ผลเท่าที่ต้องการ เช่น การจัดทำและผลักดันแผนยุทธศาสตร์การวิจัย แม้มีการจัดทำแล้วทุกมหาวิทยาลัย แต่ส่วนใหญ่มีทิศทาง เนื้อหาไม่ชัดเจน ส่วนการปรับระบบบริหารงานบุคคลให้เอื้อต่อการวิจัย เช่น การกำหนดภาระงานวิจัย การลดภาระงานสอน และการประเมินผลการปฏิบัติงาน พบว่าทุกมหาวิทยาลัยกำลังพยายามผลักดัน เพื่อหาข้อสรุปและการยอมรับร่วมกัน

ข) ระบบประกันคุณภาพงานวิจัย

อาจกล่าวได้ว่า มหาวิทยาลัยราชภัฏวชิรวิทยามีนโยบายประกันคุณภาพการวิจัย และมีการดำเนินการประกันคุณภาพแล้ว เกือบทุกขั้นตอน แต่ยังข้อสังเกตถึงคุณภาพของกระบวนการ เพราะยังมีผลผลิตจำนวนมากจากกระบวนการ เช่น โจทย์และข้อเสนอโครงการวิจัย ที่ไม่ผ่านการประเมินคุณภาพโดยผู้เชี่ยวชาญ อย่างไรก็ตาม ผลการพัฒนาของแต่ละระบบย่อย มีความก้าวหน้าแตกต่างกัน โดยสามารถแบ่งได้เป็น ๒ กลุ่ม ดังนี้

(๑) ระบบย่อยที่ปรับปรุงแล้ว ได้แก่

- ❖ การประเมินคุณภาพข้อเสนอโครงการวิจัย มหาวิทยาลัยราชภัฏวชิรวิทยามีระบบหลักเกณฑ์ วิธีการประเมินชัดเจน แต่มีข้อจำกัดในการจัดหาผู้เชี่ยวชาญ
- ❖ มีการติดตามงานวิจัย โดยสถาบันวิจัย และเริ่มมีกลไกใหม่มาทำหน้าที่นี้ คือ หัวหน้าชุดโครงการวิจัย และผู้จัดการงานวิจัยของพื้นที่ รวมทั้งการติดตามโดยฝ่ายจัดการงานวิจัยระดับคณะ ซึ่งสะท้อนว่าเริ่มเกิดระบบจัดการงานวิจัยมิติและระดับต่างๆ ขึ้นในมหาวิทยาลัย
- ❖ ทุกมหาวิทยาลัยให้ความสำคัญกับการพัฒนานักวิจัย โดยเน้นสร้างการเรียนรู้ให้นักวิจัยในกระบวนการปฏิบัติการวิจัย และได้เกิดวิธีการพัฒนาใหม่ๆ เช่น จัดตั้งคลินิกวิจัย จัดระบบพี่เลี้ยงนักวิจัยใหม่ และจัดสรรทุนสนับสนุนนักวิจัยใหม่เป็นการเฉพาะ
- ❖ ทุกมหาวิทยาลัยมีการเผยแพร่ ผลักดันงานวิจัยสู่การใช้ประโยชน์ โดยจัดประชุมวิชาการประจำปี จัดทำวารสารวิชาการหรือวารสารการวิจัย และสนับสนุนการนำผลงานวิจัยไปเผยแพร่ในวารสารและเวทีวิชาการระดับต่างๆ รวมทั้งเวทีในต่างประเทศ และมีการจัดทำเว็บไซต์เผยแพร่ผลงานวิจัยด้วย
- ❖ การบูรณาการการวิจัยกับการเรียนการสอน มีกระบวนการจัดการงานวิจัยเพื่อพัฒนาพื้นที่ร่วมกับการเรียนการสอน ในรายวิชาที่เกี่ยวข้อง และในกระบวนการฝึกประสบการณ์วิชาชีพ

(๒) ระบบย่อยส่วนที่จำเป็นต้องพัฒนาต่อไป ประกอบด้วย

- ❖ โดยภาพรวมมหาวิทยาลัยราชภัฏวชิรวิทยามีกระบวนการพัฒนาโจทย์และข้อเสนอโครงการวิจัยจากพื้นที่ร่วมกับภาคีในระดับชุมชน ตำบล ถึงระดับจังหวัด รวมทั้งมีกระบวนการพัฒนาข้อเสนอโครงการวิจัย โดยเชิญผู้ทรงคุณวุฒิมาเสนอแนะ แต่ผลงานที่เกิดขึ้น สะท้อนความจำเป็นที่ต้องยกระดับคุณภาพของกระบวนการ เพราะงานวิจัยจำนวนมากยังมีโจทย์กระจัดกระจาย และชุดโครงการวิจัยที่มีคุณภาพเกิดขึ้นจำนวนน้อย

- ❖ การประเมินคุณภาพงานวิจัย มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนใหญ่ยังไม่มี การประเมินคุณภาพงานวิจัยแต่ละเรื่องและงานวิจัยภาพรวมของมหาวิทยาลัย รวมทั้งไม่มีการสังเคราะห์องค์ความรู้จากการวิจัย และสถานภาพการวิจัยของมหาวิทยาลัยเชิงคุณภาพ

ค) ผลการพัฒนาด้านกลไกการจัดการงานวิจัย

ปัจจุบัน สถาบันวิจัยและพัฒนาของมหาวิทยาลัยราชภัฏ ปรับเปลี่ยนบทบาทมาเป็นหน่วยจัดการงานวิจัย ปรับเปลี่ยนรูปแบบ วิธีการทำงาน จนเป็นวัฒนธรรมขององค์กร มีอิทธิพลให้ผู้อำนวยการสถาบันวิจัยที่เข้ามารับงานชุดใหม่ สานต่องานการจัดการงานวิจัยต่อเนื่อง จุดเด่น ความเข้มแข็งของสถาบันวิจัย มาจากความเข้มแข็งและวิธีการทำงานของผู้บริหารและทีมงาน ที่ทำงานเชิงรุก เข้าไปสนับสนุนนักวิจัยเป็นรายบุคคล และพร้อมให้บริการ จนคณาจารย์ส่วนใหญ่อยากร่วมงาน ร่วมกิจกรรมกับสถาบันวิจัย

๑.๒ ผลการพัฒนาด้านงานวิจัย และนักวิจัย

๑.๒.๑ ผลการพัฒนาด้านปริมาณการวิจัยและนักวิจัย

การพัฒนาส่งผลให้มหาวิทยาลัยราชภัฏมิ่งบประมาณการวิจัย จำนวนงานวิจัยและนักวิจัย ในช่วง ปี ๒๕๔๗-๒๕๕๑ เพิ่มขึ้นชัดเจน กล่าวคือ

๑) งบประมาณการวิจัยจากงบประมาณแผ่นดินของสถาบันราชภัฏทุกแห่ง ในช่วงปี ๒๕๓๘-๒๕๔๕ มีจำนวนเฉลี่ยเพียงปีละ ๒๑,๘๒๗,๒๘ บาท หรือประมาณ ๕๔๕,๖๘๐ บาท ต่อสถาบันต่อปี ทั้งนี้ ค่าเฉลี่ยดังกล่าวนี้ได้รวมวงเงินประมาณ ๑๐๐ ล้านบาท ของทุนวิจัยที่ได้มาเป็นกรณีพิเศษ ช่วงปี ๒๕๔๔-๒๕๔๕ จากโครงการตามมติคณะรัฐมนตรีเอาไว้ด้วย ขณะที่ข้อมูลมหาวิทยาลัยราชภัฏ ๑๐ แห่ง ในช่วงปี ๒๕๔๗-๒๕๕๑ ชี้ว่า ทุนวิจัยปกติจากงบประมาณแผ่นดิน เพิ่มขึ้นมากกว่า ๓ เท่าตัว คือประมาณมหาวิทยาลัยละ ๑,๘๓๖,๓๑๕ บาท/ปี และหากรวมทุนวิจัยจากทุกแหล่งทุน พบว่ามีค่าเฉลี่ย ๙,๓๒๔,๗๖๕ บาท /มหาวิทยาลัย/ปี

๒) ผลการพัฒนาทำให้มหาวิทยาลัยราชภัฏมิ่งมีจำนวนนักวิจัยและงานวิจัยเพิ่มขึ้นอย่างมาก และถ้าไม่รวมทุนวิจัยพิเศษ ที่ได้มาชั่วคราวจากโครงการตามมติคณะรัฐมนตรี จำนวนทุนวิจัยปกติ ช่วงปี ๒๕๓๘-๒๕๔๕ จากงบประมาณแผ่นดิน ซึ่งเป็นแหล่งทุนของทุนวิจัยเกือบทั้งหมดในเวลานั้น มีจำนวนเฉลี่ยสถาบันละ ๑.๒๖ ทุนต่อปี และเนื่องจากงานวิจัยช่วงนั้นเป็นโครงการวิจัยเดี่ยว จึงประมาณการณได้ว่ามีนักวิจัยแต่ละปีเฉลี่ย ๑.๒๖ คน เปรียบเทียบกับช่วงปี ๒๕๔๗-๒๕๕๑ พบค่าเฉลี่ยจำนวนนักวิจัยในช่วงเวลานี้มีจำนวนเท่ากับ ๖๔.๐๘ คน หรือมากกว่าในช่วงปี ๒๕๓๘-๒๕๔๕ กว่า ๕๐ เท่า

หากพิจารณาในด้านจำนวนงานวิจัย ในช่วงปี ๒๕๔๗-๒๕๕๑ พบว่ามีจำนวนโดยเฉลี่ยสถาบัน ละ ๕๕.๑๒ เรื่อง/ปี หรือประมาณ ๔๓.๗๕ เท่า ของจำนวนงานวิจัยในช่วงปี ๒๕๓๘-๒๕๔๕

๑.๒.๒ ผลการพัฒนาด้านคุณภาพการวิจัย

๑) ผลการศึกษางานวิจัยตามตัวชี้วัดคุณภาพงานวิจัย ได้ข้อสรุปว่า การพัฒนาทำให้งานวิจัยมหาวิทยาลัยราชภัฏ มีพัฒนาการทางคุณภาพ ดังผลการศึกษาแหล่งทุนวิจัย ต่อไปนี้

แหล่งทุนวิจัย ผลการศึกษาแหล่งทุนวิจัย สะท้อนว่างานวิจัยมหาวิทยาลัยราชภัฏมีพัฒนาการด้านคุณภาพ เพราะก่อนปี ๒๕๔๕ ทุนวิจัยเกือบทั้งหมดมาจาก ๒ แหล่ง คือ เงินงบประมาณแผ่นดิน และทุนวิจัยจากรายได้ แต่ในช่วงปี ๒๕๔๗-๒๕๕๑ พบว่ามีแหล่งทุนหลากหลายมากขึ้น และทุนวิจัยจำนวนมากที่สุดมาจากหน่วยงานอื่น ซึ่งเดิมเคยให้ทุนวิจัยผ่านมหาวิทยาลัยขนาดใหญ่ในส่วนกลางเพื่อให้ทำวิจัยในพื้นที่บริการของราชภัฏมาก่อน ส่วนแหล่งทุนวิจัยลำดับสอง คือเงินงบประมาณแผ่นดิน มีวงเงินเพิ่มขึ้นเกือบทุกปี เพราะมีการเพิ่มเพดานวงเงินงบประมาณการวิจัยให้มหาวิทยาลัยราชภัฏ เพื่อลดความเหลื่อมล้ำกับมหาวิทยาลัยรัฐกลุ่มเดิม และที่สำคัญเป็นผลจากการมีนักวิจัยมากขึ้น และมีกระบวนการสนับสนุนการพัฒนาข้อเสนอโครงการวิจัย ทำให้โครงการวิจัยมีขนาดใหญ่ และผ่านการประเมินคุณภาพของสำนักงานคณะกรรมการการวิจัยแห่งชาติมากขึ้น ส่วนแหล่งทุนสำคัญอื่นๆที่มีขนาดวงเงินรองลงไป คือ ทุนวิจัยของ ๑๑ ชุดโครงการวิจัยที่ใช้ในการขับเคลื่อนกระบวนการพัฒนางานวิจัยของราชภัฏให้เกิดขึ้น และทุนจาก สกว. ซึ่งมีจำนวนใกล้เคียงกับ และรองลงไปคือทุนจากสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา

๒) แม้ข้อมูลข้างต้น บ่งชี้ว่างานวิจัยของมหาวิทยาลัยราชภัฏ มีพัฒนาการด้านคุณภาพดีขึ้น แต่ก็พบข้อมูลที่บ่งชี้ถึงปัญหาเชิงคุณภาพ ของงานวิจัยของมหาวิทยาลัยราชภัฏ กล่าวคือ

ขนาดทุนวิจัย ในช่วง ปี ๒๕๔๕-๒๕๕๑ เป็นข้อมูลที่สะท้อนว่า ในช่วงเวลานี้ มีกระบวนการพัฒนานักวิจัยขับเคลื่อนในมหาวิทยาลัยราชภัฏ เพราะงานวิจัยประมาณครึ่งหนึ่งที่เป็นงานวิจัยขนาดเล็ก ขนาดทุน ๑-๕ หมื่นบาท เป็นทุนนักวิจัยรุ่นใหม่และทุนวิจัยชั้นเรียน จากเงินรายได้ของมหาวิทยาลัยเอง รวมทั้งทุนจากงบประมาณท้องถิ่นที่เป็นงานประเมินความพึงพอใจผลการปฏิบัติงานของ อบต. กลุ่มงานวิจัยขนาดทุน ๑ แสนบาท -๕ แสนบาท และกลุ่ม ๕ หมื่นบาท- ๑ แสนบาท มีจำนวนรองลงมาเป็นตามลำดับ ส่วนงานวิจัยที่มีขนาดทุนวิจัย ๑ ล้านบาทขึ้นไป ซึ่งเป็นทุนภายนอกมีน้อยที่สุดเพียงร้อยละ ๑.๖๔

การตีพิมพ์เผยแพร่ผลงานวิจัย มหาวิทยาลัยราชภัฏมีงานตีพิมพ์เผยแพร่น้อย เพราะในกลุ่มมหาวิทยาลัยที่ศึกษา ๑๐ แห่ง มีเพียง ๑ แห่ง ที่ผ่านเกณฑ์การประเมิน อย่างไรก็ตาม ในปี ๒๕๕๑ เป็นต้นไป ข้อมูลการศึกษาชี้ว่า มหาวิทยาลัยราชภัฏแห่งอื่นจะเริ่มมีงานวิจัยที่ตีพิมพ์ มากขึ้นเรื่อยๆ

คุณภาพทางวิชาการและการใช้ประโยชน์งานวิจัย ผลการประเมินงานวิจัยของมหาวิทยาลัยราชภัฏทั่วประเทศ ที่เสนอสู่การประชุมวิชาการระดับชาติของมหาวิทยาลัยราชภัฏ ครั้งที่ ๑ โดยผู้ทรงคุณวุฒิของ สกว. พบว่าประมาณ ๒ ใน ๓ เป็นงานวิจัยที่ไม่ได้ดำเนินการร่วมกับพื้นที่ ในส่วนงานวิจัยที่ดำเนินการร่วมกับพื้นที่นั้น ประมาณ ๑ ใน ๓ หรือร้อยละ ๑๒.๕๑ ของงานวิจัยที่เสนอทั้งหมด เป็นงานวิจัยที่เห็นการใช้ประโยชน์ในพื้นที่ชัดเจน และรายงานมีคุณภาพระดับยอมรับได้ สำหรับงานวิจัยดีเด่นที่มีคุณภาพเชิงวิชาการ และมีการใช้ประโยชน์ในพื้นที่อย่างยั่งยืน มีร้อยละ ๒.๗๖ ผลการประเมินนี้ ไกลเคียงกับการประเมินข้อเสนอโครงการวิจัยชุดอื่นๆ ที่ประเมินโดยผู้เชี่ยวชาญ ของ สกว.

๓) เพื่อปรับปรุงคุณภาพงานวิจัยของมหาวิทยาลัยราชภัฏ จึงขอเสนอความเห็น ข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิ ที่สังเคราะห์มาจากเวทีต่างๆ ในการพัฒนาโครงการ การติดตามและเสนอผลงานวิจัย ซึ่งมีประเด็นสำคัญ ดังนี้

- การศึกษาแนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง เพื่อทำความเข้าใจประเด็นวิจัยในเชิงระบบ ที่นำไปสู่การกำหนดโจทย์วิจัย การออกแบบการวิจัย และการวิเคราะห์ สังเคราะห์ผลการวิจัยให้เป็นประโยชน์ทางวิชาการ ในวงกว้างขึ้น
- การศึกษาสถานการณ์ และพลวัตรของประเด็นวิจัยและพื้นที่วิจัย เพื่อให้เกิดการกำหนดโจทย์วิจัยและวางแผนการวิจัยที่ยอดจากฐานงานวิจัยและองค์ความรู้เดิม ไม่เกิดการทำวิจัยซ้ำๆ ย้ำอยู่กับที่ หรือไม่จำเป็น
- การพัฒนาการเขียนรายงานการวิจัย การเรียบเรียง สังเคราะห์ข้อมูล ความรู้เป็นรายงานวิจัยที่เป็นประโยชน์ทางวิชาการ
- การปรับการทำวิจัยในรูปแบบงานพัฒนา การบริการวิชาการ ให้เป็นกระบวนการวิจัย
- การปรับปรุงการทำวิจัยแบบมีส่วนร่วม ให้ภาคีการพัฒนามีส่วนร่วมอย่างแท้จริง

๑.๒.๓ สรุปสถานการณ์ด้านการวิจัยของมหาวิทยาลัยราชภัฏในปี ๒๕๕๑

ด้านนักวิจัย มหาวิทยาลัยราชภัฏมีนักวิจัยเพิ่มขึ้นมาก จากประมาณแห่งละ ๑.๒๖ คน/ปี ในช่วงปี ๒๕๓๘-๒๕๔๕ มาเป็นเฉลี่ยแห่งละ ๖๔ คน/ปี ในช่วงปี ๒๕๔๖-๒๕๕๑ อย่างไรก็ตาม ส่วนใหญ่เป็นนักวิจัยใหม่ นอกจากนี้ อาจารย์เริ่มมีกระบวนการทัศนียภาพยอมรับว่างานวิจัยเป็นพันธกิจที่อาจารย์ทุกคนต้องทำ และมองการวิจัยในมิติกระบวนการ ตระหนักว่าการวิจัยเป็นกระบวนการเรียนรู้ การปฏิรูปการเรียนรู้ และการพัฒนาท้องถิ่น

ด้านงานวิจัย พบว่างานวิจัยมีจำนวนเพิ่มขึ้นจำนวนมาก นอกจากนี้ทิศทางการวิจัยเริ่มเปลี่ยนสู่การวิจัยปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมที่ใช้โจทย์จากท้องถิ่น และเริ่มมีงานวิจัยและรูปแบบการจัดการงานวิจัยร่วมกับการเรียนการสอนบูรณาการศาสตร์เพื่อเรียนรู้การพัฒนาพื้นที่ระดับตำบล ในมหาวิทยาลัย

ราชภัฏประมาณ. ๑ ใน ๒ อีกทั้งข้อมูลความหลากหลายของแหล่งทุนวิจัยก็บ่งชี้ว่างานวิจัยมหาวิทยาลัยราชภัฏมีการพัฒนาทางคุณภาพสูงขึ้น อย่างไรก็ตาม งานวิจัยส่วนใหญ่เป็นงานวิจัยขนาดเล็กที่กระจายกระจาย มีการใช้ประโยชน์และเผยแพร่ น้อย และมีข้อสังเกตด้านคุณภาพจากผู้ทรงคุณวุฒิในเรื่องที่สำคัญ

ด้านระบบจัดการงานวิจัย มหาวิทยาลัยราชภัฏทุกแห่งมีระบบ กระบวนการจัดการงานวิจัย และบางแห่งพัฒนาระบบจัดการระดับคณะแล้ว แต่ยังจำเป็นต้องปรับปรุงต่อไป โดยเฉพาะในเรื่องยุทธศาสตร์การวิจัย การพัฒนาโจทย์วิจัย การประเมินคุณภาพงานวิจัยและสังเคราะห์สถานการณ์องค์ความรู้จากการวิจัย นอกจากนี้มหาวิทยาลัยราชภัฏ. ๑ ใน ๒ ยังมีรูปแบบการจัดการงานวิจัยร่วมกับการเรียนการสอน และเริ่มพัฒนาบทบาทเป็นหน่วยจัดการงานวิจัยของพื้นที่ระดับตำบล จังหวัด เกิดเครือข่ายการวิจัยในพื้นที่ และปัจจุบันมหาวิทยาลัยราชภัฏยังมีงบประมาณวิจัยจำนวนเพิ่มขึ้นด้วย

ด้านเครือข่าย มหาวิทยาลัยราชภัฏ มีต้นทุนเครือข่ายที่ส่งเสริมการพัฒนางานวิจัย เช่น เครือข่ายเรียนรู้ของระบบราชภัฏ เครือข่ายการวิจัยในพื้นที่ เครือข่ายนักศึกษาโดยเฉพาะผู้ที่ทำงานพื้นที่ในภาคส่วนต่างๆ ซึ่งเป็นเงื่อนไขให้สามารถประสานมาเป็นเครือข่ายความร่วมมือในการวิจัยได้ ฯลฯ

ด้านกลไกการจัดการงานวิจัย ปัจจุบัน สถาบันวิจัยและพัฒนาส่วนใหญ่เป็นกลไกการจัดการงานวิจัยที่เข้มแข็ง มีการปรับรูปแบบ วิธีการทำงานเป็นเชิงรุก จนเป็นวัฒนธรรมการทำงานที่ถ่ายทอดส่งต่อให้ทีมใหม่ได้ ซึ่งเป็นผลจากผู้จัดการงานวิจัยมีการเรียนรู้ ปรับตัวสูง

๑.๓ กลยุทธ์การจัดการกระบวนการพัฒนาการวิจัยของเครือข่ายมหาวิทยาลัยราชภัฏ

ผลการพัฒนางานวิจัยและระบบจัดการงานวิจัยของมหาวิทยาลัยราชภัฏ ช่วงปี ๒๕๔๕-๒๕๔๘ มีข้อปฏิบัติการโดยบังเอิญ แต่เป็นผลมาจากการจัดการพัฒนาเชิงกลยุทธ์ที่สอดคล้องกับสถานการณ์ที่เอื้อต่อการเปลี่ยนแปลง ประกอบกับการมีกลไกสนับสนุนจากภายนอก ดังนี้

๑.๓.๑ การจัดการเพื่อผลักดันให้เกิดกระบวนการพัฒนาการวิจัยขนาดใหญ่ของมหาวิทยาลัยราชภัฏในช่วงปี ๒๕๔๖-๒๕๔๘

เพื่อพลิกสถานการณ์จากสภาพเดิมที่อาจารย์มหาวิทยาลัยราชภัฏส่วนใหญ่ไม่ทำวิจัย โดยเฉพาะการวิจัยเพื่อพัฒนาท้องถิ่น ตามปรัชญาของมหาวิทยาลัย และไม่มีระบบจัดการงานวิจัย ทำให้ต้องมีการจัดการให้เกิดเป็นกระบวนการพัฒนาการวิจัยครั้งใหญ่ ที่สามารถสร้างกระแสความตื่นตัวให้ผู้บริหาร อาจารย์ส่วนใหญ่ และเหนี่ยวนำให้คณาจารย์ทั่วไปให้มาสนใจและเข้ามาทำวิจัยมากขึ้น ซึ่งการจัดการดังกล่าวในช่วงปี ๒๕๔๖-๒๕๔๘ ที่สำคัญมี ๓ เรื่อง คือ

๑) การจัดการด้านแผนงบประมาณ เพื่อสร้างโอกาสให้คณาจารย์ราชภัฏจำนวนมากเข้าถึงทุนวิจัย

เป็นการจัดการเพื่อหยุดยั้งวงจรปัญหาทางการวิจัยของมหาวิทยาลัยราชภัฏที่ดำรงอยู่มาช้านาน คือการขาดแคลนทุนวิจัย ที่ทำให้อาจารย์ทำวิจัยน้อย มีประสบการณ์วิจัยน้อย ส่งผลให้ไม่เชื่อมั่นที่จะจัดทำโครงการเสนอขอทุนวิจัย หรือทำโครงการวิจัยขนาดเล็ก หรือโครงการวิจัยไม่มีคุณภาพ ผลที่ตามมาคือไม่ได้รับการสนับสนุนงบประมาณ เมื่อสภาพการณ์เช่นนี้วนเวียนเกิดขึ้นหลายปี ก็ทำให้เกิดภาพลักษณ์ว่าราชภัฏไม่ทำวิจัย และไม่สมควรได้รับทุนวิจัย ปัญหานี้จึงยากต่อการแก้ไข

การแก้ปัญหาในวงจรการวิจัยข้างต้น ได้เริ่มต้นจาก การแก้ปัญหาขาดแคลนทุนวิจัย ด้วยวิธีการทางงบประมาณ โดยนำงบประมาณแผ่นดินปกติของเครือข่ายราชภัฏมาปรับใช้ เพื่อดำเนินงานประเด็นนั้นๆ ด้วยกระบวนการวิจัย ซึ่งการนำงบประมาณปกติ งบประมาณร้อยละ ๑.๓ ของวงเงินงบประมาณทั้งเครือข่ายราชภัฏ หรือ ๑๐๕ ล้านบาท มาปรับใช้ในรูปแบบทุนวิจัย ไม่พบผลกระทบด้านลบต่องาน แต่กลับเกิดประโยชน์ต่อการพัฒนางานวิจัยอย่างยิ่ง

๒) การสื่อสาร สร้างกระแสความตื่นตัวทางการวิจัย

การสื่อสาร ที่มีผลสร้างกระแสความตื่นตัวทางการวิจัยในหมู่ผู้บริหารและคณาจารย์สถาบันราชภัฏ จนเกิดการขับเคลื่อนกระบวนการพัฒนางานวิจัย ในช่วงปี ๒๕๔๖-๒๕๔๘ เป็นผลมาจากเลื้อยจังหวะเวลาดำเนินการในช่วงสถานการณ์แวดล้อมที่เอื้อ คือ ช่วงเตรียมการปฏิรูปการศึกษา และปรับโครงสร้างอุดมศึกษา ซึ่งส่งผลให้สถาบันราชภัฏปรับสถานภาพเป็นนิติบุคคล ประกอบกับการจัดการในลักษณะ ดังนี้

ก) ดำเนินการเผยแพร่ข้อมูล ความคิด อย่างเป็นจังหวะก้าว โดย

เริ่มจากระดับผู้บริหาร ไปสู่ระดับอาจารย์ทั่วไป

เริ่มจากกิจกรรมในภาพรวมทั่วประเทศ ไปสู่กิจกรรมภายในมหาวิทยาลัย

เริ่มต้นด้วยการสร้างแนวคิด ทิศทางร่วมกันสู่การให้ข้อมูลรายละเอียด กระบวนการ

ปฏิบัติ

ข) ใช้วิธีการสอดคล้องกับกลุ่มเป้าหมายที่เป็นผู้บริหาร นักวิชาการ : โดยการป้อนข้อมูลรูปธรรมที่บ่งชี้สถานการณ์ความจำเป็นของการพัฒนางานวิจัย ผสมกับการนำเสนอแนวคิดต่อบทบาทคุณค่าของสถาบันราชภัฏในการวิจัยเพื่อพัฒนาท้องถิ่น จากผู้ทรงคุณวุฒิคนสำคัญที่เป็นที่ยอมรับในระดับประเทศ แล้วจึงสร้างกระบวนการระดมความคิด วิเคราะห์สถานการณ์ และกำหนดทิศทางการพัฒนาแบบมีส่วนร่วม โดยวิทยากรกระบวนการที่เชี่ยวชาญ

๓) การจัดสรรทุนวิจัยเพื่อขยายวงการวิจัยเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น ไปสู่คณาจารย์ราชภัฏที่ไม่มีประสบการณ์วิจัย

เพื่อขยายวงการวิจัย ไปสู่คณาจารย์ทั่วไป ซึ่งส่วนใหญ่ไม่มีประสบการณ์การวิจัยเพื่อพัฒนาท้องถิ่น จึงกำหนดการประเมินคุณภาพข้อเสนอโครงการวิจัยและจัดสรรทุนวิจัย เป็นกระบวนการแบบเปิด ที่ผู้เชี่ยวชาญซึ่งเป็นผู้ประเมินและนักวิจัยสื่อสารความคิดเห็นได้ และให้โอกาสคณาจารย์ทั่วไปเสนอโครงการ และเข้าร่วมกระบวนการพัฒนา จนสามารถสร้างข้อเสนอโครงการที่มีคุณภาพได้ในระดับหนึ่ง จึงมีการจัดสรรทุนวิจัย อย่างไรก็ตาม แม้กรณีนี้นักวิจัยไม่สามารถพัฒนาข้อเสนอโครงการวิจัยให้มีคุณภาพตามมาตรฐาน ก็ไม่ใช่วิธีการปฏิเสธ แต่ได้จัดสรรทุนวิจัยขนาดเล็ก ประมาณห้าหมื่นบาท ให้นักวิจัยนำไปดำเนินการศึกษาสถานการณ์ของประเด็นวิจัยในพื้นที่เป้าหมาย เพื่อพัฒนาเป็นโจทย์วิจัย และข้อเสนอโครงการวิจัยที่ชัดเจน เพื่อนำเสนอขอทุนวิจัยในโอกาสต่อไป ผลการจัดสรรทุนวิจัยด้วยวิธีการข้างต้น ทำให้นักวิจัยหน้าใหม่จำนวนไม่น้อยที่ขาดประสบการณ์ เข้าร่วมกระบวนการพัฒนาการวิจัย และทำวิจัยเพื่อการพัฒนาท้องถิ่นอย่างต่อเนื่องในระยะต่อมา

๑.๓.๒ การจัดการเพื่อพัฒนางานวิจัย นักวิจัย นักจัดการงานวิจัย และระบบจัดการงานวิจัยของมหาวิทยาลัยราชภัฏ

กระบวนการพัฒนาที่เริ่มต้นในปี ๒๕๔๗ และขับเคลื่อนต่อมาถึงปัจจุบัน ส่งผลให้เกิดการพัฒนาการวิจัยและระบบจัดการงานวิจัยของเครือข่ายมหาวิทยาลัยราชภัฏสู่ความก้าวหน้า ต่อเนื่องเป็นผลมาจากการจัดการใน ๒ ช่วง คือ การจัดการพัฒนาการวิจัยในช่วงปี ๒๕๔๖-๒๕๔๘ ที่สร้างฐานนักวิจัย นักจัดการงานวิจัย และระบบจัดการงานวิจัยให้เกิดขึ้นในสถาบันราชภัฏ ส่วนการจัดการงานวิจัยในช่วงต่อมาซึ่ง สกว. มีบทบาทสนับสนุนโดยตรง เป็นก้าวอย่างของการพัฒนาทางด้านคุณภาพนักวิจัย นักจัดการงานวิจัยและระบบจัดการงานวิจัยเพื่อการพัฒนาท้องถิ่นของมหาวิทยาลัยราชภัฏ และเมื่อวิเคราะห์การจัดการพัฒนาการวิจัย ทั้ง ๒ ช่วงข้างต้น ได้พบการจัดการเชิงกลยุทธ์ที่สำคัญดังต่อไปนี้

๑) การกำหนดจุดมุ่งหมายของการพัฒนาการวิจัยของมหาวิทยาลัยราชภัฏ

กระบวนการพัฒนาการวิจัยของมหาวิทยาลัยราชภัฏ ในช่วงปี ๒๕๔๖-๒๕๔๘ เกิดขึ้นด้วยจุดมุ่งหมายระยะยาว คือ มุ่งขับเคลื่อนการเปลี่ยนแปลงมหาวิทยาลัยราชภัฏสู่การเป็นสถาบันอุดมศึกษาเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น ด้วยกระบวนการวิจัย จุดมุ่งหมายนี้ ทำให้ ยุทธศาสตร์การพัฒนาคั้งนี้เป็นการพัฒนาเชิงระบบ เชิงสถาบัน นำไปสู่กลยุทธ์เพื่อวางรากฐานการพัฒนามหาวิทยาลัยราชภัฏ ผ่านกระบวนการพัฒนาการวิจัย ที่ให้ความสำคัญกับการพัฒนาอาจารย์และระบบจัดการงานวิจัย อันเป็นผลให้กระบวนการวิจัยของมหาวิทยาลัยราชภัฏพัฒนาต่อเนื่องมา

การวิเคราะห์ผลการพัฒนาการวิจัยของเครือข่ายราชภัฏครั้งนี้ ทำให้เห็นความสำคัญของการกำหนด จุดมุ่งหมาย เพราะการพัฒนางานองค์กรเป็นกระบวนการต่อเนื่อง และจุดมุ่งหมายระยะยาวเพื่อประโยชน์สาธารณะ เป็นฐานของกระบวนการพัฒนาที่ต่อเนื่อง ดังนั้น การจัดการกิจกรรมหรือกระบวนการพัฒนาใดๆ ผู้จัดการการพัฒนานั้นต้องเข้าใจว่างานพัฒนาที่ตนรับผิดชอบนั้น คือส่วนใดขั้นตอนใดในกระบวนการพัฒนาสู่จุดมุ่งหมายปลายทาง และจัดการพัฒนาให้สอดคล้องและเป็นฐานการพัฒนาสู่จุดหมายปลายทางนั้น ในสถานการณ์ระบบประกันคุณภาพอุดมศึกษาปัจจุบัน มหาวิทยาลัยราชภัฏต้องเผชิญกับปัญหาเร่งด่วนเฉพาะหน้ามากมาย รวมทั้งด้านการวิจัย เช่น การเร่งเพิ่มจำนวนงานวิจัยให้ผ่านการประเมินคุณภาพด้านการวิจัย จึงจำเป็นต้องมีการจัดการเชิงกลยุทธ์ ในการแก้ปัญหาเร่งด่วนนั้น พร้อมกับการสร้างฐานการพัฒนาสู่จุดหมายปลายทางด้วย มิใช่เพียงพัฒนาการวิจัยเพื่อการวิจัย

๒) การสร้างความร่วมมือ เปิดรับความรู้ ประสบการณ์ของหน่วยงานภายนอกที่เชี่ยวชาญ มาปรับใช้เพื่อพัฒนางานวิจัยของมหาวิทยาลัยราชภัฏ

การทำงานร่วมกับ สกว. การเปิดรับข้อมูล ความรู้ ประสบการณ์จากผู้เชี่ยวชาญของ สกว. และผู้เชี่ยวชาญอื่นๆ รวมทั้งการเข้าไปเรียนรู้ ทำงานกับองค์กร หน่วยและชุมชนท้องถิ่น ช่วยสร้างการเรียนรู้ เปิดมุมมองใหม่ให้กับนักวิจัยของมหาวิทยาลัยราชภัฏส่วนใหญ่ที่เข้าร่วมกระบวนการพัฒนามีผลต่อการสร้างผลงานวิจัยให้มีคุณภาพ สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่นมากขึ้น การสร้างความร่วมมือกับกลไก องค์กรภายนอก จึงเป็นหนึ่งในกลยุทธ์การจัดการพัฒนาการวิจัยของมหาวิทยาลัยราชภัฏสู่ความมั่งคั่ง อย่างไรก็ดีตามปัจจัยความสำเร็จของกลยุทธ์นี้ ขึ้นกับการเลือกสรรองค์กรภายนอกที่เหมาะสมเข้ามาเป็นภาคีการพัฒนา

๓) การพัฒนานักวิจัย

การพัฒนานักวิจัยของเครือข่ายมหาวิทยาลัยราชภัฏ ใช้วิธีการสร้างการเรียนรู้จากประสบการณ์ การเรียนรู้จากการปฏิบัติอย่างเป็นกระบวนการและการเรียนรู้เป็นเครือข่ายบนฐานความคิดว่า กระบวนการทำวิจัยสู่ความสำเร็จเป็นความรู้เชิงกระบวนการระบบ ที่สัมพันธ์กับปัจจัย เงื่อนไขที่เกี่ยวข้องในการพัฒนานักวิจัย จึงใช้วิธีการสนับสนุนให้ทำวิจัยและเสริมสร้างศักยภาพนักวิจัย ด้วยการสร้างเครือข่ายการเรียนรู้ร่วมกันระหว่างนักวิจัย และร่วมกับผู้เชี่ยวชาญในกระบวนการทำวิจัยแต่ละขั้นตอน

๔) การจัดระบบจัดการงานวิจัย

ระบบจัดการงานวิจัยเป็นหนึ่งในปัจจัยสำคัญของการสร้างนักวิจัย นักจัดการงานวิจัย และระบบจัดการงานวิจัยขึ้นในมหาวิทยาลัยราชภัฏ ระบบจัดการนี้ถูกออกแบบ และปรับปรุงให้สอดคล้องกับเงื่อนไข สถานการณ์การพัฒนาในขณะนั้น แต่โดยรวมแล้วมีลักษณะสำคัญ ดังนี้

ก) เป็นระบบจัดการหลายระดับ หลายมิติ เพื่อให้สามารถจัดการคุณภาพงานวิจัยและสร้างการเรียนรู้ให้กับนักวิจัยอย่างใกล้ชิด เข้มข้น ทั้งระบบการจัดการงานวิจัยเชิงเนื้อหาในระดับ

ภาพรวมทั่วประเทศ และระดับภูมิภาค และระบบจัดการงานวิจัยเชิงพื้นที่ระดับภูมิภาค ระบบจัดการงานวิจัยของมหาวิทยาลัย และระบบจัดการงานวิจัยกลาง

ข) เป็นระบบจัดการเพื่อสร้างนักจัดการงานวิจัย โดยสร้างเครือข่ายการเรียนรู้ของนักจัดการงานวิจัยในระบบต่างๆ โดยเน้นที่นักจัดการงานวิจัยระดับมหาวิทยาลัย ซึ่งเป็นเป้าหมายการพัฒนา เพราะเป็นกลไกการพัฒนาที่มีบทบาทหน้าที่ตามกฎหมาย และงบประมาณรองรับ

ค) เป็นระบบจัดการที่มีการเปลี่ยนแปลง ปรับตัวตามสถานการณ์ เพื่อสนองตอบจุดมุ่งหมายการพัฒนา

๕)..สร้างการเรียนรู้ในกระบวนการปฏิบัติงาน โดยผู้ทรงคุณวุฒิ

ผู้ทรงคุณวุฒิเป็นกลไกสำคัญในการสร้างการเรียนรู้ให้นักวิจัยและนักจัดการงานวิจัย และเป็นปัจจัยดึงดูดให้นักวิจัย สนใจ เข้าร่วมและติดตามกระบวนการพัฒนา เพราะเห็นประโยชน์จากการได้ข้อมูล ความรู้ใหม่ แนวคิดใหม่ อันเป็นการเพิ่มพูนสติปัญญา การเลือกผู้ทรงคุณวุฒิที่เหมาะสมจึงเป็นกลวิธีหนึ่งที่สำคัญต่อการพัฒนา บทเรียนการพัฒนาค้างนี้ พบว่าผู้ทรงคุณวุฒิ ที่สมควรประสานมาสนับสนุนกระบวนการพัฒนาของมหาวิทยาลัยราชภัฏ ควรมีคุณลักษณะ ดังนี้

❖ เห็นความสำคัญของการพัฒนาท้องถิ่น และเข้าใจบทบาทของมหาวิทยาลัยราชภัฏในฐานะกลไกการพัฒนาท้องถิ่น

❖ เชี่ยวชาญการวิจัยร่วมกับพื้นที่ และมีความรอบรู้ในประเด็นวิจัยนั้นๆ

❖ มีงานเกี่ยวข้องและต้องการเชื่อมโยงกับนักวิจัยมหาวิทยาลัยราชภัฏ

❖ ควรอยู่ในพื้นที่ และทำงานวิชาการในพื้นที่

๖)..ใช้การกำหนดกรอบแนวทางวิจัยเพื่อผลักดันการพัฒนาคุณภาพงานวิจัย

เพื่อจัดการผลักดันไม่ให้นักวิจัยทำวิจัยย่ำอยู่กับที่ และก้าวสู่การทำวิจัยที่เป็นประโยชน์มากขึ้น ซึ่งมักมีความซับซ้อนและทำได้ยาก ในกระบวนการพัฒนางานวิจัยช่วงปี ๒๕๔๖ เป็นต้นมา จึงมีการวิเคราะห์สถานการณ์การพัฒนา และใช้ผลการวิเคราะห์มาพิจารณาออกแบบ และกำหนดกรอบแนวทางวิจัย ให้พัฒนาได้จากฐานเดิม ไปสู่ทิศทางการวิจัยตามอุดมการณ์ ปรัชญาของมหาวิทยาลัย เช่น การกำหนดให้เป็นงานวิจัยร่วมกับการเรียนการสอน การวิจัยร่วมกับผู้ประกอบการ หรือให้ดำเนินการเป็นชุดโครงการวิจัยระดับภูมิภาค ซึ่งผลการดำเนินการพบว่า สามารถทำให้งานวิจัยยกระดับไปตามกรอบแนวทางที่กำหนดได้ แต่ก็ยังมีปัญหาเชิงคุณภาพในงานวิจัยนั้นๆอีกมาก ดังนั้นแม้การกำหนดกรอบแนวทางวิจัยสามารถใช้เป็นเครื่องมือพัฒนายกระดับงานวิจัยได้ แต่ต้องมีการสนับสนุนนักวิจัยตามมาอย่างเข้มข้น

๑.๔ บทบาทการสนับสนุนของ สกว.

ในช่วง ปี ๒๕๔๗ สกว. ได้จัดการสนับสนุนการต่อสถาบันราชภัฏขึ้นมาเป็นการเฉพาะ เป็นความร่วมมือเชิงโครงสร้างโดยใช้ระบบร่วมวางแผน ร่วมทุนดำเนินการ และร่วมจัดการการพัฒนา เพื่อให้ " ราชภัฏ " เป็นเจ้าของผลงานการพัฒนาที่เกิดขึ้น และสานต่อการพัฒนาได้เองต่อไป โดย สกว. วางจุดเน้นการสนับสนุนที่เรื่องวิชาการ มากกว่าทุนวิจัย

๑.๔.๑ วิธีการสนับสนุนของ สกว.

สกว.สนับสนุนกระบวนการพัฒนางานวิจัยของมหาวิทยาลัยราชภัฏ โดย ให้ผู้ประสานงาน มาเป็นที่ปรึกษาการจัดการกระบวนการพัฒนา การให้คำปรึกษาด้านการจัดการงานวิจัยของผู้บริหาร สกว. การประสาน ผู้ทรงคุณวุฒิมาเป็นที่ปรึกษาชุดโครงการวิจัยต่างๆ รวมทั้งการสนับสนุนงบประมาณ หน่วยจัดการงานวิจัยกลาง งบประมาณประสานงาน และการจัดเครือข่ายการเรียนรู้ภูมิภาค และให้ทุน วิจัยและพัฒนากระบวนการจัดการงานวิจัยกับมหาวิทยาลัยราชภัฏที่มีศักยภาพเป็นศูนย์เรียนรู้เรื่องนี้

๑.๔.๒ รูปแบบการสนับสนุนที่มีผลต่อการพัฒนา ของ สกว.

การสนับสนุนของ สกว. ที่มีผลต่อการพัฒนาการวิจัยของมหาวิทยาลัยราชภัฏ มีรูปแบบ ลักษณะ ดังนี้

- สกว. มีบทบาทคล้ายหน่วยงานที่ปรึกษาที่พัฒนาความเชี่ยวชาญจากปฏิบัติ จึงมีความรู้เชิงกระบวนการในการจัดการงานวิจัย และดำเนินการเป็นที่ปรึกษา ด้วยกระบวนการ คล้ายการ วิจัยปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม เพื่อจัดการพัฒนาตามกรอบแนวทางวงจรคุณภาพ คือ มีกระบวนการ ศึกษา วิเคราะห์ประเมินสถานการณ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏ และออกแบบ วางแผนการจัดการตาม สถานการณ์ แล้วนำไปปฏิบัติการ และทำการประเมิน วิเคราะห์ผลการจัดการนำมาพิจารณาปรับปรุง การจัดการอย่างต่อเนื่อง โดยความร่วมมือ ร่วมคิดระหว่างผู้ประสานงาน สกว. และผู้จัดการเครือข่าย การวิจัยราชภัฏอย่างใกล้ชิด

- สกว. มีเครือข่ายผู้เชี่ยวชาญ ที่สามารถประสานมาสนับสนุนการพัฒนา
- สกว. สนับสนุนการพัฒนาเชิงองค์กร ทำให้บุคลากรในตำแหน่งรับผิดชอบ ได้เข้ามา เรียนรู้การจัดการงานวิจัย สามารถนำไปใช้พัฒนาระบบงานของตน และถ่ายทอดสู่ทีมงาน จนเกิดการ ปรับเปลี่ยนบทบาท วัฒนธรรมการจัดการงานวิจัยของสถาบันวิจัยและพัฒนามหาวิทยาลัยราชภัฏ
- สกว. สนับสนุนเครือข่ายการเรียนรู้ ทำให้เกิดการเรียนรู้ เน้นยาวนานเองในกลุ่ม มหาวิทยาลัยราชภัฏ ในการขับเคลื่อนกระบวนการพัฒนาการวิจัย

๑.๔.๓ แนวคิดที่ได้จากบทเรียนการสนับสนุนของ สกว.

ผลการวิเคราะห์การสนับสนุนของ สกว. ต่อพัฒนาการ วิจัยของมหาวิทยาลัยราชภัฏ ทำให้ มีแนวคิดต่อการปฏิรูประบบราชการปัจจุบัน ๒ ประเด็น คือ

- ❖ การนำระบบหน่วยงานที่ปรึกษามาเสริมการปฏิรูประบบราชการ

ผลการศึกษพบประโยชน์ของการนำระบบหน่วยงานที่ปรึกษามาเสริมการพัฒนางานของส่วนราชการ เพื่อให้สามารถพัฒนาไปถึงคุณภาพของกระบวนการทำงานและเนื้องาน โดยของหน่วยงานที่ปรึกษาควรมีความเชี่ยวชาญ องค์ความรู้จากประสบการณ์ในการพัฒนางานนั้นๆมาแล้ว และอาจนำกระบวนการวิจัยปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม มาใช้เป็นรูปแบบวิธีการให้คำปรึกษา

❖ การส่งเสริมการกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่น ด้วยบทบาทหน่วยงานที่ปรึกษา

ผลการศึกษา ทำให้มีแนวคิดว่า เพื่อส่งเสริมการกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่น หน่วยงานราชการส่วนกลาง จำเป็นต้องพัฒนาบทบาทการเป็นที่ปรึกษาเพื่อส่งเสริมความเข้มแข็งขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยอาจนำรูปแบบ วิธีการเป็นหน่วยงานที่ปรึกษา ของ สกว. ต่อเครือข่ายการวิจัยของมหาวิทยาลัยราชภัฏมาพิจารณาปรับใช้

ตอนที่ ๒ ข้อเสนอต่อการพัฒนาการวิจัยของมหาวิทยาลัยราชภัฏ

จากการบทเรียนการพัฒนาในช่วงที่ผ่านมา และการวิเคราะห์สถานการณ์ในระยะต่อไป จึงมีข้อเสนอต่อการพัฒนางานวิจัยของมหาวิทยาลัยราชภัฏ ในระยะต่อไป ๒ ระดับ ดังนี้

๒.๑. ข้อเสนอระดับมหาวิทยาลัย

๒.๑.๑ ประเด็นยุทธศาสตร์การพัฒนา

ผลการศึกษาข้างต้น บ่งชี้ถึงประเด็นการพัฒนาที่สำคัญ ซึ่งมหาวิทยาลัยราชภัฏ จำเป็นต้องดำเนินการเพื่อพัฒนาตนเองสู่การเป็นกลไกทางวิชาการเพื่อพัฒนาท้องถิ่น ดังนี้

๑) **การกำหนดอัตลักษณ์** มหาวิทยาลัยราชภัฏต้องค้นหา**อัตลักษณ์** ที่สอดคล้องศักยภาพขององค์กร และสนองตอบศักยภาพของพื้นที่ และกำหนดประเด็นเริ่มต้นที่เป็นไปได้ เพื่อเป็นกรอบการสร้างความรู้ นำงานวิจัยจากทุกแหล่งทุน จากอาจารย์ นักศึกษา คนในท้องถิ่นมาเชื่อมร้อยเป็นความรู้ชิ้นใหญ่ แล้วจัดการในรูป**กลุ่มวิจัย**ซึ่งสร้าง สะสม สังเคราะห์ ต่อยอดความรู้นั้นต่อเนื่อง นำไปสู่การเป็น**ศูนย์ความเชี่ยวชาญเพื่อการพัฒนาพื้นที่** ต่อไป

๒) **การพัฒนาคุณภาพงานวิจัย** ผู้การใช้ประโยชน์และการสร้างองค์ความรู้เพื่อการพัฒนาท้องถิ่น โดยเฉพาะการพัฒนาคุณภาพของกระบวนการพัฒนาโจทย์วิจัยและข้อเสนอโครงการวิจัย และการพัฒนาศักยภาพนักวิจัยในการวิเคราะห์ สังเคราะห์ จัดการข้อมูล ข้อค้นพบจากการวิจัยให้เป็นองค์ความรู้ โดยใช้การพัฒนา**กลุ่มวิจัย**เพื่อการพัฒนาพื้นที่ เป็นกลยุทธการดำเนินการ

๓. **พัฒนามาตรฐานเป็นหน่วยจัดการงานวิจัยของพื้นที่** ขยายบทบาทการจัดการงานวิจัยสู่ท้องถิ่น เพื่อสะสมข้อมูล ความรู้ ความเข้าใจและเครือข่ายความร่วมมือในพื้นที่ ก้าวสู่การเป็น**คลังสมองของท้องถิ่น**ต่อไป เพราะท้องถิ่นต้องการหน่วยวิชาการเข้าไปสนับสนุนการพัฒนา ขณะที่มหาวิทยาลัย

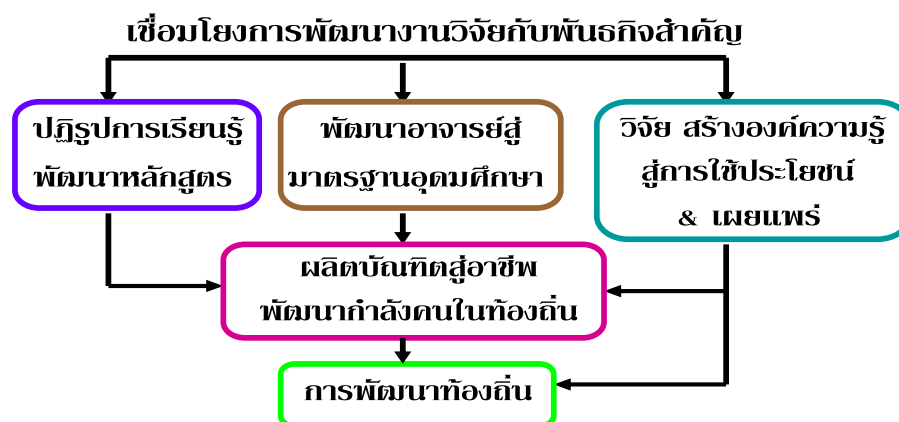
ราชภัฏจำนวนหนึ่งได้เริ่มพัฒนาบทบาทการเป็นหน่วยจัดการงานวิจัยของพื้นที่แล้ว โดยส่วนใหญ่ดำเนินการในระดับตำบล แต่บางแห่ง เช่น มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์ ได้ดำเนินการในระดับจังหวัดแล้ว

๔) ขยายผลการปฏิรูปการเรียนรู้ด้วยกระบวนการวิจัย โดยศึกษาบทเรียน นำมาปรับปรุงการวิจัยเพื่อพัฒนาพื้นที่ที่รวมกับการเรียนการสอน สร้างกระแสให้เป็นวาระแห่งราชภัฏ และสร้างเครือข่ายการเรียนรู้ โดยจัดเวทีแสดงผลงาน การแลกเปลี่ยนเรียนรู้เพื่อสร้างและยกระดับความรู้ของการจัดการเรื่องนี้ รวมทั้งการพัฒนาระบบบูรณาการการวิจัยกับการเรียนการสอน พันธกิจอื่นๆ เช่น การบริการวิชาการ การทำนุ บำรุงศิลปวัฒนธรรม รวมทั้ง การพัฒนาระบบการบริหารจัดการมหาวิทยาลัย โดยปรับปรุงหลักสูตร ระบบ ระเบียบแนวปฏิบัติที่เกี่ยวข้อง ให้เอื้อต่อการนี้

๕) ร่วมพัฒนาระบบจัดการศึกษาท้องถิ่นด้วยกระบวนการวิจัย จากรากฐานการเป็นวิทยาลัยครู และประสบการณ์วิจัยเพื่อพัฒนาการศึกษาท้องถิ่น ในสถานการณ์ที่ท้องถิ่น โดย อบต.ได้รับการกระจายอำนาจการจัดการศึกษาในพื้นที่ และกรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่นได้สร้างความร่วมมือกับมหาวิทยาลัยราชภัฏเพื่อเป็นที่ปรึกษา สนับสนุนทางวิชาการ จึงควรเร่งพัฒนางานวิจัยเพื่อเสริมความเข้มแข็งการจัดการศึกษาโดยท้องถิ่น อันเป็นความหวังใหม่ของการปฏิรูปการศึกษาไทย

๖) เร่งพัฒนาทักษะการสร้าง สังเคราะห์ความรู้ของนักวิจัย เพื่อให้สามารถสร้างผลงานทางวิชาการที่มีคุณภาพ ที่ใช้ประโยชน์ในวงกว้าง ด้วยการบ่มเพาะผ่านกระบวนการทำงานร่วมกับผู้เชี่ยวชาญ การศึกษาระดับปริญญาเอกในกลุ่มวิจัย เพื่อสร้างการเรียนรู้จากการปฏิบัติ เรียนรู้เป็นเครือข่าย

๗) เชื่อมโยงการพัฒนางานวิจัยกับพันธกิจสำคัญ .ทำให้การวิจัย การผลิตบัณฑิต และการพัฒนาอาจารย์ซึ่งล้วนเป็นเรื่องเร่งด่วน มีทิศทางเดียวกัน เชื่อมต่อกันและเชื่อมโยงกัน เพื่อพัฒนาไปสู่การจัดการศึกษา พัฒนากำลังคนในท้องถิ่นสู่สัมมาอาชีพได้ ในท่ามกลางภาวะที่มหาวิทยาลัยราชภัฏ มีกำลังคนจำกัด มีพันธกิจเร่งด่วนหลายด้าน ดังแผนภาพต่อไปนี้

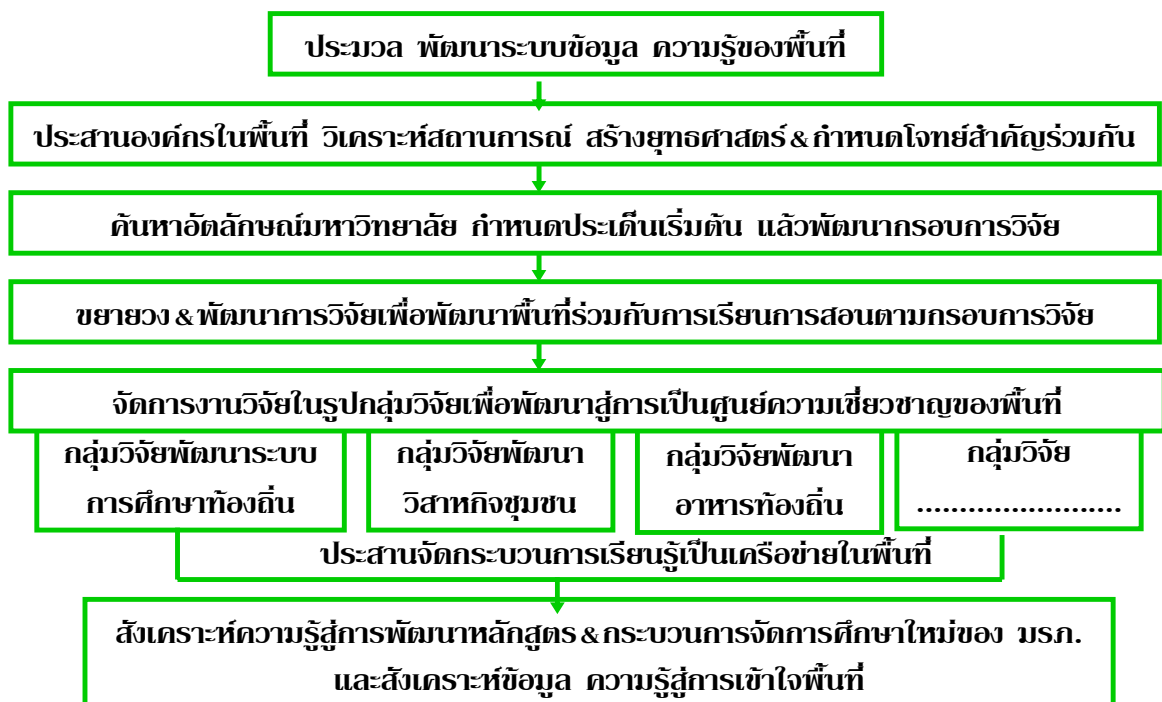

๘) พัฒนานวัตกรรมการจัดอุดมศึกษา สังเคราะห์ความรู้ทั้งหมดสู่การผลักดันโครงการนำร่องเพื่อพัฒนานวัตกรรมการจัดอุดมศึกษารูปแบบใหม่ ที่จัดการเรียนรู้ด้วยกระบวนการสร้างและจัดการความรู้ เพื่อผลิตกำลังคนรุ่นใหม่ประกอบสัมมาอาชีพในท้องถิ่นได้ & พัฒนาคนทำงานกลุ่มต่างๆในท้องถิ่นไปในกระบวนการพัฒนางานของตน

๙) พัฒนาระบบการวางแผนและจัดสรรงบประมาณ ให้เป็นกระบวนการพัฒนาบุคลากรให้เข้าใจสถานการณ์ แนวโน้มของสังคม ท้องถิ่นและองค์กรตนเอง และเป็นกระบวนการสร้างวิสัยทัศน์ร่วมและยุทธศาสตร์การพัฒนามหาวิทยาลัย จนสามารถกำหนดอัตลักษณ์ จุดเน้นการพัฒนาของมหาวิทยาลัยที่ชัดเจน ยอมรับร่วมกันจนนำไปสู่การปฏิบัติได้ อีกทั้งเพื่อแก้ไขข้อจำกัดด้านงบประมาณการวิจัย ด้วยการสร้างงานวิจัยบนงานปกติและงบประมาณปกติ

๒.๑.๒ กระบวนการพัฒนาระดับมหาวิทยาลัย

การพัฒนางานวิจัยทุกเรื่องข้างต้น สามารถบูรณาการกัน โดยกระบวนการหลักดังต่อไปนี้

๒.๒ ข้อเสนอระดับเครือข่ายมหาวิทยาลัยราชภัฏ

แม้เป็นนิติบุคคลที่เป็นอิสระต่อกัน แต่มหาวิทยาลัยราชภัฏทั้งเครือข่ายมีภาพลักษณ์เดียวกัน เพราะมีปรัชญาการร่วมกันและมีบริบท ต้นทุน ศักยภาพคล้ายกัน ยังผลให้ถูกจัดวางตำแหน่งไว้เป็นกลุ่มเดียวกันในระบบบริหารอุดมศึกษา และได้รับการสนับสนุนจากรัฐในรูปแบบ ทิศทางเดียวกัน ด้วยเหตุนี้ จึงมีความจำเป็นต้องพัฒนาการวิจัยในระดับเครือข่ายราชภัฏ เพื่อระดมทรัพยากร ผนึกกำลังไปสร้าง

ผลงาน บทบาทสำคัญต่อการพัฒนาประเทศให้ปรากฏ ซึ่งผลสำเร็จจะย้อนกลับมาสู่ราชภัฏแต่ละมหาวิทยาลัยต่อไป

ข้อเสนอต่อการพัฒนาการวิจัยของเครือข่ายมหาวิทยาลัยราชภัฏ มีดังนี้

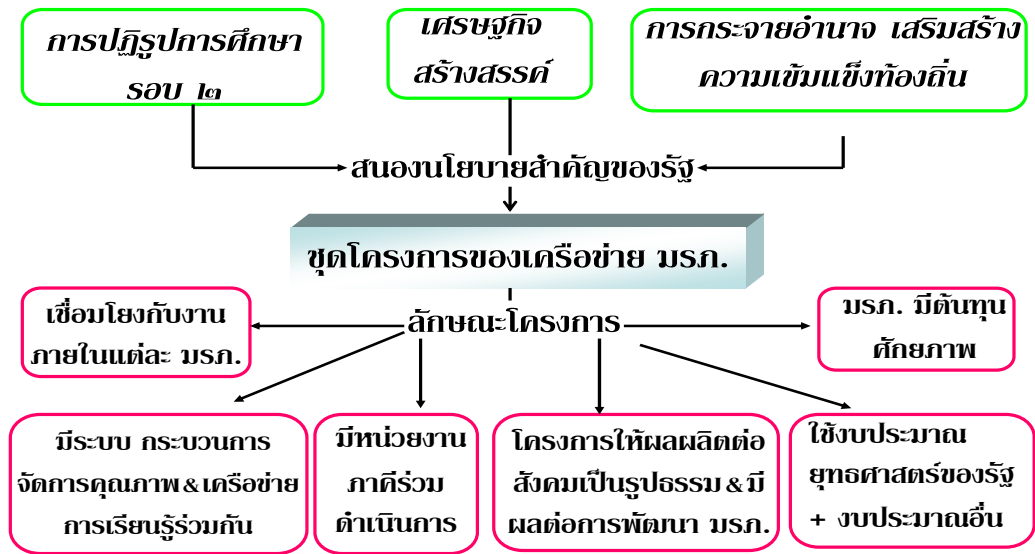
การกำหนดตำแหน่งทางยุทธศาสตร์ของเครือข่ายมหาวิทยาลัยราชภัฏ ในกระบวนการพัฒนาประเทศ ทำให้มหาวิทยาลัยราชภัฏสามารถใช้ศักยภาพ จุดแข็งของตนไปสร้างผลงานที่มีความสำคัญจำเป็นของการพัฒนาประเทศ จากการวิเคราะห์บริบท สภาพแวดล้อม และศักยภาพด้านการวิจัยของมหาวิทยาลัยราชภัฏ รวมทั้งวิเคราะห์ยุทธศาสตร์สำคัญของการพัฒนาประเทศ โดยเฉพาะการพัฒนาแนวทางเศรษฐกิจพอเพียงของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทำให้มีข้อเสนอต่อตำแหน่งทางยุทธศาสตร์ของเครือข่ายมหาวิทยาลัยราชภัฏในกระบวนการพัฒนาประเทศ ดังนี้

“มหาวิทยาลัยราชภัฏทั้งเครือข่าย คือ กลไกวิชาการเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น ด้วยบทบาทการผลิตและพัฒนากำลังคนของท้องถิ่น และสร้างองค์ความรู้สนับสนุนการพัฒนาระบบเศรษฐกิจสังคมท้องถิ่นให้เข้มแข็ง และเชื่อมโยงนำศักยภาพจากท้องถิ่นไทยสู่การพัฒนาประเทศ “ โดยเน้นในประเด็นยุทธศาสตร์ ซึ่งสอดคล้องกับบริบท ต้นทุน ศักยภาพทางวิชาการ ที่ได้มาจากการศึกษาผลการพัฒนาการวิจัยของเครือข่ายมหาวิทยาลัยราชภัฏ ต่อไปนี้

- ❖ การพัฒนาระบบเศรษฐกิจท้องถิ่น ผ่านการพัฒนาวิสาหกิจชุมชน โดยเฉพาะด้านอาหารท้องถิ่น และการพัฒนาการท่องเที่ยวที่ยั่งยืนโดยชุมชน ท้องถิ่น
- ❖ การปฏิรูปการจัดการศึกษาท้องถิ่น
- ❖ การพัฒนาเด็กและเยาวชนท้องถิ่น
- ❖ การสร้างความเข้มแข็งขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรองรับการกระจายอำนาจ
- ❖ การบริหารจัดการทรัพยากร สิ่งแวดล้อมท้องถิ่นสู่การใช้ประโยชน์อย่างยั่งยืน
- ❖ การอนุรักษ์ พัฒนาศิลปวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่นสู่การใช้ประโยชน์ในการพัฒนาท้องถิ่น

การสร้างเวที เครือข่ายการแลกเปลี่ยนเรียนรู้บทเรียนความสำเร็จ จัดการความรู้ร่วมกัน เพื่อผลักดันประเด็นการพัฒนาที่สำคัญของมหาวิทยาลัยราชภัฏ เช่น การพัฒนางานวิจัยบัณฑิตศึกษา การวิจัยร่วมกับการเรียนการสอน การจัดการศึกษารูปแบบใหม่ที่ใช้กระบวนการวิจัยสร้างการเรียนรู้ ฯลฯ

การสร้างชุดโครงการวิจัยร่วมกันของเครือข่ายมหาวิทยาลัยราชภัฏ เพื่อสร้างผลงานต่อประเทศชาติ สังคมให้ปรากฏ โดยโครงการควรมีคุณลักษณะสำคัญ ดังนี้

๒.๓ ภาพอนาคตที่คาดหวังของมหาวิทยาลัยราชภัฏ

ข้อเสนอการพัฒนาดังกล่าวข้างต้น คาดหวังว่าจะนำไปสู่ภาพมหาวิทยาลัยราชภัฏในอนาคต ดังนี้

๑. เป็นอุดมศึกษารูปแบบใหม่ที่จัดการเรียนรู้ด้วยการสร้างความรู้ ให้เยาวชนผู้สำเร็จการศึกษามีสัมมาอาชีพในท้องถิ่นตน และผู้เรียนจากกลุ่มคนทำงาน ได้เรียนรู้ พัฒนาตนเองในกระบวนการพัฒนางาน พร้อมกันนี้มหาวิทยาลัยก็ส่งเสริม สังเคราะห์ความรู้ที่ผู้เรียนสร้างจากพื้นที่ ยกกระดับ ต่อยอดต่อไป

๒. เป็นคลังสมองท้องถิ่น มีระบบเชื่อมโยงข้อมูล ความรู้ และเครือข่ายความร่วมมือระหว่างหน่วยงาน องค์กรในพื้นที่ ที่นำไปสู่ความเข้าใจสถานการณ์และพลวัตรของพื้นที่ มีการศึกษา ติดตาม ข้อมูลดัชนีสำคัญเพื่อการเฝ้าระวังปัญหาหลักๆของพื้นที่ที่บูรณาการในกระบวนการเรียนการสอน เป็นแกนประสานหน่วยงานในพื้นที่ให้สร้างความรู้ต่อเชื่อมกันสู่การใช้ประโยชน์ในการพัฒนาพื้นที่ และเป็นแกนประสานการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน

๓. เป็นศูนย์ความเชี่ยวชาญเพื่อการพัฒนาพื้นที่ ในประเด็นต่างๆที่เป็นประเด็นยุทธศาสตร์ของพื้นที่

๔. เป็นสถาบันวิจัยระบบการจัดการศึกษาท้องถิ่น ที่เป็นที่พึ่งของท้องถิ่นเพื่อสร้างระบบการศึกษาที่เหมาะสมของตน

บรรณานุกรม

- กุลวดี โรจน์ไพศาลกิจและคณะ (๒๕๕๐) การพัฒนาชุดโครงการวิจัยเพื่อการพัฒนาท้องถิ่นกลุ่ม
วิสาหกิจชุมชนประเภทอาหารในจังหวัดฉะเชิงเทราโดยบูรณาการการเรียนการสอน :
มหาวิทยาลัยราชภัฏราชชนครินทร์
- จรัล สุวรรณเวลา (๒๕๔๕) ระบบวิจัยโลกกับระบบวิจัยไทย กรุงเทพฯ : มูลนิธิสาธารณสุขแห่งชาติ
กรุงเทพฯ
- ฉัตรนภา พรหมมา (๒๕๕๑) รายงานการวิจัยรูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนานัก
จัดการงานวิจัยเชิงพื้นที่ของเครือข่ายมหาวิทยาลัยราชภัฏและองค์กรท้องถิ่นเขตภาคเหนือ
ตอนล่าง อุดรดิตถ์ : มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์
- เต็มดวง ตรีปัญญาพงศ์ (๒๕๕๐) รายงานผลการดำเนินงานการประสานงาน การพัฒนาวิทยวิจัยร่วมกับ
พื้นที่ของนักวิจัยมหาวิทยาลัยราชภัฏ เสนอต่อสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย กรุงเทพฯ.
- ถนอม อินทรกำเนต (๒๕๔๖) อุดมการราชภัฏ มหาวิทยาลัยไทยเพื่อความเป็นไทย สำนักงานสภา
สถาบันราชภัฏ กรุงเทพฯ.
- พัชริน ดำรงกิตติกุล และเต็มดวง ตรีปัญญาพงศ์ (๒๕๔๗),บรรณธิการ,งานวิจัยเครือข่ายมหาวิทยาลัย
ราชภัฏ ปี ๒๕๔๗ เอกสารประกอบการประชุมวิชาการงานวิจัยเครือข่ายมหาวิทยาลัยราชภัฏ
ปี ๒๕๔๘ กรุงเทพฯ
- พิชัย สุขวุ่น (๒๕๕๑) รูปแบบการจัดการระบบคุณภาพงานวิจัยของมหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี .:
มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี
- ประเวศ วะสี (๒๕๔๖) ระบบวิจัยของประเทศ : ระบบสมองของประเทศ มูลนิธิสาธารณสุขแห่งชาติ
โครงการพัฒนาระบบวิจัยของประเทศ อาษาการพิมพ์ กรุงเทพฯ
- ประเวศ วะสี(๒๕๔๖) มหาวิทยาลัยราชภัฏกับนวัตกรรมอุดมศึกษาไทย เอกสารสรุปการประชุมสัมมนา
เตรียมความพร้อมในการปรับสถานภาพเป็นมหาวิทยาลัยของอธิการบดีสถาบันราชภัฏทั่ว
ประเทศ : สำนักงานสภาสถาบันราชภัฏ
- ปรีชาญา เวสารัชช์ (๒๕๔๖) ข้อเสนอต่อการปฏิรูประบบวิจัยในมหาวิทยาลัย.กรุงเทพฯ: โครงการพัฒนา
ระบบวิจัยของประเทศ มูลนิธิสาธารณสุขแห่งชาติ กรุงเทพฯ.
- ปกรณชัย สุพัฒน์ (๒๕๕๑) การบริหารจัดการงานวิจัยมหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษสู่การเป็น
สถาบันวิจัยเพื่อพัฒนาท้องถิ่น จังหวัดศรีสะเกษ ,: มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ
- วิจารณ์ พานิช (๒๕๔๐) .การบริหารงานวิจัย แนวคิดจากประสบการณ์ สำนักพิมพ์ดวงกมล กรุงเทพฯ.
- วิจารณ์ พานิช (๒๕๕๐) องค์กรอัจฉริยะ สำนักพิมพ์ดวงกมล กรุงเทพฯ.
- วีรพล บดีรัฐ (๒๕๔๓) “ PDCA วงจรสู่ความสำเร็จ ประชาชน จำกัด กรุงเทพฯ

- วิไล ตั้งจิตสมคิดและคณะ (๒๕๕๑) การบริหารจัดการงานวิจัยมหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี การจัดการความรู้เพื่อพัฒนาศักยภาพงานวิจัย : มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี
- สำนักงานคณะกรรมการการวิจัยแห่งชาติ (๒๕๕๐) วิวัฒนาการของการจัดการนโยบายการวิจัยขององค์กรและ สถาบันวิจัยในประเทศไทย ผลการศึกษาจากโครงการจัดทำนโยบายและแนวทางการวิจัยของชาติระยะยาว (พ.ศ. ๒๕๕๑-๒๕๖๐) กรุงเทพฯ.
- สำนักงานคณะกรรมการการวิจัยแห่งชาติ (๒๕๕๑) กลไกการขับเคลื่อนการวิจัยของชาติ เอกสารประกอบการนำเสนอผลงานวิจัยแห่งชาติ กรุงเทพฯ.
- สมาคมวิจัยและพัฒนาอุดมศึกษา (๒๕๔๘) รายงานวิจัย โครงการสังเคราะห์รายงานผลการประเมินภายนอก มหาวิทยาลัยราชภัฏและมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล เสนอต่อสำนักงานรับรอง มาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา กรุงเทพฯ
- สุรรัตน์ ชะนะมา (๒๕๔๘) บทเรียนจากประสบการณ์ วิจัยสุขภาพแรงงาน : สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย กรุงเทพฯ
- สถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง (๒๕๕๑) โครงการวิจัยและพัฒนาระบบการสร้างศักยภาพของนักวิจัยรุ่นใหม่ ,: มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง
- สมศักดิ์ ชอบตรง (๒๕๕๑) โครงการวิจัยปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม : การจัดการคุณภาพงานวิจัยเพื่อพัฒนาท้องถิ่นของมหาวิทยาลัยราชภัฏในเครือข่ายการวิจัยมหาวิทยาลัยราชภัฏภาคใต้ ,: มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี
- อมรวิทย์ นาครทรรพ (๒๕๔๗) ปฏิรูประบบวิจัย เคลื่อนสังคมไทยด้วยความรู้ ข้อเท็จจริงและข้อเสนอเพื่อการปฏิรูประบบวิจัยของประเทศ.: สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย โครงการพัฒนาระบบวิจัยของประเทศ กรุงเทพฯ.

รายชื่อคณะผู้วิจัย

เต็มดวง ตรีธัญญพงศ์
 ดวงจันทร์ เตียงวิไล
 เรชา อรัญวงศ์
 อำนาจ สุวรรณสันติสุข
 ศิริพร หงส์พันธุ์
 ทวี วัชรเกียรติศักดิ์
 กุลวดี โรจนไพศาลกิจ
 ปกรณ์ชัย สุพัฒน์
 สุมาลี พงศ์தியไพบุลย์
 ภวิกา บุญยพิพัฒน์
 สมศักดิ์ ชอบตรง
 เชาวลิต สิมสวย